

Santa Montefiore

Francuski baštovan

Santa Montefjore

FRANCUSKI BAŠTOVAN

S engleskog prevela
Gordana Subotić

Naslov originala

Santa Montefiore
THE FRENCH GARDENER

Svojoj snaji Sari, s ljubavlju.

Zahvalnost

Ideja o čarobnoj bašti nije postojala za mene dok nisam posetila Džordžiju Lengton u Dorsetu. Džordžija Lengton nije samo darovita baštovanka, već i jedna od najšarmantnijih čudakinja Engleske. Nadahnula me je i podstakla svojim idejama tako da mi je pisanje ove knjige predstavljalo zadovoljstvo od početka do kraja. Veoma sam joj zahvalna i želim da uverim čitaoce da je do mogućih tehničkih grešaka u ovom tekstu došlo isključivo mojom krivicom.

Su Džonson-Hil mi je ponovo pružila pomoć dok mi je u Bordou strpljivo i s oduševljenjem odgovarala na pitanja. Zahvaljujem joj što mi je još jednom pomogla!

Izuzetno sam zahvalna svom ocu što mi je usadio istinsko razumevanje života i poštovanje prema prirodi. Ne bih mogla da zamislim svog junaka bez očevog mudrog primera.

Moja majka je izvor znanja, brižljiv urednik i nepogrešiva rezonatorska kutija iz koje crpim ideje. Podarila mi je mnogo svog vremena i poleta i na tome sam joj beskrajno zahvalna.

Ova knjiga ne bi bila prikladna za objavljivanje da je moja britanska urednica, Suzan Flečer, nije savesno „orezala“. Ona je sjajan urednik i veliki poznavalac dobrog pisanja. Za razliku od mene, strpljiva je i ume da primeti detalje. Cenim njen savet i zahvaljujem joj što se potrudila da knjiga bude dobra koliko god je to moguće.

Moj agent Šila Krouli ima jedinstven dar zahvaljujući kojem se osećam kao da sam joj jedini pisac. Neumorna je i vesela, ali i nenadmašna kad treba obaviti težak posao. Hvala joj što se borila za mene i što me je ohrabivala dok sam čupala kosu jer ništa nisam mogla da napišem!

Izuzetno sam ponosna na to što je moja knjiga objavljena u Sjedinjenim Državama i što je sa mnom radila veoma energična i profesionalna ekipa u *Sajmon i Šusteru*. Svima im zahvaljujem, a naročito Triš Tod, mojoj urednici, što je ukazala veliko poverenje mom pisanju. Njena vera u moje umeće mnogo mi je značila i predstavljala veliko ohrabrenje da nastavim da

pišem.

Takođe, ko zna koji put zahvaljujem Kejt Rok bez čije pomoći nikad ne bih počela da objavljujem knjige; Eleni Fostiropulos i mom sjajnom timu u *Hoderu*; mom prijatelju piscu Elizabet Bjukan što je velikodušno podelila sa mnom ideje i mojoj staroj školskoj prijateljici Kozimi Taunli što me je upoznala s Mis Fic, koja me je nadahnula da ubacim lasicu u knjigu.

Zahvaljujem svojoj voljenoj deci Lili i Saši za nadahnuće i ljubav.

Kao i uvek, najveću zahvalnost dugujem svom suprugu, Sibagu, neumornom skupljaču ideja, postojanom i mudrom u davanju saveta. Njegovi tragovi prisutni su u celoj knjizi!

Prolog

Hartington haus, leto 2004.

Gotovo je svanulo kad je stigla do gostinske kuće, čvrsto držeći kartonsku kutiju prislonjenu uz grudi. Sunce je visilo nisko na nebu, bojeći u ružičasto oblake nalik bokorima šećerne pene. Duge senke pružale su se preko trave, već vlažne od rose. Vazduh je slatkasto mirisao na plodnu zemlju i bujno cveće. Sićušni vilini konjici lebdeli su u nepomičnom vlažnom vazduhu, dok su im se krila presijavala na svetlu. Gostinska kuća je bila neobična, simetrična, s visokim krovom koji je pritiskao zidove pod sobom. Budući da je podignuta usred polja, možda je nekad bila ambar ili silos za žito. Smeđi crep obrastao je mahovinom, a krov je bio malo nagnut ulevo. Vrh krova blago je utonuo, kao da se s godinama umorio. Ruže puzavice nadvijale su se iznad vrata s kojih se već ljuštila boja. Delovala je tužno i zapušteno, zaboravljena u dnu bašte, skrivena u malom čestaru uz reku. Debeli golub spremao se za počinak i lenjo je gugutao na oluku, a dve veverice uzverale su se uz kesten i šćućurile su se u pregib grane sumnjičavo je posmatrajući crnim očima.

Izvesno vreme je stajala posmatrajući blagi tok reke Hart, koja je tekla kroz dolinu prema moru. Prisećala se kako su hvatali ribu mrežom i pecali štapovima s malog kamenog mosta. Ništa se nije promenilo. Krave su i dalje mukale u polju uz reku, a u daljini se čulo kloparanje pluga koji je traktor vukao uz ogradu. Trepnula je kroz izmaglicu nostalgije i gurnula ključ u bravu.

Vrata su se otvorila uz oklevanje, kao da se bune. Ušla je u predsoblje i iznenada osetila blag miris narandžinog cveta. Kad je ugledala dnevnu sobu punu fotografija, ukrasa i knjiga, pomislila je da neko živi tu. Koliko je njoj poznato, agent za nekretnine još nije prodao imanje i kuću koji su već duže od deset meseci na tržištu. – Dobar dan – uzviknula je. – Ima li koga? – Nije bilo odgovora. Namrštila se pomalo nervozno i zatvorila ulazna vrata za sobom. Spustila je kutiju na pod u predsoblju. U kući je bilo toplo, u

vazduhu se osećao vonj buđi, starih uspomena i suza. Osetila je kako i nju peku suze u očima.

Kad je ušla u kuhinju, na stolu je ugledala čajnik i šolje od kineskog porcelana i odmaknute stolice. Očigledno je dvoje ljudi tu pilo čaj. Uхватила se za naslon stolice kako bi se povratila. Dugo je živela u velikoj kući i tokom svih tih godina nijednom nije ušla u ovu zaključanu kućicu, jer nikad nije osetila radoznalost. Sudeći po sloju prašine na kuhinjskom stolu, zaključila je da niko nije dugo ulazio u kuću.

Odozgo su doprli zvuci nalik koracima. – Dobar dan – ponovo je rekla, odjednom obuzeta strahom. – Ima li koga?

I dalje nije bilo odgovora. Vratila se u predsoblje i podigla kutiju. Stepenište joj ponovo privuče pažnju. Okrenula se prema svetlosti koja je lebdela na odmorištu. Strah se veličanstveno raspršio, a tihi zov ogласio joj se iz dubine srca.

Oprezno se zaputila uza stepenice. Na vrhu je, s leve strane, ugledala praznu sobu. Ušla je i ostavila kutiju, a onda je načas zastala kao da ne želi da izađe. U kutiji se nalazi nešto izuzetno vredno. Mislila je da neće moći da se odvoji od toga, ali znala je da postupa ispravno. Čak i ako to niko ne bude pronašao, ona će znati da je učinila najbolje što je mogla. Nije volela da krije bilo šta od svoje porodice, ali ovu tajnu je želela da ponese sa sobom u grob.

Pogled na spavaću sobu na drugoj strani hodnika odvojio ju je od kutije. U sobi se osećao poznat miris pokošene trave i isti onaj slatkasti miris narandžinog cveta koji je osetila u predsoblju. Sela je na krevet, obasjana trakom sunčeve svetlosti koja je prodirala kroz plesnive prozorske šalone. Osećala je toplotu na licu okupanom bojom ćilibara, bojom sete. Zažmurila je osećajući prisustvo nečeg bliskog i osluškivala. Oči joj se ponovo napuniše suzama.

Znala je da će, ako ih otvori, taj trenutak iščeznuti.

– Nemoj da ideš – bez glasa je rekla u sebi. – Ne napuštaj me, molim te.
– Onda je zabacila glavu unazad čekajući odgovor.

JESSEN

1.

Žuto lišće žalosne vrbe u jesen

Hartington haus, Dorset
Oktobar 2005.

Gas se prišunjaao uz vrata majčine radne sobe i prislonio uvo na prorez. Udahnuo je poznati miris marlboro lajta i osetio kako ga obuzima sve veće nezadovoljstvo dok je slušao promukao majčin glas dok je ona razgovarala telefonom. Znao je da razgovara s njegovim nastavnikom, gospodinom Marlouom. Ispravno je zaključio da ona nije na njegovoj strani. Gas je bio problem koji se niko nije trudio da reši. – Ne mogu da verujem! – uzviknula je. – Mnogo mi je žao, gospodine Marlou. To se neće ponoviti. Zaista neće. Njegov otac se večeras vraća iz Londona. Uveravam vas da će on razgovarati s njim... U pravu ste, nema nikakvog opravdanja za to što je ugrizao drugog dečaka... Naći ću ga i poslaću ga nazad u školu. – Onda joj je glas postao blaži i Gas je čuo kako njena stolica škripi po drvenom podu dok majka ustaje. – Znam da on ume da bude pomalo nasilan, ali činjenica je da smo se tek pre nekoliko meseci preselili iz Londona. Bilo mu je teško. Napustio je svoje drugove. Tek mu je sedam godina. Smiriće se on. Samo mu dajte vremena, gospodine Marlou, molim vas. On je zaista dobar dečak.

Gas nije ostao da čuje još nešto. Na vrhovima prstiju se vratio u hodnik i kroz balkonska vrata izašao na terasu. Bujna vlažna trava svetlucala je na jutarnjem suncu. Duboko je udahnuo i zagledao se u izmaglicu koja se podizala prema nebu. Zavukao je ruke u džepove pantalona i uzdrhtao. Ostavio je kaput u školi. Potiskujući ozlojeđenost, tumarao je po terasi a zatim produžio stazom s majčinom dušicom oivičenom ukrasnim žbunjem oblikovanim u lopte. Povio je ramena i vukao noge tražeći pogledom neko malo stvorenje na kojem će iskaliti svoj bes.

Na kraju staze s majčinom dušicom pružalo se polje puno ovaca koje su

pripadale njihovom susedu Džeremiju Ficherbertu. Među ovcima je bio i stari olinjali magarac Čarli. Gas je uživao da muči životinju jureći je po polju sa štapom u ruci sve dok magarac ne bi zanjakao od očajanja. Preskočio je ogradu. Osetivši opasnost, Čarli je načuljio uši. Spazio je dečaka kad je ovaj doskočio s ograde i oči mu se u strahu raširiše. Ukočeno je stajao na tlu, njuška mu je podrhtavala a srce mu je preskakalo kao zardali motor.

Gasa obuze uzbuđenje. Zaboravio je da je ugrizao Adama Hadsona u dvorištu, zaboravio je da je pobegao kroz školsku kapiju i dalje niz glavnu ulicu, zaboravio je majčin ljutiti glas i bolan osećaj izolovanosti. Sve je zaboravio i osetio je kako mu je krv naglo pojurila kroz vene dok se spremao da pojuri magarca.

– Jesi li kukavica? – prosiktao je prilazeći preplašenoj životinji. – Buuu! – Nagnuo se prema njemu i uživao gledajući magarca kako se trapavo povlači a zatim beži s polja prema šumi, njačeći obuzet panikom. Kakva šteta što nije poneo štap. Zabavnije je kad ga gađa štapom.

Pošto mu je igra dosadila, Gas je produžio prema šumi, ostavljajući Čarlija, koji je drhtao na obodu polja, okružen ovcima. Zemlja je bila meka, prekrivena grančicama i požutelim lišćem, među kojim je jedan blistavi fazan čeprkao u potrazi za hranom. Slabašna sunčeva svetlost probijala se kroz lišće, osvetljavajući paukove mreže koje su poput čipke ukrašavale obližnje žbunje. Gas je podigao jednu grančicu i počeo da kida paukove mreže, gazeći paukove koji su se spuštali na tlo. Zadovoljstvo je iščezlo, ispunjavala ga je samo praznina i podsvesni osećaj da nikom ništa ne znači.

Miranda Klejborn je spustila slušalicu i nastavila da zuri kroz prozor zagledana u voćnjak. Zemlja je bila puna opalih jabuka i poslednjih šljiva. Osetila je da je njen sin pred vratima, ali dečak je u međuvremenu otišao. Gas je odlučio da pravi probleme upravo danas kad njoj ističe rok. Ugasila je cigaretu, uveravajući sebe da je predah u borbi da prekine da puši sasvim u redu; tri dima jedva da mogu da se računaju. Nije imala vremena da traži Gasa i, kako god bilo, nije ni znala odakle bi počela, imanje je

ogromno i, kao što je obeshrabreno primetila, zemlja je potpuno raskvašena i zarasla u korov. Pomisao na to da lunja okolo u gumenim čizmama krajnje je nezamisliva za gradsku devojkicu naviklu na beton i na *džimi* ču cipele. Povrh svega, mora da završi kolumnu koju jednom mesečno piše za Red. Jedina prednost življenja na selu zasad je činjenica da ne mora da se očešlja i našminka da bi odvezla decu u školu. Gas i njegova petogodišnja sestra, Storm, voze se biciklom do glavnog puta, ostavljaju bicikl ispred kapije gde ih svakog jutra u osam čeka školski autobus. U Londonu je morala da ustaje rano kako bi izgledala pristojno pred ostalim majkama koje su dovozile decu džipovima skrivajući se iza naočara s velikim staklima i naizgled nemarnog glamura guči odeće, savršeno očišane kod *Ričarda Vorda*.¹ Sumnjala je da je bilo ko u Hartingtonu ikad čuo za *Guči* ili za *Ričarda Vorda*, što joj je isprva na neki ljubak način delovalo nastrano, ali sad joj deluje samo nastrano. Duhovito se žalila na to u svojoj kolumni, koja je predstavljala svojevrsnu hroniku njene borbe da se navikne na seoski život i pokušaj da tu borbu predstavi na komičan način. Vlažno i dosadno vreme, koje je na selu bilo nekako vlažnije i dosadnije, u Hartingtonu je išlo ruku podruku s gotovo nepodnošljivim nastranostima. Nije mogla da učini ništa u vezi s tim osim da se smeje.

Za razliku od svog muža, Miranda nije želela da napusti London. Pri samoj pomisli na to da će živeti toliko daleko od *Harvija Nikolsa*² oblio bi je hladan znoj. Činjenica da će jesti u nekom lokalnom pabu umesto u *Ajviju* ili u *Le Kaprisu*³ dovođila ju je u iskušenje da zauvek veže nogu za svoj kuhinjski sto. Kako joj nedostaju časovi pilatesa u Noting Hilu i ručkovi s prijateljicama u *Volzliju* koji su se, pre povratka kući, završavali ugađanjem sebi u butiku Ralfa Lorena. Ali nisu imali izbora. Gasa su izbacili iz škole zbog nasilnog ponašanja i premeštaj u mirnu seosku školu učinio im se kao razumno rešenje. Na raspolaganju će imati celu godinu pre nego što ga spakuju i pošalju u internat gde će se drugi baviti njegovim problemom. Za Mirandu i Dejvida Klejborna godinu dana Gasovog lošeg ponašanja bio je veoma dug period.

O bože, šta da radim? Zaista nemam vremena za ovo, mrmljala je za sebe dok je bacala opušak u korpu za papirne otpatke i pokrivala je s nekoliko izgužvanih listova novina kako je ne bi podsećao na njen

nedostatak snage volje. Poželela je da je zaposlila dadilju umesto što je odlučila da sve radi sama. U tome je nevolja zaposlenih majki, u osećaju krivice koji se razvija uporedo s iscrpljenošću, s nastojanjem da zadovolji sve potrebe svih ostalih dok joj za sopstvene potrebe ostaje vrlo malo vremena. Dejvid joj je predložio da unajmi kuvaricu i baštovana kako bi imala više vremena za pisanje. Život na selu nije kao život u Londonu, gde čovek može da poruči da mu donesu suši ili kinesku hranu iz restorana gospodina Vinga; ovde mora da sedne u kola i da se odveze do grada, što zahteva planiranje, a ona nema vremena za planiranje obroka. Jedino što valja ovde u selu jeste gospodin Tit, mlekađžija koji svakog jutra donosi novine i mleko dovozeći se belim kombijem s registarskim tablicama na kojima piše KRAVA 1. To je uvek nasmeje tokom najernjeg sata u toku dana kad se, dok je napolju još mračno i pusto, bori da spremi decu za školu. Osim toga, imaju pravu baštu, hektare i hektare zemlje, a ne malu okućnicu s nekoliko biljaka u saksiji. Nije bilo lako naći pomoć u selu. London je vrveo od stranaca koji su molili za posao, a u Dorsetu kao da uopšte nije bilo stranaca. Sve je bilo tako tuđe i uznemirujuće. Nije mogla da se uklopi. Dejvid se na prvi pogled zaljubio u kuću zato što je zadovoljavala njegovu potrebu za veličinom. Ona ju je prihvatila teška srca, čeznući za Noting Hilom i asfaltom, osećajući pomalo grižu savesti što se ne divi toj velikoj kući u tako idiličnom okruženju. Ali šta bi, zaboga, čovek mogao da radi na selu?

Kao novinar slobodnjak, uvek je bila izložena pritisku. Novac im nije nedostajao: Dejvid je radio u Sitiju i zarađivao je toliko novca koliko većina ljudi ne može da potroši ni za ceo život, ali njoj je pisanje bilo u krvi i nije mogla da prestane čak i da je to htela. Sanjala je o tome da jednog dana napiše roman, veliku ljubavnu priču kao što je *Ana Karenjina* ili *Prohujalo s vihorom*. Ipak, tek je trebalo da osmisli dobar zaplet. Dok ga je smišljala, bila je zarobljena pisanjem tekstova za časopise i novine, što je barem zadovoljavalo njenu potrebu da se izrazi i pružalo joj neophodno uporište u Londonu. Miranda je naterala sebe da sedne za kompjuter kako ne bi morala da sluša tihi očajnički glas u svojim mislima. Potisnula ga je nadajući se da će iščeznuti, da će Dejvid priznati da su napravili veliku grešku i da će ih vratiti tamo gde pripadaju. Uostalom, život na selu nije

promenio Gasa. Ali Dejvidovo uživanje u seoskom okruženju svodilo se na činjenicu da u nedelju može da se vrati u grad i da se hvali kako je vikend proveo na svom seoskom imanju. Ona je u tom selu bila zarobljena na neodređeno vreme.

Razmišljala je o svom mužu, zgodnom, prijatnom Dejvidu Klejbornu. Uvek je vladao sobom, uvek je bio jak i sposoban i bez napora je koračao kroz život kao da je to ranije mnogo puta već radio. Otkad su se preselili, retko ga viđa. U početku se vraćao kući četvrtkom i ostajao je do nedelje uveče. Sada dolazi petkom i odlazi u nedelju posle ručka. Umoran je, vikende provodi ispred televizora, gledajući golf. Da ga ne poznaje tako dobro, posumnjala bi da ima ljubavnicu, ali Dejvidu je previše stalo do mišljenja drugih ljudi da bi zastranio.

Ustala je od stola i telefonirala svom mužu u *Goldman Saks*. Osim što je htela da podeli s njim svoju brigu zbog Gasa, poželeva je i da čuje njegov glas. – Dragi, ja sam – rekla je kad se javio.

– Šta ima novo, dušo? Je li sve u redu? – Zvučao je smireno, što ju je odmah ohrabrilo.

– Gas je pobjegao.

Dejvid je nestrpljivo uzdahnuo. – Nije valjda opet! – Odjednom je osetila krivicu što mu je pokvarila dan.

– Večeras ćeš morati dobro da mu očitaš bukvicu – rekla je. – Tebe će slušati.

– Zaslužio je da ga pošteno izmlatim.

– To je protivzakonito. Čovek bi rekao da su taj zakon smislili ljudi koji nemaju decu.

– Jesi li razgovarala s gospodinom Marlouom?

– Jesam. Nije baš zadovoljan. Daj bože da Gasa ne izbace i iz ove škole! – Počela je da se igra olovkom.

– Neće. Na selu su trpeljiviji. Osim toga, proći će ga to. Samo se navikava na novo okruženje.

– Nadam se da si u pravu.

– Zvučiš potišteno, draga.

– Samo sam zaista zabrinuta zbog toga. Moram da završim kolumnu a ne mogu ni da sednem za radni sto od kućnih poslova. Sad je još Gas pobjegao

iz škole, nemam vremena da pišem. Čupam kosu od muke!

– Tako lepu kosu! – našalio se. – Slušaj, da si se postarala da nađeš pomoć, imala bi više vremena za važne obaveze. – Ukorio je svoju ženu zbog neuobičajene nesnalažljivosti. Osam meseci je naređivala zidarima poput veštog pukovnika, ali u poslednje vreme deluje obeshrabreno. – Trebalo je da me poslušáš i da zaposliš dadilju. Džejni bi nam se možda pridružila da smo joj ponudili dovoljno visoku sumu. Tvoji snovi da postaneš boginja kućnog ognjišta nisu se sasvim obistinili, zar ne? Bili smo ludi što smo joj dopustili da ode. Bila je jedina osoba koju je Gas slušao. Sad si gospodarica imanja, Miranda. Organizuj se, za ime boga, pre nego što nas oboje izludiš. – Dejvid je očigledno smatrao da je ona odgovorna za rešavanje problema njihovog sina.

– Vратиće se kad ogladni – nemarno je uzvratila, povređena što je Dejvid ponovo nju okrivio. – Onda ću ga poslati nazad u školu. – Spustila je slušalicu, vratila se za radni sto i ovlaš pogledala podsmešljiv naziv svoje kolumne: *Moj seoski san*.

Gas je seo ispod drveta osećajući kako mu stomak krči. Želeo je da ode kući, da sedne ispred kamina u sobi za igranje i da gleda *Gospodara prstenova* na DVD-u. Žudeo je za Džejninom pitom od mesa i za kolačem od jabuka s kremom od jaja. Vlažan vetar prodirao mu je u kosti i kao da mu je ublažavao ljutnju. Čak i da je imao bogat rečnik, ne bi umeo da objasni sebi svoje postupke. Nije znao zašto je zatrovan besom i osećajem osujećenosti. Osećao se odbačenim. Nasilno ponašanje popravljalo mu je raspoloženje. Odjednom je osetio kako mu se u stomaku stvara veliki mehur, kako mu se penje uz dušnik i izbija iz grla u snažnom neobuzdanom jecaju. Zaprepastile su ga sopstvene suze, ali nije bio u stanju da ih zaustavi.

– Jesi li dobro, momče? – Gas se osvrnuo oko sebe glasno gutajući suze. Nije bio primetio čoveka pored kojeg su stajala dva velika ovčara. – Ti si sin Dejvida Klejborna, zar ne? – upitao ga je Džeremi Ficherbert. Gas je klimnuo glavom. Džeremi mu se predstavio i iskrivio u osmeh usko lice išibano suncem i vetrom. Jedan pas je nagnuo glavu prema njegovim

smeđim somotskim pantalonama nogavica uvučenih u zelene čizme velingtonke. Kapa od tvida pokrivala mu je tanku smeđu kosu. Oči su mu bile sitne i svetle i vrlo plave. Rukom u rukavici potapšao je psa po glavi. U drugoj ruci držao je štap. Isti onaj štap kojim je Gas zaplašivao magarca. – Zar ne bi trebalo da budeš u školi? Dođi, odvešću te kući.

Gas je nevoljno ustao. Jedan pas mu je pritrčao. Gas se trgao. – O, on voli da skače na ljude! – rekao je Džeremi kikoćući se. – Ne brini, ne ujeta. Ovaj mršavi je Gospodin Ben, a ovaj debeli je Wolfgang. – Džeremi je s ljubavlju potapšao Gospodina Bena. Gas je obrisao lice rukavom i pošao za Džeremijem preko pašnjaka.

Ovce su se zbile jedna uz drugu spremne da ih psi poteraju. Magarac Čarli i dalje je stajao u udaljenom kraju polja i zabrinuto ih posmatrao. – Čarli! – pozvao ga je Džeremi, tražeći šargarepu u džepu. – Dođi, staro momče! – Čarli se nije ni pomerio. – Šta mu je? – promrmljao je Džeremi sebi u bradu. Gas je spustio pogled i zavukao ruke u džepove. – Magarci – uzdahnuo je Džeremi, vrteći glavom. – Kasnije ću videti šta je s njim. On je stari čudak. Je l' znaš da ima više od devedeset godina?

– Stvarno? – odvratio je Gas, gledajući ispod tamnih šiški. Džeremi je primetio nešto bolno u tim bledoplavim očima i namrštio se. Nije znao kako da razgovara s nekim Gasovih godina, zato je bez reči požurio preko polja i duž staze oivičene majčinom dušicom. Gas je u tišini koračao za njim pitajući se kako se Džeremi dokopao tog štapa.

Kad su stigli pred baštensku kapiju, Gas je ušao i hitro pogledao Džeremija više u znak opraštanja nego u znak zahvalnosti. – Je l' ti majka kod kuće? Voleo bih da je vidim – rekao je Džeremi naginjući se prema bašti.

Gas je oklevao i ugrizao se usnu. Kao da je hteo da se pribere pre nego što se suoči s majkom. – Mama! – doviknuo je na kraju.

Kad je čula sinovljev glas, Miranda je zaustavila ruke nad tastaturom svog laptopa. Preplavilo ju je olakšanje. Istrčala je u predvorje i sačekala Gasa, koji se pojavio pred njom ruku zavučenih u džepove, lica umrljanog blatom i suzama. Srce joj je poskočilo. – Dušo, toliko sam brinula. Gde si bio? – Kleknula je i pokušala da ga privuče u naručje, ali on se ukočio. Bio je hladan kao leš. – Ne možeš tek tako da pobegneš. To je opasno. – Onda

je primetila Džeremija pred vratima. – O, oprostite, nisam vas videla – rekla je i ustala.

– Ja sam Džeremi Ficherbert, vaš sused. – Skinuo je rukavicu i rukovao se s njom. – Nekoliko puta smo mahnuli jedno drugom iz daljine, ali nikad se nismo upoznali.

– O, tako je, upoznali ste mog muža, Dejvida. – Šaka mu je bila gruba i topla. Primetio je njene sređene nokte i prsten s velikim safirom i dijamantom na srednjem prstu leve ruke. Mirisala je na limetu. – Ja sam Miranda. Hvala vam što ste ga doveli kući. Izbežumila sam se od brige.

– Bio je u šumi – rekao je Džeremi. – Ovde mu se ništa loše ne može dogoditi, uveravam vas. Osim ako ne upadne u zamku za lisice.

– Zamka za lisice? – razrogačila je oči.

Džeremi je slegnuo ramenima. – Jedu mi piliće. One naročito smeće napadaju čak i ovce. Mislim da je Gas previše lukav da bi upao u zamku. – Miranda se okrenula prema sinu, ali on je već nestao.

– Navikla sam na londonske parkove i sve je ovo prilično novo za mene – rekla je, gotovo plačnim glasom. Džeremi se zagledao u njenu dugu smeđu kosu vezanu u konjski rep i u bledoplave oči nalik tvrdom kristalu, kao i oči njenog sina. Zaključio je da je prelepa žena visokih jagodica i snažne vilice, ali previše mršava za njegov ukus. – Imate li ženu, gospodine Ficherberte?

– Zovite me Džeremi, molim vas – rekao je uz osmeh. – Nemam, ja sam siroti neženja. Zapravo, ja sam socijalni slučaj, Miranda. Svaka žena dobrog srca koju poznajem odlučila je da mi nađe nevestu, ali koja žena danas hoće da bude supruga farmera? – Stidljivo se osmehnuo dok su mu oči šaljivo zasijale.

– O, sigurna sam da postoji žena i za vas. Imate vi još mnogo vremena. Vas biološki časovnik ne tera na brak ako niste spremni na taj korak. – Osmehnula se. Nije želela da ostavi utisak da je ona nezadovoljna. – Pitala sam vas da li imate ženu zato što mi je potrebna kuvarica. Oh, da, i baštovan. Žene obično znaju da li je nekome potreban posao. Vi verovatno ne poznajete nikoga ko traži posao, zar ne? Možda znate kako bih mogla da rešim to. Znaate, veoma sam zauzeta; ja sam pisac i ne mogu tek tako da idem unaokolo i da tražim pomoć.

Džeremi je klimnuo glavom s razumevanjem. Pomislio je da ta žena sigurno ima vojsku Filipinaca u Londonu. – Najbolji način je da postavite oglas u Kejtinoj poslastičarnici u naselju. Ona ima mnogo klijenata. Zašto ne ponudite nekom da se useli u gostinsku kuću pored reke? Prazna je, zar ne?

– Ta ruina! Ne mogu da zamislim da bi iko pozeleo da živi u toj kući.

Džeremi se nasmejao. – Oh, ima u njoj nečeg privlačnog. Uz malo truda mogla bi se dovesti u red. Ako ponudite smeštaj u gostinskoj kući, lakše ćete naći nekog ko je spreman da radi na imanju. Ne poznajem nikog odavde ko traži posao. Moraćete da dovedete nekog sa strane. Gostinska kuća je dobar podsticaj.

– Možda ste u pravu.

– Raspitaću se unaokolo.

– Hvala vam. – Pogledala ga je kako stoji napolju na zimi i brzo mu ponudila da uđe da popije šolju čaja, ali je zažalila čim je to izgovorila.

– Moram da se pobrinem za Čarlija – rekao je on, odbijajući poziv.

– Za Čarlija?

– Za magarca. Dobročudna životinja. Stoji na obodu polja i trese se. To nimalo ne liči na njega. Nadam se da je momak dobro. Zatekao sam ga u šumi kako plače. Imam konja, zove se Visper, ako dečko nekad poželi da jaše, javite mi. Naći ćete moj broj u imeniku.

– Hvala vam – odgovorila je Miranda, zatvarajući vrata ispred njega. Pogledala je na sat. Šta će, do đavola, dati Gasu za ručak?

Zatekla je sina kako sedi na klupi u kuhinji i igra se *gejmbojem*. Kad je ušla, namrgođeno ju je pogledao. – Dakle, dušo – rekla je, trudeći se da zvuči strogo. – Zašto si ugrizao tog dečaka? Kako misliš da stekneš drugove ako ih ujedaš?

– Ne želim da imam drugove – odgovorio je, ne odvajajući pogled s igrice.

– Zašto si ga ugrizao?

– On je počeo.

– Ne zanima me ko je počeo. Ne možeš da napadaš ljude. Je l' hoćeš da

te izbace i da te ranije pošaljemo u internat?

– Neću – brzo je odgovorio i pogledao je. Zapravo uopšte nije želeo da ide u internat. – Hoćeš li danas da me vratiš u školu?

– Neću – odvratila je, nerado se predomislivši. Nije imala srca da ga pošalje u školu. – Moram da odem u grad da postavim oglas u poslastičarnici. Možeš da ostaneš ovde, ako hoćeš. Ispeći ću ti ribu.

– Mogu li da gledam *Gospodara prstenova*? – Gas je odbacio namrgođen izraz lica kao kaput koji mu više nije neophodan.

– Ako obećaš da nećeš biti grub prema drugoj deci.

– Obećavam – spremno je rekao i ustao s klupe.

Miranda ga je zagrlila. – Volim te – iznenada je rekla, ponavljajući te tri reči kojima je uvek nadoknađivala nedostatak vremena za svog sina. Gas nije odgovorio već je otrčao u sobu za igranje. Miranda je otišla da telefonira školi da je Gas došao ali da se neće vratiti u školu zato što ga boli stomak i da se postara da neko starije dete pripazi na Storm u školskom autobusu. Poslaće Gasa da je sačeka na kraju staze. To je najmanje što može da učini.

Džeremi je zviždukom dozvao pse i zaputio se nazad prema polju. Čarli je i dalje stajao na obodu pašnjaka. – Dođi, staro momče – rekao je, skidajući rukavice, a zatim je izvadio šargarepu iz džepa. Voleo je da oseti dodir te baršunaste njuške na koži. Magarcu je trebalo nekoliko trenutaka da shvati da je Džeremi sam. Kad je shvatio, sagnuo je glavu i zagalopirao preko polja. Onjušio je Džeremija i spustio vlažnu njušku na njegov dlan, pažljivo uzimajući šargarepu kako ne bi ugrizao gospodara za prste. Džeremi je protrljao kratku dlaku između magarčevih očiju i bagonaklono mu se osmehnuo. – Šta je s tobom, Čarli? Zašto si stajao tamo na ivici? Ne liči na tebe da odbiješ šargarepu. – Džeremi se zaputio prema šumi, a Čarli je pošao za njim. Više od svega želeo je da se vrati s njim u bezbedno okruženje farme Menor, na kojoj je živeo s Visperom. Ali Džeremi ga je samo potapšao po sapima i zatvorio kapiju pred njim, ostavljajući ga na milost i nemilost užasnog malog dečaka koji ga juri sa štapom u ruci.

2.

Divlji vetrovi duvaju u noći oko kuće poput razigranih duhova

Miranda se zaputila u grad vozeći uskom krivudavom stazom. Hartington je bilo ljupko staromodno naselje koje je u šesnaestom veku sagrađeno na obali reke Hart. Pričalo se da je most na vrhu grada napravljen za Elizabetu Prvu kako se njene kočije ne bi zaglavile u blatu dok je kraljica putovala prema danas razrušenom zamku udaljenom pet minuta hoda od druge strane grada. Žitelji Hartingtona bili su ponosni na svoje nasleđe i svake godine su u junu slavili kraljičinu posetu.

Glavna ulica bila je toliko uska da su se automobili jedva provlačili kroz nju. Male prodavnice izgledale su kao da su, poput krošnji drveća, i same nagnute prema kolovozu, tako da je ulica delovala još uže. U glavnoj ulici nalazili su se Trojev frizerski salon, Kejtina poslastičarnica, prodavnica poklona, starinarnica, prodavnica prehrambenih proizvoda i knjižara. Ulica se završavala velikom zelenom površinom s jezercem s patkama i s kočićima za kriket. Duž jedne strane parka uzdizala se gradska većnica, zgrada u klasičnom stilu sazidana od peščanika, s moćnim stubovima i velikim zelenim vratima. Pored nje se nalazila gostionica *Pegava patka*, s malim prozorima i tamnim gredama u tudorskom stilu. Duž druge strane uzdizala se hartingtonska osnovna škola u kojoj je mladi Adam Hadson i dalje cmizdrio zbog ujeda, a gospodin Marlou se i dalje sekirao zbog smelosti Gasa Klejborna da pobegne s nastave. U parku se isticala crkva svete Hilde i parohijski dom u kome je velečasna Frida Bili držala službe i molitvene skupove, a stari pukovnik Pajk se svake nedelje žalio zbog činjenice da je vikar žena.

Otkad su se doselili u *Hartington haus*, Miranda je dolazila u naselje svega nekoliko puta, na primer kad je trebalo da kupi rođendanski poklon za svoju svekrvu ili konzervu pasulja prebranca. Nije se trudila da razgovara sa žiteljima, iako su je svi gledali kao da znaju ko je ona. Uostalom, uselila se u *Hartington haus*, veliko imanje na drugoj obali reke.

Okružena vijugavim drumovima i brežuljcima, gostinska kuća je bila skrivena poput tajne, odvojena od gradića koji je delovao kao da je izgubljen u vremenu. U Londonu ljudi ne zastaju na ulici da bi ćaskali jedni s drugima, a susedi koji godinama žive u istoj zgradi i ne poznaju se. Miranda je s negodovanjem pomislila da svi znaju sve o njoj i da je procenjuju. Nije imala želju da prihvati pozive na jutarnju kafu u gradskoj većnici niti da se u crkvi rukuje s ljudima koje ne poznaje. Dovoljno je loše to što će deca početi da dovode u kuću svoje nove školske drugove, a sudeći po Gasovom najnovijem ispadu kojim je uništio mogućnost da stekne nekog druga, sumnjala je da će on bilo koga dovesti u kuću. Pošto je parkirala džip na parkiralištu na kraju ulice iza prodavnice poklona, stresla se pri pomisli da će morati da se prenemaže u razgovoru s vlasnicom poslastičarnice. Ni najmanje nije želela da je uvuku u lokalni život. Naime, od reči „zajednica“ prevrtao joj se stomak, a pred očima bi joj iskrsele slike provincijskih žena s maramama na glavi koje ispijaju čaj raspravljajući o povećanju doprinosa za izgradnju novog krova crkve. *Dakle*, odlučila je, *okačiću svoj oglas, ljupko ću se osmehnuti i otperjati.*

Kejt Šarp je sedela za okruglim stolom i ćaskala s Henrijetom Mun, vlasnicom prodavnice poklona. Kejtina smeđa kosa bila je očišćana u strogu bubi frizuru koja joj je uokvirivala mršavo blede lice s očima boje crne čokolade i tankim usnama iznad uske vilice. – Znaš, Henrijeta – rekla je lenjo otežući samoglasnike – ne bi trebalo da piješ toplu čokoladu ako hoćeš da smršaš. Da se ja borim s kilogramima kao ti, pila bih kafu. Kafa ubrzava metabolizam. – Henrijeta se osmehnula, što je bio odbrambeni mehanizam koji je usvojila još kao devojčica. Protresla je glavom tako da su joj pramenovi duge kestenjaste kose pali preko lica, a onda je duboko uzdahnula.

– Odustala sam od dijete – objasnila je. To nije bila istina, ali lakše joj je bilo da se pretvara da ne mari. – Život je previše kratak.

Kejt je majčinski pokrila Henrijetinu šaku iako je Henrijeti bilo već trideset osam godina, što znači da je samo sedam godina mlađa od Kejt. – Slušaj, ti znaš da ja o tebi mislim sve najbolje, ali ako ne preduzmeš nešto, život će ti biti još kraći nego što misliš. Ti si lepa žena. Ako izgubiš te kilograme, imaćeš više mogućnosti da nađeš nekog muškarca. Žao mi je što

to moram da kažem – samozadovoljno je rekla – ali činjenica je da muškarce odbijaju krupne žene. Tolika količina sala jednostavno nije privlačna. Ja to mogu da ti kažem, zar ne, jer sam ti ja prijateljica i znaš da ti želim najbolje. – Henrijeta je samo klimala glavom i gutala toplu čokoladu. – Danas je baš mirno, zar ne? – Henrijeta je ponovo klimnula. – Kako god bilo, nije lako raditi preko puta poslastičarnice! – Kejt se nasmejala. Kejt, koja je držala poslastičarsku radnju i nije se ugojila ni sto grama. Kejt, koja je uvek bila besprekorno odevena u suknjicu naglašenog struka i uredni džemper na zakopčavanje. Njena bela kecelja s lepim ružičasto izvezenim imenom poslastičarnice nikad nije imala ni jednu jedinu mrlju. Kejt, koju niko nije voleo, pa čak ni njen muž. Henrijeta je kružila pogledom dok je Kejt torokala o sebi.

Henrijeti se usta ispuniše pljuvačkom dok je posmatrala kolače poredane na tezgi. Napolju je bilo vrlo hladno, jedan kolač bi je malo ugrejao. Međutim, Kejt je poput kerbera sedela između nje i kolača, osujećujući Henrijetinu nadu da će moći da ugoditi sebi. U tom trenutku vrata su se otvorila i Miranda Klejborn je ušla u poslastičarnicu. I Kejt i Henrijeta odmah su je prepoznale: uobražena Londonka koja se uselila u *Hartington haus*.

– Dobro jutro – rekla je Miranda, ljupko se osmehujući. Podigla je *šanel* naočare na vrh glave i zakoračila po crno-belim podnim pločicama. U poslastičarnici je bilo mnogo ružičaste boje. Zidovi su bili ružičasti, žaluzine su bile ružičaste, ružičaste su bile i korpe pune uredno poredanih privlačnih kolača. Pošto nikog nije bilo za tezgom, obratila se dvema ženama koje su sedele za stolom. – Da li znate kuda je otišla?

– Mislite na mene? – rekla je Kejt i ustala. – Ja sam Kejt.

– Miranda Klejborn – odvratila je Miranda, pružajući ruku. – Nedavno sam se doselila ovde i treba da unajmim pomoć. Džeremi Ficherbert, naš sused, kaže da bi trebalo vama da se obratim. Izgleda da je ovo središte Hartingtona. – Nasmejala se sopstvenoj dosetki.

Kejt je bila polaskana. Mlitavo je stegla Mirandi ruku šakom vlažnom kao testo.

– Pa, ja poznajem sve u mestu, u kome se uvek nešto događa. Imam i tablu za oglase. – Pokazala je prema zidu pored vrata na kojem je visila

tabla od plute zatrpana ceduljicama. – Jeste li za kafu? – Kejt je rešila da nipošto ne pusti pridošlicu da ode. Miranda je htela da je odbije, ali bilo je nečeg u Kejtinom ponašanju što ju je navelo na zaključak da će se poslastičarka uvrediti ako je odbije.

– Može – rekla je i odmah pomislila da je Gas sam kod kuće, a zatim je skinula svoj *prada* kaput i sela za okrugli sto. Kejt je donela minjon s ružičastom glazurom i šolju kafe i spustila ih pred svoju gošću. Henrijeta je čežnjivo zurila u kolač.

– Božanstven kaput! – rekla je Kejt, sedajući. – O, ovo je Henrijeta – dodala je, kao uzgred. – Ona drži prodavnicu poklona.

– Upoznale smo se – rekla je Henrijeta, koja nikad ne bi pomislila da će je se žena poput Mirande Klejborn setiti. – Dolazili ste u moju radnju.

– O, tako je – odgovorila je Miranda, prisećajući se da je tada kupila mirišljave sveće i beležnice. – Naravno, upoznale smo se.

Henrijeta je spustila pogled; nikad do tada nije videla nekog toliko glamuroznog.

– Dakle? – uporna je bila Kejt. – Kako je?

– Sjajno – odvratila je Miranda, ne želeći da priča o sebi. Nije mogla da kaže ništa naročito lepo o svojim iskustvima, a nije želela ni da ih uvredi.

– Kakvu pomoć tražite? – upitala ju je Henrijeta. Miranda je primetila njenu predivnu kožu, nalik glatkoj karameli. Sigurno je odavno prevalila tridesetu, a nema ni jednu jedinu boru. Poželela je da je pita koje proizvode koristi za negu lica, ali nije htela previše da se zbliži s njom. Miranda je otpila gutljaj kafe. Bila je vrlo ukusna; nimalo nije požalila što u mestu ne postoji *Kafe nero*.⁴

– Pa, treba mi neko ko će da kuva i da čisti i treba mi baštovan. Bašta je u haosu.

– Zna li da je ta bašta nekad učestvovala na izložbama – rekla je Henrijata.

– Stvarno? Sigurno se šalite.

– O, da – potvrdila je Kejt. – Lajtlijevi su imali najdivnije bašte. Ne mogu ni da zamislim da se vi naročito zanimate za baštovanstvo, budući da ste iz Londona.

– Ava Lajtli je bila veoma nadarena za baštovanstvo – brzo je dodala

Henrijeta, zabrinuta da je Kejt možda uvredila gošću. Umela je da bude vrlo neprijatna prema strancima, kao neke životinje koje obeležavaju svoju teritoriju, dočekivala ih je mešavinom ljubaznosti i neučtivosti. – Ali ona se odselila pre nekoliko godina. Bašta brzo zaraste u korov ako se ne neguje.

– Ja nisam nimalo nadarena za baštovanstvo – rekla je Miranda i na trenutak pogledala njene uredno sredene nokte, pomišljajući kako je i sama trebalo da sredi svoje. – Deprimira me pogled na taj nered. – Henrijeti je pošla vodica na usta dok je gledala Mirandu kako jede kolač. – Da li ih sami pravite?

Kejt je klimnula glavom i napućila usne tako da joj je brada gotovo sasvim nestala. – Bolju kafu i kolače nećete naći u celom Dorsetu. Nadam se da ćete redovno dolaziti. Ko jednom proba te kolače, više ne može da im odoli.

– Razumem i zašto – rekla je Miranda, pitajući se kako tako koščata žena može da pravi toliko ukusne i sočne kolače a da ih pri tom ne jede.

– I ja ću se raspitati okolo – uslužno je ponudila Henrijeta. – Imam vrlo raznovrsnu klijentelu. Hartington privlači ljude sa svih strana i nikad se ne zna. – Osmehnula se i Miranda je osetila naklonost prema njoj. Imala je mio nesiguran osmeh žene koja nije svesna svoje lepote.

Vrata su se ponovo otvorila i u prostoriju je pokuljao ledeni vetar. – Vidi ti nju! – uzviknuo je lep muškarac široko se osmehujući. – Sebično čuva tajnu za sebe? Eta, puna si iznenađenja! Kejt, tvoja tajanstvenost nimalo me ne iznenađuje. Od tebe uvek očekujem najgore.

– Ovo je Troj – rekla je Henrijeta, a lice joj je sijalo od srdačnog osmeha. – Ako vam zatreba frizer, njegova radnja je preko puta. Ne kažem da vam treba, naravno, kosa vam je savršena.

Troj se okrenuo prema Mirandi i podbočio se prislonivši ruke uz pojas farmerki s niskim strukom. – Toliko dugo si ovde a nisi se potrudila ni zdravo da nam kažeš? Znaš, svi smo strašno uvređeni zbog toga. – Napućio je usne. Miranda je živnula zahvaljujući Trojevom zaraznom raspoloženju. – Kejt, ljubavi mog života, treba mi kafa. Napolju je pakleno hladno, a danas mi je u podne došla gospođa Čegrtaljka da joj stavim plavičasti preliv.

– Tako si grub, Troje – zakikotala se Henrijeta. – Ona se zapravo ne

zove tako, a Trojevo pravo ime je Piter – objasnila je Mirandi.

– Dopuštaš? – rekao je Troj i ne čekajući odgovor. – Donesi tu kafu! – Zagledao se očima boje lešnika u Mirandu, bestidno joj se diveći. – Ti si najglamuroznije stvorenje koje je kročilo u Hartington. Poslednji put sam takav glamur video u šumama u okolini Hartingtona, sećam se da sam ugledao jednu lisicu u njenom vlastitom božanstvenom krznenom kaputu. Kad smo već kod toga, na tvom primećujem etiketu *prada* i obožavam tvoje kožne čizme, *tako* su moderne ove sezone. – Uzdahnuo je s divljenjem uvlačeći kroz raširene nozdrve vazduh slatkast od šećera, a zatim zaverenički dodao: – I ti si predivna. Kako izgleda tvoj muž? – Miranda zamalo da se zagrcne i ispljune kafu na njegov sako od nape. – Je l' i on božanstven?

– Bože, ne znam šta da kažem. Lepota je u očima posmatrača – odgovorila je Miranda zapanjeno se smejući. – *Ja* mislim da je lep.

– Osim toga, otmena si. Volim otmenost. Ako imaš plemićku titulu, besplatno ću te šišati!

– Nažalost, nemam. Ja sam samo gospođa Klejborn.

– Ali gospođa Klejborn od *Hartington* *hausa*. To je neviđeno veličanstveno. Lepota i veličanstvenost, to je dobitna kombinacija. Dovoljno da gej momak postane heteroseksualac.

– Miranda traži pomoć – obavestila ga je Henrijeta. – Kuvaricu...

– Ja mogu da kuvam – ponudio je, ne odvajajući pogled od nje.

– I baštovana.

Nestašnim gestom je opustio ramena. – U tom smislu nisam ni od kakve pomoći. Sve zeleno što dotaknem umre. Dobro je što moja mačka nije zelena jer bih i njoj došao glave! Bila bi šteta ubiti nekada najlepšu baštu u Dorsetu. – Henrijeta je primetila da se Kejt povukla vrlo tiho. Spremala je kafu, okrenuta leđima. Zabrinuto je pogledala Troja, koji je pogledao prema tezgi: – Šta je s mojom kafom, dušo?

– Upravo stiže – odvratila je Kejt. Atmosfera je odjednom zahladnела, kao da se prilagođava Kejtinom raspoloženju. Bilo je vrlo nesmotreno od njih što su je zanemarili.

Kad je osetila promenu raspoloženja, Miranda je pogledala na sat. – O bože, moram da pođem. Veoma mi je drago što sam vas upoznala.

– Takođe – iskreno je rekla Henrijeta. – Ne brinite, naći ćemo vam baštovana.

– Već ideš? – zaječao je Troj. – Tek smo se upoznali. Proveo sam samo deset minuta u tvom društvu. Ne sviđa ti se moja kolonjska voda?

– Sviđa mi se – rekla je Miranda, vrteći glavom i smejući se. – Dobro ti stoji.

– Hoćeš da kažeš da je sladunjava.

– Da, ali fino sladunjava.

– Kakvo olakšanje. – Vragolasto joj se osmehnuo. – Dovedi ponekad gospodina Klejborna na šišanje. Voleo bih da ga upoznam. – Značajno je izvio obrve.

– Ne znam – odgovorila je Miranda. – Možda mi ga ne bi vratio. – Ustala je i prebacila kaput preko ramena. Žene su je gledale sa zavišću. Crni usko skrojeni kaput imao je široke revere postavljene krznom i naglašenu liniju ramena, koja kao da je, pri hodu, sekla vazduh. – Hvala za kafu i kolač – rekla je, obraćajući se Kejt. – Bolje zaista nisam probala. Čak ni u Londonu. – Kejt je živnula. – Mogu li da okačim ovo na vašu tablu? – Izvadila je iz tašne list papira s otkucanim oglasom.

– Postaraću se da ga svi pročitaju – rekla je Kejt, ali nije morala da se trudi; papir je bio toliki da niko nije mogao da ga promaši.

– Dakle – zaneseno je rekao Troj kad je Miranda izašla na ulicu. – Zaista je privlačna. *Hvala za kafu i kolač*, rekao je, oponašajući njen izgovor. – Sviđa mi se to!

– U početku je bila vrlo hladna, ali se zagrejala. Ne bih rekla da zna šta bi s tobom, Troje – zadirkivala ga je Henrijeta.

– Savršeno je učtiva, ali mislim da je pomalo kruta, je l' da? Prava Londonka, svi oni misle da su bolji od nas ostalih – rekla je Kejt, donoseći Troju kafu i kolač. – Jedna od onih žena koje su navikle da buljuk slugu leti oko njih. Očigledno je izgubljena bez kućne pomoćnice, kuvarice i baštovana i ko zna koga još. Upala je ovamo ne rekavši ništa prikladno, kao da je ušla u poštu. Trebalo joj je, koliko? Dva meseca joj je trebalo da dođe i da se predstavi. Previše je fina za Hartington. Verovatno misli da

smo svi mi provincijalci. Ipak, lepa je – dodala je i jedva čujno frknula. – Na prilično običan način.

– Mislim da si prilično stroga – rekao je Troj. Svi su znali da Kejt retko kad ima da kaže nešto lepo o bilo kome. – Nije bila previše fina za tvoju kafu.

– To dovoljno govori o njoj, zar ne? Bolju kafu ne bi našla ni u Londonu.

– Moram da se vratim u radnju. Ostavila sam Kler samu – rekla je Henrijeta, govoreći o svojoj sestri.

– Da sam na tvom mestu, ne bih brinula, nemate baš mnogo posla – rekla je Kejt. – Hoćeš li da ti spremim kolač da poneseš?

– Kolač? – ponovila je Henrijeta, zbunjena. Zar je pet minuta ranije Kejt nije izribala što previše jede?

– Za Kler, ludo – dodala je Kejt i ubacila jedan kolač u kesu. Henrijeta je uzela kesu i izašla, osećajući se krajnje poniženo.

Kad se vratila kući, Miranda je zatekla Gasa kako sedi ispred kamina i gleda *Gospodara prstenova*. Jeo je čips iz kesice i pio koka-kolu iz limenke. – Zar nemaš ništa za domaći zadatak? – upitala ga je.

Gas je slegnuo ramenima. – Ostavio sam torbu u školi.

Miranda je uzdahnula. – Bolje bi ti bilo da je u ponedeljak doneseš, inače ćeš se ponovo naći u neprilici. Tvoj otac večeras dolazi kući. Nije zadovoljan onim što si danas uradio.

– Nisam hteo – rekao je Gas, gurajući šaku čipsa u usta. – Nisam ja počeo.

– Ne želim da slušam. Moram da radim. Tvoja sestra će uskoro doći kući, zato ćeš morati to da isključiš. Plaši se tih groznih stvorenja.

– To su orci – ispravio ju je Gas.

– Šta god da su, isključi to.

– Ali, mama...

– Isključi!

Miranda se vratila za svoj radni sto. Još je osećala ukus onog kolača, a u glavi joj je zujalo od kafe. Ljudi koje je upravo upoznala, prilično lepo će

začiniti njenu kolumnu. Troj je poput sočnog voća, Henrijeta je čulna i slatka i potpuno potčinjena Kejt, koja je, uprkos svojim čarobnim kolačima, otrovna. Njih troje čine fini mali trio. Trik je u tome da izgradi karaktere koji će obeležeti svaku mesečnu kolumnu, onda će moći da napiše knjigu, da proda prava za snimanje filma i da posmatra kako se svet pretvara u ogromnu bisernu školjku. Prsti su joj hitro leteli po tastaturi.

Posle izvesnog vremena čula je kako se vrata otvaraju i zatvaraju, a zatim je do nje doprlo meko tapkanje koraka njene petogodišnje ćerke, Storm. – Dušo – doviknula je, pomalo nezadovoljna što je Storm naišla upravo u trenutku kad je ona počela da gradi likove. Storm se pojavila pred vratima radne sobe. Bila je namrgođena. Smeđa kosa bila joj je začesljana unazad, a obrazi su joj se zajapurili od hladnoće. – Je l' ti bilo lepo u školi?

– Nije. Gas je siledžija – rekla je devojčica.

Miranda je prestala da kuca i pogledala je ćerku. – Siledžija?

– Madlen nije htela da dođe da se igramo zato što se plaši Gasa.

– Znam. Danas je ugrizao jednog dečaka.

– Videla sam trag ugriza, krvario je.

– Sigurna sam da se razmetao njime kao ratnom povredom! – ljutito je rekla Miranda. Njegova majka će joj sigurno telefonirati da bi se žalila.

– On kida noge paucima.

– I to je sasvim u redu, pauci su grozni.

– Oni su božja stvorenja. – Stormine oči zablistale su od suza.

– Dušo, s kim si ti, do đavola, razgovarala?

– Gospođa Roberts kaže da su sva stvorenja posebna. Gas ubija sve redom.

– Dođi, draga – rekla je Miranda i uzela ćerku u naručje.

– Ja ne volim Gasa.

– Nisi jedina – rekla je Miranda uz uzdah. – Zašto ne odeš u svoju sobu da se igraš? On gleda *Gospodara prstenova*. – Storm se izmakla. – Je l' imaš domaći zadatak?

– Imam.

– Za minut ću doći da ti pomognem. – Ali Storm je znala da će se minut pretvoriti u sat i da će na kraju morati sama da uradi domaći zadatak. Njena majka je uvek prezauzeta.

Storm je otišla u svoju ružičastu sobu. Tapete su se slagale sa zavesama na kojima su mali ružičasti anđeli plesali među cvećem. Čak je i lampa bila ružičasta; bojila je sobu u nežne tonove ružičaste boje. Police su bile popunjene plišanim životinjama i knjigama. Storm je imala lepe kutije za nakit, u kojima je čuvala svoje đinđuve i ukosnice, svetlucave leptiriće i narukvice. Imala je ružičaste sveske u kojima je pisala ružičastim olovkama i kućicu za lutke presvučenu vezenim ružičastim pamukom, punu ružičastih jastučića raznih nijansi i veličina. Sakrila se u kućicu sa svojim školskim udžbenikom. Bila je tužna i usamljena. Prigrllila je omiljeni ružičasti jastuk, čijim je rubovima brisala suze. Šta joj znači to što ima divnu sobu kad nema drugarice kojima bi mogla da je pokaže?

Miranda je završila kolumnu i osetila je olakšanje kad ju je poslala imejlom. Zaboravila je ćerkin domaći zadatak. Odšetala je u kuhinju da sipa sebi čašu vina. Izvadila je šargarepu iz frižidera i grickala je kako bi potisnula potrebu za cigaretom. Bilo je vreme da deci spremi užinu. Nije mogla da smisla ništa drugo osim prženica. Gas je već jeo riblje filete za ručak. Dok je tupo zurila u frižider, zazvonio je telefon. Zadenula je telefon između obraza i ramena, a onda je izvadila nekoliko jaja iz frižidera. – Da? – javila se, očekujući da čuje glas svog muža.

– Zdravo, Džeremi ovde.

– O, zdravo.

– Je l' se sećate da ste tražili baštovana?

– Sećam se – veselo je odgovorila.

– Našao sam nekoga ko bi mogao da radi. Zove se Andervud. Prilično je star i pravi je osobenjak, ali voli da se bavi baštovanstvom.

– Kako ste ga našli?

– Nekad je radio na farmi.

– A sada?

– Sad je na izvestan način u penziji. Mogao bi da radi za vas nekoliko dana u nedelji.

– Koliko ima godina?

Džeremi je oklevao. – Šezdeset i neku.

– Hoće li moći da se izbori? Ovde ima mnogo posla.

– Samo ga pustite da radi. Dobar je čovek.

Storm je banula u kuhinju obučena kao ružičasta vila sa svetlucavom krunom, krilima i čarobnim štapićem. – Mamice, gladna sam – zakukala je, krupne oči bile su joj crvene od plakanja. Miranda se namrštila i načas je zastala.

– Dobro, mogla bih da se sastanem s njim – brzo je prihvatila. – Može li da dođe sutra ujutru? Znam da je subota, ali...

– Poslaću ga.

– Dobro. Hvala, Džeremi. – Prekinula je vezu i okrenula se prema ćerki.

– Pravim tu prženice, dušo. Jesi li dobro?

– Prženice? – uzviknuo je Gas, ljuljajući se. – Mrzim prženice.

– Gase, danas nemaš pravo ni na šta da se žališ. Ili prženice ili špagete.

– Špagete – rekao je Gas.

Storm je nabrala nos. – Ja volim prženice.

– Ovo nije restoran. Napraviću špagete za oboje. – Nije mogla da se suoči s Gasovim izlivima besa i sa Storminim žalbama. – Možeš da staviš kečapa koliko god hoćeš – dodala je Miranda kako bi je umirila. – Danas stvarno nemam snage da se prepirem s vama.

Gledala je svoju decu kako jedu, uživajući u vinu. Dejvid večeras dolazi kući. Okupaće se i obući će nešto lepo. Spremiće mu teleću džigericu s pečenim krompirom i sosom od crnog vina. Želela je da ga oduševi, da ga podstakne da provodi više vremena kod kuće. Čeznula je za njegovim društvom. Dosađivala se na selu.

3.

Maglovita jutra obećavaju predivan dan

Dejvid Klejborn je stigao u *Hartington haus* u osam. Gas je obukao pidžamu s belim i tamnoplavim kvadratima i s majkom je u kuhinji čekao oca. Storm se ušuškala u krevetu s plišanim zecom i omiljenim ružičastim jastukom, sanjajući o tome kako će dovesti nove drugarice kući da se igraju.

Kad je Miranda čula da se otvaraju ulazna vrata, rekla je Gasu da oстане u kuhinji dok ona ne porazgovara s njegovim ocem. Učinilo mu se da su se dugo zadržali u predvorju odakle su dopirali njihovi tihi glasovi. Gas se vrpolio na klupi, popio je čašu mleka i osetio je kako ga obuzima nezadovoljstvo. Zevnuo je, a onda je počeo kašikom da grebe klupu od borovine.

Njegovi roditelji konačno uđu u kuhinju. Izgledali su ozbiljno. Otac se nije pozdravio s njim, već je izvukao stolicu i seo. Miranda mu je pružila čašu vina, a prethodno je i sebi sipala još jednu. – Tvoja majka mi je rekla da si danas ugrizao nekog dečaka i da si zatim pobegao iz škole. – Gas je ne trepćući zurio u oca. Odlučio je da ne pokaže slabost. Aragorn⁵ nikad nije pokazivao slabost. – To mora da prestane. Tvoje ponašanje je neprihvatljivo. – Gas ništa nije rekao. – Za kaznu nećeš gledati televiziju nedelju dana. – Gas otvori usta nemo negodujući. Bio je previše zaprepašćen da bi mogao da reaguje. – Oboje si nas doveo do granice strpljenja. I upozoravam te, Gase, ako nastaviš da napadaš decu i ometaš nastavu, moraćemo ranije da te prebacimo u internat. Jesi li razumeo? – Gas se borio da zaustavi neposlušnu suzu koja je probila nasip i visila mu na trepavicama. Klimnuo je glavom. – Šta imaš da kažeš u svoju odbranu?

– Nisam ja počeo – prošaputao je Gas. Rukavom je obrisao suzu koja mu se otkotrljala niz obraz.

– Ne želim da slušam budalaštine o tvojim poduhvatima. Dosta mi je toga. Sad idi u krevet.

Gas je skliznuo s klupe i polako prošao pored roditelja. Nijedno od njih dvoje nije ga poljubilo za laku noć. Kad je ušao u svoju sobu, zatvorio je vrata, bacio se na krevet i zaronio glavu u jastuk.

– Trebalo bi da pođem gore da vidim kako je – zabrinuto je rekla Miranda. – On je samo mali dečak.

– Ne, Miranda – odlučno je rekao Dejvid. – U tome je problem. Previše si popustljiva. Nisi ga poslala nazad u školu nego si ga pustila da gleda DVD celo popodne. Nije ni čudo što ne uči. Kakvu mu poruku time šalješ? Pusti ga neka plače i neka se uspava. Nikad neće naučiti kako treba da se ponaša ako ga ti stalno tetošiš. Stegni srce. Nije pošteno prema Gasu da mu dozvolimo da se pretvori u čudovište. Naša je obaveza da ga naučimo kako treba da se ponaša.

– Ali ja ne znam kako. – Miranda je otpila gutljaj vina i utonula u fotelju.

– Ne budi smešna. Nije to visoka matematika. Dakle, jesi li počela da tražiš pomoć?

– Jesam – zadovoljno je odgovorila. – Postavila sam oglas u poslastičarnici u gradu. Naš sused Džeremi Ficherbert tvrdi da je to žila kucavica Hartingtona. Sutra će poslati nekog da porazgovaramo. Baštovana po imenu Andervud.

– Prikladno ime – primetio je, s odobravanjem klimajući glavom.⁶ Dejvid je čovek koji voli da vidi da se problemi rešavaju.

– Prilično je star.

– Nikad ne procenjujem čoveka pre nego što ga upoznam.

– Pretpostavljam da je vrlo iskusan.

– A kuvarica? Kad smo kod toga, nešto lepo miriše.

– Teleća džigerica – odgovorila je. – Tvoje omiljeno jelo.

– Izgleda da ipak možeš da postaneš boginja kućnog ognjišta. – Ispio je vino i ustao. – Dobro, idem da se okupam.

Miranda je gledala muža dok je izlazio iz sobe. Nije je ni pitao kako je niti je primetio haljinu od kašmira koju je obukla. Toliko se trudila, oprala je kosu i našminkala se. Počela je da pravi sos od vina. Oči su joj zasuzile od luka. Odjednom se osetila iscrpljenom. Protekla godina bila je naporna. Kad su pred Božić u školi tražili da ispišu Gasa, morali su da mu obezbede

učitelja koji ga je podučavao kod kuće dok su oni tražili novi dom, renovirali ga i selili se, trudeći se da sve obave do septembra, do početka nove školske godine. Čula ga je kako i dalje jeca. – Do đavola! – opsovala je kad je posekla prst. – Oh, ne mogu da sedim ovde dok Gas gorko plače u svojoj sobi – prosiktala je, otvorila fioku i izvukla flaster s likom spajdermena. Zalepila ga je na posekotinu i pošla uza stepenice.

Gas je glasno jecao. Miranda je ušla u njegovu sobu koja je mirisala na keks i sela je na krevet. Kad je osetio njeno prisustvo prestao je da plače i podigao je glavu s jastuka. Zbunjeno ga je pogledala i prislonila mu dlan na potiljak, uz sam koren kose. – Gase – prošaputala je. – Sad je gotovo. Tata nije više ljut. – Gasovo lice je izgledalo kao da će pući i dečak je ponovo zajecao. – Dušo, sve je u redu. Nismo više ljuti. – Onda je odlučnije dodala: – Gase, saberi se. – Gas je i dalje jecao. Miranda ga je uhvatila za mišice i stavila ga na svoja kolena kako bi mogla da ga zagrlji. Zagnjurio je lice u njen vrat kao što je to radio kad je bio mali. – Šta ti je, dušo? – pitala ga je, čvrsto ga držeći.

– Ne znam – naposljetku je odgovorio promuklim glasom, isprekidanog daha. – Neću da idem u internat.

Ništa više nije mogla da učini. Držala ga je u naručju dok se nije smirio, a zatim ga je stavila u krevet, poljubila mu čelo i ugasila svetlo. Odmah je zaspao, blede lice odjednom mu je postalo nežno i nevino. Izvesno vreme ga je posmatrala, pitajući se zašto ima tako problematično dete. Ni na trenutak nije pomislila da to nema nikakve veze s njom.

Dejvid se okupao i obukao platnene pantalone i tamnoplavu *ralf loren* košulju. Bio je lep preplanuo muškarac blistave crne kose i tamnoplavih očiju uokvirenih dugim trepavicama koje bi delovale ženskasto na manje muževnom licu. Dejvid je bio snažan i mišićav jer je svakog jutra vežbao u teretani ispod svoje kancelarije. Bio je tašt muškarac koji se dobro oblači, koristi skup losion posle brijanja i stalno brine da će očelaviti. Ipak, Dejvid je bio samouveren, stekao je mnogo novca radeći u Sitiju, oženio se prelepom ženom i kupio je veliku seosku kuću. Istovremeno je ulagao u kupovinu malih stanova u Kensingtonu. Dejvid je imao sve: savršenu porodicu u Dorsetu i savršenu ljubavnicu u Londonu. Vodio je dva odvojena života. Sve se odvijalo kako treba. Smatrao je da radi ono što bi

svaki muškarac trebalo da radi. Voleo je svoju ženu; nije voleo svoju ljubavnicu. Ali njegova žena ne bi trebalo da očekuje da će se on cele nedelje ponašati smerno. To je jednostavno bila nagodba. Ona je dobila kuću na selu, on je dobio razonodu u Londonu; niko nije bio povređen.

Miranda je završila spremanje večere. Postavila je sto za dvoje i čekala da njen muž siđe. Posle svega, upaljene sveće delovale su joj previše izveštačeno, zato ih je ugasila i sklonila. Sve je to vrlo nepravedno, pomislila je. Kuvala je, prala, održavala kuću, jednom nedeljno išla u kupovinu u *Sejnsberi*,⁷ brinula o deci, a povrh svega, imala je i svoj posao. I Dejvid je imao svoj posao, ali on nije morao da razmišlja ni o čemu drugom osim o sebi. – Jebi ga – promrmljala je i treći put sipala sebi vino. – Ponaša se kao da me više ne vidi.

Dejvid je bio dobro raspoložen kad je ušao u kuhinju. Mirandi se vrtelo u glavi. Stavio je sebi hranu i tanjir i seo.

– Dušo, baš si se namučila večeras. – Zahvalno ju je pogledao. – Imam divnu ženu.

Živnula je kao podstaknuti plamen. – Hvala ti. Pričaj mi o Londonu, kako bih mogla da uživam barem u tvojim pričama!

– Isti je kao što je bio kad si otišla, samo što je sad hladnije – odgovorio je. Potisnula je razočaranje i nastavila da se raspituje.

– S kim se družiš?

– S uobičajenom ekipom, kad stignem. Prošle nedelje sam svake večeri ostajao do deset u kancelariji. Smrvljen sam.

– Kako je Blajt? – Naletela je na svoju školsku drugaricu u Gasovoj školi džudoa u Čelsiju. Ponovo su se zbližile dok joj je Miranda pružala podršku tokom neprijatnog razvoda. – Stalno joj telefoniram, ali uvek se uključuje telefonska sekretarica. Tako je to kad se preseliš na selo, svi prijatelji te zaborave!

– Nije te zaboravila. Bila je zauzeta s advokatima i knjigovođama, kao što možeš da pretpostaviš. Zapravo, dao sam joj jedan mali savet – razmetljivo je rekao, držeći viljušku na pola puta do usta. – Rekao sam joj da treba da se odnosi prema svom razvodu kao prema poslu. Sama sebi je najveći klijent. Mora da se izbori za najbolje rešenje. Nije dobro očekivati da advokati sve urade umesto nje. Možda on i jeste najbolji advokat u

gradu, ali ona mu mora reći šta želi. Rekao sam joj da napravi spisak. To joj je poslednja prilika. Kad se brakorazvodna parnica okonča, gotovo je. Neće moći da traži ono što je zaboravila da pomene. Uzeće joj sve, a ona će moći samo da žali za onim što je propustila.

– Je l' te poslušala?

– Mislim da jeste. Nevolja je u tome što je preosetljiva, ne vidi šumu od drveća. Sad joj je samo važno da se to okonča. Rekao sam joj da je novac važan, ako ni zbog čega drugog, onda zbog njenog sina. Zna ona šta je dobro za nju, a meni je drago što mogu da joj pomognem. U svakom slučaju, nikad mi se nije svidao njen muž. Pravi je mamlaz!

– Zaprepašćujuće je koliko se naših prijatelja razvodi – uzdahnula je Miranda. – Kad se sredimo, moraćemo da pozovemo Blajt i Rafaela da provedu vikend kod nas. On je drag dečak i možda će dobro uticati na Gasa. To je tako uobičajeno, zar ne? Sretnemo se posle toliko godina, otkrijemo da stanujemo nedaleko jedna od druge, a onda se ja odselim. Dečaci su tek bili počeli da se upoznaju.

– Pod uslovom da Gas ne ujede Rafaela.

– Sačekajmo da prođe neko vreme. Gas će se srediti. – Na trenutak se namrštila. Problem s Gasom neće se sam od sebe rešiti.

– Šta misliš, da li bi trebalo da se konsultujemo s nekim? – nesigurno je upitala.

– S psihijatrom? – Dejvid je bio zaprepašćen.

– Dobro, s dečjim psihologom.

– Samo preko mene mrtvog. Neću dozvoliti da se bilo ko meša u vaspitavanje mog sina. Gasu ništa ne fali. Ništa što ne bi moglo da se reši u internatu.

– Ali do te škole ima još gotovo godinu dana. Osim toga, on ne želi da ide u internat.

– To je samo faza. Prevazići će je. Samo treba da budeš odlučna, Miranda. Ti provodiš s njim celu nedelju. Sve zavisi od tebe.

– Pretpostavljam da ćeš mi reći da bi trebalo da se odnosim prema svojoj porodici kao prema poslu, da je Gas moj najvažniji klijent. – Usiljeno se nasmejala.

– Ne, draga, *on* je posao – ispravio ju je Dejvid, sasvim ozbiljan. – A *ja*

sam tvoj najvažniji klijent.

Pošto su odgledali vesti, oboje su otišli u krevet. Dejvid je čitao *Ekonomist*, a Miranda se, pijana i iscrpljena, sklupčala i stavila jastuk na lice jer joj je smetalo svetlo, budući da je navikla da spava sama. Nisu vodili ljubav. Dejvid nije pokušao da joj se približi, a Miranda je osetila olakšanje, iako joj je bilo jasno da je muž ne želi nakon nedelju dana razdvojenosti.

Sutradan ujutru, Storm se igrala u svojoj sobi dok je Gas, pošto nije smeo da gleda televiziju, tumarao po šumi u potrazi za zamkama za životinje. Dejvid je čitao novine dok je doručkovao jaja sa slaninom i tost. Miranda se pripremala za razgovor s baštovanom. – Da li želiš i ti da razgovaraš s njim? – upitala je Dejvida, koji je, ne odvajajući pogled od *Telegrafa*, odgovorio da je to njeno polje delovanja. – Ti si ministar unutrašnjih poslova – rekao je.

– A šta si ti? – upitala je, iznervirana njegovom nezainteresovanošću.

– Ja sam premijer – odgovorio je. – Ako ti zatreba konsultacija, rado ću te posavetovati. U suprotnom, draga, bezuslovno se uzdam u tvoju procenu.

Miranda je poslala Dejvida da proba Kejtinu kafu, a ona je ostala u svojoj radnoj sobi da sačeka gospodina Andervuda. Smučilo joj se da sve radi sama. Setila se vojske zidara i dekoratera kojom je komandovala kako bi tu kuću pretvorili u njen dom iz snova. Dejvid ju je pustio da ga uredi po sopstvenom nahođenju – njen dobar ukus jedan je od razloga zbog kojih se oženio njome – i bez negodovanja je plaćao račune. Očekivao je da ona, kao ministar unutrašnjih poslova, stvori dom za njega i njihovu decu. Nije ni pomislio da treba da se spusti s visina i da joj pomogne. Pogodila ju je činjenica da njih dvoje više nemaju ništa zajedničko. Čak su i deca postala isključivo njena briga, dok je on postao premijer lutkar, koji vuče sve konce.

Dok je razmatrala stanje svog braka, začulo se zvono na ulaznim vratima i požurila je u predsoblje da otvori. Duboko je udahnula i pomolila se u nadi da je gospodin Andervud savršen baštovan; kad je već bila na vezi s

Gospodom, dodala je da ne bi bilo loše da za njim naiđu i kuvarica i kućna pomoćnica. Otvorila je vrata i ugledala čoveka nalik šumskom patuljku, odevenog u smeđ sako i pantalone, s kapom od tvida na bujnoj kovrdžavoj sedoj kosi.

– Ja sam gospodin Andervud, došao sam zbog bašte – rekao je upečatljivim dorsetskim izgovorom. Miranda mu nije pružila ruku; delovao je kao da ne zna šta bi učinio u tom slučaju.

– Uđite, gospodine Andervude – odgovorila je i pomerila se u stranu kako bi ga propustila da uđe u predsoblje. S njim je uleteo i dah vlažnog vetra. – Bože, danas je baš vlažno – uzviknula je, zatvarajući vrata za njim. – Mrzim sitnu kišu.

– Globalno zagrevanje – neveselo je rekao. – Danas je toplo kao usred leta, a sutradan je hladno kao u Sibiru! Čovek ne zna šta da očekuje.

– Molim vas, uđite u moju radnu sobu, gospodine Andervude. – Koraćao je za njom, posmatrajući podne pločice i sveže okrečene bledežute zidove. Tamo gde je trebalo da gore cepanice stajao je veliki prazan kamin, a na mestu gde je očekivao da vidi par dremljivih pasa stajao je lep ćilim. Dok su Lajtlijevi živeli u Hartingtonu, u kaminu je uvek gorela vatra, a na velikom četvrtastom stolu u predsoblju uvek je bilo lepog cveća. Okrugao sto koji je zauzeo njegovo mesto delovao je usamljeno s beživotnom skulpturom postavljenom na sredinu.

– Tek ste se uselili? – upitao je. Miranda je primetila da gospodin Andervud govori otresito i sporo i da je očigledno čovek koji nikad ne žuri.

– Da. Da li poznajete ovu kuću?

– Da. Nekada je imala najlepší vrt u Dorsetu.

– Zaista – rekla je, pokazujući mu da sedne u fotelju. Primetio je da kamin nije upaljen ni u njenoj radnoj sobi, ali u vazduhu se osećao dim, što je bilo ohrabrujuće.

– Gospođa Lajtli je bila nadarena dama.

– Čula sam.

– Trebalo bi da upalite vatru u ovoj kući. Mogu da vam donesem cepanice ako hoćete.

– Hvala vam. Znaite, nama treba neko kao što ste vi. – Mada i nije bila sasvim sigurna u to kad ga je videla kako češe nos.

– Stalno me svrbi nos – objasnio je i ponovo se počeo.

– Hvala vam, gospodine Andervude. Recite mi, ako sam dobro razumela, radili ste za Džeremija Ficherberta? – Obrisao je prst o sako. – Radio sam na farmi više od četrdeset godina. Orao sam, sejao, ali najviše sam uživao dok sam radio u bašti. Jeste li videli pečurke u šumi? – Oči su mu zasijale kao hematit.

Miranda je odmahнула glavom. – Pečurke?

– Jest. Sigurno ih ima poprilično. Jesen je vlažna. Jeste li znali da su pečurke plod biljke pečurke?

– Ne, nisam znala.

– Tek kad biljka naraste u tlu postane dovoljno snažna da može da proizvede seme iz kojeg nikne pečurka.

– Stvarno? – Trudila se da zvuči zainteresovano. Razgovor se nije odvijao onako kako je zamišljala.

– Postoji mnogo vrsta jestivih pečurki, ali većina ljudi to ne zna. Jedu samo jednu vrstu. Gospođa Andervud kuva dobru supu od pečurki. Ume da razlikuje jestive od onih drugih. – Miranda je primetila da gospodin Andervud ima poveći stomak. Očigledno se dobro hranio. Zamišljeno je zažmurila.

– Ovo je veliko imanje, gospodine Andervude.

– Gospođa Lajtli ga je sama održavala – rekao je, polako klimajući glavom s zadivljenim izrazom lica.

– Zar nije imala ničiju pomoć?

– Samo Hektorovu. Imanje je bilo njena strast.

– Pa, tokom poslednjih godina prilično je zapušteno. Ima mnogo posla. Nisam sigurna da ste dovoljno snažni da sve radite sami.

Delovao je uvređeno. – Nisam dovoljno snažan? – ljutito je rekao. Skočio je, skinuo sako i napeo mišiće koji su mu se ocrtavali ispod rukava košulje. – Pogledajte ovo. Tvrdi su kao stena. Kao tvrda i postojana stena.

– Hvala vam, gospodine Andervude.

– Čovek je onoliko star koliko se oseća starim. Ovde unutra, mlad sam kao momak u naponu snage.

– Sigurna sam da je tako, gospodine Andervude. Gospođa Andervud zaista ima sreće što ima takvog muža. Kažite mi, je l' ona zaista dobro

kuva?

Protrljao je stomak. – Mala supruga? Dobra je to žena. Niko ne kuva kao gospođa Andervud.

Miranda je odlučila da se kocka. Očajanje ju je nateralo da reaguje impulsivno. – Mi tražimo i kuvaricu – rekla je. Gospodin Andervud je razvukao usne u osmeh, a obrazi su mu se zajapurili.

– Nemojte više da tražite, gospoja. Gospođa Andervud će vas sve nahraniti kako valja. Kuvala je za gospođu Lajtli kad su joj dolazili gosti.

– Dakle, poznaje kuću?

– O, da, poznaje.

– Hoće li imati vremena?

Žustro je klimnuo glavom. – O, da, ima ona sasvim dovoljno vremena. Dečica su porasla i već imaju svoju dečicu. – Mirandi su letele misli.

– Volela bih da upoznam gospođu Andervud – odlučno je rekla. – Možda bi mogla da dođe sutra i da skuva nedeljni ručak za četvoro. Što se tiče vas, gospodine Andervude, reći ću vam otvoreno. Imanje je u haosu, a jasno je da vi znate ponešto o baštovanstvu. Možda biste za početak mogli da pokupite lišće i da nasečete drva kako bismo mogli da upalimo vatru, a ja ću nastaviti da tražim nekoga – zastala je, trudeći se da nađe pravu reč kako ga ne bi uvredila – da radi s vama na zemlji. Mislim da taj posao zahteva dva para ruku, zar ne?

Gospodin Andervud je polako klimao glavom. Nije najbolje shvatio šta je mislila kad je rekla „zemlja“. Kako god bilo, voleo je da seče drva i da potpaljuje kamin i već je primetio brda suvog lišća.

– Plaćaću vam osam funti na sat, a vi ćete raditi onoliko koliko budete mogli.

– To mi zvuči dobro kao puding od šljiva, gospoja – odgovorio je, očigledno zadovoljan.

– Zovite me gospođa Klejborn – dodala je.

– Gospođo Klejborn, gospoja.

Uzdahnula je i prešla preko toga. – Možete početi u ponedeljak i ne zaboravite da kažete gospođi Andervud da dođe sutra, ako može – možda bi mogla da mi telefonira kako bismo se detaljno dogovorile.

Dejvid se vratio iz Kejtine poslastičarnice dobro raspoložen. Ušao je u kuhinju, gde je Miranda pekla pile i obgrlio ju je oko struka, ljubeći joj potiljak ispod konjskog repa. – Bila si u pravu za kafu. Stvarno me je razbudila. I ljudi su prijatni. Ne znam zašto nismo ranije obišli Hartington. Ljupko mesto.

– Sviđa ti se? – Okrenula se prema njemu i naslonila se na štednjak.

– Porazgovarao sam s meštanima, malo sam ih posavetovao o poslovanju. – Nedužno se osmehnuo.

– Oh, Dejvide, nisi valjda?

– Naravno da nisam. Šta misliš, da sam ja nadobudni mamlaz?

– Nadam se da nisi!

– Ćaskao sam s Kejt, koja se nesumnjivo zagrejala za mene. Pukovnik Pajk mi je malo pričao o ratu. Svi su znali ko sam. Naravno, nisam im svima zapamtio ime, ali svi su mi ukazali poštovanje. Mislim da ću uživati u ulozi gospodara imanja. Trebalo bi da provodim malo više vremena ovde. U Hartingtonu se živi kao pre pedeset godina. Ne znam zašto se nismo ranije preselili.

– Ta Kejt je prava zmija. Čuvaj se.

– Video sam tvoj oglas na tabli. Ljupko!

– Nije ljupko nego je praktično. Videćeš, upaliće.

– Nadajmo se. Gospodarica imanja ne bi trebalo da prlja ruke radeći u bašti i čisteći kuću. Želim da moja žena ima nežne ruke kao vojvotkinja.

– Onda imam sreće što se moj posao svodi na kucanje na kompjuteru, zar ne?

– Kako je prošao tvoj susret s gospodinom Andervudom?

– Zasad će raditi ovde. Ipak, i dalje nam je potreban pravi baštovan. Gospodin Andervud može da radi grube poslove, da skuplja lišće, da cepa drva i slično. Njegova žena će doći sutra da spremi ručak. Kuvala je za prethodne vlasnike.

– Zadivljen sam, dušo. – Izvio je obrvu. – Nisam verovao da ćeš sve to srediti.

– Bila sam prezauzeta... – Ućutkao ju je poljupcem.

– Pssst. Ne zaboravi svog najvažnijeg klijenta!

4.

Drvo divlje jabuke bremenito plodovima

Miranda se probudila usred noći. Dejvid je ležao na stomaku i spavao dubokim snom. Na trenutak se zagledala u njega, u njegova leđa koja su se ravnomerno podizala i spuštala pod srebrnkastim svetlom meseca koje je prodiralo kroz razmaknute zavese. Dok je ležao tu pored nje delovao joj je kao stranac, dalek i neuhvatljiv. Gotovo je mogla da oseti toplotu njegovog tela, ali uprkos tome imala je utisak da njih dvoje više nisu povezani, kao da ih kilometri koji ih fizički dele, odvajaju i mentalno. Slušala je vetar kako fijuče preko krova i osetila je bol zbog usamljenosti, bol koji je obično potiskivala radom. Posle izvesnog vremena ustala je iz kreveta, navukla kućni ogrtač i ušla u svoju garderobu. Zatvorila je vrata i upalila svetlo. Naročito se radovala toj prostoriji koju je uredila poput butika, s policama i fiokama od mahagonija. Imala je celu sobu za svoju odeću. Sad su joj haljine i kompleti koji su uredno visili na drvenim vešalicama podeljeni po sezonama i namenama delovali besmisleno. Osmehnula se s gorčinom. Kakve namene? Ovde nema kuda da ide. Nema prijatelje. Čak i njene prijateljice iz Londona polako zaboravljaju da ona postoji.

Uzimala je jednu po jednu haljinu i čežnjivo zurila u njih. Govorila je u sebi. *Draga mala dolče haljino, sa selin tašnicom i sa džimi ču cipelama, svima si oduzela dah na dobrotvornom balu u Dorčesteru i na proslavi Dejvidovog četrdesetog rođendana. Svi su se okrenuli da nas pogledaju. A ovaj tula komplet sa sakoom predivno oblikovanih naramenica i s pantalonama, zajedno s lubuten cipelama s visokom potpeticom i s anja hindmarč tašnicom proveo me je kroz ručkove s prijateljicama u Kensingtonu i kroz sastanke Komiteta za borbu protiv raka dojke. A ova mala crna prada haljina, obavezan detalj u garderobi svake žene koja drži do modnih trendova, sad visi tu poput utvare iz mog nekadašnjeg života, među silnim kutijama s božanstvenim cipelama i gotovo novim tašnama. U Londonu sam se uvek osećala glamurozno. Uvek sam bila samouverena.*

Ali ovde, u Hartingtonu, polako nestajem. Više ne znam ko sam. Gubim svest o sebi.

Dok ju je sve više obuzimao žal za nekadašnjim životom, otvarala je jednu po jednu kutiju s cipelama i vadila ih, držala ih i okretala kao što bi stručnjak za drago kamenje posmatrao dijamant pod svetlom. Tek su joj trideset tri godine, a već oseća da joj se život završio. Uхватила je svoj odraz u ogledalu i pogodilo ju je otkriće da izgleda prilično zapušteno; ispod očiju je imala modro-sive kolutove, a koža joj je bila bleđa i beživotna. Moraće da se trgne, da se povрати. Trebalo bi da trči, da se druži s ljudima, da poziva prijatelje preko vikenda. Ne sme dozvoliti sebi da se prepusti samosažaljenju, time neće zadržati Dejvidovo zanimanje. Živnula je pri pomisli na to da će seosku odeću zameniti haljinom Ralfa Lorena, ali onda se setila da nema s kim da ostavi decu. Kad bi mogla da ode bar na jedan dan, Bond strit bi je sigurno povratio u život. Oni koji misle da se sreća ne može kupiti novcem, jednostavno ne znaju gde se kupuje, podsetila se i usiljeno se osmehnula. Ugasila je svetlo i vratila se u krevet. Dejvid je spavao nesvestan nezadovoljstva svoje žene.

Sutradan ujutru Gas se vrzmao ispred kuće kad je spazio stari fijat parkiran na šljunkovitom prilazu. Radoznalo se zagledao u auto. Bio je zardao, blatnjav, siva boja mu se ljuštila. Springer španijel koji je sedeo na zadnjem sedištu dahom je zamaglio prozorsko staklo. Pas je mahao repom. Gas se zapitao kome taj pas pripada. Kad se udaljio, pas je zalajao. – Umukni, ti glupavo pseto! – uzviknuo je.

– Koga si nazvao glupavim psetom? Nadam se da se to ne odnosi na mog Rendžera. – Gas se iznenadio kad je ugledao neobičnu ženu koja je stajala ispred ulaznih vrata njegove kuće. Žena se podbočila i žmireći je zurila u njega. – Ti si sigurno mali Gas – rekla je, zamišljeno klimajući glavom. Vilica joj je bila četvrtasta poput lopate. Dečak je nagoniski zaključio da s tom ženom ne sme da se sukobljava. – Čula sam da imaš jak ugriz. – Gas se pitao kako je saznala za to. Gledala je njegov zbunjeno lice i blažim glasom je dodala: – Hajde da pustimo Rendžera da se istrči. Zamagliće mi sve prozore. – Sišla je niza stepenice i zaputila se prema

kolima. – Otvori ih, momče, nisu zaključana. – Gas ju je poslušao i Rendžer je iskočio iz kola, uzbuđeno mašući repom i skakućući u znak pozdrava svojoj gazdarici.

– Ko ste vi? – upitao je Gas, posmatrajući ženu kako s ljubavlju tapše životinju jakim ružičastim dlanovima.

– Ja sam gospođa Andervud. Danas ću vam skuvati ručak, mladi gospodaru Gase. Spremiću pečeni jagnjeći but s krompirom iz moje bašte, s pasuljem i šargarepom. Tim tvojim obrazima nedostaje malo boje. – Gas je protrljao obraze. – Dečacima koji rastu treba povrća. Idi, Rendžere, napravi krug! – Pas ju je poslušao i potrčao je prema polju i dalje prema reci. – Ovo je nekad bio divan proplanak pun poljskog cveća. – Uzdahnula je i odmahnula glavom. – Gospođa Lajtli bi poludela kad bi videla u šta se pretvorila njena bašta.

Gas je pošao za njom u kuću ostavljajući Rendžera da trči po polju koje je očigledno poznao. Miris pečenog mesa ispunio je predsoblje i Gas oseti kako mu krče creva. – Mislila sam da će porodica kao tvoja u ovo doba biti u crkvi – rekla je gospođa Andervud dok je koračala predsobljem prema kuhinji. – I ja bih otišla u crkvu da nisam ovde. Ne može se reći da sam naročito naklonjena velečasnoj Bili. Smatram da muškarac treba da predstavlja Boga. Muškarac koga mogu da pogledam u oči. Uostalom, Isus je bio muškarac, zar ne? Da je on bio ona, niko ne bi znao da se rodio. – Gas je rasejano slušao njeno ćeretanje, jer ga je više zanimalo šta ta žena sprema za ručak.

Miranda je sedela na visokoj stolici u kuhinji i čitala novine. I nju je privukao miris pečenog mesa. Bila je dobro raspoređena. Zaključila je da je dobro postupila što je dovela gospođu Andervud da kuva. Ličila je na pravu kuvaricu; bila je krupna, punačka i preduzimljiva, tako da je Miranda i nesvesno pomislila na njenog muža koji je bio dvostruko sitniji od nje, ali je imao poveći stomak. – Pustila sam Rendžera da se istrči – rekla je gospođa Andervud dok je prala ruke nad sudoperom. – Sad je već stigao do reke.

– Lepo miriše, zar ne, Gase? – rekla je Miranda. – Danas nam kuva gospođa Andervud. A gospodin Andervud će nam pomagati u bašti.

– Jeste star, ali je jak kao bik, Miranda – rekla je gospođa Andervud.

Miranda je primetila da joj se žena od prvog trenutka obraća krštenim imenom, dok ona nju oslovljava s 'gospodo'. Smatrala je da to nije u redu, ali ništa nije mogla da učini. Gospođa Andervud je očigledno navikla da radi sve po svome, a Miranda je dovoljno mlada da bi mogla da joj bude ćerka.

– Gde je tata?

– U dnevnoj sobi. Nemoj da mu dosađuješ, čita dokumenta.

– Mogu li da gledam *Gospodara prstenova*? – upitao je Gas.

– Ne možeš, dušo. Znaš da je tata rekao da nedelju dana ne možeš da gledaš televiziju. Zašto ne izađeš napolje? Ne pada kiša.

– Nemam šta da radim.

– Nemaš šta da radiš? – zadihano reče gospođa Andervud. – Na selu?

– Gde je Storm? – potišteno upita Gas.

– U sobi za igranje.

Gas zavuče ruke u džepove i izađe.

Gospođa Andervud je morala da se ujede za jezik. Nije dovoljno poznavala Mirandu da bi mogla da joj kaže kako treba da zabavi svoju decu. Mogla su mnogo toga da rade na tolikom imanju. Jadna londonska deca, treba ih naučiti kako da se zabave na selu. Sudeći po tome kako im izgleda majka koja se vratila čitanju novina, bilo je jasno da ih ona tome neće naučiti.

Gas nije mogao da se svrti u sobi za igranje. Storm nije htela da radi ono što je njega zanimalo, a on nije smeo da gleda televiziju. Zato je izašao kroz prednja vrata da šutira kamenčiće i da nađe nešto što bi mogao da uništi. Našao je štap na zemlji. Nije bio dovoljno veliki da bi njime mogao da plaši magarca, ali bio je savršen za igranje sa psom. Zaputio se preko polja prema reci, tražeći Rendžera u polju. Dosad nije istražio taj deo bašte. Polje nije izgledalo veliko i bilo je zaraslo u korov. Druga strana je bila zanimljivija jer su na njoj bile ovce, i Čarli, a iza se prostirala šuma. Ali Rendžer je otišao na ovu stranu. Gospođa Andervud je rekla da pas voli reku.

Posle izvesnog vremena, stigao je do reke. Korito je bilo široko oko šest metara, premošćeno sivim kamenim mostom. Nekada se do reke pružala staza koja je vodila preko mosta i dalje do gostinske kuće smeštene između

drveća kestena. Gas je pretpostavio da u toj kućici niko ne živi. Prozori su bili tamni i prašnjavi. Pažnju mu je privukla buka koja je dopirala iz vode i on je okrenuo glavu. Živnuo je kad je video Rendžera kako se penje uz obalu i otresa crno-belu dlaku, a zatim se smiruje načuljenih ušiju. – Rendžere! – uzviknuo je Gas. Pas je dotrčao vrteći repom kao propelerom helikoptera. Dečak mu je dopustio da onjuši štap, a onda ga je bacio najdalje što je mogao. Rendžer je bio naviknut na tu igru i potrčao je za štapom. Kad se vratio sa štapom u čeljustima i spustio ga dečaku pred noge, Gas ga je potapšao, a zatim je nastavio da baca štap.

Igru je na kraju prekinula Gasova želja da istraži napuštenu gostinsku kuću. Nešto ga je privlačilo tim zatvorenim prozorima i zapuštenim zidovima čije je cigle polako osvajao bršljan, šireći se poput pipaka hobotnice. Spustio je štap na zemlju i približio se kućici. Vrata su bila zaključana, bledoplava boja na njima bila je ispucala i ljuštila se. Rukavom je obrisao prozor i provirio unutra. Na njegovo iznenađenje, soba je bila puna nameštaja. Video je sofu i dve fotelje ispred kamina koji je zjapio poput usta neke lešine. Slike su visile na zidovima oblepljenim tapetama sa žutim prugama. Da u jednom uglu nije video tamnu mrlju od vlage, gotovo bi pomislio da tu neko živi. Obišao je oko gostinske kuće pokušavajući da otvori svaki prozor dok nije naišao na jedan koji se ljuljao na šarkama. Iskoristio je priliku, uspentrao se i ušao u kuću.

Srce mu je uzbuđeno poskakivalo suočeno s tim otkrićem. Zaboravio je da je nepravedno kažnjen za tuču koju nije započeo i okrenuo se istraživanju. Poželeo je da je poneo baterijsku lampu. Na radnom stolu u dnevnoj sobi ugledao je papire, korpa je bila puna smeća, na policama uza zid bile su poredane knjige, a u korpi pored kamina ležale su cepanice. Sve je izgledalo kao da je stanar kuće otišao na jedan dan i nikad se nije vratio.

Gas je istražio svaku prostoriju. U skromno uređenoj kuhinji, na stolu od grubo obrađenog drveta stajale su dve šolje za čaj s čajnikom, bokalčetom za mlekom i praznim tanjirom. Kućica je ličila na svetilište i premda je Gas bio samo mali dečak, osetio je da korača kroz prostor ispunjen nečijom tugom. Kao da je vazduh bio natopljen suzama.

Posle izvesnog vremena, krčanje u stomaku podsetilo ga je na pečenu jagnjetinu gospođe Andervud. Izašao je kroz isti prozor i pozvao Rendžera.

Pas ga je čekao napolju, ležao je ispred pročelja gostinske kuće, neobično bezvoljan. – Dodi, glupo pseto, vreme je za ručak. – Pas se nije ni pomerio. – Gas je pokušao da ga namami štapom, ali ni to nije pomoglo. – Dobro, neću zbog tebe da propustim ručak. Ti ostani ako hoćeš, ali ja idem kući. – Prešao je preko mosta i zaputio se preko polja. Tek kad je stigao nadomak kuće, pas se pojavio trčeći prema njemu kroz visoku travu.

– Gde si bio? – upitala je Miranda kad je ugledala sinovljevo oznojeno lice i blistave oči.

– Nigde – tajanstveno je odgovorio. Nije hteo ni sa kim da podeli tajnu o gostinskoj kući. – Samo sam se vrzmao unaokolo.

– Dobro. Vreme je za ručak. Idi zovi sestru. Ručaćemo u trpezariji. – Storm je na televiziji gledala *Fifi, ne zaboravi me*. Gas bi zbog toga bio besan da nije naišao na tako uzbudljivo otkriće pored reke. Storm je očekivala da će se njen brat požaliti što ona gleda televiziju, ali Gas ništa nije rekao. Nevoljno je isključila televizor i pošla za njim u trpezariju.

Dejvid je proveo jutro čitajući dokumenta i gledajući golf. Učinilo mu se da njegova žena ne želi njegovo društvo. Sve više su se navikavali na odvojen život. Osim toga, njemu je posle naporne nedelje bilo potrebno da provede izvesno vreme sam, da se opusti. Miris pečene jagnjetine lebdeo je kroz kuću mešajući se s mirisom zapaljenog drveta, budući da je gospođa Andervud zahtevala da potpali vatru u kaminu u predsoblju. Gospodin Andervud je prethodnog dana napunio korpu cepanicama koje su bile naslagane uz ogradu povrtnjaka. Sudeći po gomili cepanica u šupi, Lajtlijevi su očigledno uživali da sede ispred kamina. Dejvid je veoma samozadovoljno koračao kroz predsoblje: bio je ponosan vlasnik prave seoske kuće.

– Nešto dobro miriše – izjavio je kad je zatekao svoju porodicu okupljenu za trpezarijskim stolom. Pogledao je prema stolu za serviranje na kome je stajao jagneći but, spreman za sečenje.

– Mislim da smo našli kuvaricu – rekla je Miranda.

– Neću ništa reći dok ne probam – nadovezao se Dejvid dok je izvlačio stolicu i sedao. – Mislim da bi trebalo češće da koristimo ovu prostoriju – dodao je, posmatrajući trpezariju koju je njegova žena uredila. Gospođa Andervud je ušla noseći poslužavnik s povrćem. Dejvid je ustao da joj

pomogne.

– Ne, nemojte, gospodine Klejborne, mogu sama. Nije me Bog stvorio krupnu i jaku da bi drugi radili umesto mene. – Miranda se malo pokunjila kad je čula da se gospođa Andervud obraća njenom mužu s gospodine. Kuvarica je spustila poslužavnik na sto za serviranje i počela da im služi povrće. Gas nikad nije video toliko povrća. – Ovaj krompir je iz mog povrtnjaka, vrlo je ukusan. – Osim krompira bilo je i pasulja, graška i šargarepe, preliveanih rastopljenim puterom i posutih peršunom. Gospođa Andervud je zatim isekla meso. Bilo je meko i ružičasto u sredini. Dejvidu je pošla voda na usta.

Prvi zalogaj potvrdio je ono što je Miranda već znala. Gospođa Andervud biće sjajan dodatak porodici. – Mislim da bolju nisam probao – rekao je Dejvid dok mu se jagnjetina topila u ustima.

– To je organski odgajano dorsetsko jagnje – ponosno je rekla gospođa Andervud. – Svake subote ujutru farmeri prodaju robu na pijaci u Hartingtonu.

– Stvarno? – upitala je Miranda.

– Iznenaduje me što ne znaš za to. – Gospođa Andervud je spustila činiju sa sosom na sto.

– Ne idem često u grad.

– Ići ćeš. Kad se središ, moraćeš da upoznaš grad i meštane. Najbolji način da čovek postane deo zajednice jeste da odlazi u crkvu. Lajtlijevi su uvek sedeli u prvom redu. Nije bilo osobe u gradu koja ih nije volela. – Miranda nije bila oduševljena ulogom gospodarice imanja, ali predlog gospođe Andervud dodao je još jedan komadić Dejvidovoj slici savršenog seoskog života.

– Mislim da je to sjajan predlog. Vreme je da upoznamo meštane.

– Zaista? – rekla je Miranda i nabrala nos. Zamislila je grozna jutarnja ispijanja kafe s nezaposlenim majkama i susrete u crkvenoj porti začinjene ćaskanjem o cvetnim aranžmanima. – Dušo, u Londonu nikad nismo išli u crkvu.

– Razlog više da počnemo da odlazimo. Gas i Storm bi trebalo da dobiju versko obrazovanje. To će im pomoći da postanu deo zajednice. Pomozi im da se uključe. – Miranda je umela da čita između redova. Pogledala je

Gas, koji se svojski bacio na povrće. Gas je do tada mrzeo povrće.

– Sad vas ostavljam – rekla je gospođa Andervud i zaputila se prema vratima. – Za desert imate puding kivan na pari. Javite mi kad budete završili glavno jelo.

– Dobili ste posao – dobacio je Dejvid za njom.

– Znam – odgovorila je gospođa Andervud, kikoćući se. – Lepo je vratiti se ovamo.

– Gospođo Andervud? – obratila joj se Miranda.

Žena je zastala pred vratima. – Da?

– Kako vam je ime?

Žena se ukočila. – Gospođa Andervud – kratko je rekla. – Svi me zovu gospođa Andervud.

– Oh – odvratila je Miranda. Osećala se glupo.

– Javite mi kad budete spremni za puding – ponovila je gospođa Andervud uz osmeh. – Gospodin Lajtli je naročito voleo preliv od sirupa.

Posle ručka, Dejvid se zadovoljno zagledao u svoju ženu. Ništa nije moglo toliko da mu pobudi želju da vodi ljubav kao dobar obrok. Provukao je prste kroz kosu i zavalio se u fotelju. – Deco, je l' biste voleli da malo gledate video? – Miranda se namrštila. Zar nije zabranio Gasu da gleda televiziju? – Mama i ja ćemo da se odmorimo. – Ljutnju joj je zamenio osmeh. Gas je skočio sa stolice.

– Gledajte nešto što će se i Storm svideti – doviknula je Miranda za decom, koja su otrčala u sobu za igranje. Dejvid ju je uhvatio za ruku.

– Šta kažete na to, gospođo Klejborn?

– Bilo je krajnje vreme – odgovorila mu je, stežući ga za ruku. Preplavio ju je utešni osećaj njihovog ponovnog zbližavanja.

– Dobro si to obavila, draga. Našla si kuvaricu i baštovana. Vatra pucketa u predvorju, a deca su srećna. Sad možeš i mene da usrećiš. – Ustao je i izveo ju je iz sobe.

– Ne bih rekla da je gospodin Andervud pravi baštovan – promrmljala je dok su hodali kroz predvorje.

– Zasad će nam dobro doći. Može da spaljuje lišće i da potpaljuje vatru

u kaminu. Uostalom, jesen je, tako da nema mnogo posla u bašti.

– Svi mi govore da je ovo bila najlepša bašta u Engleskoj. Pomišljam da ćemo počiniti strašan greh ako se ne potrudimo da ponovo bude takva.

– To je samo bašta, draga. – Poveo ju je uza stepenice a zatim prema spavaćoj sobi. – Hajde da zalegnemo na važan posao pre nego što uhvatim voz za London.

Gas i Storm su sedeli ispred televizora i gledali film *Dadilja Makfi*. Gledali su ga već nekoliko puta, ali to je bio jedini film u kome su oboje uživali. Storm je primetila da je Gas bio prilično ćutljiv za ručkom, kao da ima neku slasnu tajnu. Njen brat se vrpeljio na sofi a pogled mu je stalno bludeo kroz prozor, kao da ga privlači neki nevidljivi magnet. Posle izvesnog vremena izjavio je da mu je dosadio film i da će izaći napolje. – Mogu li i ja da pođem s tobom? – upitala je Storm, ne zato što je želela da se igra s njim, već stoga što je naslućivala da se događa nešto tajanstveno.

– Ne možeš – odgovorio je Gas. – Hoću sam da se igram.

– To nije lepo – požalila se Storm. – Ti si kaka!

– A ti si beba. – Ustao je i izašao iz sobe.

Storm je sačekala minut, a onda se zaputila za njim. Gas je primetio da je gospođa Andervud otišla i da je odvela Rendžera. Bio je razočaran. Pas mu je bio dobro društvo. Zapravo, bio je savršeno društvo za dečaka koji želi sam da se igra. Nije bio glup kao Čarli. Gas je otrčao preko polja prema malom mostu. Oblaci su se razili a sunce je sijalo stvarajući odbleske na vodi. Vazduh je slatkasto mirisao na vlažnu zemlju i lišće i neočekivano je dunuo topao vetar. Gas je požurio prema tajnoj kućici, a zatim je ponovo ušao kroz prozor.

Storm ga je posmatrala iz daljine. Nikad nije bila u tom delu bašte. Bilo je nečeg divljeg i očaravajućeg u lišću i vlatima trave na kojima su kišne kapi svetlucale obasjane suncem. Videla je brata kako nestaje u gostinskoj kući i zadržala se još neko vreme posmatrajući. Svideo joj se kameni most, podsetio ju je na most iz *Vinija Pua*. Nagnula se preko ograde i pogledala u vodu. Posmatrala je šljunak i kamenje skriveno u rečnoj travi. Pitala se gde su ribe i odlučila je da traži od majke mrežicu kako bi uhvatila neku. Onda

se ponovo okrenula prema kućici. Gas se dugo zadržao. Znala je da će biti ljut ako otkrije da ga je pratila. Grickala je nokte i čežnjivo zurila u gostinsku kuću, nadajući se da će se Gas pojaviti. Ali nije se pojavio. Pitala se šta Gas tamo radi. Polako je krenula prema kućerku.

Zagledala se kroz prozor levo od ulaznih vrata. Gas ga je već bio obrisao rukavom, tako da je mogla da vidi šta se događa unutra. Trgla se kad je na osnovu onog što je videla zaključila da je tu, očigledno, neko živeo. Dok joj je srce ubrzano lupalo, na prstima je prešla na drugu stranu ulaznih vrata. Razmakla je dugačke grane bršljana kako bi bolje videla i pomislila je da je to možda Snežanina ili Zlatokosina kuća. Zamislila je sedam patuljaka s lopatama i tri medveda kako spavaju na spratu.

Iznenada, Gas se pojavio iza ugla. – Šta ti radiš ovde? – upitao ju je. – Ovo je moja kuća!

– Nije – odvratila je i odmakla se od prozora.

– Rekao sam ti da hoću sam da se igram.

– Ali ja nisam imala s kim da se igram. – Gasovo odbijanje doživela je kao šamar. Obrazi su joj goreli, a suze su joj zaiskrile u očima.

– Pa šta!

– Hoću da uđem u kuću.

– Ne može.

– Zašto?

– Zato što samo dečaci mogu da se popnu kroz prozor, a osim toga, ti ne znaš lozinku.

– Šta je to lozinka?

– Je l' vidiš, ne znaš ni šta je to.

– Ti si zao.

– Onda idi da se žališ mami.

Storm je zajecala. Gas ju je ravnodušno gledao. – Ti nisi moj brat! – uzviknula je. – Mrzim te! – Okrenula se i otrčala duž obale, prolazeći pored malog mosta preko kojeg je trebalo da pređe kako bi se vratila kući.

5.

Mali kameni most u suton. Čilibarska svetlost titra iznad glatke površine reke.

Gas ju je gledao kako odlazi, a onda se vratio u gostinsku kuću. Bio je besan što je otkrila njegovu tajnu, ali pomalo se zabrinuo kad je video da se nije vratila preko mosta, već je produžila uz reku, na nepoznati teren. U Londonu ih majka nikad nije ispuštala iz vida. Kad bi se u parku dogodilo da ih ne vidi iza nekog žbuna, panično bi ih dozivala. Sad je Storm sama lutala unaokolo. Gas je oseti grižu savesti. Ako joj se nešto dogodi, on će biti kriv. Ipak, briga ga nije dugo tištila. Počeo je da istražuje potkrovlje na kojem su se nalazile dve spavaće sobe i kupatilo smešteno ispred krovne kosine. Sunčevi zraci probijali su se kroz prozore i osvetljavali prašinu koju je Gas podigao za sobom. Zrnca prašine svetlucala su poput zlatastog praha. U potkrovlju je bilo tiho i toplo, a vazduh je bio ispunjen nečim čarobnim. Gas je potpuno zaboravio Storm i ušao je u prvu spavaću sobu.

Storm je žurila uz obalu reke, glasno jecajući. Mrzela je Gasa, mrzela je selo, mrzela je novu školu i mrzela je novu kuću. Želela je da se vrati u London, u svoju staru sobu, u svoju školu u kojoj je imala mnogo prijatelja, želela je da se vrati svemu prijatnom i poznatom. Posle izvesnog vremena, naišla je na ogradu. S druge strane prostirao se pašnjak na kome je bilo mnogo krava. Strahujući da se među kravama možda nalazi i neki bik, naslonila se na kapiju i spustila glavu na ruke dok su joj suze natapale vuneni kaput.

Odjednom je osetila da je neko posmatra. Čula je gacanje kopita u blatu i tiho frktanje, dok su joj se blistavocrne krave oprezno približavale. Da je Gas na njenom mestu, on bi pokušao da ih zaplaši, ali Storm je i sama bila uplašena. Podigla je pogled, ali nije se usudila da se pomeri. Krave su stale u polukrug s druge strane kapije gurkajući jedna drugu, radoznalo je gledajući sjajnim krupnim očima. Storm je bila sigurna da bi krave mogle da razvale kapiju kad bi htele.

– Pruži ruku – dopro je glas iza nje. Iznenadila se kad je ugledala nepoznatog čoveka kako, naslonjen na ogradu, pruža ruku prema kravama. Osmehnuo joj se, a njegovo preplanulo lice išibano vetrom i suncem bilo je izbrazdano dubokom borama oko očiju. Imao je srdačan osmeh koji greje dušu i Storm se odmah osetila bolje, kao da je praznina u njenom srcu privremeno ispunjena. Setila se da joj je majka rekla da ne razgovara s nepoznatim ljudima. Ali ovaj čovek je bio fin, nimalo nije ličio na grozne ljude na koje ju je majka upozoravala.

Storm je uradila isto što i on, pružila je ruku. Krave se isprva nisu ni pomerile, samo su posmatrale pružene ruke, frkćući i stvarajući oblake tople pare u vlažnom oktobarskom vazduhu. Storm je čekala, uzbuđena što više nije sama. Primetila je da je čovekova ruka gruba i suva, dlan mu je bio ispresecan hiljadama linija, kao mapa. Naposletku, krave su počele da im se približavaju, najpre polako, a zatim sve sigurnije. Storm je zadrhtala kad je jedna krava ispružila vrat i primakla joj svoju vlažnu njušku. – Ne boj se – rekao je čovek. Imao je čudan akcenat. – To su aberdinske angus krave, veoma nežna stvorenja. One se plaše *tebe*. – Primakao je ruku njenoj, a krava ih je dodirnula njuškom. – Je l' vidiš. Sviđaš joj se. – Spoljnom stranom prstiju pomilovao je kravu po njušci. Krava je liznula Storm po ruci.

– Jezik joj je hrapav – rekla je Storm, kikoćući se od zadovoljstva.

– To je zato što njime mora da uhvati travu. Da je gladak, trava bi samo skliznula. – Ostatak stada shvatio je da su ovo dvoje prijateljski raspoloženi i prišao im je, čekajući svoj red. – Imamo nove prijatelje – rekao je čovek i osmehnuo se. Iznenadio se kad je otkrio da ga je to dete neočekivano oraspoložilo. Malo ranije sedeo je na obali reke lica zagnjurenog u šake i nikad nije bio toliko nesrećan u proteklih dvadeset šest godina.

– Kako se zoveš? – upitao ju je.

– Storm.

– Storm je neobično ime.⁸ Ja sam Žan-Pol. – Proučavao je njeno zajapureno lice umrljano suzama i zapljusnuo ga je talas sažaljenja. Dete njenih godina ne bi trebalo samo da lunja po poljima. – Je l' živiš negde u blizini?

– U *Hartington hausu* – odgovorila je, ponavljajući ime koje joj je majka rekla. Žan-Pol je prebledio i neko vreme nije mogao ni reč da izusti.

– To je s druge strane reke – nastavila je Storm. Ali Žan-Pol je znao gde se nalazi to imanje. Podigao je pogled kao da može da vidi iza drveća gde se uzdizao kućerak, smešten u zapuštenoj bašti.

– Mislim da bi trebalo da te odvedem kući – tiho je predložio. – Storm je klimnula glavom, razočarana. Nije želela da ide kući. Htela je da ostane s kravama. Žan-Pol je osetio njeno razočaranje. – Možeš ponovo da dođeš. Kravama će uvek biti drago da te vide. Sada te poznaju.

– Moj brat neće da se igra sa mnom – rekla je. – On je zao.

– Imaš li još kojeg brata ili sestru?

Storm je tužno odmahнула glavom. – Samo Gasa.

– Koliko dugo živite ovde?

– Ne dugo – odgovorila je. – Pre toga smo živeli u Londonu.

– Kladim se da u Londonu niste imali ovoliku baštu.

– Nismo imali nikakvu baštu, ali imali smo park.

Žan-Pol je slegnuo ramenima. – Ali bašta je magičnija od parka. Bašte su pune tajanstvenih mesta.

– Gasova kuća je tajanstvena.

– Treba da zamoliš oca da i tebi napravi kućicu za igranje.

– On je zauzet – rekla je Storm i spustila pogled tako da su joj trepavice gotovo dodirivale obraze.

– Onda treba da napraviš kućicu u šupljem drvetu.

– Šuplje drvo?

– Šuplje drvo u divljem vrtu.

Bilo je očigledno da devojčica nikad nije čula ni za divlji vrt. – Dodi, pokazaću ti.

Približili su se malom kamenom mostu. Žan-Pol je pogledao gostinsku kuću i ponovo je prebledio. – To je Gasova tajanstvena kuća – rekla je Storm, pokazujući prstom. Žan-Pol ništa nije rekao. Kao da mu se srce ponovo slomilo. Ona je otišla. Zašto bi ponovo ulazio u tu kuću? Šta je očekivao da će naći u njoj? Trebalo bi da pusti svoje uspomene da zarastu u bršljan, kao što je zarasla i ta kuća. Trebalo bi da pođe dalje. Ali on ju je voleo svim srcem. Ako potisne svoju ljubav, sigurno će umreti zajedno s

njom.

– Dodi, Storm. Pokazaću ti šuplje drvo. – Prešao je preko mosta i ne pogledavši još jednom kućerak. Divlje bašte, nekada obrasle u indijski zumbul i ljutić, jaglac i maslačak, bile su potpuno zapuštene. Umesto da bude pokošena pred zimu, trava je nekontrolisano nabujala. Kako je voleo da korača preko te bašte tokom blagih prolećnih večeri kad se vraćao u gostinsku kuću. Sad umire od gladi za ljubavlju.

– Je l' vidiš ono drvo tamo? – Glas mu je bio promukao od navale osećanja. Pokazao je veliki hrast koji se isticao u vrtu. – To je šuplje drvo.

– Šta znači šuplje?

– To znači da je iznutra prazno. Kao školjka. Možeš da uđeš u stablo i da se uzveresh iznutra. – Duboko je uzdahnuo. – Neko je to već nekad radio – tiho je dodao. Storm je obuzela radoznalost, ali Žan-Pol se zaputio prema njenoj kući. – Zar ne bi trebalo da kažemo tvojoj majci da si se vratila?

– Ona je zauzeta – rekla je Storm. Žan-Pol se namrštio. Provukao je prste kroz tamnu kosu, posedelu na slepoočnicama i ispitivački se zagledao u devojčicu. – Sumnjam da je toliko zauzeta da ne primeti da si otišla. Koliko imaš godina, Storm?

– Skoro šest – ponosno je odgovorila.

– Zaista si odrasla. Ali čak i odrasli treba da se jave kad nekud idu. Hajde da joj kažemo da si se vratila, za svaki slučaj, a? – Nagonski je posegnuo da je uhvati za ruku. Koliko je puta prošao kroz tu baštu držeći decu za ruku, učeći ih tajnama i čarolijama prirode. Ali znao je da bi bilo neprimereno da ovu devojčicu uhvati za ruku. Zato je zavukao ruke u džepove i nastavio da hoda prema ulaznim vratima.

Kuća je bila ista kakvu ju je zapamtio: zidovi od bledosivog kamena i krov pokriven crepom od škrljca, visoki vitki dimnjaci na koje su golubice sletale i gugutale, tri krovna prozora s malim četvrtastim oknima kroz koja su deca virila i mahala mu. Simetričan sklad oblika koji se mešao s okolnim drvećem i žbunjem kao da su zajedno stvoreni i zajedno rasli.

Žan-Pol je pozvonio. Storm je stala iza njega, čekajući da se njena majka pojavi. Mislila je da mama spava i da se nije zabrinula što je nema. Posle izvesnog vremena vrata su se otvorila i Miranda se pojavila u smeđoj plišanjoj trenerci, kose vezane u rep, zajapurenih obraza. Pogledala je

nepoznatog čoveka, a onda je ugledala Storm i odjednom ju je obuzeo osećaj krivice. – Jesi li dobro, dušo? – upitala je, saginjući se da pogleda ćerku. Kad je videla njeno umazano lice, shvatila je da je devojčica plakala. – Šta se dogodilo? – Pitanje je bilo upućeno nepoznatom muškarcu.

– Našao sam je pored reke. Bila je sama. – Miranda je primetila da neznanac govori s francuskim akcentom. I nije mogla da ne primeti da je vrlo privlačan. – Ja sam Žan-Pol.

– Molim vas, udite – rekla je. – Mnogo vam hvala što ste je doveli kući.

– Ne želim da vam smetam – rekao je ozbiljnog izraza lica.

– Nimalo mi ne smetate. Molim vas, htela bih da vam zahvalim. – Miranda je požalila što je tako neuredna. Nije ličilo na nju da bude nenašminkana i bila je sigurna da na nogavici trenerke ima mrlju. Nije se usudila da proveri. – Ne znam šta je radila pored reke. Gospode bože, deca su mi podivljala. Pre nekoliko dana je naš sused Džeremi Ficherbert doveo Gasa iz šume. Navikli su na londonske parkove i na male bašte. – Žan-Pol je ušao za Mirandom u predvorje i pratio ju je do kuhinje. Odmah je uočio razliku u unutrašnjem izgledu kuće i osetio je dramatičnu promenu u atmosferi, kao da je kroz predvorje prostrujala ledena struja i spustila temperaturu, iako je u kaminu gorela vatra. Storm je koračala pored Žan-Pola. On je postao njen novi prijatelj.

– Mislila sam da gledate video – rekla joj je Miranda uzimajući dve šolje iz oslikanog bleđožutog kredenca i spuštajući ih na crnu granitnu radnu ploču. – Hoćete li kafu ili čaj, Žan-Pole?

– Kafu, molim vas – odgovorio je Žan-Pol i seo na visoku stolicu.

– Videli smo krave – rekla je Storm. – Jedna mi je liznula ruku. – Podigla je ruku ponosno se osmehujući.

– Bože! To je grozno. Bolje bi ti bilo da odmah opereš ruke. Nadam se da nisi stavljala prste u usta. – Odgurala je Storm do sudopere, otvorila slavinu i podigla devojčicu. Storm je uzela sapun i stavila ruke pod mlaz vode.

– Jezik joj je hrapav da bi mogla da jede travu – nastavila je devojčica.

– Tako je, dobro ih operi – podsticala ju je Miranda, koju su više brinule bakterije nego svojstva kravljeg jezika. Kad je Storm završila,

Miranda ju je spustila i spremila kafu. Primetila je da je Žan-Pol zamišljeno posmatra. Usne su mu bile čulne, iskrivljene u jedva primetan osmeh. Duboko usađene oči boje karamele bile su mu uokvirene tamnim trepavicama. Ipak, nije je toliko pogodila njihova boja, iako je bila intenzivna i baršunasta, koliko ju je dirnuo njegov saosećajan pogled koji je odavao čoveka koji temeljno doživljava svet.

– Tek smo se doselili – rekla je, sipajući mlevenu kafu u aparat. – Još se navikavamo.

– Za promene je potrebno vreme. Ali ovo je divno mesto. Bićete veoma srećni ovde. – Njegove reči zvučale su gotovo proročanski.

– Šta je to dovelo jednog Francuza u Hartington?

– Dobro pitanje. Ni sam ne znam.

– Ne izgledate kao turista.

– I nisam turista.

Storm je dovukla visoku stolicu pored Žan-Pola i popela se na nju. – Žan-Pol će mi napraviti kućicu u drvetu – rekla je, osmehujući mu se.

– Bila je tužna što nema tajnu kućicu, kao njen brat – rekao je Žan-Pol.

– Gas neće da se igra s njom, u tome je nevolja. On ima skoro osam godina. Storm je previše mala za njega. Imate li vi dece?

– Ne, nikad se nisam ženio – rekao je.

Kakva šteta za tako privlačnog muškarca, pomislila je Miranda.

– Gas će sledeće godine krenuti u internat – nastavila je.

– U internat? Ali on je još mali za to.

– Verujte mi, ako je nekome potreban internat, onda je to Gas. – Zakikotala se, otvorila frižider i izvadila mleko. – Osim toga, ja radim. Što pre oboje krenu u internat, to bolje.

– Čime se bavite?

– Ja sam novinar. Zapravo, neostvareni romanopisac. Uljuljkujem se mislju da ću imati vremena da pišem knjigu kad deca krenu u internat.

Žan-Pol je pogledao Storm. – I mala Storm će ići u internat?

– Kad napuni osam i po godina. Ostaće ovde sa mnom još neko vreme, je l' tako, dušo? – rekla je Miranda, osmehujući se ćerki. Ali Storm nije videla nikoga osim lepog Francuza.

– Čime se vi bavite, Žan-Pole? – Sipala je kafu u šolju i pružila mu je.

Nije joj odmah rekao jer je otpio gutljaj kafe. Zatim ju je odlučno pogledao i rekao: – Baštovanstvom.

Miranda se zaprepastila tom slučajnošću. – Vi ste baštovan?

Usiljeno se osmehnuo. – Da, zašto da ne? – Slegnuo je ramenima onako kako to rade Francuzi, prateći taj pokret podizanjem ruku dlanova okrenutih uvis. – Bavim se baštovanstvom.

– Oprostite, stvar je u tome što ja mahnito tražim nekoga ko će održavati našu baštu. Svi mi govore da su prethodni vlasnici bili sjajni baštovani i da je ovo bila najlepša bašta u zemlji. Osećam grižu savesti što je zapuštam. Kao da je to neki strašan zločin ili tako nešto.

Žan-Pol se zagledao u šoljicu kafe. – Jeste li poznavali ljude koji su živeli ovde pre vas?

Miranda je odmahнула glavom. – Nisam. Mislim da su bili stariji par. Lajtlijevi ili tako nekako. Odselili su se.

– Shvatam.

– Vi ne biste... Hoću da kažem... ne biste razmotrili...

– Povratiću ovu baštu u život – rekao je.

Miranda je delovala zadovoljno. – Moj muž će pomisliti da sam poludela. Zapravo vas i ne poznajem.

Nije mogla da zna zašto je Žan-Pol neočekivano prihvatio posao. To nije bila neobična slučajnost, već obećanje dato pre više od dve decenije.

– Verujte mi, ja sam i više nego stručan. Ovo nije obična bašta.

– Imamo gostinsku kuću na drugoj obali reke. Trebalo bi je renovirati, ali to neće dugo trajati. Bilo bi nam drago da živite u njoj, bez nadoknade.

Žan-Pol se okrenuo prema Storm. – To je Gasova tajna kuća, zar ne?

– Vrlo je prljava – rekla je Storm. – Puna je prašine. Zavirila sam unutra.

– Naravno, očistićemo je. To je ljupka kućica. Kladim se da je leti vrlo idilična.

– Mogla bi da se sredi – odgovorio je Žan-Pol. Ustao je i prišao prozoru. – Bilo bi šteta pustiti je da propadne – ozbiljno je rekao. – Posle toliko rada koji je uložen u nju. – *Posle toliko ljubavi uložene u nju.*

Iskapio je šolju. – Moram da idem – rekao je. – Imam neke obaveze u Francuskoj. Vратиću se krajem meseca i ostaću ovde godinu dana.

– Imaćemo dovoljno vremena da sredimo gostinsku kuću.

– Niste mi rekli kako se zovete – rekao je, koračajući prema predvorju.

– Miranda Klejborn.

– Nešto ću vas zamoliti, gospodo Klejborn. – Pogledao ju je tako prodorno da joj se uskomešalo u stomaku.

– Da, o čemu je reč?

– Da bez pitanja prihvatite moje savete. Obećavam, bićete više nego zadovoljni.

– Naravno – odgovorila je i pocrvenela. Njegova harizma bila je opasna.

– Sad mi ne verujete, ali verovaćete mi. – Okrenuo se prema Storm, koja ih je pratila kroz predvorje. – U baštama ima neke čarolije – rekao je, saginjući se prema njoj.

– Čarolije? – uzbuđeno je rekla Storm, uzbuđeno šireći oči.

Glas mu se pretvorio u šapat. – Čarolije, a samo ja znam kako da je upotrebim.

– Je l' mogu ja da ti pomognem? – uzvratila je šapatom.

– Bez tebe ne bih mogao da je izvedem. – Osmehnuo joj se. Mirandi je zastao dah kad je videla njegov osmeh. Preobrazio mu je celo lice, podarivši mu vragolast izraz. – Videćete kako će izgledati bašta kad se pobrinemo za nju. Što joj više ljubavi budemo podarili, više će nam uzvratiti.

– Mamice, mamice, ja hoću da mu pomognem da nađe čaroliju!

Miranda se nasmejala. – I ja bih volela da nađem čaroliju – rekla je, rukujući se njim. Onda je Žan-Pol prineo njenu ruku usnama. Stomak joj se prevrnuo kao palačinka. Posmatrala ga je kako nestaje u mraku. Bio je to najčudniji razgovor za posao koji je ikad vodila. Platu nisu ni pomenuli. Ugrizla se za usnu, osećajući uzbuđenje ali i nelagodu; nije mogla da ga nađe, ali on je našao nju.

Lakim korakom se vratila u kuhinju da skuva deci čaj.

– On je fin – rekla je Storm, uzbuđeno skakućući za njom.

– Jeste – odgovorila je Miranda i uzela njegovu praznu šolju. – Veoma je fin. Ali samo bog zna kako ću to saopštiti tvom ocu. Ne znam ništa o tom čoveku. Nije mi dao nikakve preporuke. Možda je... – Odmahnula je glavom. – Ne, moj instinkt me nikad nije prevario. On je pošten čovek. Uostalom, doveo te je kući, zar ne?

– Uplašila sam se krava – rekla je Storm.
– Stvarno, dušo? Jesi li zato plakala?
– Naučio me je kako da pružim ruku.
– Gde si ga srela?
– Pored reke.
– Šta je radio tamo? – Miranda je stavila šolje u mašinu za pranje sudova.

– Ne znam.
– Šta si *ti* radila tamo?
– Gas nije hteo da se igra sa mnom.
– Nisi smela sama da odeš.
– Hoću li ponovo videti Žan-Pola?
– Pa, on će biti naš baštovan. Moraćemo da očistimo gostinsku kuću. – Miranda je namršteno pogledala ćerku. – Zašto je rekao da je to Gasova tajna kuća?

– Zato što je Gas rekao da je njegova.
– A, znači tamo je otrčao.
– On neće da se igra sa mnom.
– Zato što si mlađa od njega i zato što si devojčica. Mali dečaci ne vole da se igraju s devojčicama.
– On se ne igra ni s dečacima.
– Trebalo bi.
– Niko ga ne voli.

Miranda je izvadila veknu hleba. – Dobićeš sendviče uz čaj – rekla je, zanemarujući Storminu primedbu. Miranda nije želela da razmišlja o tome da deca ne vole njenog sina, ne samo zato što ju je to bolelo, već i stoga što ju je podsećalo na činjenicu da Gas ima problem. Problem s kojim se plaši da se suoči.

U tom trenutku banuo je Gas. Osetio je olakšanje kad je video da mu je sestra živa.

– Mamica će očistiti kućicu – pobednički je izjavila Storm.
– Koju kućicu? – rekao je Gas i besno pogledao sestru.
– *Tvoju* kućicu – odvratila je Storm.
– Gostinsku kuću pored reke – dodala je njihova majka. – Moraćemo da

je sredimo za novog baštovana.

– On je moj prijatelj – rekla je Storm.

– Koji baštovan? – uvređeno je pitao Gas. Svi su znali o kome je reč osim njega.

– Jedan fini Francuz koji će nam održavati baštu i živće u gostinskoj kući.

– Ali to je moje tajno mesto! – negodovao je Gas.

– Moraćeš da nađeš neko drugo – rekla je Miranda. Storm je zlobno pogledala brata pomislivši na šuplje drvo. To će biti *njeno* tajno mesto i neće ga deliti s Gasom.

Te večeri Miranda je pozvala Dejvida na mobilni telefon kako bi mu objasnila da je zaposlila Žan-Pola. Na njeno iznenađenje, Dejvid je bez pitanja prihvatio novost. Bio je rasejan i brzo je završio razgovor, što je Mirandi sasvim odgovaralo; da mu je saopštila novost nekom drugom prilikom, možda bi pokazao više interesovanja.

Dejvid se uz uzdah vratio svojoj ljubavnici. – To je bila Miranda – rekao je i ispustio mobilni na krevet. – Našla je baštovana.

Blajt ga je pomilovala po obrazu. – Kao ledi Četerli – zakikotala se. – Čuvaj se!

– Mislim da moja žena nije takva.

– O, ja mislim da u svakoj od nas ima ponešto od ledi Četerli.

– Miranda je prevelik snob za tako nešto – rekao je.

– Jesi li ga video?

– Sumnjam da bi mogao da mi bude suparnik. On je baštovan, zaboga!

– Možda čezne za malo grubosti.

– Miranda?

– Šalim se. – Poljubila ga je. – Oh, Romeo, stvarno sam te uzbudila, zar ne?

– I zato ću da te kaznim!

Legao je na nju i kolenima joj razmakao noge. Posle ručka je uživao sa svojom ženom, a sad uživa s ljubavnicom. Što je više upražnjavao seks, više ga je želeo. Pritisnuo je usne na njene i razdvojio ih, a zatim je provukao jezik kako bi je učutkao. Blajt je ležala poput morske zvezde, čekajući da je uzme onako kako on to voli. Njen muž nikad nije bio toliko

vičan. Uzbuđen pri pomisli na te dve žene u svom životu, obe prelepe, obe njegove, Dejvid je drugi put, pobednički, prodro u nju. Bio je kralj svog sveta.

6.

Naša kućica u letnje doba, kad povetarac donosi slatkast miris orlovih noktiju

U Kejtinoj poslastičarnici vladala je prilična gužva s obzirom na to je bio ponedjeljak ujutru. Pukovnik Pajk je sedeo u uglu pored izloga i čitao *Tajms*, dok se na stočiću pored njega pušila kafa i vreo uštipak preliven puterom. Kad bi pročitao nešto uvredljivo, progundao bi sebi u bradu, a brk bi mu zaigrao. Velečasna Frida Bili uživala je ispijajući čaj s dvojicom članova crkvenog hora, Džekom Tintonom i Malkolmom Šoudičem i razmatrala s njima planove za božićnu proslavu i za koncert božićnih pesama na kojem je htela da sakupi novac za popravku crkvenog zvonika. Dve starije dame ogovarale su svoju prijateljicu Džoan Helšam, koja je napustila šezdeset dvogodišnjeg muža zbog stare školske ljubavi. – Šezdeset dve godine! – uzviknula je Doroti Dipvud. – Kakvog smisla ima ostaviti jednog starkelju zbog drugog? Kad pređu osamdesetu, svi su isti, zar ne? Naročito kad je neko slep kao Džoan. – Vilijam van den Bos, pohlepni kolekcionar predmeta iz Napoleonovog doba i vlasnik knjižare, sedeo je za stolom najbližim vitrini s kolačima i čeprkao po kolaču od limuna dok je razgovarao telefonom s čovekom koji je tvrdio da poseduje Napoleonovu noćnu posudu. – Veoma me zanima noćna posuda – rekao je Vilijam, odeven poput kicoša u trodelno odelo od tvida, s pozlaćenim satom i monoklom. – Ali moram biti siguran da je reč o autentičnom komadu. Prošlog meseca trojica kolekcionara su mi ponudila tri različita drvena penisa. Čovek jednostavno ne može biti previše oprezan.

Henrijeta još nije bila otvorila svoju prodavnicu poklona i sedela je s Trojem, kome je prva mušterija otkazala dolazak. – Stalno mi to radi – požalio se. – I još traži da dođe pola sata ranije. Kučka! – Ali više od svega zanimao ih je privlačni Francuz koji je prethodnog dana sam sedeo u poslastičarnici. – Jedva da je progovorio – rekla je Kejt, nadnoseći se nad Henrijetin i Trojev sto. – Ali ono što je rekao, izgovorio je tako

zavodljivim francuskim akcentom da sam gotovo zaboravila da sam udata i umalo mu se nisam ponudila na licu mesta.

– Sasvim slučajno sam ga ugledao kako ulazi ovamo. Bio sam pošao na ručak kad sam shvatio da sam zaboravio da nahranim Sindi. Da se nisam vratio zbog mačke, ne bih ga video. – Troj je teatralno uzdahnulo. – Da li je to slučaj ili sudbina? U Hartingtonu ne možeš videti mnogo privlačnih muškaraca kao što je on. Kod nas nije baš kao na rivijeri, zar ne? Doslovno sam balavio kad sam ga video!

– Kako izgleda? – upitala je Henrijeta.

– Božanstveno – odgovorila je Kejt.

– Je l' gej? – s nadom je upitao Troj.

– Je l' slobodan? – nasmejala se Henrijeta.

– Francuzi vole mršave žene – rekla je Kejt i nabrala nos gledajući Henrijetu s podsmešljivim saosećanjem. Henrijeta je zagrizla kroasan. – I svakako nije gej. Žao mi je zbog vas dvoje.

– Da nema onaj samozadovoljan stav svojstven ljudima koji su u braku? – ledeno ju je prekinuo Troj. Kejt se nije osvrnula na njegovu žaoku. Troj je uvek štitio Henrijetu.

– Nema. Deluje kao da je slobodan – odgovorila je i isturila bradu. – Ali nije se osmehivao. Delovao je tužno i ozbiljno. Poslužila sam mu kafu i posle toga se malo razvedrio. Znae kakva je moja kafa! Očigledno je turista. Raspitivao se za *Hartington haus*. Hteo je da zna ko živi tamo. Rekla bih da je mislio da je bašta otvorena za posete. Delovao je vrlo razočarano kad sam mu rekla da je bašta zarasla u korov i da se u kuću uselila nova otmena porodica iz Londona. Bilo mi ga je žao.

– Jesi li mu rekla da ode da vidi zamak? – Troj je spustio glas i zaverenički se nagnuo preko stola. – Razveselio bi se da je video Džeka i Meri Tinton u otmenoj odeći. Pravi su vrisak!

– Kako to misliš 'u otmenoj odeći'? – Henrijeta je pogledala prema Džeku Tintonu. Izgledao je kao svaki pedesetogodišnjak u farmerkama i somotskom sakou.

– Odlučili su da se oblače kao građani iz elizabetanskog doba i da tako šetaju po gradu na radost turista. Ko hoće da se slika s njima, mora da im plati jednu funtu. Da li možeš da zamisliš da će neko platiti funtu da bi se

slikao s to dvoje gnjavatora! U zamku im plaćaju pet funti na sat. Zgrnuli su silan novac. Ako hoćete da se smežete, idite za vikend u zamak i gledajte ih kako se šepure u dugoj haljini i čakširama. Bolji su od pantomimičara.

– Bolji su i od zamka – hladno je rekla Kejt. – Zaista ne razumem zašto bi neko trebalo da plati pozamašnu svotu da bi mogao da tumara po gomilama starog kamenja. Bolje je otići u Hempton Kort ili u londonski Tauer, to je prava istorija, a ne ruina koju je navodno posetila Elizabeta Prva.

– Ma! – uzviknuo je pukovnik iz ugla. Presavio je novine i ljutito ustao. – Sve se izopačilo. – Velečasna i njeni sagovornici prestali su da govore i iznenađeno su ga pogledali. – Prljave bolnice, prenaseljenost, male plate, previše rada, nevaspitanje, skaredno ponašanje, nasilje, grafiti, ratovi bandi, ubistva, gole grudi, mršave manekene, gojaznost, siromaštvo, terorizam, rat, ubistva, otmice, silovanja. – Srdito je frknuo. – Kažem vam, sve se izopačilo. Imaju sreće moji ispisnici koji su otegli papke. Ne moraju da se petljaju sa svim tim. – Ukočeno se zaputio preko sale. Samo su dve starije dame nastavile da ćaskaju kao da se ništa nije dogodilo. Pukovnik je bacio nekoliko novčića na pult i izašao, puštajući unutra vlažan vetar.

– Ah, zato on sedi ovde kad ode iz crkve – rekla je velečasna Bili, dobrodušno se kikoćući. – U njegovim godinama nema šta da traži kod kuće.

Kejt je stavila sitninu u kasu i ponovo sela na svoju stolicu nameštajući belu kecelju.

– Pitam se da li će ponovo doći – uzdahnula je Henrijeta. U Hartingtonu je bilo vrlo malo privlačnih slobodnih muškaraca.

– Dolazi svako jutro. Sedi za istim stolom i gunda zbog istih stvari. Pesimisti su tako naporni! – požalila se Kejt i iskrivila tanke usne u grimasu nezadovoljstva.

– Ne, govorila sam o Francuzu. Šta misliš, da li će ponovo doći? – upitala je Henrijeta.

– Ko zna? Pretpostavljam da je samo bio u prolazu. Ipak, predivan je. Nikad nisam videla tako nežne smeđe oči. Dok je izlazio, značajno me je pogledao. – Kejt je uvek skretala razgovor na sebe. – Znae onaj lenji seksi pogled.

– Koliko ima godina?

– Pedesetak – rekla je Kejt. – Možda će opet doći. – Znalački je klimnula glavom. – Takvi muškarci uživaju u dobroj kafi.

Svi su se okrenuli kad su se vrata ponovo otvorila propuštajući ledeni vetar. – Šta sam vam rekla – pobeđnički je izjavila Kejt. – Ljudi uvek ponovo dođu zbog moje kafe. – Ustala je i pozdravila se s Mirandom kao da su dugogodišnje prijateljice. – Izvolite?

– Kafu s toplim mlekom, posebno, molim vas – rekla je Miranda. Okrenula se prema oglasnoj tabli i skinula list papira sa svojim oglasom za dva upražnjena radna mesta.

– Našli ste nekog? – upitala je Kejt.

– Jesam – oprezno je rekla Miranda – našla sam.

– I kuvaricu i baštovana? To je brzina – rekao je Troj.

– Ništa neuobičajeno. Svi dolaze u moju poslastičarnicu.

Miranda nije imala srca da joj kaže da ni gospođa Andervud ni Žan-Pol nisu videli njen oglas.

Učtivo se osmehnula Troju i Henrijeti – nije želela da ih ohrabruje – i otišla da sedne pored izloga i stola za kojim je sedela velečasna Bili. Još nije ni sela, a velečasna se nagnula prema njoj ispunjavajući bujnim grudima prostor između njih dve. Naočare koje su joj visile na ogrlici od perlica zaljuljale su se poput bespomoćnog planinara. – Zdravo – rekla je sladunjavim glasom. – Ja sam velečasna Bili, vaš vikar. Čula sam da ste novi u gradu.

– Jesmo. – Miranda je shvatila da je bilo glupo pomisliti da će na miru moći da popije kafu u Kejtinoj poslastičarnici.

– Mogu li da vam poželim dobrodošlicu kao vikar Hartingtona. Želim da znate da ste dobro došli i u crkvu, ako poželite da prisustvujete našim misama. Verovatno ste dobili parohijske novine. U njima se nalazi raspored svih službi i posebnih događaja. Nadam se da ćete doći.

– Hvala vam – odgovorila je Miranda i usiljeno se osmehnula. Zapitala se da li bi mogla da kaže da je Jevrejka. Revnosna velečasna Bili ne bi bila zadovoljna kad bi joj rekla da je agnostik.

– Biće mi zadovoljstvo. Lajtlijevi su bili veoma revnosni. Dolazili su svake nedelje. Crkva je zaista oživela dok ju je gospođa Lajtli ukrašavala

cvećem. Imala je dara. Njena bašta je bila najlepša...

– Rekli su mi – žustro ju je prekinula Miranda. Bila je sita priča o divnoj bašti gospođe Lajtli. Da se nekim čudom nije pojavio Žan-Pol, svima bi im odbrusila da umuknu. Zapravo, bila je vrlo zadovoljna, kao da čuva neku sočnu tajnu. – Ako su imali najlepšu baštu u Engleskoj, zašto su se odselili?

– Pretpostavljam da nisu hteli da sede sami u ogromnoj kući. Deca su im porasla i odselila su se, osim najmlađe, koja je nasledila majčin dar za baštovanstvo. Onda se i Filip razboleo... – Velečasna je uzdahnula i tužno zavrtela glavom.

– Filip?

– Gospodin Lajtli. Bio je mnogo stariji od svoje žene. Imao je moždani udar – prošaputala je kao da joj je poverila strogo čuvanu tajnu. – Sama ga je negovala. Bila je dobra žena.

– Gde su se odselili?

– Ne znam. Otišli su tiho. Nisu hteli da prave gužvu. – Vikarka je udahnula i sklopila kapke svojih smeđih očiju. – Izuzetno valjani ljudi. Uzor za sve nas.

Kejt je donela Mirandi kafu. – Prošle subote sam upoznala vašeg muža – rekla joj je, gledajući je kako sipa mleko u kafu.

– Svidela mu se kafa.

– Naravno. Bio je vrlo srdačan, sa svima je razgovarao, s mnogima se sprijateljio. Vrlo je šarmantan. – Miranda je gotovo očekivala da će na kraju reći: „A ne kao vi.“ Kejt je zastala očekujući da Miranda nastavi razgovor, a onda je obesila nos i sklonila se. Miranda nije marila što se Kejt možda naljutila; nije želela da joj se svako petlja u život.

Pomislila je na decu, nadajući se da se Gas pristojno ponaša u školi. Storm je tog jutra bila dobro raspoložena, čavrljala je o čaroliji u bašti koju će joj Žan-Pol pokazati. Miranda ju je zatekla u njenoj kućici kako priča jastučićima o svom posebnom prijatelju koga je upoznala pored reke. Miranda se iznenadila kad je shvatila da je Žan-Pol ostavio toliki utisak na nju. Storm je stalno pričala o njemu, o čaroliji, o nekom drvetu i o tome kako će ponovo ići da vidi krave. – Sad me poznaju – rekla je majci. – Prepoznaće me kad ponovo odem da ih vidim. Tako je rekao Žan-Pol. –

Miranda se setila Žan-Polovog ljubaznog pogleda i dubokih bora koje su mu presecale preplanulo lice. Osmeh mu je ozario lice poput najlepšeg svitanja. Nije izgledao kao baštovan. Gospodin Andervud izgleda kao baštovan, ali Žan-Pol izgleda kao filmska zvezda.

Miranda je platila kafu i izašla na svetlu sunčanu ulicu. Izvadila je iz tašne *šanel* naočare i zaputila se prema parkiralištu. Vazduh je bio oštar, a senke su, posle kiše koja je padala tokom noći bile tamnoplave poput mastila. Poletno je koračala, da li zbog kafe ili zbog činjenice da će se Žan-Pol vratiti krajem meseca?

– Ni hvala nije rekla! – uzviknula je Kejt kad je Miranda otišla. Troj je pogledao Henrijetu i namrštio se.

– Za kafu? – upitao je.

– Ne, nego zato što sam joj našla baštovana i kuvaricu!

– Otkud znaš da si joj ih ti našla? – rekao je Troj.

Henrijeta ga je pogledala sa strahopoštovanjem. Ona se nikad ne bi usudila da tako razgovara s Kejt. Kejt se ponašala kao da je uvek u pravu, kao da sve zna.

– Naravno da jesam! Javili su joj se zahvaljujući oglasu na *mojoj* tabli. Vrlo je nepristojna! – Nestrpljivim pokretom je uzela šolju i bokalčić za mleko sa stola za kojim je sedela Miranda. – Rekla sam vam da je uobražena. Ne mogu da zamislim zašto se onaj divan čovek oženio njome. – Prošla je pored Troja i nagnula se. – Zaboravi Francuza, dragi. Mirandin muž je božanstven i ako nastavi da se ponaša tako nadmeno, on će uskoro biti slobodan. – Pogledala je Henrijetu. – Smršaj, pa ćeš možda i ti moći da ga dobiješ! – Troj je potapšao Henrijetu po ruci i sačekao da Kejt ode u malu kuhinju iza pulta.

– Ne slušaj je, Eta. Neraspoložena je. Meni se sviđaš takva kakva si. Da nisam gej, odmah bih se oženio tobom.

– Hvala ti – rekla je Henrijeta, dok su joj oči blistale sa zahvalnošću.

– Zamisli samo koliko se siroti Najdžel našulja svake noći dok leži na njoj. Sigurno je divan osećaj ležati na tebi. Meka si i topla. Ne praviš čoveku modrice kostima koje štrče. – Henrijeta je pocrvenela. – Neki muškarac će zaista biti srećnik što će te imati.

– Mislim da nikoga neću naći – šmrcnula je Henrijeta. – Debela sam i

glupa.

– Debela i glupa! – uzviknuo je Troj. – Je l' ti čuješ sebe! Nisi ni debela ni glupa. Divna si i ljupka i ne bi trebalo da joj dozvoliš da se tako ponaša prema tebi. – Ponovo ju je potapšao po ruci. – Hajde, idemo odavde pre nego što se vrati. Ona je ogorčena paćenica s maljavim licem. – Henrijeta ga je zbunjeno pogledala. – Zar nisi primetila? Lice joj je dlakavo kao stomak moje mačke. Kad god nešto pojede, povraća. Ne misliš valjda da je prirodno tako mršava? Nesigurnija je od tebe.

– Onda je baš mnogo nesigurna!

– Krajnje nesigurna, draga. Krajnje. Zašto ne dođeš u pet da te isfeniram. Ništa ne može toliko da oraspoloži ženu kao frizura.

– Ali nemam kuda da idem s tom frizurom.

– Imaš. Ideš sa mnom na večeru.

– Hvala, Troje. Zaista si pravi prijatelj – rekla je i poljubila ga u obraz.

– Za to služe prijatelji. Zapamti, nisi jedina koja traga za muškarcem. To nam je zajednički problem i hvala nebesima što nismo suparnici. Izgubio bih od tako zlatne žene kao što si ti!

Miranda je koračala stazom prema reci. Sunce je veselo sijalo iznad divlje trave i korova, pretvarajući u dijamante kapi kiše koja je padala tokom noći. Iako je u ranim jutarnjim časovima vetar divlje duvao, narandžasto i smeđe lišće i dalje je visilo na granama, kao da poslednji tragovi leta još nisu bili spremni da se povuku. Dve veverice su se igrale u šupljini hrasta koji se isticao u polju s te strane kuće. Stablo mu je bilo široko i jako kao trup velečasne. Jeleni i njena radoznala deca izgazili su stazu pretvorivši je u vlažni puteljak koji je kroz polje vodio do reke. Išla je na reku jednom ili dvaput, ali tada joj nije delovala tako čarobno kao ovog puta. Možda ju je zaneo sunčev sjaj, svetlo nebo i osećaj pripadnosti.

Načas je zastala na kamenom mostu i zagledala se u vodu. Videla je travu i kamenje i poneku ribu kako lenjo promiče presecajući sunčeve zrake. Zamislila je svoju decu kako se igraju tu, bacajući štapove u vodu. Onda je pogledala prema Gasovoj tajnoj kući. Dotad je nije pažljivo zagledala. Agent za prodaju nekretnina samo je pomenuo da gostinsku kuću treba popraviti, a pošto joj nije odmah smislila namenu, Miranda više nije razmišljala o njoj. Zapuštena kućica stajala je u malom čestaru trešnjevog

drveća. Nije bilo kolskog prilaza do nje. Možda je nekada postojao put kroz polje i preko mosta koji ju je povezivao s glavnom kućom. Sad je gostinska kuća ličila na skrovište izgubljeno u vremenu.

Miranda je okrenula ključ u bravi. Bio je star i zarđao, ali otključao je bravu uz prigušeno cijukanje nalik razdražujućem ječanju starca koga bude iz sna. Predsoblje je bilo popločano tamnim kamenom, a uske stepenice imale su malo odmorište na pregibu. Ušla je u dnevnu sobu punu nameštaja u kojoj se osećao vonj vlage. Kao da niko već dugo nije ložio vatru. Police su od poda do tavanice bile natrpane zbijeno poređanim knjigama. Prešla je rukom preko vrha jedne knjige. Iznenadila se kad je videla da nije mnogo prašnjava. Na prstima joj je ostao samo tanak sloj prašine. Bilo je tu dela starih i savremenih pisaca, od Dikensa do Sebastijana Foksa. Primetila je i policu s francuskim romanima.

Osvrnula se po sobi. Ugledala je prazan kamin od kamena s predivno izrezbarenom, očigledno vrlo starom drvenom maskom, bledožute tapete potamnele od dima drveta. Primetila je da su se u jednom uglu odlepile od vlage. Tepih je bio pohaban i prljav i jasno je bilo da ga je trebalo zameniti jer su ga izgrizli moljci. U svakom slučaju, prostorija nije zahtevala mnogo posla. Sofa i fotelje bile su neoštećene, stakleni čajni stočić je samo trebalo dobro obrisati. Prišla je komodi od lepe stare orahovine i otvorila fioke. Gostinskoj kući je samo trebalo udahnuti život. Da nije bilo tako prljavo, Miranda bi se rado sklupčala na sofi s nekom knjigom. Uz veselu vaticu i čašu vina, prostorija bi bila prijatnija od njene pomalo uštogljene dnevne sobe.

Istražila je kuhinju. Trebalo je zameniti uređaje, ali zemljano posuđe bilo je očuvano. Primetila je da je sto postavljen za dvoje i pomislila da je vrlo neobično što su šolje i tanjirići i dalje tu, kao da su stanari kuće nestali usred ispijanja čaja. Oduprla se iskušenju da raščisti sto. Potrebne su joj gumene rukavice i nečija pomoć i sve će biti brzo gotovo. Deca bi mogla da joj pomognu. To bi im bilo zabavno.

Dok se pela stepenicama, drvene daske zaškripale su pod njenim koracima. U potkrovlju su se nalazile dve spavaće sobe i kupatilo. Kupatilo je bilo vrlo staromodno i trebalo ga se sasvim preurediti. Tučana kada je bila prljava, emajl se gotovo sasvim ogulio, slavine su potamnele.

U jednoj spavaćoj sobi nije bilo ničega osim kutije koja je stajala nasred poda, kao da je zaboravljena. Pre nego što je stigla da zaviri u kutiju, pažnju joj je privuklo krckanje koje je dopiralo iz druge sobe. Srce joj je poskočilo. Bila je sigurna da u kući nema nikog osim nje.

Na trenutak je pomislila da je to možda Gas. Dok je prelazila preko odmorišta prema drugoj sobi, osetila je kako je sve više obuzima zebnja. Prepala ju je veverica koja je iskočila kroz otvoren prozor. Nema sumnje da je Gas zaboravio da ga zatvori. Prislonila je ruku na grudi i duboko udahnula, osetivši olakšanje što nije zatekla nekog uljeza ili, još gore, utvaru. Osvrnula se unaokolo. U sobi se nalazio veliki gvozdeni krevet prekriven čaršavima i bleдозelenim prekrivačem sa cvetnom šarom. Na noćnim stočićima počivale su visoke stone lampe s požutelim abažurima. U dnu kreveta stajala je izbledela škrinja, dok je uza suprotan zid bila prislonjena komada s fiokama od trešnjevog drveta s ogledalom u stilu epohe kraljice Ane i lep oslikani garderobni orman od borovine. Blede lanene zavese bile su okačene o velike drvene garnišne. Tepih je bio prljav ali neoštećen. Pitala se zašto Lajtlijevi nisu odneli nameštaj sa sobom. Možda nisu imali prostora u novoj kući. Širom je otvorila odškrinuti prozor i zagledala se preko polja. U daljini je, uz reku, ugledala krave, Stormine krave. Živnula je, podstaknuta čarolijom koja je ispunjavala sobu i veličanstvenim pogledom.

Setila se kutije u praznoj sobi. Zatvorila je prozor kako se veverica ne bi opet uvukla u kuću i otišla da otvori kutiju. Unutra je našla samo izbledeli debeli zeleni spomenar s presovanim lišćem između korica. Na koricama je, krupnim zaobljenim slovima bilo ispisano: *Duge i ruže*. Miranda je kleknula na pod i prelistala spomenar. Bio je to spomenar pesama, dnevničkih zapisa i zapažanja, nešto što očigledno nije trebalo da bude ostavljeno niti je bilo namenjeno tuđim očima. Tajanstveni spomenar zagolicao joj je maštu. Rukopis je bio ženski. Papir je odisao slatkastim mirisom nalik mirisu pokošene trave u rano proleće. Sela je uza zid i vratila se na prvu stranu, na kojoj su usamljeno stajale četiri rečenice ispunjene tugom. *Mislila sam da će dani ublažiti moju čežnju, ali zapravo su samo podstakli plam i čežnju za tobom. Osećam je svim srcem i dušom. Ostariću ispunjena ljubavlju prema tebi i umreću ispunjena ljubavlju*

prema tebi. Živim od sećanja na tebe u ovoj kući. To je sve što mi je ostalo.

7.

Svaka duga koju vidim podseća me na tebe

Hartington haus

Oktober 1979.

Glas Ave Lajtli dopirao je s oboda imanja obraslog ukrasnim žbunjem. Iako je bila zaklonjena vučikom i šibikovinom, poletni zvuci njene pesme prostirali su se kroz oštar jutarnji vazduh i podsticali pse na uzbuđljivu igru u travi. Ava je na sebi imala ljubičasti kombinezon od teksas platna i majicu s kratkim rukavima, a plavu šatiranu kosu labavo je na temenu zakačila olovkom. Ruke su joj bile grube od baštovanstva, a nokti kratki i iskrzani, ali su joj obrazi imali zdravu boju a bledozelene oči blistale su joj poput livade na kiši. Najsrećnija je bila dok je boravila napolju, bez obzira na vremenske prilike i gotovo nikad nije osećala hladnoću iako je bila mršava, bez trunke sala koje bi moglo da je ugreje. Često su je usred zime viđali s kratkim rukavima dok su svi ostali navlačili rukavice, kape i debele kapute. U trideset sedmoj godini i dalje je delovala mladoliko, zračila je unutrašnjim zadovoljstvom koje joj je isijavalo kroz kožu kao da joj je srce stvoreno od sunčeve svetlosti. Njeno lice nepravilnih crta više je bilo privlačno nego lepo: imala je prevelik nos i pune čulne usne koje su delovale neobično na malom licu. Iako joj crte zasebno nisu bile lepe, veseo čulan izraz lica pružao im je lepotu. Njena čudnovata priroda činila ju je uverljivom. Niko je nije voleo više od njenog muža, Filipa Lajtlija, i od njihovo troje male dece – Arčija, Angusa i Popi.

– Hej, Šrab!⁹ – uzviknuo je njen muž dok je koračao preko travnjaka. Berni, kudravi bernardinac, i Tarkvin, mladi labrador, prestali su da se valjaju u travi, potrčali su ka njemu i zaleteli su mu se u noge, umalo ga ne oborivši. Nežno ih je potapšao i pokretom ruke pokazao im da pođu. Muškarac pravih leđa i širokih ramena, visok sto devedeset tri centimetra,

bio je petnaest godina stariji od svoje žene. Imao je blago i privlačno lice, dug nos, visoke jagodice i jaku vilicu. Vreme je uglavnom provodio u radnoj sobi pišući istoriju vina ili u inostranstvu, u posetama vinogradima. Uživao je u lovu i u večerama koje su umele da se oduže do sitnih sati i rado je uz čašu vina i cigara razgovarao o istoriji i politici. Nedeljom se, posle odlaska u crkvu, družio s meštanima Hartingtona koje je leti pozivao na godišnju zabavu s vinom i sirom. Bio je omiljen zbog tipično engleskog oporog smisla za humor, kojim je često zbunjivao slušaoce. Ava se uvek smejala njegovim šalama, čak i ako ih je već ranije čula. S okruglim naočarima na aristokratskom nosu i visokim čelom, Filip Lajtli je delovao dostojanstveno dok je samouvereno koračao prema obodu bašte obrasle ukrasnim žbunjem.

Načas je zastao, uživajući u melodičnom pevanju svoje žene, a onda ju je ponovo pozvao po nadimku koji joj je nadenuo na početku njihove veze. – Šrab, draga!

– O, zdravo! – odgovorila je i naglo se uspravila. Lišće joj se uplelo u kosu, a obraz joj je bio umrljan blatom. Obrisala je nos nadlanicom.

– Nisi valjda zaboravila na Žan-Pola? – Iznenaden izraz na njenom licu pokazao je da jeste zaboravila. Dobroćudno se osmehnula. Ava je bila poznata po rasejanosti izazvanoj potpunom posvećenošću drveću i cveću u njenoj voljenoj bašti. – Dakle – uzdahnio je on i pogledao na sat. – Za pola sata će biti na stanici.

– O, bože! Potpuno sam zaboravila. Nisam sredila gostinsku kuću.

– Mlad je, biće zadovoljan i ako bude morao da spava u vreći – rekao je Filip, trljajući ruke kako bi se zagrejao. Iako je na sebi imao džemper od kašmira i šal, drhtao je. – Slušaj, ja ću otići po njega, ali posle ga prepuštam tebi, Šrab.

– Hvala ti. – Obavila mu je ruke oko vrata. On je uzmakao, svestan da je umrljana blatom i puna uvelog lišća, ali onda ga je ponela njena nežnost i zagrlio ju je, podižući je u naručje i udišući miris vlažne trave koja joj se uplela u kosu. – Pravo si srce – nasmejala se zagnjurivši lice u prevoj njegovog vrata.

– A ti si se smrzla – odvratio je. – Voleo bih da te umotam u ćebe i da ti donesem šolju tople čokolade.

- Samo to?
- Za sada. Moram da idem po tvog šegrt.
- Da li je to zaista pametno? – upitala je, odmičući se. – Znaš da volim sama da se staram o bašti, uostalom, Hektor mi pomaže da očupam korov i da pokosim kad zatreba. Ne želim da se neko vrzma oko mene. Ja sam usamljenička duša. Hektoru i meni zaista više niko nije potreban.
- Već smo razgovarali o tome. Osim toga, sad je kasno za predomišljanje. Činimo veliku uslugu njegovom ocu, kako i priliči nama nekadašnjim Itonovcima; naučili smo da pomažemo jedni drugima. Posle svega što je učinio za mene, drago mi je što sam u prilici da mu uzvratim. Zahvaljujući Anriju, otvorila su mi se sva vrata u Francuskoj.
- U redu – složila se uz uzdah. – Ali ne znam šta on očekuje...
- Ti si veoma nadarena, Šrab. Momak će mnogo naučiti od tebe. Ako treba da nasledi *château*,¹⁰ mora naučiti kako se vodi imanje.
- Zar ne može jednostavno da zaposli ljude koji će to raditi za njega?
- Nije u tome suština. Anri želi da ga udalji iz grada, da ga izvesno vreme drži u engleskom selu. U Parizu je mogao da radi šta je hteo.
- Dakle, momak je plejboj?
- Anri ne poznaje nikog drugog koga bi mogao zamoliti za takvu uslugu. Zabrinuo se da će Žan-Pol zastraniti. Želi da ga nadahne, da mu usadi osećaj odgovornosti. Jednog dana će naslediti *château* i vinograd. To je velika odgovornost.
- Iznenaduje me što sluša oca. Nije više dete.
- Nije, ali njegov otac čvrsto drži uzde.
- Zar je to toliko važno? Zašto se ne odvoji i ne ode da živi za sebe?
- *Lusiol* nije običan *château*. Veličanstven je. Svaki momak bi učinio sve što može da ga ne izgubi.
- Shvatam. – Nimalo nije bila oduševljena tim dogovorom.
- Osim toga, momcima će prijati društvo mladog čoveka s kojim mogu da lunjaju unaokolo. Ja sam star otac.
- Ja te održavam mladim – pobunila se.
- To je istina – zakikotao se – ali ja ne volim mnogo da skitam i ne govorim francuski. Deca bi mogla da ga savladaju uz malo kućnog podučavanja. – Ava mu se posramljeno osmehnula. Ona je tečno govorila

francuski jer su je, kad joj je bilo šesnaest godina, roditelji poslali na školovanje u Švajcarsku.

– Sad se osećam krivom što nisam od njihovog rođenja govorila francuski s njima.

– Nikad to nisam očekivao od tebe, Šrab. Od tebe očekujem da ujutru ustaneš, sve ostalo je iznenađenje!

Šaljivo ga je poljubila tako da je puklo. – Okrutan si!

– Odavno mi to nisi rekla. – Poljubio ju je u čelo.

– Ne znam o čemu govoriš. – Uzvratila mu je poljubac a on joj se široko osmehnuo gledajući je zaljubljeno.

Posmatrala ga je kako grabi preko travnjaka prema kući, ramena povijenih kao da se brani od hladnoće, šarmantno se njišući pri hodu. Onda joj pogled pade na dva goluba koji su stajali na oluku ispod samog krova. Bili su punački i zadovoljni. I ona je bila zadovoljna. Zaista je srećna što ima sve što bi mogla poželeti: muža koji je voli, troje srećne dece, najlepšu kuću u Engleskoj i svoju voljenu baštu. Ptice koje su sletele na oluk bile su kao šlag na torti.

Pogled joj je lutao po bašti. Tek je bila počela da se sprema za zimski san. Volela je baštu u to doba godine. Bujno zelenilo pružalo joj je osećaj spokoja. Krošnje su se već bile prorodile, a preostalo lišće lepe žućkaste nijanse savijalo se gubeći vlažnost. Ptičji poj i dalje je odjekivao livadom, isprekidan neobičnim zovom fazana i prigušenim gugutanjem golubova. Volela je vrapce, koji su se s proleća gnezdili ispod oluka i posadila je zimzeleno šiblje u blizini kuće kako bi ohrabrila i ostale ptice da svijaju gnezda. Zimi je ostavljala bršljan koji se uspinjao uz stabla jasena i javora kako bi ptice stanarice mogle da se sklone od hladnoće i od grabljivica. Naučila je decu da se staraju o njima. Popi je tokom leta koristila pojilicu da se rashladi, ali je zimi stavljala u njeno korito hranu polako vabeći mala stvorenja tako da su joj neka jela iz ruke dok ne bi naišli Berni i Tarkvin i preplašili ih.

Još je radila na obodu bašte kad se Filip sat kasnije vratio sa Žan-Polom. Berni i Tarkvin otrčali su ispred kuće i glasno zalajali. Uspravila se i obrisala znoj s čela u trenutku kad su se točkovi naglo zaustavili na šljunkovitom prilazu. Čula je otvaranje i zatvaranje vrata, a onda i glas svog

muža, koji se pozdravljao s psima kao da su ljudi. Požurila je ka kapiji ograde od tisovine koja je odvajala baštu od okućnice. Filip je otvorio prtljažnik svog starog mercedesa, a odmah zatim dva psa uskočila su unutra. Žan-Pol je zapanjeno gledao kako psi blatnjavim šapama gaze po njegovim kožnim koferima. Filip nije ni pokušao da ih izvadi. Samo se zakikotao posmatrajući poznati prizor i ne obraćajući pažnju na Žan-Polovu nelagodu. Ava ga je posmatrala s kapije. Bio je to najzgodniji mladić kojeg je ikad videla.

– Zdravo, ja sam Ava – rekla je i obrisala ruku o kombinezon pre nego što ju je pružila Žan-Polu. Na njeno iznenađenje, on je prineo njenu ruku usnama i naklonio se.

– Drago mi je što sam vas upoznao – rekao je, gledajući je pravo u oči. Njegove su imale toplu baršunastu nijansu smeđe boje, a pogled mu je bio prodoran. Htela je da mu odgovori na francuskom, ali on je savršeno govorio engleski, iako sa snažnim francuskom prizvukom iz kojeg je izbijalo sve ono romantično i čulno što je svojstveno njegovoj zemlji. Osetila je treperenje u stomaku.

– Jeste li imali prijatan let? – pitala je, odjednom svesna svog aljkavog izgleda.

– Stigao sam u London pre nekoliko dana. Hteo sam malo da obiđem kulturne znamenitosti pre nego što stignem ovde – odgovorio je, lutajući pogledom po pročelju kuće. Zavukao je ruke u džepove i povio ramena. Filip je uneo njegove kofere.

– Uđite da popijete nešto – rekla mu je Ava, prateći muža preko verande. – Moraćete da ostanete ovde u kući narednih nedelju dana dok vam ne sredim gostinsku kuću. Bojim se da se nisam na vreme organizovala.

– To zaista ne liči na tebe, Avo – dodao je Filip s podsmešljivim prizvukom u glasu. – Moja žena je primer delotvornosti. Vodi imanje kao kapetan broda. Ja sam samo šef posade i osećam strahopoštovanje prema njenoj samodisciplini. – Ava je zakolutala očima.

Žan-Pol uopšte nije bio onakav kao što je očekivala. Pre svega, nije izgledao kao baštovan. Na sebi je imao predivan sako od mekog tvida, tamnoplavu košulju i ispeglane farmerke. Oko vrata je nosio izbleđeli šal

od kašmira. Gustu kestenjastu kosu očešljao je tako da deluje nemarno. Imao je dug orlovski nos, usne pravilne i čulne. Ruke su mu bile čiste, nokti kratki i uredni, nisu ličile na ruke čoveka koji je navikao da kopa. Nosio je smeđe *guči* mokasine. Ponadala se da je poneo čizme za baštu. Bilo bi šteta da uništi tako elegantne cipele.

Njih dvojica su sedeli na kuhinjskim visokim stolicama dok je Ava spremala ručak. Ubrala je praziluk i prokelj u svojoj kuhinjskoj bašti, a pastrmku je kupila od prodavca ribe u gradu. Gajila je začinsko bilje uz baštenski zid, u starim kanalima za vodu, i pravila je namaz od maslaca i bosiljka i humus koji su jeli s domaćim hlebom s ruzmarinom. Uživala je u mirisu zdravih namirnica i s velikim zadovoljstvom je posmatrala svoju decu kako rastu zdrava i jaka uz njenu hranu.

Niko na prvi pogled ne bi rekao da je Ava stidljiva. Bila je prilagodljiva, pričala je dosetke, zasmejala je ljude ne stižući ni da udahne između dve anegdote, a zatim bi se povukla u blaženi mir svoje bašte, zadovoljna što je toliko pružila od sebe. Filip je znao da Ava zabavlja ljude da bi prikrila stidljivost i voleo ju je zbog toga. Bila je to tajna koje je samo on bio svestan. Uvek bi ga ganuo njen nastup pre nego što klone kad se zavesa spusti. Bio je jedini muškarac koji je imao pristup prostoru iza scene i uživao je u toj povlastici. Časkala je sa Žan-Polom, koji ju je gledao s nadmenim izrazom na prelepom, kao izvajanom licu, ostavljajući utisak da razgovara s nastranom rođakom koju treba trpeti. Učtivo se osmehivao, ali u njegovom pogledu nije bilo smeška. Slušao ju je dok je kuvala i pospano je bludeo pogledom dok se nisu premestili za trpezarijski sto i gladno se bacili na gozbu koju je pripremila. Kao svaki muškarac, živnuo je kad je ugledao dobru hranu.

– Dakle, Žan-Pole – rekla je, pružajući mu činiju s povrćem kuvanim na pari. – Čula sam da tvoja porodica ima predivan vrt u Francuskoj?

– Tako je – odvratio je i kašikom zahvatio šargarepu. – Moja majka voli vrtove, naročito engleske. Imamo *château* u blizini Bordoa. Veoma je star. Divim se vrtu koji je moja majka stvorila. Jednog dana ću i ja napraviti prelepi vrt.

– Šta misliš da ćeš naučiti ovde?

Slegnuo je ramenima. – Tata kaže da je vaš vrt nešto najlepše što je ikad

video.

– Volela bih da sam ga upoznala. Jednom je svratio, pre otprilike osam godina, dok sam ja bila u poseti majci. Žao mi je što nisam mogla lično da ga provedem kroz baštu. Iznenadena sam što mu je Filip, osim vinskog podruma, pokazao i imanje.

– Dušo, nema ničeg lepšeg od šetnje kroz tvoje bašte u proleće, s čašom ohlađenog belog vina – odgovorio je Filip kikoćući se.

– Kaže da ste veoma nadareni – nastavio je Žan-Pol. Ava je bila polaskana uprkos nelagodnom osećaju u stomaku koji je predskazivao gadne sukobe među njima dvoma. Jednostavno nije mogla da zamisli da rade zajedno, budući da je on toliko privlačan.

– Da li imate devojk u Parizu? – upitao je Filip uz osmeh.

Žan-Pol se vragolasto osmehnuo i izvio obrvu: – Nekoliko – odgovorio je.

– O, zaboga – rekla je Ava, osećajući odbojnost prema njegovom nadmenom ponašanju. – Nadam se da vam nijedna nije slomila srce.

– Nikad nisam patio zbog ljubavi – rekao je.

– Još niste. Imate mnogo vremena za patnju. Mladi ste.

Klimnuo je glavom u znak odobravanja. – Patiću kad mi bude umrla majka. To je neizbežno. – Ispitivački ga je pogledala. Bila je to neobična primedba za muškarca njegovih godina.

– Očigledno je da ste bliski.

– Naravno. Ja sam joj jedino dete. Razmažen sam. Moja majka je sjajna žena. Divim joj se.

– Nadam se da će i naši sinovi tako misliti kad dođu u vaše godine – rekla je, iako nije bila sigurna da će se ti dogoditi.

– Imate troje dece, zar ne?

– Dva dečaka i devojčicu. Upoznaćete ih kasnije po podne, kad dođu iz škole.

– Sigurno je lepo imati braću i sestre.

– Mislim da uživaju u druženju, iako se često svađaju. Niko ne želi da deli ono što mu pripada.

– To je tačno. Ni ja nikad nisam želeo da delim.

– Savršeno govorite engleski. Gde ste ga naučili tako dobro? – upitala je

Ava.

– Odrastao sam uz englesku dadilju.

– Uz englesku dadilju? – ponovila je Ava. – Blagi bože. Je l' vas tiranisala?

– Kako se zvala? – upitao je Filip.

Žan-Pol se očaravajuće osmehnuo. – Dadilja – odgovorio je i on vragolasto se nasmejao.

– Dadilja? – ponovila je, odjednom razoružana njegovim neočekivanim humorom.

– Ne znam kako se zvala. Za mene je bila samo dadilja. – Pogledao ih je stidljivo. – Otišla ja kad sam napunio dvadeset jednu godinu.

Kasnije, dok se Žan-Pol raspakivao u svojoj sobi u potkrovlju, Ava se pridružila mužu u njegovoj radnoj sobi. – Ovo neće ići – pobunila se. – Sigurna sam da nije radio ni jedan jedini dan u životu. Istina je da sanja da će i sam napraviti engleski vrt, ali mogu da se kladim da nikad nije kleknuo u blato. Šta je, do đavola, njegov otac mislio kad ga je poslao ovamo? Mogla bih da shvatim da momak ima osamnaest godina i da je tek završio školu. Ali njemu je skoro trideset. Zar ne ume da misli svojom glavom? Šta da radim s njim godinu dana? smrtno će se dosađivati u Hartingtonu. Ne mogu da ga zamislim kako vodi devojke u *Pegavu patku*. To je teško sakriti. Trebalo bi da živi u Londonu, s mladim ljudima, a ne da provodi vreme sa mnom i s decom. Bože, ovo je katastrofa!

Filip joj je položio ruke na ramena i osmehnuo se. – Ne brini, Šrab, biće to dobro. Prijaće mu malo napornog rada. A ti ćeš dobiti pomoć i moći ćeš da odneguješ sve one divne bašte za kojima si žudela a nisi mogla sama da ih napraviš. Sredićeš livadu s poljskim cvećem i voćnjak i zemljište oko gostinske kuće. Uposli ga. Zasadi sve što si zamislila. Ostvari svoj san.

– Izgledao bi prikladnije na nekoj jahti u Sen Tropeu nego ovde u Hartingtonu, s kosilicom za travu.

– Pruži mu priliku.

– Ne mogu da ga zamislim u gostinskoj kući.

– Biće mu dobro. Prestani da brineš.

– On jednostavno nije ono što sam očekivala.

– Šta si očekivala?

Okrenula se i prišla prozoru. Na nebu su se skupljali sivi oblaci. – Ne znam. – Uzdahnula je. – Nekog grubljeg. Sa šakama ogrubelim od rada i prljavim noktima kao što su moji. U čizmama i pohabanim pantalonama. Nisam očekivala gradskog kicoša u kašmiru i *guči* mokasinama, zaboga. – Zavrtela je glavom pred tom besmislenom situacijom. – Neće izdržati duže od nedelju dana!

Filip se zakikotao. – Ja mislim da ćeš ga ti zaraziti poletom i da će zauvek ostati.

– Nadam se da neće. Mislim da *ja* neću izdržati duže od nedelju dana!

Ava je otišla po decu u pola četiri. Parkirala je svoj žuti automobil na travnjak i izašla upravo u trenutku kad je počela da sipi sitna kiša. Tu su bili i Todi Finton sa svojom malom lasicom, Gospodinom Frizbijem, koji joj je sedeo na ramenu. Imala je dečake blizance, koji su išli u Angusovo odeljenje. – Zdravo, Avo – rekla je. Obrazi su joj bili zajapureni od jutarnjeg jahanja na njenom doratu.

– Zdravo, Todi. Kako je Gospodin Frizbi? – Pomilovala mu je podbradak, a on je sanjivo podigao glavu.

– Malo je ošamućen. To je zbog vremena.

– I Tarkvin kunja pored štednjaka. Berni samo leži napolju, uživajući u toploti. Kao i ja.

– Mogu li da vam pošaljem dečake za vikend? Rekli su mi da su napravili kućicu u šupljem stablu.

Ava se osmehnula. – Hrast je savršeno mesto za kućicu. Tamo ću da zasadam poljsko cveće. Jagliku, ljubičice, maslačak, crvenu i belu pucavicu. Dobila sam pomoćnika, mladića iz Francuske.

Todi je izvila obrve. – Je l' zgodan?

– Jeste, ali je previše mlad i previše nadmen za moj ukus. Zapravo, mislim da će mu dosaditi i da će otići kući. Ali iskoristiću ga dok je ovde.

– Uvek si govorila da ti treba pomoć.

– Jesam, ali ne od nekoga s nežnim manikiranim rukama ko nikad ništa nije radio.

– Sviđa mi se zamisao o bašti s poljskim cvećem. Lepo će izgledati u

proleće i imaćeš lep pogled iz spavaće sobe.

– To sam i htela.

Todi je spustila Gospodina Frizbija s ramena i ljuljala ga u naručju kao bebu. Želela je da ima još dece i Gospodin Frizbi je bio beba koju nije mogla da rodi. Nežno ga je pomazila po stomaku i poljubila mu njuškicu. – Zašto ih ne dovedeš sutra? – predložila je Ava, a onda je zamišljeno zažmirila: – U stvari, mogla bi da mi učiniš uslugu.

– Kakvu?

– Odvedi Žan-Pola na jahanje.

– Je l' ume da jaše?

– Sigurna sam da ume. Izgleda kao momak kome je posao da dobro radi sve čega se dotakne.

– Shvatam.

– Ja bih onda mogla da sredim gostinsku kuću. Potpuno sam zaboravila da on treba da dođe, a u gostinskoj kući je nered. Mogli biste svi da dođete na ručak. U stvari, bilo bi mi mnogo lakše u tvom društvu. Ne znam o čemu da razgovaram sa Žan-Polom, a Filip mi nije od velike pomoći. Mislim da Žan-Pol ne razume njegov humor!

– Nije jedini – uz osmeh je rekla Todi.

– Kako god bilo, ja sam ostala bez reči.

– Ti? – Todi je odglumila zaprepašćenje.

– Ne zavitlavaj se, Todi. Osećam se glupo, kao neka trapava starica.

– Smešna si! Rado ću doći da se uverim u to kakav je. Mogao bi da odgovora jednoj od mojih rođaka, sve imaju dvadesetak godina i sve su vrlo lepe.

– Dobro. To će biti prava diverzija. Momak misli da je pastuv.

– Takvi su ti Francuzi.

Setila se kako se nagnuo da joj poljubi ruku, zureći u nju smeđim toplim očima. – Da, umeju da budu vrlo šarmantni, zar ne – hladno je dodala. – Šarmantni ali nadmeni. Zapamti šta sam rekla: otići će do kraja nedelje!

8.

Pev fazana, gugutanje golubova, prohladni oktobarski dani

Arči, Angus i Popi zurili su u stranca, zanemeli od stidljivosti. Arči je imao osam godina, bio je visok na oca, a na majku je imao prav nos i zelene oči. Angus je bio tamnokosi šestogodišnjak bledoplavih očiju sa širokim zaraznim osmehom i svetlom pegavom kožom. Obojica su se, kao i njihova majka, isticali neuobičajenom lepotom. Crte lica koje su na njenom licu delovale tako nesavršeno, savršeno su se uklopile na licima dečaka. Popi je imala samo četiri godine, ali isticala se snagom ličnosti. Uvek je govorila tačno ono što je mislila. Imala je dugu tamnu kosu, plave oči, fine, klasične crte lica kao i njen otac i za razliku od majke, bila je lepotica. Ipak, bila je mnogo više mamina mala devojčica; obožavala je biljke i životinje i nikad joj nije bilo hladno.

– Žan-Pol će neko vreme živeti s nama. Pomagaće mi da napravim najlepšu baštu u Engleskoj – objasnila im je Ava, osećajući se kao varalica. Nije verovala u njegovu sposobnost da napravi bilo šta komplikovanije od krpene lutke. Arči je zurio u svoja stopala. Angus se kikotao. Naposletku, Popi je progovorila.

– Smešno pričaš – rekla je i nabrala nos.

– Ja sam iz Francuske – odgovorio je.

– Hoćeš li se igrati s nama? – upitala ga je.

Žan-Pol je slegnuo ramenima. – Ne znam. Koje igre volite? – Dečaci su uspaničeno pogledali sestru. Nimalo nisu želeli da im neki odrastao čovek kvari igru.

– Ja volim da sadim biljke.

– I ja volim da sadim biljke – odgovorio je.

– Ja imam ovoliku tikvicu! – uzviknula je, šireći ruke. – Zove se Monti i sad je u krevetu jer je prehladen. – Žan-Pol je upitno pogledao Avu.

– Bojim se da je ta tikvica izbegla da završi u sosu jer je postala Popin prijatelj. Izvodi ga u šetnju kolicima i, ako je dobar, petkom ga vodi u školu

na javni čas. – Žan-Pol je razvukao usne u osmeh koji je zarazio i decu. Popi je otrčala da donese Montija, a dečaci su ga ozareno posmatrali. Njihova stidljivost istopila se pred šarmom mladog Francuza. Ava se pitala kako taj momak može tako lako da se promeni; u jednom trenutku je nadmen, u sledećem šarmantan i prijateljski raspoložen.

Popi se vratila s velikom tamnozelenom tikvicom. Ava je zaključila da bi bilo neprikladno da prepriča opasku svog muža na račun Popine odluke da stavi tikvicu u svoj krevet. *To će je poštediti gadnih razočaranja kad bude starija.* Žan-Pol je uzeo Montija i odmerio ga u ruci.

– Prilično je težak s obzirom na to da je beba – rekao je Popi.

– On nije beba – odvratila je piskavim glasom. – On je tikvica!

– Pa naravno. Beba tikvica. – Žan-Pol je delovao malo uspaničeno. Popi mu je uzela tikvicu i pomazila je.

– Stidljiv je. Uplašio si ga – prebacila mu je.

– Hoćemo li da provedemo Žan-Pola kroz baštu? – brzo je predložila Ava. – Možete da mu pokažete svoje šuplje drvo – rekla je dečacima. Angus je delovao zadovoljno, Arči nije bio oduševljen. Nije bio siguran da želi da mu se odrasli, *čudni* odrasli, vrzmaju po tajnoj kućici.

– Dođi, Anguse – rekao je bratu i otrčao je pre nego što su Ava i Žan-Pol stigli da odreaguju.

– Veoma su maštoviti – rekao je Žan-Pol, trljajući ruke.

– Trebalo bi da obujete čizme i da obučete kaput. Zemlja je prilično vlažna. – Žan-Pol se vratio u kožnim čizmama i u kaputu od ovčje kože. – Nećete valjda u tome raditi u bašti? – upitala je.

– Naravno da hoću.

– Ali unišćićete ih.

Slegnuo je ramenima i napravio izraz lica kao da nimalo ne mari zbog toga. – Mogu da kupim druge.

– Ne, zaboga! Idite u garderobu i uzmite par čizama koje vam odgovaraju. Nema smisla uništavati dobre čizme kad ne morate. I taj kožni kaput je predivan. Zar nemate neki pohabaniji?

– Nemam.

Ava je uzdahnula i ugrizla se za jezik. Znala je da joj muž neće biti zahvalan ako otera Žan-Pola pre nego što je i prenoćio u njihovoj kući.

Duboko je udahnula i strpljivo mu rekla da bi mogli da odu u grad da mu barem kupe čizme. – Kažite mi nešto, Žan-Pole – zaustila je, pomišljajući da verovatno nije odabrala najpovoljniji trenutak za to pitanje, ali nije mogla da čeka: – Koliko dugo ste se bavili baštovanstvom?

Odmahnuo je glavom i osmehnuo se. Ava je osetila kako njena netrpeljivost iščezava i kako ju je ponovo razoružao neopisivim osmehom. – Nimalo.

– Nimalo? – Bila je zaprepašćena.

– Celog života sam posmatrao majku kako radi u bašti. Ali imam malo praktičnog iskustva.

– Da li *želite* da naučite?

– Naravno. Naslediću i vrtove u *Lusiolu*.

– Nemam vremena za nekog ko ne želi da bude ovde.

– Godina ima četiri godišnja doba. Sad je jesen. Otići ću u leto i poneću sa sobom sve što budem naučio od vas. Biću vrlo bogat čovek.

– A ja ću dobiti pomoć – rekla je, pitajući se ko će od njih dvoje bolji proći u tom neuverljivom partnerstvu.

– Nadam se – odgovorio je i ponovo razvukao usta u osmeh. – Nadam se da ću i ja vama ostaviti nešto posebno.

Izašli su na terasu popločanu jorkširskim kamenom. Kamene kocke bile su okružene velikim saksijama s biljkama i bokorima gospinog plašta. Na terasu se nastavljala kamena staza s majčinom dušicom uz koju je rasla tisovina, olinjala poput pseće dlake. Kamen je bio taman i vlažan od rose, a trava je blistala pod narandžasto-ljubičastim popodnevnim svetlom. Na kraju staze oivičene majčinom dušicom, iza starog golubarnika u kome je živela porodica golubova, videla se livada na kojoj su pasle krave. U šumi koja se prostirala na kraju livade uzdizale su se bukve i leske. U vazduhu se osećao miris dima od vatre koju je Hektor potpalio u predvorju kuće, a s mora, nekoliko kilometara južnije od Hartingtona, dopirao je hladan povetarac. Žan-Pol je zavukao ruke u džepove i zagledao se unaokolo. – Veoma je lepo – tiho je rekao.

– Hvala vam – odgovorila je Ava. – Meni se sviđa.

Pod mlečnobelom svetlošću predvečerja, lepota polja delovala je setno. Leto je prošlo, lišće je umiralo, ranije se smrkavalo, vazduh je postao

vlažan i hladniji, nebo je bilo ispresecano grimiznom i zlatnom bojom koje su sa zalaskom sunca na bledoplavom nebu postajale sve intenzivnije. Više je volela jesen nego leto, zbog tuge kojom je odisala. Bilo je nečeg veoma dirljivog u jesenjoj čežnji, osećala se kao mlada osoba koja posmatra nekog starca.

Popi ih je duž staze oivičene majčinom dušicom pratila do golubarnika. Čavrljajući usput s Montijem kao da je ta tikvica i sama dete. Provukla se kroz ogradu u velingtonkama i u tankoj suknjici, dok je konjski rep lepršao za njom. Berni i Tarkvin su ležali i Filipovoj radnoj sobi i kad su začuli dečje glasove, otrčali su da im se pridruže njuškajući travu i gurkajući nogama ogradu. Ava se iznenadila kad je primetila da Žan-Pol zuri u golubarnik, okruglu kamenu kućicu obojenu u belo s lepim drvenim krovom nalik kineskom šeširu. Star i zapušten, i on je delovao tužno kao jesen. – Sad golubovi žive u njemu – rekla je. – Nikad je nismo sredili.

– Niste ni morali – odvratio je Žan-Pol i prslonio dlanove uza zid kao da ga miluje. – Čaroban je baš ovakav kakav jeste.

– Lišće tih javora oko njega u novembru će postati zadivljujuće crveno. Je l' primećujete da je već počelo da crveni? – Otkinula je jedan list i pružila mu ga. Okretao ga je među prstima. Okrenuli su se nalevo i prošli kroz čestar visokih ariša s lišćem boje putera. Duž travnjaka na kome je Ava posadila ukrasno žbunje protezao se dugačak zid. – Marljivo sam ga orezivala – rekla mu je. – Spremala sam ga za zimski san.

– Treba mnogo toga uraditi, je li? – zamišljeno je rekao.

– Mnogo toga.

Popi je želela da mu pokaže povrtnjak, skriven iza ljupkog starog zida uz koji su leti rasle ruže, orlovi nokti i jasmin. Kapija povrtnjaka se zaglavila. Popi ju je gurnula iz sve snage, ali nije se ni pomerila. Žan-Pol je ramenom upro u kapiju. – Je l' ovo tvoj omiljeni deo bašte? – upitao ju je.

– To je Montijev omiljeni deo zato što tu žive njegovi prijatelji.

– Jedva čekam da ih upoznam.

– Možda su otišli. Mamica kaže da ćemo morati da čekamo do sledeće godine. Vратиće se u proleće.

– Onda ću i ja morati da čekam proleće. Nadam se da Monti nije tužan.

– O, nije – tajanstveno je prošaputala. – On je samo tikvica.

Kapija se otvorila prema velikom četvrtastom povrtnjaku podeljenom šljunkovitim stazama na takođe četvrtaste leje u kojima je bujalo povrće. Židovi su bili obrasli ostacima bele loze, ruža, glicinija i orlovihi noktiju, dok su tlo između njih krasili kukurek i žuta žablja trava. Psi pojuriše u povrtnjak provlačeći se između Avinih nogu i dovratka.

Nije znala šta da misli o Žan-Polu. S jedne strane, bio je nadmen i rezervisan, a s druge nežan prema Popi i psima, a kad bi se osmehnuo, činilo joj se da je nadmeni Žan-Pol samo plod mašte. Nije bio oduševljen činjenicom da će raditi u bašti, ali očigledno je uživao u večernjoj svetlosti koja je obasjavala golubarnik i u jesenjim bojama. Izgledao je kao da im se nerado priključio, kao što je i Ava nerado prihvatila njegov dolazak. Nervozno su pogledali jedno drugo, očigledno obuzeti nelagodnom pri pomisli na višemesečnu saradnju koja ih je očekivala. Nagonski je znala da neki delić slagalice nedostaje. Anri nije bio iskren prema Filipu i Ava je bila ozlojeđena zbog toga. Zašto poslati u Dorset mladića koji očigledno nije želeo da dođe?

– Ubiremo mnogo plodova ovde – rekla je, gledajući ćerku kako skakuće po stazi, napredujući prema leji u kojoj preko celog leta rađaju tikvice. Povala ga je prema tunelu koji su stvarale grane jabukovog drveća, tamo gde je tlo bilo prekriveno zrelih crvenih plodovima. Žan-Pol se sagnuo, podigao jednu jabuku i zagrizao je. – Slatka je – rekao je i sagnuo se da uzme još jednu.

– Najbolje su one koje obleću insekti – rekla je Ava. – Oni imaju nos za najukusnije plodove.

– Nadam se da neću progutati osu!

– Saznaćeš kako je to ako je progutaš. Ipak, mislim da nije ostalo mnogo osa. Hektor uspešno pronalazi njihova gnezda i uništava ih. – Pružio joj je jabuku. Zagrizla ju je, uživajući u njenoj sočnoj pulpi. Kad je Popi doskakutala, Žan-Pol je i njoj dao jednu. Liznula ju je kao da je lilihip.

– Njam-njam! – uzviknula je pre nego što je ponovo odskakutala.

Izašli su iz povrtnjaka i prošli ispod nadsvođenog prolaza u delu ograde ispred kuće. Nasred polja stajao je stari hrast nalik galiji u moru trave. – Tamo hoću da zasadim poljsko cveće – rekla je, zamišljajući raskošne boje u proleće. – Iza je reka Hart i vaša kuća.

– Mogu li da je vidim?

– Radije vam je ne bih pokazivala dok je ne očistim. Sramota me je. – Pogledao ju je, a oči su mu veselo zaiskrile.

– Zašto bi vas bilo sramota? Ja sam samo baštovan.

Morala je da mu uzvрати osmeh. – Još niste baštovan – hladno je odgovorila. – Nikad nisam videla baštovana u kašmiru.

– Ne procenjujte ljude na osnovu izgleda. – Zagledao se prema hrastu gde su, iz šupljine u stablu, izvirivala dva zajapurena lica. – To je drvo sa šupljim stablom – rekao je i zaputio se kroz travu. – Čarobno je! – Ava ga je namrgođeno gledala kako korača. Bilo je nečeg vrlo neobičnog u vezi s njim; nije mogla da otkrije šta je to.

Arči i Angus nestali su u šupljini stabla kad su videli da im se odrasli približavaju. Popi je otrčala ispred Žan-Pola, dovikujući dečacima: – Dolaze, dolaze! – Par jarebica odleteo je uplašen njenim povcima. Popi je ušla u šupljinu stabla. Žan-Pol je potapšao drvo kao da je životinja. – Ovo je divan stari hrast – rekao je.

– Obožavam ga! – uzviknula je Ava. – Kao da mi je stari prijatelj. Zamislite šta je to drvo videlo tokom svog života.

– Verovatno je stajalo ovde i pre nego što je kuća podignuta.

– Sigurno.

– Šta bi ljudi radili bez drveća, a? – Uzmakao je da bi pogledom obuhvatio celo drvo. – Bez drveća ne bi bilo goriva. Bez goriva ne bi bilo moguće topiti metale. Dakle, ne bi bilo bronzanog doba. Bez drveća ne bi bilo brodova, ne bi bilo okeanskih plovidbi. Ne bi bilo imperija. Možda uopšte ne bi bilo civilizacije.

– Još bismo živeli u pećinama – rekla je Ava, osmehujući se.

– Mislim da bi vašoj deci to odgovaralo – zakikotao se i sagnuo se da ih pogleda. Sedeli su u mraku kao tri mala pirata. – Ima li mesta za mene?

– Nema, odlazi! – doviknuli su, cičeći od zadovoljstva. – Upomoć! Upomoć! To je kapetan Kuka!

Ava je ostavila decu u šupljem stablu i odvela Žan-Pola u voćnjak u kome je bilo šljiva, jabuka, krušaka i breskvi; prava gozba za ose i pčele. Sunce se spustilo nisko na nebu nalik žeravici, sijalo je između krošnji i stvaralo duge senke u travi. S vrha krova posmatrao ih je golub zlatastih

obrisa pod blagom svetlošću, a sivkasta veverica skakala je s grane na granu. Trava je već blistala od kapi rose, a vazduh je bio vlažan i hladan. Bez reči su šetali između drveća, osluškujući šaputave zvuke prirode.

– Najviše volim jutro i večeri – rekao je Žan-Pol sa svečanim izrazom lica. – Volim njihovu prolaznost. U jednom trenutku postaneš svestan njihove lepote, u sledećem je više nema. – Pucnuo je prstima.

– Dođite. Pokazaću vam gde hoću da napravim novu baštu. Posebnu baštu. U proleće želim da zasadim lale i narcise. Želim čarobnu baštu punu boja i mirisa, mesto gde ću moći da sedim u miru i tišini. Želim obilje cveća. – Žan-Pol je klimnuo glavom kao da je on dovoljno stručan da bi mogao da je posavetuje u vezi s tim.

Stigli su na deo polja s dve strane oivičenog ogradom od tisovine. Stali su na jedan kraj dok je sunce treperilo između grana žutog ariša, obasjavajući krov golubarnika. Polje je bilo prostrano, dovoljno veliko da se na njemu napravi nešto izuzetno. – Ovde je zaista prijatno – rekao je Žan-Pol.

– Zar ne – složila se Ava. – Već dugo želim da napravim nešto ovde. Nikad ne dolazimo ovamo. Deca se igraju s druge strane kuće ili na travnjaku ograđenom ukrasnim žbunjem. Ovo je skriveno i zabačeno, kao neka tajna.

– Biće to tajna bašta.

– Nadam se. Bašta iznenađenja. Dođite – rekla je uz osmeh. – Mislim da je vreme za užinu, zar ne? Deca su ogladnela.

Te večeri, Ava je ležala u postelji s knjigom *Čarobni april*. Dok je prelazila pogledom preko stranice, misli su joj bile negde drugde. Filip je ležao pored nje, naočare za čitanje počivale su mu na hrbatu nosa. Uvek je uporedo čitao najmanje četiri knjige koje je ostavljao na različitim mestima u kući.

– Dragi – zaustila je Ava ostavljajući knjigu da joj počiva između kolena. – Ne mogu da dokučim kakav je Žan-Pol.

Filip joj je odgovorio ne odvajajući pogled od stranice: – Šta tu ima da se dokuči?

– Ne znam. Nešto nije u redu. Kao slagalica kojoj nedostaje jedan delić.

– Ne razumem.

– Dakle. Danas po podne sam pokazala bašte. S jedne strane, biljke ga zapravo ne zanimaju. Ne onako kako bi trebalo da zanimaju baštovana. Ali, s druge strane, ganula ga je njihova lepota. Sviđa mu se smešan stari golubarnik i hrast. Zaista su pobudili zanimanje u njemu.

– Šta je u tome loše? – uzdahnuo je Filip, trudeći se da bude strpljiv.

– Ne znam šta ga pokreće.

– Poznaješ ga tek jedan dan.

– Vрати se svojoj knjizi. Ti jednostavno ne shvataš, zar ne?

– Mislim da nema šta da se shvati. Ne zanimaju ga biljke, ali uživa u lepoti bašte. Rekao bih da je to svojstveno mladim ljudima, je li tako?

Podigla je knjigu s kolena. – Ne brini, dragi. Ja pokušavam da nađem delić slagalice koji nedostaje. Ti se vrati svojoj knjizi. – Filip se osmehnuo i nastavio da čita. – Uostalom, ja treba da radim s njim i da smislim šta će on raditi. To je uzvraćanje usluge Anriju što ti je pomogao u tvom istraživanju, ali ja moram da preuzmem odgovornost, a Anri ništa nije učinio za mene. – Pogledala ga je, ali njegovo lice odavalo je ravnodušnost. – O, ućutaću. Samo se seti mog podozrenja kad sve ode do đavola i kad ti Anri zatvori sva vrata u Francuskoj!

9.

Slatkasti miris jabuka. Poslednje šljive.

Sutradan ujutru Todi je održala reč i odvela je Žan-Pola na jahanje. Pre toga je ostavila blizance da se igraju oko šupljeg hrasta s Arčijem, Angusom i Popi. Gospodin Frizbi je spavao na tremu, sklupčan na komadu starog žerseja. Filip je otišao u lov u Glosteršir i odveo je Tarkvina sa sobom. Ava je ostala kod kuće s Bernijem i s decom, čudeći se što neko može da ubija iz rasonode.

Iskoristila je priliku da očisti gostinsku kuću. Njen poslednji stanar bio je Filipov brat neženja, koji ju je koristio preko vikenda. Onda se i on oženio i kupio kuću nadomak Šerborna, a Filip je pokušao da izda nekome gostinsku kuću. Stavio je nove kuhinjske elemente i okrečio, ali kuća nije izazvala interesovanje jer nije imala kolski prilaz. Stanari bi morali da se parkiraju gore blizu velike kuće, da prelaze preko polja i preko mosta, što bi bilo vrlo nezgodno i jednima i drugima. Do sada niko nije bio spreman na to.

Uprkos tome, Ava je oduvek volela tu kućicu. Bila je živopisna, uglavljena i usamljena u bujnom čestaru. Bila je simetrična, s velikim krovom obraslim mahovinom, kao kućica iz bajke. Za Avu je to bila tajna kućica, romantična i veoma lepa, s ružičastim i belim ružama koje su leti puzale uza zidove i pružale se preko ulaznih vrata. Nedaleko od kuće reka je sporo tekla ispod kamenog mosta prema moru.

Stavila je čistu posteljinu na gvozdeni krevet, a prekrivač je bacila u ugao, kako bi ga odnela kući da ga opere. Usisala je prašinu s tepiha i obrisala nameštaj, oribala podove u kuhinji i u predvorju. Otvorila je prozore kako bi u sobu prodro jesenji vazduh prožet slatkastim mirisom orošene trave. Zadovoljna obavljenim poslom, zastala je i s divljenjem se zagledala oko sebe. Kad u kaminu zapucketa nekoliko cepanica, uz dobru knjigu i klasičnu muziku, gostinska kuća će ličiti na pravi dom. Zadovoljno se osmehnula, a onda je izašla noseći prekrivač.

Todi i Žan-Pol vratili su se u vreme ručka. Deca, koja su se celo jutro igrala u šupljini drveta, utrčala su u predvorje zajapurenih obraza, u blatnjavim čizmama. Žan-Pol se popeo u sobu da se presvuče. Todi je preturala po prtljažniku svog lend rovera, tražeći papuče. Gospodin Frizbi se probudio i odskakutao po šljunkovitoj stazi kako bi skočio Todi na rame gde se ugnezdio poput lepe bele krznene stole. – Jesam li ti nedostajala? – upitala ga je i nežno priljubila glavu uz njega.

Ava je ispekla dva pileta. Stajala je za štednjakom i pravila sos dok su se deca tiskala ispred sudopere, nadmećući se ko će prvi da opere ruke. Todi je ušla i sipala sebi čašu soka koji je uzela iz frižidera. Kratka kosa slepila joj se od kape za jahanje, lice joj se zajapurilo od vetra, a oči su joj blistale posle jutra provedenog sa Žan-Polom. Okrenula se prema Avi. – Veoma je privlačan! – prošaputala je uz vragolast osmeh. – Divno izgleda na konju! Podseća me na igrača pola iz Argentine s kojim sam bila u vezi pre nego što sam se udala. Bilo bi zabavno valjati se s njim u senu.

– Obuzdaj uzbuđenje. Poslednje što je njegovom egu potrebno jeste da mu se neko udvara. Osim toga, usuđujem se da kažem da je on to verovatno već isprobao.

– Nema ničeg lošeg u tome da malo razgledam izlog. Nemam nameru da kupujem. U tom smislu, ne bih imala ništa protiv da ga isprobam. – Naslonila se na štednjak da ugrije zadnjicu.

– Zašto ga ne upoznaš s jednom od svojih rođaka?

– To nije loša zamisao. Smrtno će se dosađivati u Hartingtonu.

– Mogao bi da provodi vikende u Londonu, da šeta Kings roudom, da ode na debitantski bal u *Hamersmit* plesnu dvoranu. Današnja omladina odlazi na takva mesta, zar ne?

– Malo je prestar za debitanstski bal, Avo!

– Dobro, onda može da ide u neki noćni klub, u *Tremp* ili u *Anabel*. Ne znam, ja ne volim London.

– Ne izgleda baš kao prosečan baštovan, je l' da?

– Jasno ti je o čemu govorim? Previše je precizan i uredan.

– Nikad ne verujem muškarcu koji je precizan i uredan. Jednom sam imala nekog Španca koji je slagao odeću preko stolice pre nego što počnemo da vodimo ljubav. Dok je on razvrsta kao prodavac u

Benetonovoj radnji, ja se već ohladim.

– Ti stvarno umeš da ih izabereš, Todi!

– Žan-Polu bi bolje bilo da mu je orman u neredu ili ću prestati da mu se udvaram! – Grleno se zakikotala.

U tom trenutku Žan-Pol se pojavio na vratima. Na sebi je imao farmerke i mokasine, bledoplavu košulju krajeva uredno uvučenih u pojas farmerki i kožni kaubojski kaiš. Todi je pogledala Avu, ali Ava se pravila da ne primećuje njen pogled. – Dobro, deco, sedite za sto, molim vas. Ručak je postavljen. – Deca su sela na klupu. – Žan-Pole, sipajte sebi piće. Bolje bi bilo da naučite gde se šta nalazi, budući da ćete živeti ovde neko vreme. Piće je u frižideru ili tamo u ostavi – uputila ga je, pokazujući mu vrata. – Čaše su tamo, u kredencu. Jeste li lepo proveli jutro?

– Sjajno! – uzviknuo je. – Odjahali smo na brdo, toliko visoko da smo mogli da vidimo more.

– Jahali smo preko Plančetove visoravni – dodala je Todi i spustila čašu kako bi mogla da napuni tanjir. – Veliki Red je leteo kao metak!

– Snažan konj. Morao sam da upotrebim svu svoju snagu kako bih ga sprečio da odjuri.

– Znala sam da ćeš moći da ga obuzdaš – rekla je Todi. – Nisam brinula.

– Ja pomalo jesam – priznao je uz osmeh.

Obe žene načas zaustaviše na pola puta ruku u kojoj su držale kašiku, razoružane njegovim privlačnim osmehom. Onda Ava brzo zaroni kašiku u grašak koji se pušio.

Berni je tumarao po kuhinji, zadihan od jurenja fazana po polju. Obilato je balavio. Prišao je pravo Žan-Polu i gurnuo ga njuškom. Ava je zgrabila ubrus okačen iznad štednjaka upravo za tu namenu i požurila je da obriše Bernijevu vlažnu njušku. Očekivala je da će Žan-Pol poskočiti, da će se zaprepastiti pri pogledu na sluzavu njušku prislonjenu uz njegove farmerke. Međutim, on se samo sagnuo, obema rukama uhvatio psa za uši i pogledao ga pravo u oči. Berni nije bio navikao da ljudi tako prodorno zure u njega i postićeno je pognuo glavu. Žan-Pol je uzeo ubrus od Ave i sam je, bez reči, obrisao Berniju njušku. Ava se nije usudila da pogleda Todi. Osetila je kako njena prijateljica zuri u njega preko kuhinjskog stola držeći kašiku u

ruci, verovatno se prisećajući argentinskog igrača pola.

Žan-Pol je poslužio decu mesom i sipao im sos a zatim je isekao pile za njih troje. Deca su u tišini sedela i jela. – Žan-Pole, rođen si za zavođenje reda! – rekla je Todi podižući tanjir i stavljajući u njega meso. – Ako ti dosadi ovde, u svako doba možeš da dođeš da nam pomažeš na farmi *Baksli*.

– Ovo je tipično englesko imanje – odgovorio je, osmehujući se Avi. – Ako se ovako nastavi, dosada će mi biti poslednji problem!

– Spremila sam gostinsku kuću – rekla je Ava i napokon sela da ruča.

– A, dobro – odvratio je.

– Odvešću te tamo po podne. Onda ćeš moći da se osamostališ, da dolaziš i odlaziš kad god poželiš. To će biti tvoj dom dok budeš živeo ovde.

– Veoma ste velikodušni.

– Ne zahvaljuj mi dok je ne vidiš. Upozoravam te da je to prava seoska kućica.

– Nimalo mi ne smetaju seoske kuće.

– To je dobro.

– A možeš i da jašeš sa mnom kad god poželiš – prepredeno se umešala Todi. Onda je, odgovarajući na Avin upitni pogled, dodala: – Neke moje rođake žive u blizini. Mogle bi da ti budu dobro društvo. Ako hoćeš, možeš i s njima da jašeš.

– Imam mnogo izbora – odgovorio je i stavio zalogaj piletine u usta.

– Ava je sjajna kuvarica! – Klimnuo je glavom u znak odobravanja. – Sve što spremite, izvrsno je. Mislim da uopšte ne želim da se preselim u gostinsku kuću!

Ava je bila polaskana. – Možete da ručavate i da večerate s nama kad god poželite. – Ipak, sumnjala je da će dolaziti kad se smesti u gostinskoj kući.

Posle ručka su se svi zaputili kroz polje prema reci da pokažu Žan-Polu njegov novi dom. Deca su se igrala na mostu, bacala su grančice u vodu. Vazduh je bio vlažan, nebo sivo na obzorju. S mora je dolazilo loše vreme, nagoveštavajući kišu.

– Nisam vam donela drva, Žan-Pole, ali šupa pored kuće je puna

cepanica. Uzmite koliko god vam treba, možete da napunite kolica i da ih prebacite. Ako sačekate ponedeljak, Hektor će vam pomoći.

– Mogu i sam. Ne brinite.

– Pašće kiša – rekla je Todi, pomislivši na svoje konje koji su ostali napolju.

– Predlažem vam da noćas ostanete u velikoj kući i da se sutra preselite ovamo. U frižideru imate samo bocu mleka, zato bi bilo bolje da večerate sa mnom. U ponedeljak možete da uzmete moja kola i da odete da kupite sve što vam treba. Mlekačija Fred svakodnevno nam donosi mlečne proizvode, a pekar Ned triput nedeljno donosi hleb i zemičke. Imam otvoren račun kod obojice. Molim vas da slobodno naručite sve što vam treba.

Kad je ugledao gostinsku kuću, Žan-Pol je razvukao usne u širok osmeh. – Božanstvena je – rekao je i zaputio se pravo ka njoj. – Siguran sam da ću biti zadovoljan ovde.

Todi je ćušnula Avu. – To znači da neće poželeti da se vrati kući – prošistala je i zakikotala se.

– A možda neće hteti da napusti tebe – odgovorila joj je Ava. – Srećno!

Pridružile su mu se u trenutku kad su pale prve kapi kiše. Ava je izvukla ključ iz džepa pantalona. – Prilično je star i zardao, ali radi. – Vrata su se iz škripu otvorila i njih troje su ušli u kuću. Deca su ostala napolju, gledajući kako kapi kiše stvaraju šare na vodi.

Unutra je bilo toplije. Osećao se miris sredstva za poliranje drvenog nameštaja i voska za glancanje podova. Prozori u potkrovlju još su bili otvoreni. Niz stepenište je duvala promaja. Izuli su čizme. Ava je otrčala u potkrovlje da zatvori prozore zbog kiše, a Žan-Pol i Todi su ušli u dnevnu sobu. Berni je ležao ispred vrata i posmatrao decu.

Dok je zatvarala prozor, Ava je pogledala decu na mostu. Arči i blizanci su lunjali okolo, dok su Popi i Angus pokazivali nešto u vodi. Odjednom, nebo kao da se otvorilo i kiša je lila kao iz kabla. Zaskičali su kao preplašeni miševi i potrčali prema šupljem drvetu. Onda su se, usred pljuska, oblaci razišli i sunce se neočekivano pomolilo stvarajući predivnu dugu. Sunčeva svetlost ispunila ju je radošću koju je poželela da podeli s

ostalima. Otrčala je niza stepenice.

– Brzo, izađite! – uzviknula je, a glas joj je podrhtavao od uzbuđenja.

Todi i Žan-Pol izašli su u predsoblje. – Šta se dogodilo? – upitala je Todi i istog trenutka pomislila na svoju decu. Zamislila ih je kako padaju u reku.

– Duga! – odgovorila je Ava i otvorila vrata. – Morate da je vidite. – Navukla je čizme i izašla. Berni je skočio na noge, kao da ga je zarazilo uzbuđenje njegove gazdarice.

Ava je osetila kako joj kiša pada za vrat, ali nije marila. Vredelo je. Nikad nije videla dugu toliko jasno da može da razazna svaku boju, čak i ružičastu, obično tako zamagljenu da se gotovo i ne primećuje između zelene i tirkizne.

Pogledala je Žan-Pola i shvatila da i on nju gleda. Osmehnula se, skrivajući nelagodu koju je u njoj izazivao njegov prodoran pogled.

Ava je zadrhtala u majici kratkih rukava i obgrlila je svoje mišice.

– Oho! Veličanstvena je! – uzviknula je Todi, stežući rubove kaputa. – Je l' možemo sada da se vratimo unutra?

– Ti idi. Povedi Žan-Pola. Ja ću da останem dok ne iščezne – odgovorila je Ava.

Todi je požurila nazad u kućicu, a Žan-Polu nije preostalo ništa drugo nego da pođe za njom.

Ava se zaputila prema mostu a zatim zastala na njemu pod kišom, osećajući kako je prožima jeza. Bilo joj je drago što je sama. Poželela je da Todi ode kući i da Žan-Pol nestane. Što pre se useli u kućicu, to bolje. Ne snalazi se najbolje kad je stalno okružena ljudima. Oseća se kao da je uhvaćena u zamku, kao da ne može da diše. Tu na mostu, sama s prirodnim pojavama, osećala se bolje. Čula je tiho žuborenje reke i zavijanje vetra kroz granje, ali nije čula ljudske glasove. Bilo je tiho.

Duga je iščezla. Oblaci su se navukli skrivajući sunce poput zavesu na nekoj veličanstvenoj pozornici. Ava se još jednom suočila s činjenicom da mora da se pretvara. Osmehnula se Todi i Žan-Polu, koji su se pojavili na vratima. – Mislim da bi nas šolja čaja malo zagrejala, zar ne, Ava? – piskutavo je rekla Todi i zaputila se prema velikoj kući.

– Pitam se gde su otrčala deca?

– Pretpostavljam da su mokri do gole kože – rekla je Todi. – Trebalo bi da ih okupamo u vreloj vodi!

– Kladim se da se kriju u šupljem stablu. Verovatno su suvi kao krtice. – Bila je u pravu. Primetili su odrasle i uzbuđeno su provirili iz stabla.

– O, bože! Spakovali su se kao sardine – uzviknula je Todi. – Jesu li svi živi? – Popi je iskočila i potrčala prema majci.

– Jeste li videli dugu? – uzviknula je. – Bila je ogromna! – Ava ju je uhvatila za hladnu mokru ruku.

– Jesi li videla ljubičastu boju?

– Jesam! – Popi je počela da joj nabraja jednu po jednu boju. – Ružičasta i zelena se slažu, je l' da, mamice?

– Jeste, dušo. Ružičasta i zelena se slažu. To su moje omiljene boje. – Okrenula se prema Žan-Polu. – Sledeći put pokušaj da razaznaš ljubičastu. Tu je, samo se treba dobro zagledati.

– Kao i lepota – odvratio je. – Lepota je u svemu, ako se zaista potrudiš da je potražiš.

– To je poziv na raspravu – umešala se Todi. – Ja je svakog jutra tražim u ogledalu, ali i dalje mi izmiče.

– Mislim da je tvoja deca vide kad god te pogledaju – rekao je Žan-Pol. Todi je delovala kao da joj je neprijatno. – Ne treba sam da uočiš svoju lepotu – nastavio je.

Ava je koračala držeći ćerku za ruku. Bila je uverena da je Žan-Pol odavno uočio svoju lepotu u ogledalu.

Te večeri Ava je sto u kuhinji postavila za dvoje. Uposlila je sebe pravljenjem lazanja kako ne bi morala da ih gleda. Ta dva mesta za stolom izazivala su zebnju u njoj, kao da je na prvom ljubavnom sastanku. Odavno nije obedovala u društvu nekog neobičnog muškarca. Imala je utisak da je to neprikladno. Zapravo, nije bilo važno da li je Žan-Pol običan ili čudan, činjenica je da je lep. Još gore, bio je *grabljivac*. Stomak joj se skvrčio od nervoze. O čemu će, do đavola, da razgovara s njim? Odlučila je da ne pravi puding. Tako će večera biti kraća i moći će da ga ostavi u dnevnoj sobi da gleda *Dalas*, a ona će da ode u krevet. Pomislila je i da ne pošalje Arčija na spavanje, ali to bi delovalo čudno. Nije želela da se ponaša kao neiskusna dvadesetogodišnjakinja. Zaboga, ona je udata

tridesetsedmogodišnjakinja i majka troje dece. Na kraju je stavila tanjire i hranu na poslužavnik i odlučila da oboje večeraju ispred televizora.

Na njeno iznenađenje, Žan-Pol je pošao čim je završio večeru. Rekao je da je umoran i zahvalio joj za čaroban dan. – Već sam mnogo toga naučio – izjavio je. Onda je uz osmeh koji je Avu naterao da zažali zbog svog nepristojnog ponašanja, dodao: – Naučio sam da treba da tražim ružičastu. Kad sledeći put ugledam dugu, pažljivije ću se zagledati. – Zatim je prineo njenu ruku usnama jednako zvanično kao što je to učinio i prilikom upoznavanja s njom.

10.

Ukus kuvanog vina, miris spaljenih polja, poslednji zraci letnjeg sunca

Sutradan je Ava povelala decu u crkvu. Žan-Pol se preselio u kućicu. Ceo dan ga nije videla. Ostao je sam, skriven s druge strane reke. Ipak, pozajmio je njen mini moris da bi se odvezao u grad. Rekao je da želi da ga obiđe. Da istraži susedstvo. Ava je pomislila da neće biti oduševljen. Hartington i Pariz razlikuju se kao nebo i zemlja.

Nije ni stigla da oseti Filipovo odsustvo. Uostalom, navikla je na njegova duga izbivanja od kuće. U starim farmerkama i košulji, kose zakačene olovkom na temenu, tamarala je po bašti dok su se deca igrala na travnjaku. Bio je topao oktobarski dan, neuobičajeno topao. Sunce je sijalo kao da je jun, temperatura se popela na dvadeset stepeni. Popi je skinula kaput i trčkarala unaokolo u pantalonama i majici. Dečaci su uzeli iz šupe jastuke za sedenje i izneli ih na terasu i napravili od njih zamak koji su zatim rasturili skačući po njemu, da bi zatim počeli sve iz početka. Ava je tiho pevušila dok je potkresivala žbunje, zadovoljna kao pčela u leto.

Berni je spavao ispod drveta jabuke, uz odjeke dečje cike koji su odzvanjali preko travnjaka. Probudio se nekoliko minuta pre nego što su se Filipova kola čula na prilazu. Načuljio je uši, ustao i potrčao preko travnjaka prema nadsvođenom prolazu u ogradi. Deca su uzbuđeno pošla za njim, a Ava je koračala za njima s motikom u ruci.

Kad im se Ava pridružila, Filip je držao Popi u naručju, mazio Bernija i slušao neumorno čavrljanje svojih sinova. Ugledao ju je kako stoji ispod nadsvođenog prolaza i osmehuje mu se. – Zdravo, Šrab!

– Zdravo! – odgovorila je, koketno ga gledajući.

– Doneo sam dva fazana.

– Divno. Žan-Pol se preselio u kućicu.

– Pa, pozovi ga da nam se pridruži. Što više ljudi, to je veselije. – Ava je bila razočarana. Nadala se da će njih dvoje uživati u mirnoj večeri.

– Nisam ga videla ceo dan. Mislim da bi trebalo da ga ostavimo na miru

– odgovorila je. Nije ni završila rečenicu kad je ugledala Žan-Pola kako grabi preko polja u novim velingtonkama.

– Žan-Pole! – srdačno ga je dočekaao Filip. – Vidim da si se preselio u *château*!

Žan-Pol se osmehnuo. – Morao sam da kupim čizme da bih mogao da stignem do kućice. Ona mala radnja pored crkve ima sve – odgovorio je. Ava se oneraspoložila. Znala je da će ga Filip pozvati na večeru i da će on prihvatiti poziv.

– Hoćeš li da nam se pridružiš na večeri? – upitao je njen muž. – Doneo sam dva fazana. Ava je sjajna kuvarica. – Popi mu se izmigoljila iz naručja i pošla za braćom na travnjak. – Skoro da bismo mogli da jedemo napolju.

– Vrlo rado, hvala – odgovorio je Žan-Pol.

Ava se ugrizla za jezik. Besna zbog muževljeve neosetljivosti, okrenula se na petama i pošla za decom, ostavljajući Žan-Pola i Filipa, koji su razgovarali kao dva stara prijatelja.

Te večeri Filip joj se obratio kad su ušli u spavaću sobu. – Šta se događa, Šrab? Celo veče si se durila.

– Dobro sam – odgovorila je i ušla u kupatilo da napuni kadu. Filip je ušao za njom.

– Jedva da si progovorila tokom večere.

– Samo sam umorna. Ceo vikend sam provela zabavljajući ljude. – Sipala je ulje u vodu i miris gardenija ispunio je kupatilo.

– Žan-Pola?

– Todi je juče bila s dečacima. Mislila sam da bi bilo lepo da večeras ti i ja večeramo sami. Nisam želela da vidim nikog više. Umorna sam od pretvaranja. Samo želim da se opustim i da ne moram da se trudim.

Obavio je ruke oko nje. – Žao mi je – rekao je, dišući joj za vratom. Poljubio joj je nežnu kožu potiljka. – Nisam razmišljao o tome.

– Drugi put – odgovorila je uz uzdah.

Okrenuo ju je i zadenuo joj zalutali pramen kose za uvo. – Da li ti je mnogo naporno s njim?

– Sa Žan-Polom? Nije. Savršeno je fin. Još bolji je kad je u kućici, izvan mog vidokruga.

– Veliku uslugu si mi učinila što si ga primila. Zaista cenim to. Anri će ti

biti zahvalan.

– Znam. Zahvalan i spreman da uzvрати. Bolje bi ti bilo da me nagradiš.

– Nagradiću te biljkama.

– Pokazala sam Žan-Polu mesto gde nameravam da napravim baštu s poljskim cvećem. Zainteresovao se.

– Zaista? – Filip nije mogao da proceni da li je Ava zajedljiva.

– O, da, sav se uneo. Da je imao olovku i beležnicu, sve bi zapisao.

– Dobro.

Popreko ga je pogledala. – On nema pojma, Filipe. Moraću da ga vučem unaokolo kao suvišni teret.

– Prilično si stroga. Daj mu da obavlja prljave poslove, kao što je kopanje i raščišćavanje terena.

– Hoću. To mu se neće svideti i otići će uz zvuk zatvaranja svih vrata u Francuskoj – nasmejala se.

– Tako je već bolje. Bila si užasno nadurena.

– A tebi bi bilo pametnije da se malo bolje ponašaš prema meni ili ću stalno biti nadurena.

– Hoću. Mrzim nadurena lica. – Filip se vratio u spavaću sobu. – Zaboravih da ti kažem, svi su te pozdravili. Svima si im nedostajala. – Ava se nije osvrnula na njegove reči već je uronila u vodu, osećajući kako joj ljutnja iščezava.

Sutradan je Ava upoznala Žan-Pola s Hektorom. Osetila je olakšanje kad je videla da se prikladno obukao. Na sebi je imao izbledele farmerke i jednostavnu košulju zagasitih boja. Zavrnuo je rukave otkrivajući preplanule ruke, na kojima su se presijavale retke malje. Na nogama je imao nove velingtonke.

Hektor je u šezdeset i nekoj godini nosio istu kapu od tvida i jaknu koju je imao na sebi i onda kad ga je Ava upoznala. Lice mu je bilo izbrazdano kao stablo starog drveta, a oči su mu blistale kao mladi kestenovi. Govorio je na izrazito dorsetski način, otežući i tvdo izgovarajući „r“. – Dobro bi mi došla mala pomoć u bašti – rekao je, bez osmeha. Hektor se retko kad osmehivao. – Naročito kad lišće pada brže nego što stižem da ga pokupim.

– Žan-Pol se zaprepastio kad je shvatio da treba da grabulja i da skuplja lišće. Po izrazu njegovog lica Ava je zaključila da je očekivao neko zanimljivije zaduženje. Osećala se loše zbog njegovog očiglednog razočaranja, iako je bila zadovoljna što će na miru moći da se bavi ukrasnim žbunjem na obodu polja. Zabavljala se zamišljajući razgovor njih dvojice. Bilo joj je jasno da Hektor i Žan-Pol nemaju ništa zajedničko. Biće pravo čudo ako Žan-Pol bude uspeo da razume pola onoga što Hektor govori.

Žan-Pol je proveo dan raščišćavajući teren. Skupljao je lišće, šišao je travu starom *denis* kosilicom, posekao je staro drvo kruške, pokupio trule plodove izdašnjog leta. Prekinuo je samo da bi pojeo sendviče koje je sam napravio i popio je limenku piva iz Avinog frižidera. Delovao je iscrpljeno.

– Mislim da bi bilo dobro da radiš s Hektorom ove nedelje, da malo upознаš mesto. – *Bon*¹¹ – odsečno je rekao. – Ako je to ono što želiš.

– Želim – odgovorila je. – Posao nije naročito kreativan.

– Vidim.

– Steći ćeš sjajnu formu.

– Već sam u formi. – Besno ju je prostrelio pogledom gledajući je ispod oka. – Zapaliću suvo lišće. Pitao sam se da li su deca kod kuće. Možda bi voleli da mi pomognu.

– Sad ću da odem po njih. Voleli bi da pomognu.

– Dobro. Sačekaću.

– Popij čaj u kuhinji. Radio si ceo dan. Odmori se.

Odmahnuo je glavom. – Neću. Treba da dovezem još nekoliko kolica lišća za vatru.

– Poslaću decu sa slatkišima od belog sleza.

– Beli slez?

– Ne znaš šta je to? – Odmahnuo je glavom. – Onda će to biti iznenađenje. Rado će ti pokazati. – Crte lica kao da su mu omekšale. Ava mu se osmehnula, ali on joj nije uzvratio osmeh.

Dok je vozila prema školi razmatrala je svoje postupke i pravdala svoju odluku da Žan-Pol pomaže Hektoru. Nije došao na odmor niti na izlet. Šta je očekivao? Barem je vreme lepo. Ako je tako smrknut kad sija sunce, kakav li će biti kad počnu kiše i sneg? Utešila ju je pomisao na to da će

Žan-Pol uskoro otići. Neće izdržati do zime. Nikad neće saznati kako taj momak izgleda na snegu, a on nikad neće saznati kako bašta izgleda u leto.

Deca su bila oduševljena predlogom da pokažu Žan-Polu kako se peče beli slez. Popi je u vazduhu, ispred Avinog lica, crtala suncokret. – Dušo, nemoj dok vozim. Ne zanima me da li si budući Matis ili Gogen, ajde da čitavi stignemo kući, važi?

Dečaci su upoređivali sličice koje su razmenili u dvorištu. – Robert mi je rekao da možemo da pišemo *Asteriksu* i da će nam poslati celu kutiju sličica – rekao je Angus.

– Celu kutiju? – upitao je Arči kao bez daha, posmatrajući pregršt sličica *Esovog tigra*.¹²

Ava se zabavljala dok ih je slušala. Ove nedelje ih zanimaju sličice, prošle nedelje su to bili kestenovi, sledeće će biti nešto treće.

Kad su stigli kući, otrčali su u povrtnjak gde su Hektor i Žan-Pol stajali ispred ogromnog brda lišća i kartonskih kutija. Nebo je bilo oblačno i zahladnelo je. Ava je koračala za njima noseći torbu punu belog sleza.

– Ja ću da mu pokažem! – uzviknula je Popi, skakućući oko majke. – Molim te, mogu li!

Ava je otvorila pakovanje i pružila ćerki ružičasti slez i štapčić. – Dobro, ali dozvoli mi da ti pomognem – rekla je i uhvatila je za ruku.

Žan-Polu se vratila boja u obraze. Više nije izgledao ljutito. Gledao je dečake kako uzimaju pregršt sleza, a zatim su jedan dali njemu.

– Treba da ga natakneš na štap – važno je rekao Arči. – Inače ćeš opeći prste.

– Hvala – kazao je Žan-Pol. – Ne bih voleo da opečem prste.

– Ja sam se jednom opekao – rekao je Angus, podižući prst. – Ali mamica mi ga je previla i onda mi je bilo bolje.

– Tvoja majka je veoma pametna – ozbiljno je rekao Žan-Pol.

– Gledaj! – uzviknula je Popi, držeći slez iznad žutog plamena dok se nije zapalio. – Je l' vidiš! – uzbuđeno je prošištala stojeći ukočeno kao da se na drugom kraju štapa nalazi zmija otrovnica.

– Dobro, sad možeš da ga skloniš – rekla je Ava.

– Duvaj, mamice! – Ava je prinela ustima štapčić sa slezom i dunula. Slez se istopio u lepljivu šećernu lopticu. – Je l' mogu sad da ga pojedem?

– upitala je. Ava je prislonila slez na jezik kako bi proverila da li je vruć, još jednom dunula, a onda ga pružila ćerki koja se zadovoljno osmehnula. – Njam, njam! – uzviknula je.

– Ja moram da idem – rekla je Ava Žan-Polu. – Posmatraj ovo kao svoje uvođenje u posao baštovana. Ako ovo prođeš, možeš da postaneš član našeg kluba, zar ne, Hektore?

Hektor je klimnuo glavom. Stajao je oslonjen o vile i zadovoljno posmatrao decu.

Žan-Pol je držao komad sleza iznad vatre dok su mu dečaci dovikivali šta treba da radi. Francuz ih je slušao, radio je ono što su mu govorili, postavljao pitanja kako bi se dečaci osećali važnim. Ava je primetila koliko je blagonaklon prema deci i koliko uživaju da budu s njim, naročito dečaci. On je novo lice kojem žele da se pokažu. U njemu je postojala detinjasta crta koju su hteli da izvuku na površinu.

Pečenje sleza ih je zbližilo. Sunce je zašlo iza baštenskog zida i obasjalo vrhove krošnji blistavozlatnom bojom. Nebo se smrklo, vazduh je postao vlažan, dunuo je hladan vetar. Ali njima je bilo toplo pored vatre. Brdo lišća smanjilo se na nisku hrpu žara koji je sijao kao istopljeni bakar kad god bi ga zahvatio nalet vetra. Pojeli su sav slez.

Onda je Žan-Pol predložio jednu igru. – Ako je ovo moje *uvođenje* u vaš klub, onda i vi morate da pristupite mom klubu.

Ava ga je zapanjeno posmatrala kako pleše oko vatre i ispušta isprekidane zvuke udarajući se dlanom po ustima. Raskopčana košulja lepršala mu je oko tela dok mu je vatra obasjavala kožu. Poskakivao je praveći se da je Indijanac. Deca su mu se pridružila oponašajući njegove neusaglašene pokrete, jezive senke njihovih malih tela ocrtavale su se na zidu. Ava se nasmejala, osmehnuo se čak i Hektor otkrivajući sitne požutele zube i crne rupe tamo gde ih nije bilo. Nadahnuta predstavom, Ava je počela da pljeska i poželeva je da ima bubnjeve kako bi mogla da im se pridruži.

Te večeri joj je bilo žao što Žan-Pol nije došao na večeru. Videla je njegovu neočekivanu stranu. Razišli su se u povrtnjaku. Ona je otišla s decom, on je otišao sam. Zamišljala ga je u gostinskoj kući, ispred kamina, kako jede dok gleda televiziju i pitala se da li je usamljen. Odlučila je da

mu pozajmi kola kad god poželi da ode u grad i podsetila je Todi da ga upozna sa svojim rođakama. Prijaće mu društvo vršnjakinja.

– Kako je bilo danas sa Žan-Polom? – upitao ju je Filip za večerom. Ava se tog dana naročito potrudila i spremila je fazana s prezlama, sa sosom od prezli i masnoće u kojoj se pekao fazan. Skuvala je na pari crveni kupus kome je dodala malo đumbira, a onda je skuvala i šargarepu s medom. Zapalila je sveće na stolu i prigušila svetlo. Filip je otvorio bocu bordoa i napunio dve čaše. – Je l' bio koristan?

Ava se zadovoljno osmehnula. – Jeste. Zapravo, zadovoljna sam što je ovde. Pekli smo slez na logorskoj vatri i svi su plesali oko vatre kao Indijanci.

– Nadam se da Hektor nije plesao. To nimalo ne bi prijalo njegovom srcu.

– Naravno da nije! Žan-Pol je plesao s decom. Bilo je vrlo zabavno. Popi ih je pratila koliko god je mogla, dečaci su zaključili da je on neviđeno pametan i oponašali su ga ritajući se i okrećući se ukrug. Nije ni čudo što su sad tako mirni, pretpostavljam da su iscrpljeni!

– Je l' uradio nešto korisno u bašti?

– Pomagao je Hektoru. Nisam ga videla gotovo ceo dan. Mislim da je bio prilično besan što je morao da skuplja lišće, ali rad u baštu se ne sastoji samo od sađenja ruža.

– Navići će se. Na proleće će videti plodove svog rada.

– Ako do tada ostane ovde.

Narednih nekoliko dana retko je viđala Žan-Pola. Radio je s Hektorom dok je ona sređivala ukrasno šiblje na obodu polja. Pozvala ga je na večeru, ali on je odbio uz izgovor da će večerati u pabu. Nije se usudila da ga upita s kim ide na večeru. To se nje ne tiče. Tumarala je po bašti trudeći se da smisli kako će urediti baštu s poljskim cvećem, pokušavajući da je zamisli, ali ništa joj nije palo na pamet. Možda je to, jednostavno, bio preambiciozan plan. Umesto toga, trebalo bi da se usredsredi na sađenje poljskog cveća oko šupljeg hrasta. U sredu, kad je i treći put odbio poziv na večeru, shvatila je da nije ispravno postupila. Došao je da pomaže njoj i

ne može ga slati da ceo dan radi s Hektorom. Ne pridržava se svog dela nagodbe. Dokazao je da je voljan da naporno radi.

Bilo je kasno. Sunce je zašlo, tamnoplavo nebo bilo je posuto zvezdama, a mesec je bio obavijen izmaglicom. Koračala je preko polja prema reci. Nije nameravala da mu se izvini, već da se posavetuje s njim u vezi s baštom s poljskim cvećem. Možda on ima neki predlog. Nije mu pružila priliku.

Most se srebrnasto presijavao na mesečini, pružajući se preko reke koja je tiho žuborila. Ava je volela noć. Osećala se kao da je obavijena baršunom. Živnula je dok se lakim korakom približavala kućici. U kući je gorelo svetlo, a miris dima ispunio je vlažan vazduh nostalgijom. Načas je zastala i zagledala se u osvetljenu kućicu, uživajući u tom romantičnom prizoru. Zatim je pokucala.

Žan-Pol se iznenadio kad ju je ugledao. Na sebi je imala majicu s okruglim izrezom i ljubičasti kombinezon i izgledala je kao da joj nije hladno. On je zadrhtao kad je vetar prodro u predsoblje. – Uđite – rekao je i pomerio se u stranu. Izula je čizme i ušla u dnevnu sobu. U kaminu je gorela vatra, a na čajnom stočiću je stajala čaša potamnele vode i kutija s bojama. Iz kasetofona su dopirali zvuci muzike Žan-Mišela Žara. Nije znala da Žan-Pol slika.

Nije joj ponudio piće, već je zastao u dovratku, čekajući da ona nešto kaže. Prišla je vatri. – Došla sam da vas zamolim za savet – rekla je, osećajući da je odjednom izgubila samopouzdanje. Očigledno se tek bio okupao, kosa mu je još bila vlažna. Rubovi tamnoplave košulje zavrnutih rukava ležerno su mu visili preko leviski.

– Za savet? – Delovao je nepoverljivo. – Zašto vam treba moj savet? Očigledno smatrate da ja nemam šta da ponudim.

– To nije istina – pobunila se.

– O, hajde, Avo! – uzviknuo je, prešao preko sobe i svalio se na sofu. Ukrstio je ruke na potiljku i ispružio noge. – Poslali ste me da radim s Hektorom. Otkud znate šta ja umem da radim?

– Ne znam – složila se. – Budimo iskreni. Tvoj dolazak ovamo nije bio moja zamisao, već Filipova. Ja nisam želela da dođeš. Ne treba mi ničija pomoć. Više sam nego sposobna da sama radim.

– Zašto vam onda treba moj savet?

– Zato što ne znam šta da radim, a ti bi možda mogao da mi pomogneš. Sam si rekao da ne treba osuđivati ljude. Ja sam tebe osuđivala i nadam se da sam pogrešila.

– Kako mogu da pomognem?

– Bašta s poljskim cvećem.

– Ah. – Uspravio se, nalaktio se na kolena i zamišljeno protrljao bradu. Ava je osetila olakšanje. – Bašta s poljskim cvećem – ponovio je.

– Da – rekla je. – Pokušala sam da je zamislim, ali mi ne ide.

– Ja slučajno imam neke ideje.

– Zaista? – Posegnuo je rukom preko sofe i izvukao veliki blok sa spiralom, pun papira za crtanje.

– Nisam znala da slikate.

– Naslikao sam vam nešto – rekao je.

Stavio je blok na kolena. Ava se zagledala u sliku, zanemela od divljenja. U živahnim naglašenim bojama i veštim linijama ocrtavala se njena bašta s poljskim cvećem. Kroz nju je krivudala travnata staza s obe strane oivičena cvećem i žbunjem koje je blistalo na letnjem suncu. U sredini se uzdizala jarebika, okružena lepom klupom u francusko sivoj boji. Bašta je bila savršena. Lepšu nije mogla zamisliti.

11.

Setni zov galeba koji lebdi na vetru

Hartington haus, 2005.

Tada sam shvatila da se G. F. ne razlikuje mnogo do mene. Nas dvoje smo bili umetničke duše koje žude da stvore nešto lepo.

Miranda je osetila kako je suze peckaju u očima. Između listova je, presavijena napola, bila zakačena slika bašte. Boje su bile živahne kao onog dana kad je naslikana. Prešla je prstima preko papira, preko ružičastih ruža i belih ljiljana i zamislila je rađanje ljubavi. Na trenutak ju je prožela seta a praznina joj se uselila u srce. Ali to je prošlo pre nego što je stigla da se pozabavi time. Kad bi ispunila dane radom i praktičnim obavezama oko vođenja kuće, ne bi osećala taj bol; posao bi je ispunio kao što se kartonom zatvara rupa. Svu pažnju je usredsredila na sliku. Ta klupa i dalje okružuje drvo jarebike. Pitala se da li su njih dvoje sedeli tu dok su zajedno stvarali baštu, dok su im osećanja jačala sa svakom posađenom biljkom. Odjednom ju je obuzeo polet. Možda Žan-Pol može da oživi tu baštu, da joj udahne život i možda će i ona nakratko oživeti zahvaljujući toj bašti.

Iako u spomenaru nije bilo imena, pretpostavila je da je pripadao prethodnoj vlasnici, gospođi Lajtli. Malo reči je bilo napisano o fizičkom izgledu G. F-a. Mnogo je bilo napisano o njegovoj prirodi: jednog trenutka se osmehivao i bio je veseo, sledećeg je bio smrknut i mrzovoljan. Kreativan mlad čovek obuzet osećajem nemoći. Pitala se zašto je gospođa Lajtli ostavila spomenar u kućici. Budući da su njemu zabeleženi tako značajni trenuci, nije verovala da ga je prethodna vlasnica mogla zaboraviti. Možda je mislila da je ljubavnu priču najbolje ostaviti u prošlosti. Miranda je zamislila staru ženu kako gundča o besmislenosti svoje mladalačke zaljubljenosti i kako namerno ostavlja spomenar za sobom.

Nije bilo napisano kao ljubavna priča, s uvodom, razradom i zaključkom, već kao niz sećanja. Miranda je želela polako da uroni u te zapise. Nastavila je da lista nasumice zastajući da pogleda presovano lišće i cveće i da pročita rečenicu pored njih koju je gospođa Lajtli napisala lepom okruglim slovima. Znala je da mora da spremi kućicu za Žan-Pola i da nema vremena da uzdiše nad tuđom ljubavnom pričom. Ipak, knjiga ju je obuzela kao da je ceo svet sažet na tih sto strana. Ljubavna priča koja ju nezadrživo privlačila. Znala je da će se, ako nastavi da čita, potpuno izgubiti u njoj. Nevoljno je zatvorila knjigu. Čekao ju je posao u kući. Po podne je trebalo da dođe gospođa Andervud kako bi se dogovorile oko detalja njenog zaposlenja. Trebalo je i da dâ uputstva gospodinu Andervudu. Morala je da sazna ima li u mestu nekog zidara, a čekao ju je i posao u velikoj kući koji će morati da obavlja dok ne nađe kućnu pomoćnicu. Izašla je iz kućice sa spomenarom ispod miške i brzo se zaputila preko polja.

Dok je koračala prema velikoj kući, ugledala je kola gospođe Andervud na prilazu. Rendžer je podigao nogu uz jedan točak, dok je gospođa Andervud čekala na pragu spokojnog lica, ruku prekrštenih preko bujnih grudi.

– Dobar dan! – doviknula je Miranda i ubrzala korak. – Izvinjavam se što kasnim. Morala sam da sredim kućicu za baštovana. – Setila se muža gospođe Andervud i ispravila se: – *Pejzažnog* baštovana. – Gospođa Andervud je klimnula glavom. – Još nisam videla gospodina Andervuda, pretpostavljam da je u bašti.

– O, da, pretpostavljam da radi. Tom čoveku je teško da sedi besposlen. – Miranda je otključala vrata. Gospođa Andervud je uzdahnula. – Znak napretka. U moje vreme, niko nije zaključavao vrata. Po ceo dan smo ulazili jedni kod drugih, a ne kao danas.

– Pa, u to vreme niste imali mikrotalasne pećnice i imejl, mobilne telefone i satelitsku televiziju, je li tako? Dakle, nije sve tako loše.

Gospođa Andervud je delovala zaprepašćeno. – Šta će vam sve te gluposti? To ne štedi vreme već vam ostavlja više vremena koje treba da ispunite. Svi jurcaju unaokolo kao obezglavljene kokoši. U moje vreme, svi su imali vremena za razgovor. – Miranda je pomislila da bi najbolje bilo da

se ne prepire. Ljudi kao što je gospođa Andervud vole da se vraćaju u prošlost i da se žale na savremen svet.

Miranda je sakrila spomenar u svojoj radnoj sobi, a onda je odvela gospođu Andervud u kuhinju kako bi se dogovorile o njenoj plati i radnom vremenu. Primetila je da je gospodin Andervud napunio korpu cepanicama i da je potpalio vatru dok je ona bila napolju. U kući je mirisalo na zapaljeno drvo. Gospođa Andervud se ponosno osvrnula na to: – Kod gospođe Lajtli uvek je gorela vatra i nikad je nisam videla da se trese od hladnoće. – Te reči su podstakle Mirandinu znatiželju i poževela je da sazna više o ženi koja je zabeležila svoje uspomene u spomenaru.

– Hajde da popijemo čaj, gospođo Andervud – predložila je, izvlačeći stolicu. – Koji želite? *Erl grej?*

– Dopustite meni, Miranda.

– Samo vi sedite, gospođo Andervud.

– Molim vas. Ne mogu da sedim kao kip i da čekam da me moja poslodavka služi. – Uzela je čajnik od Mirande i stavila ga pod mlaz vode. – Osim toga, moram da se upoznam s kuhinjom. Drugačija je u odnosu na kuhinju gospođe Lajtli.

Miranda je sela na visoku stolicu. – Kakva je bila gospođa Lajtli? – upitala je. – Sve sam čula o njenoj predivnoj bašti, ali ništa nisam čula o njoj.

Gospođa Andervud je načas zastala. – Bila je jedinstvena. Bog je učinio nešto vrlo neuobičajeno kad je nju stvorio. Gospodin Lajtli je bio pravi Englez. Visok kao drvo, sa širokim prijateljskim osmehom. Svi su ga voleli. Uvek je imao vremena za razgovor. Gospođa Lajtli je bila ekscentrična. Živahna kao vatra, pričala je zabavne priče, sve je zabavljala, a onda odjednom, kao da je ostala bez goriva, izvinila bi se i otišla. Uvek se videlo kad joj je dosta. Oni koji nisu shvatili da treba da se zaustave, odjednom bi shvatili da se obraćaju zidu. Otišla bi u svoju baštu, sela bi na klupu i uživala u tišini. Najviše je volela da bude sama, iako time ne želim da kažem da nije volela svoju decu i gospodina Lajtlia. Gospodin Lajtli je voleo da prima goste. Čovek ni na trenutak ne bi pomislio da ona ne uživa dok ih zabavlja. Ali nije uživala. Mogla sam to da primetim. Srećnija je bila kad je bila sama u kući.

– Kako je izgledala?

Gospođa Andervud je uključila čajnik u struju i izvadila dve šolje iz kredenca. – Nije bila lepa kao vi, Miranda. Rekla bih da je bila privlačna. Imala je tako živahne crte lica i bila je tako dobra i saosećajna da je postajala sve lepša što ju je čovek duže poznavao. Ima takvih ljudi, zar ne? Gospođa Lajtli nije bila tašta. Nije mazala lice šminkom niti je pravila moderne frizure. Imala je dugu kovrdžavu kosu. Podigla bi je na teme i proturila bi olovku kroz nju, a onda bi celo po podne tražila tu olovku. – Gospođa Andervud se zakikotala. – Bila je rasejana. Kuća je stalno bila u neredu jer nikad ništa nije ostavljala na mesto. Bila je izuzetno duhovita. Za nju je sve imalo smešnu stranu, čak i u teškim vremenima. Mada, mislim da nije mogla da nađe vedru stranu u bolesti gospodina Lajtlia. Posle toga je nisam često viđala. Prestali su da primaju goste i povukli su se. Sama ga je negovala. – Zavrtela je glavom i spustila dve vrećice u čajnik. – To je ljubav, zar ne? Da se moj stari razboli, i ja bih isto učinila za njega. Izluđuju te, ali voliš ih. Ne bismo voleli da ih nema.

Miranda je nagoniski znala da ne bi trebalo da pomene spomenar. Verovatno niko osim dvoje zaljubljenih nije znao za tajnu ljubav gospođe Lajtli. – A kućica? – oprezno je upitala. – Ko je tamo živio?

– O, to ne znam. – Gospođa Andrevud je delovala zagonetno. – Mislim da je godinama nenastanjena.

– Božanstvena je.

– Brat gospodina Lajtlia ju je koristio preko vikenda, ali to je bilo pre nego što sam ih upoznala. Mislim da je gospodina Lajtli pokušao da je iznajmi pošto se njegov brat iselio. Ali vrlo je nepraktično živeti usred polja.

– Jeste li oduvek kuvali za njih?

– Isprva nisam. Imali su staru kuvaricu, gospođu Marli. Bila je čuvena zbog svoje torte od oraha i čokolade, ali čovek ne može da jede samo to, zar ne? Kad se gospođa Marli penzionisala, ja sam dolazila svaki drugi vikend. Dolazilo im je mnogo književnika iz Londona. Posle večeri su igrali pantomime, čula bih ih u kuhinji kako se smeju. Znate, gospodin Lajtli je bio čuveni pisac. Jednom sam naišla na njegovo ime u nekim novinama. Osvojio je sve moguće nagrade. Ipak, bio je vrlo skroman čovek.

– O čemu je pisao?

– O vinu. Mnogo vremena je provodio istražujući u Francuskoj. Nedeljama bi ostavio Avu samu kod kuće dok je on putovao od vinograda do vinograda. Mogu vam reći da su imali vrlo bogate podrumne, pune prašnjavih boca vina starog koliko i ja!

– A, zato u kućici ima toliko knjiga na francuskom.

– Gospodin Lajtli je voleo knjige. Radna soba bila mu je puna knjiga. Bile su naslagane na podu i na stolovima, u predvorju. Njegova radna soba bila je u istoj prostoriji gde se sad nalazi vaša. Drago mi je što ste je i vi napunili.

– Nema ničeg tužnijeg od praznih polica za knjige.

– Gospodin Lajtli nije imao dovoljno prostora. Verovatno je zato morao da koristi i kućicu. Ja sam pročitala samo jednu njegovu knjigu.

– Je li? Koju?

– *Tajni vrt*. Gospođa Lajtli mi ju je poklonila. Trebalo mi je nekoliko nedelja da je pročitam. Prilično sporo čitam. Radije šijem. Da ne kuvam i da ne gajim povrće, vezla bih. Sednem pored vatre, podignem noge i vezem dok gospodin Andervud gleda televiziju. Uživam u tome, gospodin Andervud u svojoj fotelji, ja u svojoj, podignutih nogu i gledamo televiziju. Sa svim onim što ljudi danas imaju u kući, čudi me što uopšte izlaze!

Popile su čaj, dogovorile se u vezi s radnim vremenom i platom i Miranda joj je dala ključ. – To mi savršeno odgovara – rekla je gospođa Andervud, spuštajući šolju na radnu ploču. – Ako i dalje tražite kućnu pomoćnicu, poznajem ženu koja bi to mogla da radi. Zove se Fatima, muslimanka je. Majka mladog Džemala, koji drži prodavnicu u gradu. Traži neki posao pošto joj je unuka otišla na fakultet. Dobra je žena i pretpostavljam da je vredna. Džemal će i nedeljom otvoriti radnju ako ga zamolite.

– Kako mogu da je nađem?

– Videću je danas po podne. Moram da odem i kupim kečap. U nedelju mi dolaze unuci, a mali Kevin neće da jede ako nema kečapa. Kakva šteta! Daću Fatimi broj vašeg telefona i reći ću joj da ćete joj telefonirati.

– Hvala vam. To zvuči savršeno. Kad smo kod toga, ima li ovde nekog zidara? Moram da sredim kućicu, a nije u sjajnom stanju!

– Potražite Dereka Hita i njegove sinove, Nika i Stiva. Bolje bi bilo da im odmah telefonirate ako hoćete da vam dođu pre Božića. Prezauzeti su. Teško će moći da izdvoje vreme.

– Jesu li pouzdani?

– Pouzdani? Zlatne ruke imaju, zlatne! Možete da dovedete svoje fine zidare iz Londona, ali niko ne može da se uporedi s lokalnim momcima. I još rade upola jeftinije. Pošteni su, vredni i uvek završe posao. – Vragolasto se osmehnula i namignula. – I prijatni su za oko. Da se nisam udala za gospodina Andervuda, ne bih odolela Dereku. Biće mi drago da im skuvam čaj kad dođu. – Zapisala je Mirandi broj telefona. – Kažite im da je hitno, nešto će već smisliti. Dobro poznaju kuću. Radili su za gospođu Lajtli.

Kad je gospođa Andervud otišla, Miranda je telefonirala Dereku Hitu na mobilni telefon. Na njeno iznenađenje, rekao je da mogu da počnu za vikend jer je posao koji je trebalo da obave otkazan. – Imate sreće – rekao je otežući. – A možda je to sudbina. Ja nisam vernik, ali moja žena jeste i ona bi rekla da je to sigurno sudbina. – Miranda je završila razgovor i pomislila na Žan-Pola. Da li je i njegov dolazak znak sudbine?

U pet sati, Henrijeta je ostavila Kler u radnji i svratila preko puta kod Troja da se ošiša i da se isfenira. Ceo dan je bila potištena. Malo-pomalo, Kejtina zloba ju je oneraspoložila. Humor nije bio dovoljan štit protiv Kejtinih pažljivo odapetih strelica. – Oseća se bolje kad tebe ponizi – rekao je Troj, smeštajući je u stolicu. – Ošišaću te stepenasto, dušo. To će te oraspoložiti. Ta Kejt je jadona matora krava. Znaš kako se kaže: srećni ljudi su dobri ljudi, nesrećni su zli. Kejt je očigledno nesrećna. Jeste da pravi najbolju kafu u Dorsetu, ali puna je gorčine kao crna čokolada.

– Ni ja nisam srećna u svojoj koži, Troje. Bolje bih se osećala kad bih je imala malo manje! – Slabašno se nasmejala.

– Danas su žene izložene velikom pritisku da budu mršave. To što je žena mršava ne znači da je srećna.

– Ali barem će se udati.

– Ne mora da znači. Ima mnogo muškaraca koji vole punačke žene. Ti

nisi debela. Debela je velečasna Bili.

– Samo što je ona visoka samo metar i pedeset centimetara.

– Patuljak, draga. Zato i jeste neudata. Niko ne želi da se oženi patuljkom.

– A vomblovi?¹³

– Da nisi videla nekog u poslednje vreme?

– Godinama nisam išla u vimblonski park.

– Ti si visoka koliko treba i imaš božanstvene bujne obline. Trebalo bi da se ponosiš svojim telom, a ne da se kriješ iza odeće broj veće od tvoje veličine. Napraviću ti ubitačnu frizuru.

– Čemu? U Hartingtonu nema slobodnih muškaraca.

– Kladim se da postoji jedan, tačno ispred tvog nosa.

– Ti? – Čežnjivo se zagledala u njega.

– Kamo sreće – uzdahnio je. – Ali pored mene bi se samo osećala još gore. Treba ti muškarac s kojim ćeš voditi ljubav, a ne neki koji će te držati na pijedestalu dok očijuka s poštarom.

– Ne misliš valjda na našeg Tonija?

– Ne baš na njega. Mora postojati neki u Hartingtonu. Zar se to ne događa u romanima? Junakinje uvek završe s nekim mesnim momkom koga dotad nisu ni primetile.

– Ja gledam svakog muškarca koji prođe ulicom. Možda mi nije suđeno da se udam. Suđeno mi je da zavidim drugim ženama koje guraju kolica i bore se sa školskim obavezama i rasporedom. Ja bih bila dobra supruga. Spremala bih mu ukusne večere, tople kupke, masirala bih mu stopala posle napornog dana, organizovala bih mu dnevni raspored kao sekretarica. Podarila bih mu debeljuškastu decu i debeljuškastu sebe. Usrećila bih ga. Ali sve dobro što mogu da pružim pretvara se u kiselinu u mom želucu. Ako uskoro ne nađem nekog, pretvoriću se u sirće i nikom neću valjati.

– Pričaš besmislice, Eta. Imaš još dovoljno vremena.

– Ali ne želim da budem matora majka. – Potapšala se po stomaku. – Želim da rodim decu dok sam dovoljno mlada da trčim trku majki.

– Uvek ćeš biti dovoljno mlada da možeš da prirediš piknik.

– Nema ničeg zabavnog u pikniku na koji ću doći pomoću hodalice. – Gledala je kako joj pramenovi kose padaju na pod poput perja.

– Naći ćeš nekog, a kad se to dogodi, biću i te kako ljubomoran. – Gledao ju je kako se osmehuje. – Bog je od mene napravio geja da bi me mučio.

– Napravio te je lepim da bi mene mučio.

– Barem možemo da se smejemo na račun toga. Tako je podnošljivije.

– Jedva. Ipak, približavam se tački kad smejanje neće biti dovoljno. Zurili su jedno u drugo u ogledalu, kroz nesavladiv prostor koji ih deli, i odjednom su se uozbiljili. Troj se sagnuo i poljubio je u ogoljen vrat.

– Kako god bilo, ja te volim – rekao je, mršteći se.

– Znam. I ja tebe volim. Ti si mi prijatelj. Svet bi bez tebe bio pravi pakao.

Derek Hit i njegovi sinovi započeli su radove na kućici. Na prozorskom ispustu stajao je stari radio-aparat prekriven slojevima boje, dok su njih trojica iznosili kuhinjske elemente i postavljali podne pločice uz zvuke pesme „We Will Rock You“ od grupe Kvin. Derekov stariji brat Artur došao je da im pomogne. Odeven u snežnobeli kombinezon uklanjao je vlažne slojeve sa zida u dnevnoj sobi i postavljao tapete. Gospođa Andervud im je donela čaj i keks i zadržala se u razgovoru s njima duže nego što je bilo neophodno. Gospodin Andervud joj se pridružio, pravdajući svoje prisustvo time da ima nekakvog posla pored reke. Kad su došli iz škole, Storm i Gas su ostavili bicikle na prilazu i otrčali u kuću da gledaju. Derek ih je blagonaklono potapšao po glavi, prisećajući se svojih dečaka kad su bili mali i mrmljajući nešto o prolaznosti vremena. Dao je Gasu neko malo zaduženje, a Storm je pomogla gospođi Andervud da sipa čaj i da posluži majstore keksom. Miranda je gledala kako majstori uništavaju uspomene gospođe Lajtli i načas je požalila što je odlučila da sredi kućicu. To je bila „njihova“ kućica. Tu je gospođa Lajtli ostavila spomenar. Postidela se zbog svoje bezobzirnosti prema prošlosti te žene.

Fatima je došla na razgovor. Bila je krupna žena tamne kože i sitnih smeđih očiju, glave pokrivena maramom. Imala je pune usne i kad se osmehivala, između zuba su joj se pomaljale velike tamne praznine. Imala je kratak i širok struk, kao tegla za med, a iz sandala su joj virila stopala u

belim kratkim čarapama. Pre nego što je Miranda stigla da objasni šta očekuje, žena ju je ućutkala neobičnim pokretom ruke. – Znam kako se čisti kuća imućnih ljudi – izjavila je jakim marokanskim izgovorom. – Neću vas razočarati. Fatima čisti kuću dok ne zablista. – Široko se osmehnula Mirandi i zrak svetlosti odbio se o zlatno punjenje njenog zuba. – Fatima zna. – Bila je odlučna. Miranda nije imala drugog izbora osim da je zaposli. – Ispravno ste odlučili – pompezno je rekla. – Nećete zažaliti. – Miranda se vratila za svoj radni sto i napisala za časopis *Iv* članak o radostima rada u vlastitoj službi, pitajući se kako sve te samozaposlene majke uspevaju bilo šta da obave!

Dejvid je stigao u petak uveče iscrpljen i loše raspoložen. Međutim, pita od ribe koju je gospođa Andervud ostavila za večeru popravila mu je raspoloženje tako da je bio gotovo veseo kad se bacio na kolač od jabuka i kupina. – Draga – rekao je i uhvatio je za ruku. – Stvari se popravljaju!

– I meni se čini – složila se. – Kuća počinje da liči na dom.

– Kamin je upaljen, večera je ukusna. Gas cele nedelje nije pravio probleme. – Ponovo je seo u fotelju. – Ovo je pravi život. – Potapšao se po stomaku. – Sad ću da se okupam, a posle ću da gledam televiziju. Proveri da li ima nešto što vredi gledati. – Miranda je bila ponosna ali i ozlojeđena. U kući vlada savršen red, ali nije je pitao kako je njoj i kako su deca. Jednostavno je pretpostavio da se Gas pristojno ponaša zato što mu se nije žalila. Ispraznila je čašu s vinom i pogledala tanjire koje je Dejvid ostavio na stolu. Pre nego što se prepustila samosažaljenju setila se spomenara koji je sklonila u svoju sobu. Pri samoj pomisli na to žmarci su joj prostrujali niz kičmu od uzbuđenja. Neće reći Dejvidu. To će biti njena tajna. Saznanje da ima nešto što čuva samo za sebe izazivalo je u njoj osećaj nadmoći nad mužem, utisak da bar nešto kontroliše. Napuniće mašinu za sudove i uključiće je, gledaće televiziju s njim i delić postelju s njim, ali u nedelju uveče, kad on ode, ostaće joj nešto čemu će se radovati, ostaće joj naslađivanje tuđom ljubavlju.

Nebo bukti ružičastom svetlošću sutona

Krajem oktobra radovi u kućici su završeni a Žan-Pol se vratio u Hartington. Miranda se probudila dobro raspoložena i odlučila je da obuče uske *rok end ripablik* farmerke koje je uvukla u čizme, belu *en fontejn* košulju i stavila je neobičan *džo malon* parfem s mirisom limete, bosiljka i mandarine. Na miru je oprala i isfenirala kosu, koju je pustila da joj slobodno pada niz leđa. Nije želela da izgleda kao da se previše trudila; uostalom, on je samo baštovan.

Stigao je kasno po podne. Gas i Storm su bili na raspustu i vrzmali su se oko mosta čekajući da se pojavi zagonetni Francuz. Gas se pravio da ga on ne zanima, bacao je štapove u vodu, ali zapravo je bio radoznao i bilo mu je krivo što ga je Storm već upoznala.

Kad je Miranda otvorila vrata, srce kao da joj je načas stalo; bio je lepši nego što ga je zapamtila. Nosio je šešir od filca, kaput od ovčje kože i izbledele leviske. Ušao je u predvorje i skinuo šešir. Provukao je prste kroz razbarušenu kosu kružeći pogledom po predvorju, tražeći utvare u senkama.

– Deca vas čekaju u kućici – rekla je. – Napunila sam vam frižider, tako da možemo tamo da popijemo čaj.

– Dobro, onda možemo da pođemo.

Miranda je koračala za njim po šljunkovitoj stazi. Nebo je bilo tamnoplavo, na obzorju iza šume prošarano ružičastim i zlatastim prugama. Vazduh je bio vlažan, zemlja mokra od jakog jutarnjeg pljuska. Smeđe i crvenkasto opalo lišće uskovitlalo se na vetru, a dve sive veverice jurile su se uz stablo hrasta. Žan-Pol ih je pogledao i na trenutak je bio siguran da je video tri mala lišca kako izviruju poput Indijanaca iz vigvama. Zastao je, a Mirandino nervozno čavrljanje prigušilo je iznenadnu provalu dečjeg smeha. Zažmirio je i načuljio uši, ali smeh se izmešao s vetrom, a mala lica progutao je suton. To je samo večernje svetlo oživelu njegove uspomene;

hrast je bio mračan, prazan i tih.

Produžili su niz stazu prema mostu gde su ih čekali Storm i Gas. Kad ih je videla, Storm je potrčala, nestrpljiva da se pokaže pred bratom. – Mamice! Mamice! – uzviknula je. – Napraviću čarobnu baštu! – Žan-Pol je razvukao osmeh kad je ugledao decu zahvaljući kojoj je sve ono što nije valjalo na tom imanju došlo na svoje mesto. – Očistili smo ti kućicu – ponosno je rekla, skakućući pored njega kao kengur. Gas je ostao na mostu i oprezno je posmatrao Žan-Pola ispod pramenova tamne kose. Žan-Pol je Stormin prijatelj.

Žan-Pol je osetio Gasovu sumnjičavost kao otrovno isparenje koje se širi oko njega. Blagonaklono mu je klimnuo glavom, a onda je produžio prema kućici. Znao je da prijateljstvo ne treba požurivati. Dečak će mu prići kad bude spreman. Miranda je otključala vrata istim zarđalim ključem koji je Ava davno upotrebila. Tada su oboje bili mladi; nijedno od njih dvoje nije znalo da će se između njih roditi velika ljubav zbog koje će mu Ava tokom svih ovih godina ostati u srcu kao ruža s trnjem – lepa je, ali nanosi bol. Velika kuća je ostala ista, i bašte su, iako zapuštene, i dalje tu, njihova kućica delovala je gotovo netaknuto. Ipak, Ava je tom mestu udahnjivala život. Bez nje, ono je bilo mrtvo.

Zakoračio je unutra. Oseti je miris sveže boje i sredstva za poliranje i neočekivan miris narandžinog cveta. Bilo mu je jasno da Miranda očekuje njegovu reakciju, ali želeo je da ostane sam i da se vrati tragom svakog Avinog i njegovog zajedničkog trenutka. Da se vrati u popodneva tokom kojih su vodili ljubav na sof i ispred kamina, u jutro koja su dočekivali u postelji odlajući rastanak i kako bi zajedno proveli još koji ukraden trenutak, u onaj strašan dan kad su zurili jedno u drugo preko kuhinjskog stola svesni da je kraj neizbežan kao što drveće s jeseni neizbežno gubi lišće.

Skinuo je kaput i ušao u kuhinju gotovo posrćući. Miranda je pristavila čajnik. Storm je otvorila pakovanje dijetalnog keksa. Gas se pojavio iz sutona. Žan-Pol se osvrnuo po prostoriji i primetio da je sve promenjeno. Ugledao je nove kuhinjske elemente, crni aga štednjak, sive podne pločice umesto drvenih daski. Miranda ga je pogledala sa zebnjom. – Da li vam se sviđa? – Storm mu je donela keks ponovo ga otrgla iz prošlosti. Njen

stidljiv osmeh popunio je pukotine u njegovom srcu.

– Sviđa mi se – odgovorio je.

Miranda je s olakšanjem opustila ukočena ramena. – Baš mi je drago – rekla je i uzela šolje iz kredenca. – Obavila sam veliku kupovinu. Nisam znala šta volite pa sam kupila od svega pomalo. Ako hoćete, možete da uzmete moja kola i da obidete grad. *Sejnsberi* se nalazi nekoliko kilometara izvan grada, kad se prođe zamak. Moram da odvedem decu u zamak. Dosad nisam imala vremena. – Žan-Pol se setio da je Miranda i pre toga upotrebila taj izgovor. Nedostatak vremena. Pogledao je Gasa, koji je ukočeno stajao u uglu i naslutio je njegovu usamljenost; izbijala mu je iz svih pora.

– Hoćeš li da mi pokažeš gde ću da spavam? – upitao ga je. Dečak je slegnuo ramenima i izašao iz kuhinje.

– Ja ću da ti pokažem! – ciknula je Storm i požurila za bratom.

– Ali ti si mu dala keks – ljutito je uzvratio Gas i zgrabio je za košulju.

– Otkriću vam jednu tajnu – mirno je rekao Žan-Pol. Deca se okrenuše i zagledaše se u njega radoznalo šireći oči. – Idemo gore – rekao je i prošao pored njih. Kad su ušli u spavaću sobu otvorio je prozor. – Ovde živi porodica veverica koje misle da je ovo njihova kuća.

– Znam – rekao je Gas i seo na krevet. – Video sam ih.

– Stvarno?

– Ovo je bila moja tajna kuća – rekao je, negodujući.

– Mislim da ti možeš da imaš i bolje skrovište – rekao je Žan-Pol. – Šta kažeš o skrovištu na drvetu?

– Kućica na drvetu? – sumnjičavo je rekao Gas.

– Kućica na drvetu napravljena na granama tako da leti niko ne može da te nađe. Kućica na drvetu sa spratom i prizemljem.

– Takvih nema ovde – tužno je rekao Gas.

– Još ih nema, ali mi ćemo napraviti jednu.

– Je l' možeš da je napraviš?

– Sam ne mogu. Ali pomoći ćete mi Storm i ti.

– Mamica kaže da si ti baštovan – rekao je Gas.

– Zar drvo nije deo bašte?

– Šuplje drvo! – uzviknula je Storm. – Ali to će biti *moje* tajno

skrovište.

Žan-Pol je zavrteo glavom i seo na krevet pored Storm. – Dodi, Storm – rekao je i podigao je. Stala je ispred njega i nadureno napućila donju usnu. – Je l' se sećaš šta sam ti pričao o čaroliji u bašti?

– Sećam se.

– Čarolija postoji samo ako svi radimo zajedno. Je l' razumeš? – Storm se namrštila, Gas je delovao podozrivo. – Besmisleno je da se svako drži svog ugla bašte. Čovek može mnogo toga da uradi sam. Zamislite samo šta sve možemo da uradimo zajedno.

– Je l' možemo sutra da napravimo kućicu na drvetu? – upitala je Storm.

– Ne vidim zašto ne bismo mogli – rekao je Žan-Pol. *Ponovo ćemo udahniti život bašti, a dečji smeh opet će odzvanjati iz šupljeg drveta. Ne mogu vratiti ljubav, ali mogu da izgradim novu. Tako ću je zauvek pamtiti.*

Miranda je skuvala čaj. Odnela ga je u dnevnu sobu i potpalila je vatru u kaminu. Bila je zadovoljna kućicom koja je delovala prijatno i čisto. Zamenila je tepih i tapete, okačila nove zavese koje su se u bogatim naborima spuštale do poda. Zadržala je sve knjige i ukrase. Žan-Pol ne zna da su pripadale Filipu Lajtliju. Nadala se da mu deca neće mnogo smetati. Bio je vrlo srdačan i strpljiv s njim, kad se uzme u obzir da nema svoju decu. Pitala se zašto se tako lep muškarac nije ženio. Možda je pretrpeo veliki gubitak ili tragediju koja je osujetila njegovu želju da deli život s nekim. Izgledao je kao čovek koji je navikao da bude sam.

Posle izvesnog vremena, njih troje su sišli. Žan-Pol je seo ispred kamina, u fotelju koju je Miranda presvukla zelenom tkaninom. Pružila mu je šolju čaja i sela naspram njega. Imala je običaj da čavrlja kad je nervozna i svesno se trudila da ne pretera. Uostalom, stalno je ponavljala sebi, on je samo baštovan.

– Deca su ove nedelje na raspustu. Nadam se da vam neće smetati – rekla je.

– Žan-Pol će nam napraviti kućicu na drvetu – rekao je Gas, trudeći se da ne zvuči previše uzbuđeno, jer se moglo dogoditi da mu se nade izjalove. Navikao je da njegov otac ne ispunjava obećanja. – Ako ne bude previše zauzet – dodao je. – Žan-Pol ga je značajno pogledao. Reč „zauzet“ ga je nervirala, kao i izgovor „nedostatak vremena“.

– Pravljenje kućice na drvetu mi je na prvom mestu – ozbiljno je rekao.
– Šta je bašta bez kućice na drvetu? Moramo je napraviti zbog čarolije zajedničkog rada. – Storm se zakikotala. Gas je zurio u Žan-Pola, ne znajući šta da misli o njemu. Nikad nije sreo odraslu osobu kojoj su *njegove* želje na prvom mestu. Žan-Pol se okrenuo prema Mirandi. – Sutra ću prošetati po bašti kako bih video šta možemo spasti, šta treba poseći, šta treba ponovo zasaditi. Već vidim da treba ponovo zasaditi poljsko cveće kako bi procvetalo u proleće.

– Kako god vi kažete. – Mirandu nisu zanimali detalji. Samo je želela da posao bude obavljen.

– U bašti je i povrtnjak? – upitao je i trepnuo kao da želi da potisne sliku Arčija, Angusa i Popi koji plešu oko logorske vatre one jesenje večeri kad su pekli slez.

– Jeste, potpuno je zarastao.

Okrenuo se prema deci. – Ko će mi pomoći u proleće da napravimo povrtnjak?

– Ja, ja! – Storm se odmah javila. – Šta ćemo da zasadimo?

Žan-Pol je zamišljeno protrljao bradu. – Tikvice, bundeve, rabarbaru, maline, jagode, krompir, šargarepu...

– Sve ćeš to da zasadiš? – upitao je Gas.

– Naravno. Uz vašu pomoć. Uostalom, vi ćete to da jedete.

Gas je nabrao nos. – Mrzim rabarbaru.

– Našu nećeš mrzeti.

– Mislim da je to sjajna ideja – oduševljeno je rekla Miranda. – Upoznaćete gospođu Andervud. Ona nam kuva. Obožava sveže povrće. U gradu je subotom zelena pijaca. Sramota me je da priznam da je još nisam posetila. Nisam imala ni trenutka slobodnog vremena.

– Onda ćemo prodati ono što ne budemo pojeli. – Gasu su zasijale oči. – A ti ćeš, Gase, moći da zadržiš deo zarade. – Žan-Pol je pogledao Mirandu očekujući njeno odobrenje. Klimnula je glavom. Učinilo joj se da se Gasu, uprkos njenoj teškoj naravi, sviđa Žan-Pol. Gas je nezavisno dete. Ne traži pažnju kao njegova sestra ili barem ne želi to da pokaže. Pripisala je to njegovom uzrastu. Tek je počeo da širi krila, ali nikad neće biti od one zahtevne dece koja se stalno vrzmaju oko roditelja. Gledala ga je kako s

mešavinom radoznalosti i divljenja procenjuje Francuza. Bilo je nečeg privlačnog u Žan-Polu, kao u muzici čarobnog frulaša iz Hamelna.¹⁴

Popili su čaj i Miranda je pomislila da nema smisla da se i dalje zadržavaju u kućici. – Sigurna sam da želite da se raspakujete i smestite – rekla je, ustajući. – Videćemo se sutra.

– Proceniću baštu i reći ću vam šta treba uraditi. Onda ćemo se baciti na posao, je l' tako? – obratio se deci.

– Naša kućica na drvetu – srećno je rekla Storm. Gas ništa nije rekao. Izmešane misli uskomešale su mu se u glavi. Izašao je za majkom u mrak u kojem je mesečina srebrom obojila reku, obuzet uzbuđenjem ali i strepnjom. Nebrojeno puta su se njegove nade pretvorile u razočaranje.

Žan-Pol je stajao u do vratku i posmatrao ih kako odlaze, prisećajući se Ave kako stoji na mostu i posmatra dugu. Dok je bio sam u Francuskoj, u svakoj dugi je tražio ružičastu boju kao da traži ćup s blagom, ali nikad je nije našao. Godine su prošle, duge su se pojavljivale i nestajale, a ružičasta mu je stalno izmicala. Pitao se da li ta boja uopšte postoji u duginom spektru, skrivena između zelene i plave ili je to bila samo živopisna Avina uobrazilja?

Gde li je ona sad? Previše se plašio da istražuje. Mislio je da ne bi imao snage da pođe dalje kad bi otkrio da ga ona više ne voli. Morao bi da uzme u obzir previše užasnih mogućnosti. Nije bio spreman za to. Možda je vreme zamaglilo njeno sećanje na njega, možda su godine ukrale snagu nekadašnjih osećanja. Vratio se po nju, ali ona je bila otišla. Možda je to bio znak. Da ga je i dalje volela, čekala bi ga. Održavala bi u životu njihovu baštu, ne bi dopustila da se osuši i umre u rukama stranaca. Nema smisla da traga za njom, očigledno je da ona ne želi da je on nađe. Samo bi ponovila ono što mu je rekla u toj kuhinji dvadeset šest godina ranije, a on ne želi da ponovo čuje te reči.

Vratio se u dnevnu sobu i polako se kretao podižući ukrase i premećući ih po rukama. Neupućenima ti predmeti ništa nisu značili; Žan-Pol je u njima prepoznavao male znake ljubavi koju mu je Ava podarila te godine kad je živio ovde. Emajlirana kutijica u obliku buketa cveća, porcelanska žaba, kutija u obliku srca sa osušanim ružinim pupoljkom, osam drvenih jabuka, stakleno drvo. Ostavio ih je tu nadajući se da će se ona

predomisliti; nije se predomislila i ti predmeti su ostali u kućici. Iznenadio se i potresao kad ih je zatekao zajedno sa svim svojim knjigama uredno poređanim na policama. Nadao se da ih je ona možda zadržala kao uspomenu na njega, ali s bolom u srcu zaključio je da ih je ostavila zajedno s uspomenama, da umru kao cveće u njenoj bašti.

Jutarnja svetlost u lišću kestenovog drveća

Kad se Žan-Pol probudio, trebalo mu je nekoliko trenutaka da se snađe. Otvorio je oči i ugledao poznatu tavanicu iznad kreveta, čuo je cvrkutanje ptica koje su u kestenovom drveću najavljivale zoru. U prorezu između zavesa video je komadić neba koje je malo-pomalo postajalo bledosivo. Ležao je ispunjen samo uspomenama, uspomenama toliko jasnim da je osetio miris vlažne trave u njenoj kosi, mekoću njene kože, crte njenog lica pod prstima, njeno vitko telo priljubljeno uz njegovo i njene usne među svojim. Onda su uspomene izbledele, a u sobu se uvukla hladnoća. Njihova kućica je i dalje tu, ali više je ne greje njihova ljubav.

Zašto je došao? Čemu se nadao? Da li bi bilo bolje da se vrati u svoj *château*? Uspravio se u krevetu i protrljao oči. Kako da se vrati sad, bez nje? Ceo njegov život postepeno se kretao ka ovoj tački. Sanjao je o tome, planirao, maštao. Nije razmišljao o tome šta će biti posle. Ustao je i ušao u kupatilo. Njegov odraz je zurio u njega, odraz nesrećnog lica, ispijenih očiju uokvirenih tamnim senkama. Izgledao je staro. *O, bože, ako posle ovoga ne bude više ničega, neću moći da idem dalje. Ne mogu živeti u ništavilu.*

Obukao se, skuvao sebi jaku kafu i izašao iz kuće. Žudeo je da prošeta po bašti, da pronade Avu među trulim lišćem i da joj ponovo pomogne da procveta. Jutro je bilo prohladno. Iz usta mu je izlazila para nalik dimu. Lagani vetar nosio je slatkasti miris vlažne zemlje, a one veverice, vragolaste i neustrašive, posmatrale su ga kako korača preko mosta, a onda su skočile na njegov prozor, ali uverile su se da ih je nadmudrio i zatvorio ga.

Načas je zastao usred polja na kojem se nekad nalazila Avina bašta s poljskim cvećem. Hrast se isticao u polju poput male tvrđave. Napraviće deci kućicu u kojoj će moći da se igraju kao Arči, Angus i Popi. Sagnuo se i prošao prstima kroz vlažnu bujnu travuljinu. Moraće da počne iz početka. Sve će da pokosi, ponovo će da zasadi cveće i u martu će sve biti puno

kaćunica, jagorčevine, maslačka i ljutića. Ava je volela da gleda letnje cveće kad ujutru razmakne zavesu u sobi. Pogledao je prema kući. Zbunjivala ga je pomisao na to da sad pripada nekoj drugoj porodici, da neki nepoznati ljudi žive u sobama koje su neka bile Avine i Filipove. Miranda ju je preuredila. Čak je promenila i kuhinjske elemente. Kuća je daleko lepša nego nekad kad je pripadala Avi, ali nema dušu. To je sjajna kuća za pokazivanje, ali kao da u njoj nema života.

Zaputio se preko šljunkovite staze prema nadsvođenom prolazu u ogradi. Sad se tu isticala savremena crna kapija, savršeno podmazanih šarki. Kao što je i očekivao, puzavice koje su nekad rasle uza zid povrtnjaka propale su i zarasle u korov. Stari zid od cigala ostao je netaknut, ali po obodima je bilo mnogo klonulog cveća i žbunja, ruže-puzavice tužno su visile odvojene od zida. Trebalo je orezati biljke koje su uokvirivale četvrtaste leje s povrćem. Neće mu trebati mnogo vremena da počupa ono što je propalo i da zasadi nove sadnice. U proleće će imati povrće. Živnuo je kad je ugledao drveće jabuke i zemlju između njega punu opalog voća. Sagnuo se, pronašao jedan plod koji nije istrulio i zagrizao ga. Kad je osetio ukus jabuke, zahvalno se osmehnuo zaključivši da se neke stvari nikad ne menjaju.

Produžio je preko kamenog puteljka prosečenog između leja s povrćem. Obradovao se kad je na mestu gde se staza račva ugledao nadsvođene žičane okvire za ukrasni grašak koji tog leta još nije rodio. Tu će posaditi visoku boraniju i Avin omiljeni beli i crveni pasulj, a deca će sa zadovoljstvom pomagati u berbi kao što je nekad pomagala Popi. U jednom stakleniku, ispod stola na kojem su stajale prazne saksije i kesice sa semenom našao je staru Hektorovu kutiju s alatom i Avine rukavice za rad. Oživljavanje povrtnjaka predstavljaće pravi izazov, ali znao je da je dorastao tome.

Ukrasno žbunje na obodu takođe je bilo zaraslo i zapušteno kao i ostatak povrtnjaka i bašte, ali u blizini je našao kolica puna suvog granja, što znači da je neko već počeo da čupa korov. Nije mogao da zamisli da je to Mirandino delo. Ruke su joj izgledale kao da nikad nije kopala, bile su čiste i negovane kao nekad njegove. Pogledao je svoje nokte, kratke i iskrzane, pogledao je grube dlanove izbrazdane poput kore drveta. Niko ne

bi mogao ni zamisliti da je on nekad bio opušten i bezbrižan mladić. Koža mu je ogrubela upravo u toj bašti. Na kraju je stigao i do golubarnika. Koliko često ga je dočaravao na svojim slikama. Prikazivao ga je u ljubičastoj svetlosti sutona, u bledom jutarnjem sjaju i pod srebrnastim zracima punog meseca.

Ava se iznenadila kad je saznala da on slika. Nije ga zamišljala kao umetnika. Verovala je da je on površan razmažen mladić koji besciljno tumara kroz život ne mareći ni za šta na svetu. Ali on je i te kako imao cilj, samo što je potiskivao svoje čežnje pred očevom potrebom da kontroliše njegov život. U Hartingtonu je mogao slobodno da ih ispolji. Mogao je da slika bez osećaja krivice. Mogao je da stvara i da uživa u divljenju koje je izazivalo njegovo umeće. *Avo, toliko toga si mi pružila.*

Uskoro su ga deca pronašla. Gas se pripremio za razočaranje, bio je natmuren i zlovoljan, ispod šiški je, u očima, skrivao iskrnu nade zbog koje će samo osetiti poniženje. Storm je oduševljeno potrčala prema njemu. Bila je previše mala da bi mogla da pati zbog nezainteresovanosti svojih roditelja. Žan-Pol ih je sačekao s osmehom. Njihovo prisustvo u bašti odagnalo je njegovu tugu kao što sunčevi zraci rasteraju oblake. – Drago mi je što ste ustali – rekao je i podbočio se. – Mislio sam da ću morati da počnem bez vas. Jeste li spremni? Čeka nas mnogo posla. – Uveo ih je u staklenik i odabrao alat, a zatim su se zaputili prema šupljem drvetu.

– Potpuno je šuplje – uzviknula je Storm i nagnula glavu prema Gasu. Njen brat je zaboravio malodušnost koja ga je mučila i uspentrao se, potpuno očaran.

– To je prava jazbina – rekao je posmatrajući šupljinu u kori drveta, koja je predstavljala savršeno mesto za igranje. – Moramo da nađemo nešto da stavimo na zemlju. Nešto meko – rekao je.

– Nešto kao seno – predložila je Storm.

– Da, nešto kao seno. Žan-Pole! – uzviknuo je Gas i provirio iz šupljine. – Gde možemo da nađemo seno da obložimo pod?

– U ovo doba godine nema sena. Ali mogu da nam posluže i drveni opiljci, a ja znam i gde ćemo ga naći. Trebaće nam i merdevine i drvo za kućicu. Pođite sa mnom!

Dovezli su materijal kolicima do drveta, a onda se Žan-Pol vratio da

uzme merdevine iz staklenika, gde ih je Ava uvek držala. Kad se vratio, Miranda je izašla iz svoje radne sobe i posmatrala decu, koja su joj uzbuđeno pričala o svom projektu. Nikad ih nije videla tako zanesene. Tako širok osmeh nije mogao da im izmami čak ni *Gospodar prstenova*. Kad je ugledala Žan-Pola, zavukla je ruke u džepove kaputa i osmehnula se. Osetio je njen parfem s mirisom limete. Bila bi lepa žena da nije imala taj nezadovoljan izraz lica osobe koja vapi za nežnošću. – Vidim da ste bili vredni – rekla je, navlačeći rubove kaputa od ovčje kože. Pogled mu je skliznuo do njenih stopala. Primetila je taj pogled i nasmejala se. – Možete isterati devojkicu iz Londona, ali ne možete isterati London iz devojkice! – Bila je svesna da tu na selu deluje smešno u *đina* cipelama otvorenih prstiju.

– Pošto će mi pomagati u bašti, moraću da im uzvratim kućicom na drvetu. Odavde će moći da vide vrh zvonika hartingtonske crkve. Proverio sam baštu. Ima mnogo posla. Ko je čupao korov na obodu?

– O, to je uradio gospodin Andervud. Nedavno sam ga zaposlila. Obavlja manje poslove, znate, skuplja lišće. – Nije znala šta on tačno radi. – Sigurne je tu negde.

– Onda bi on mogao da mi pomogne. Trebaće mi više od jednog para ruku. Imaćemo mnogo posla. Moraćemo da počupamo propale biljke i da zasadimo nove. Ima li negde u okolini rasadnik?

– Ima, i to veliki, blizu golf kluba. Ne možete da ga promašite. Prilično je dobar, kako su mi rekli. Uzmite moja kola.

Žan-Pol je prislonio merdevine uz drvo i popeo se noseći pod miškom daske i namotan kanap. Iako je bilo hladno, radio je u košulji i farmerkama. Bio je vitak i gibak i prelazio je s grane na granu kao da je drveće njegovo prirodno stanište.

– Gase, dodaj mi čekić – rekao je, izvadio ekser iz džepa košulje i stavio ga među zube. Gas je skočio s drveta, uzeo čekić i popeo se uz merdevine. Pružio je čekić Žan-Polu. – Dobro, dođi ovamo i čvrsto drži ovu dasku. – Gas je pogledao majku, koja ga je posmatrala s ozbiljnim izrazom lica.

Podstaknut majčinom pažnjom i Žan-Polovim poverenjem, Gas je revnosno poslušao. Žan-Pol se nije ponašao prema njemu kao prema detetu, već kao prema sebi ravnom, kao da je u stanju da pomaže kao bilo koji

odrastao čovek. Žurno se spuštao i peo uz merdevine noseći alat i kanap, dodajući mu drvene dašćice i gredice. Gledao je Francuza kako pravi platformu oko grana. Kad ju je učvrstio, napravio je zidove, ostavljajući otvore za vrata i dva prozora. Napravio je pravi krov od dve table šperploče koje je našao u šupi. Iskoristio je vrata sa stare komode koja je pripadala Popi. Savršeno su se uklopila, a Gasu nije smetalo što su ružičasta. Filip nije voleo da baca stare stvari i svašta je čuvao, od garnišni do stare peći na drva. Miranda se iznenadila kad je videla šta je sve Žan-Pol pronašao. Ona nije ni znala da to imaju u šupi.

Pogledala je na sat, svesna da bi trebalo da ode da piše, ali Žan-Pol ju je začarao. Sešće za kompjuter kad deca odu na spavanje i odgovoriće na imejllove u vezi s tekstovima za časopis i napraviće izmene u onima koje je već napisala. Sada će nastaviti da uživa posmatrajući Francuza kako zabavlja decu.

– Zasad ćemo ostaviti ove merdevine – rekao je Žan-Pol Gasu – dok ne napravimo lestve za kućicu. Za to su nam potrebne daske odgovarajuće veličine. Možeš da pođeš sa mnom da ih izaberemo. U okolini sigurno postoji neka strugara.

– To će znati gospodin Ficherbert – rekao je Gas. – On je naš sused.

– Onda ćemo ga pitati – odvratio je Žan-Pol, silazeći niz merdevine. Gas je ostao na grani, zureći preko vrhova krošnji u zvonik Svete Hilde koji je parao nebo. – Pogledajte! To je gospodin Andervud – uzviknuo je, mašući. – Gospodine Andervude, ja sam na drvetu!

Gospodin Andervud je pogledao prema kućici na drvetu. – To je prava palata! – zadihano je rekao, skidajući kapu u znak pozdrava.

– Ovo je Žan-Pol, pejzažni baštovan – rekla je Miranda, nadajući se da je Žan-Pol neće ispraviti.

– Drago mi je – rekao je gospodin Andervud. – Ja sam malo raščišćavao – značajno ga je obavestio. – Ima mnogo posla u bašti. Drago nam je što će nas biti dvojica. – Žan-Pol je gledao starca i shvatio je da mu je potrebno da se oseća korisnim.

– Drago mi je što ću vam biti od pomoći – rekao je uz osmeh. Gospodin Andervud se isprsisio i klimnuo glavom. – Potrebno nam je još dvoje pomoćnika. Gas i Storm – dodao je Žan-Pol i namignuo.

Gospodin Andervud je ponovo klimnuo glavom i izvio usne u osmeh. – Mogli bi odozgo da paze na tiganjdžije.

– Tiganjdžije?

– Na zečeve – objasnio je gospodin Andervud. – Uzeću pušku i upucaću lopuže, zatim ću ih ispržiti u tiganju. Samo za to i valjaju. – Žan-Pol se setio kako je s Avom i s decom posmatrao zečeve u sumrak. Popi je imala običaj da im ostavi šargarepu u činiji i bila je zadovoljna kad bi je ujutru našla praznu.

Pucnuo je jezikom. – Obezbedićemo povrtnjak da ne mogu da uđu. Više bih voleo da se sprijateljim s njima nego da ih spremam za večeru – rekao je i zacerekao se.

– Ja bih volela da imam jednog kao kućnog ljubimca – rekla je Storm.

Žan-Pol ju je potapšao po glavi. – Uskoro ćeš deliti s njima jazbinu – rekao je. – S njima i s vevericama.

Miranda se nevoljno vratila u tišinu svoje radne sobe, sela za radni sto i uključila kompjuter. Posle izvesnog vremena usredsredila se na pisanje imejlova a zatim i na pisanje članka. Prsti su joj leteli po tastaturi.

Tog popodneva Žan-Pol je poveo Gasa i Storm da kupe seme. Gas mu je pomagao puneći korpu i birajući seme za povrće sa Storm. Uzimali su pakovanja s polica kao da su slatkiši. Žan-Pol je odlučio da mu pošalju s *Lusiola* seme koje nije mogao da nađe u rasadniku.

Dok su se vraćali, zaustavili su se na farmi Džeremija Ficherberta. Žan-Pol je se dobro sećao. Džeremijev otac Ijan, vodio je farmu pre njega. Džeremiju je tad bilo dvadesetak godina. Pomagao je tokom žetve, radio je na vršalici. Žan-Pol je sumnjao da ga se Džeremi sećao. Nikad se nisu upoznali.

Džeremi je bio u radionici sa svojim upravnikom farme. Razmatrali su mogućnost da zamene stari *mesi ferguson* traktor. Kad je ugledao decu u do vratku, prekinuo je razgovor i pošao prema Gasu zajedno s Gospodinom Benom, koji se gegao, njušio mu čizme i uzbuđeno mahao repom. Gasove čizme mirisale su na Rendžera. – Zdravo – uzviknuo je Džeremi.

– Ja sam Žan-Pol. Radim na imanju Mirande Klejborn.

– Ah. – Džeremi je klimnuo glavom. – A ovo dvoje vam pomažu, je li?

– Tako je. Ne bih mogao bez njih – odgovorio je, osmehujući se. Džeremija je ohrabrio Francuzov osmeh.

– Šta mogu da učinim za vas? – upitao je.

– Treba mi deblo da napravim lestve za dečju kućicu na drvetu. Pomislio sam da možda vi znate gde mogu da ga kupim.

– Da kupite? Blagi bože. Ne treba da ga kupite. Ja imam drvljanik pun debala. Stalno obaramo drveće. Dođite, pokazaću vam. – Njih dvojica se zaputiše preko farme dok su ih deca i Gospodin Ben pratili. Vršalica je bila ona ista prekrivena požnjevenom pšenicom. Zelena boja kojom je bila ofarbana šupa gotovo se oljuštila, a talasasti limeni krov bio je prekriven mahovinom i lišćem. Setio se kako su preko leta on i Ava dovodili decu da se igraju na brdima žita. Ijan nije mario što su pravili nered i strpljivo je čistio pod kad bi otišli. Sve bi uradio za Avu Lajtli.

Džeremijeva šupa bila je puna debala, cepanica i bala sena. – Kao što vidite, ovde imamo i više nego što vama treba.

– Ako možete da nam odvojite neko deblo, bićemo vam zahvalni.

– Učinićete mi uslugu. – Pogledao je Žan-Pola, koga nije mogao da zamisli kao radnika na Hartingtonu. – Kako vam je tamo?

– Tek sam juče stigao.

– Oh – odgovorio je Džeremi, pitajući se za koji posao ga je Miranda unajmila. – Klejbornovi su fini ljudi.

– Jesu. – Žan-Pol je protrljao bradu. Odjednom je osetio neodoljivu potrebu da se raspita za Avu. – Da li poznajete prethodne vlasnike? – Trudio se da prikrije podrhtavanje glasa.

– Poznajem ih. Ava Lajtli je bila sjajan baštovan. Da li ih vi poznajete?

Žan-Pol je odmahnuo glavom. – Sad sam ja baštovan.

– Ah – rekao je Džeremi, saosećajno se osmehujući. – Na vama je teret važnog nasleđa.

– Znam. – Napravio je izraz lica kao da ga obeshrabruje sama posao na zadatak koji treba da obavi. – Zna li zašto su se odselili?

– Filip je imao moždani udar. Mislim da je kuća postala prevelika za njih.

– Zna li kuda su se odselili?

– Bojim se da nemam pojma. Nekoliko godina su živeli vrlo povučeno, a onda su otišli bez fanfara. Ljudi bi voleli da su mogli da ih isprate. Bili su vrlo omiljeni ovde. – Načas je zastao, a onda dodao: – I privrženi jedno drugom.

Žan-Pol se okrenuo, pretvarajući se da traži decu. Nije želeo da Džeremi primeti koliki mu bol zadaju njegove reči. Zaškrgutao je zubima i pokušao da se pribere, ali komadić tuge isprečio mu se u grlu. Kako bi ga se oslobodio, sagnuo se i potapšao psa. Gospodin Ben je prislonio vlažnu njušku uz njegovu ruku. Džeremi nije ni znao šta je izazvao. Žan-Pol je na trenutak zadržao nadlanicu na njušci Gospodina Bena kako bi dobio na vremenu. – Prelepa životinja – rekao je.

– Gospodin Ben je zaista poseban – odvratio je Džeremi i zacerekao se. – Wolfgang je prilično star. Skoro ceo dan spava.

Žan-Pol je pozvao decu i dogovorio se da se kasnije vrate s odgovarajućim vozilom kako bi prevezli deblo. – Drago mi je što sam vas upoznao – rekao je Džeremi. – Voleo bih da svratim da vidim kako vam ide. Te bašte su nekad bile zaista izuzetne.

– Kad god poželite – odgovorio je Žan-Pol.

– Ako vam treba pomoć, ja imam snažne momke ovde na farmi i rado ću vam ih pozajmiti.

– Jesu li one krave pored reke vaše? – upitao je.

– Jesu. To je rasa aberdin angus.

– Sprijateljile su se sa Storm. – Pogledao je devojčicu. – Nisi ih zaboravila, zar ne?

– Nisam – odgovorila je. – Imaju hrapav jezik. Fine su.

– Imam i konje. Rekao sam i Mirandi, ali da znate, ako vi ili deca poželite da jašete, javite mi. Visper je vrlo dobroćudan.

– To bi bilo zabavno – odgovorio je Žan-Pol.

– Dobro. – Džeremi je gledao za njima dok su ulazili u Mirandin džip. – Nadam se da ćemo se češće vidati. – Mahnuo im je dok su se udaljavali s farme.

Bilo je nečeg zagonetnog u vezi sa Žan-Polom. Nije izgledao kao baštovan. Pre svega, bio je previše lep. Džeremi je zavrteo glavom i osmehnuo se. Njegovo prisustvo u Hartingtonu jednako je kao da je neko

pustio mačku među golubove.

ZIMA

*Za dugu su potrebni i sunce i kiša**Hartington haus, 1979.*

Tako je započeo naš zajednički projekat. Dragi Filip bio je oduševljen kao i ja; Anri će biti zadovoljan što se njegov sin uključio, a vrata u Francuskoj ostaće otvorena za Filipa, koji se vratio svom proučavanju i zaronio u istraživanje. Ostavio nas je da napravimo pejzažnu baštu. Nisam pokazala Filipu sliku. Bila je previše lična, kao da je doprla iz samog srca G. F-a i zato sam smatrala da nemam pravo ni sa kim da je delim. Naslikao ju je za mene i bila sam iznenađena i dirnuta što se potrudio da shvati šta me pokreće. Bila je to prva tajna koju sam sakrila od svog muža. Postala je prva od mnogih koje su se uvukle u naš brak kao otrovni bršljan.

Ava i Žan-Pol su počeli da kopaju obode pejzažne bašte na osnovu Žan-Polove slike. Štapovima su obeležili stazu koja je vijugala kao potok, dovoljno široka da dvoje ljudi komotno koračaju jedno pored drugog. Statuu će oivičiti kamenjem kako bi biljke rasle između njega. Hektor im je pomogao na svoj tihi svečani način, a Ijan Ficherbert im je dozvolio da koriste njegov mali traktor s prikolicom kako bi mogli da odvezu iskopanu zemlju. Dan je bio sunčan, nebo jasnoplavo, bez ijednog oblačka. Radili su u kratkim rukavima. Iako je bilo sveže, Ava je na sebi imala ljubičasti kombinezon, kosu je zakačila olovkom, a Žan-Pol je obukao farmerke sa spuštenim strukom i košulju.

Za ručak su pojeli sendvič, ne želeći nepotrebno da odlažu posao. Seli su na prostirku, a Hektor je otišao u staklenik da donese svoj ručak. Ava nije očekivala da će uživati u Žan-Polovom društvu. Ljutila se zbog njegovog dolaska i bila je sumnjičava prema njemu zbog njegovog dobrog

izgleda, kao da to što je lep podrazumeva i da je površan. Pogrešila je.

– Zašto se tvoj otac ne slaže s tim da slikaš? – upitala je i zagrizla sendvič s ćuretinom.

Žan-Pol je slegnuo ramenima. – Želi da ja budem isti kao on. Ja sam mu sin jedinac. Vrlo je ambiciozan čovek, koji voli da kontroliše ljude. Nikad mi se nije svidao.

– To je tužno. To što ti se ne sviđa tvoj rođeni otac.

– Navikao sam. – Ponovo je slegnuo ramenima.

– Trebalo bi da bude ponosan što tako lepo slikaš.

– Nije ponosan. Osim toga, ne slikam dovoljno dobro. – Malodušno je zavrteo glavom. – Radim to za sebe. Nikad neću biti dovoljno dobar da se profesionalno bavim slikarstvom.

– Zašto?

Očaravajuće joj se osmehnuo i na trenutak je pogledao veoma nežno.

– Zato što sam ja realan, Avo. Ne živim u svetu snova. Znam da nisam dovoljno dobar. I moj tata to zna.

– To što nećeš zarađivati novac slikanjem ne znači da to nije vredno truda.

– Znam.

– Dakle, šta tvoj otac očekuje od tebe?

– Da gajim vinograd. Da pravim dobro vino. Da sačuvam porodično ime. Da nasledim *château* i da napravim sina kako bih njemu preneo sve to što je moj otac uradio.

– Zar ne možeš jednostavno da mu kažeš da te ostavi na miru? Nisi dete.

Žan-Pol je spustio sendvič i odjednom je izgledao zabrinuto. – Ne želim da povredim majku. Ja sam joj sve što joj je ostalo. – Načas je zadržao pogleda na njenim očima. – Nema nikakav brak. Moj otac ima ljubavnicu u Parizu. *Maman* živi u Bordou. *Lusiol* joj mnogo znači. Srce bi joj prepuklo kad bi me otac razbaštinio.

– Ne razumem. Radiš ono što on traži od tebe zbog dvorca?

– Nije to bilo kakav *château*. Poseban je. Možda ćeš ga jednog dana videti i shvatićeš. Za mene je čaroban, kao što je za tebe čaroban *Hartington haus*.

– To znači da je zaista čaroban.

– Pristao sam da dođem ovamo zato što me je *Maman* zamolila. Nije reč samo o dvorcu, već i o mojoj majci i o potrebi da učinim ono što je ispravno. I ona voli svoj dom i celu sebe je uložila u njega. Ljubav koju je mogla da uloži u mog oca, uložila je u mene i u *Lusiol*.

– Zatekao si se usred nečeg što prevazilazi tvoje mogućnosti – priznala je.

– Da.

– Neki ljudi baš umeju da iskomplikuju sebi život.

– Ne bih rekao da to čine namerno.

– Možda si u pravu. Ja sam zahvalna za jednostavan život koji vodim. Nije uzbudljiv, ali je miran. Mnogo bih žrtvovala za mir.

– Filip i ti imate sreće. Imate dobar brak.

– Znam. – Nežno se osmehnula. – On je dobar čovek, kao dobro jaje.

– Dobro jaje? – Žan-Pol se nasmejao u neverici.

– O, nikad nisi čuo taj izraz? – Odmahnuo je glavom. – Jaja mogu da se sprema i tako da budu živa, ali ko voli živa jaja? Jesi li shvatio? – Oboje su se nasmejali. Kad je pokušala da čuje taj izraz ušima nekog stranca, shvatila je da je zaista glup.

Tog popodneva, kad su se deca vratila iz škole, došla su u baštu da gledaju majku dok radi. Filip je obukao zelenu štepanu jaknu i velingtonke i izveo pse u šetnju. Berni i Tarkvin uzbuđeno su se valjali po travi, a njihov lavež je odjekivao kroz vlažan vazduh. – Ne zaboravi da tvoji roditelji dolaze za vikend, Šrab – podsetio ju je dok je koračao prema golubarniku.

– Filip je ubeđen da ne mogu da zapamtim ništa drugo osim biljaka – rekla je Žan-Polu i zacerekala se. – On misli da ja živim u nekom drugom svetu, na planeti Ava!

– Ja bih voleo da živim na planeti Ava – rekao je Žan-Pol i otpio poveći gutljaj piva.

– Mislim da je to nemoguće. To ja zaista usamljena planeta.

– I ja volim da se osamim.

– Dobro. Onda ne treba da brinem što živiš u kućici. Pomišljala sam da pozovem sve Todine rođake da se upoznaju s tobom.

– Postoji samoća i usamljenost – rekao je uz osmeh. – Volim da budem sam, ali ne volim da budem usamljen i zato, ako su lepe, biće mi drago da ih upoznam. – Ustao je i nasmejao se, a zatim je pružio Avi ruku i povukao je.

– Dobro, gospodine Francuzu! – rekla je. – Zvaću Todi. Ali ako se ispostavi da su devojke prasice, nemoj mene da kriviš. Znam da Francuzi imaju vrlo visoke kriterijume kad je reč o ženama.

– Možda. Ali Englezi imaju nešto što Francuzi nemaju.

– Šta je to?

– Smisao za humor.

Nasmejala se. – Drago mi je da se ne vrti sve oko manikira i svilenog rublja.

– Ali zamisli moć te kombinacije – svilenog rublja i smisao za humor? Takva žena bila bi zaista izuzetna, zar ne?

– Moram priznati da nisam mnogo razmišljala o tome. Sad, nazad na posao! Sačuvaj svoje seksi misli za usamljeničke sate u kućici.

Arči, Angus i Popi pomogli su im da natovare kolica busenima trave koje su Ava i Žan-Pol iskopali motikama. Urolali su ih kao duge tepih-staze. Kad im je ta igra dosadila, tražili su insekte u raskopanoj zemlji, zadovoljno skičeći kad bi naišli na debelu glistu ili na stonogu. Ava ih je naučila da vole sva stvorenja, objasnila im je zašto su korisna u bašti i kako žive, tako da su ih deca poštovala i ponašala su se prema njima kao prema živim bićima, a ne kao prema igračkama. – Pogledaj, mama! Ovo je baš mesnata glista – uzviknuo je Arči, pažljivo je spuštajući na list koji je zatim doneo majci.

– Divna je – složila se Ava kad je zastala da pogleda. – Dušo, sad nađi neko mesto za nju. Kasnije će je naći neka ptica, ako bude imala sreće. Biće to prava gozba za glasnog goluba. – Kad je pokazao glistu i bratu i sestri, Arči je poslušao majku i spustio glistu u blato. Angus se popeo na traktor oponašajući brujanje njegovog motora i okrećući volan levo i desno, dok se Popi pravila da su rolne trave rolat s marmeladom koje prevoze u pekaru. Bašta je odzvanjala od njihovog smeha. Bio je to samo još jedan uobičajen dan u *Hartington hausu*. Za Žan-Pola to je bio nov i uzbudljiv svet. On nije iskusio život sa složnom porodicom ispunjenom ljubavlju.

Te večeri Ava je pozvala Žan-Pola da ostane na večeri. Pošto su se okupali i presvukli blatnjavu odeću, seli su u dnevnu sobu pored vatre. Deca su bila u krevetu, iscrpljena posle igranja na svežem vazduhu. Pošto im je pročitao *Plišanog zeca*, Filip je sišao u kratkom kućnom mantilu i u papučama i otvorio je bocu vina. – Vaša bašta polako dobija oblik – rekao je, unoseći čaše na poslužavniku. Ava je sedela na sofi kose labavo vezane u konjski rep tako da su joj pramenovi slobodno padali na lice i vrat. Na sebi je imala široke pantalone i dugu marokansku kućnu haljinu i grimizne papuče sa šljokicama. Obrazi su joj se zajapurili od rada na hladnom vazduhu, a oči su joj sijale od sreće. Bio je to savršen dan.

– Na redu je sađenje – rekla je, osmehujući se Žan-Polu. – Na proleće ćemo biti nagrađeni za trud. Božanstveno će izgledati! – Žan-Pol se zavalio u fotelju, krajevi vlažne kose ličili su mu na bičeve.

– Nikad nisam pomislio da bi kopanje bašte moglo da bude zabavno – priznao je.

– To je tek početak. Kopanje je malo dosadno – rekla je Ava. – Sađenje je zabavno, a posmatrati kako biljke rastu predstavlja šlag na torti.

– Šta ćete posaditi? – upitao je Filip, pružio im čaše vina, a onda je i sam seo.

– Napravila sam skicu – rekla je Ava i izvadila iz džepa grubo presavijeno parče papira. – Želim vatromet boja. Želim mnogo žbunja i cveća. – Pogledala je Žan-Pola, svesna da on zna da je pri tom imala na umu njegovu sliku. – Htela bi da posadim strupnik, geranijume, ruže, tuberoze, zvončiće, lavandu, jedić, vučiku, bele rade. Gospode, ne mogu da se zaustavim.

– To zvuči predivno haotično. Kao ti, Šrab. – Filip se dobrodušno zacerekao.

– Zagrizli smo prevelik zalogaj, ali mislim da ćemo uspeti. Žan-Pol i Hektor su spremni da rade kao robovi.

– Ja sam dobar kao jaje! – rekao je Žan-Pol i nasmejao se.

– Dobro jaje, a ne ono živo – dodala je Ava uz osmeh. – Vratićemo te u Francusku kao Engleza.

– Nazdravljam u to ime – dodao je Filip.

– Mamice. – Popi je stajala u dovratku u svojoj beloj pidžami, držeći

svoju tikvicu umotanu u ćebence. – Monti ne može da zaspi – rekla je, privijajući tikvicu uza se.

– O, bože – rekao je Filip, pristajući na igru. – Jesi li pokušala da ga ljuljaš?

– Jesam – ozbiljno je odvratila. – Ali i dalje je budan. I ne da *meni* da zaspim.

– Dođi – nežno je rekla Ava, šireći ruke. – Mislim da ti treba malo maženja, ljubavi. Nije zabavno što ti taj nevaljali Monti ne dozvoljava da zaspiš, je l' da? – Popi je klimnula glavom. Nikad nije ni posumnjala u to da će je roditelji dočekati s ljubavlju, bez obzira na to koje je doba noći.

– Mnogo sam umorna – rekla je, privijajući se uz majku. Ava ju je podigla u krilo i zagrlila je, ljubeći je u slepoočnice. – Tatice, ako ja budem volela Montija kao što mali dečak voli plišanog zeca, hoće li i on postati stvaran?

– Ah – rekao je Filip mršteći se. – Nisam siguran da se ta čarolija odnosi i na povrće. To je pitanje za vilu povrtlarku.

– Tako bih volela da on bude stvaran – uzdahnula je.

– Ako želiš da on bude stvaran, dušo, i biće. Može da bude sve što ti poželiš. Samo treba da upotrebiš maštu – rekla je Ava.

– Ali ja hoću da svi ostali vide da je on stvaran.

– Vidimo mi to – umešao se Žan-Pol, nagnuo se i nalaktio na kolena. – Za mene je on bio stvaran od trenutka kad si me upoznala s njim. – Popi je sakrila smešak iza ćebenceta. Prikrila je zadovoljstvo praveći se da je pospana.

– Vidiš – rekla joj je Ava i ponovo je poljubila.

– Mislim da bi trebalo da ga vratiš u krevet – rekao je Filip. – Ujutru će biti prgav ako se ne bude naspavao. – Ava je spustila Popi i izvela je iz dnevne sobe. Devojčica je uhvatila Žan-Polov pogled i stidljivo se nasmešila.

Ostatak nedelje proveli su sadeći cveće i žbunje. Držali su se Avinog plana, a pre nego što bi zasadili biljku, stavili bi je, još u saksiji, na mesto predviđeno za sadnju. Žan-Pol ju je slušao dok je objašnjavala zašto ih tako

ređa i dok ga je strpljivo učila imenima biljaka i uslovima u kojima uspevaju. Na kraju dana deca su zalila sadnice svojim kanticama. Krajem nedelje završili su sađenje. Kao nekom čarolijom, navukli su se sivi oblaci i počela je kiša. Deca su trčala unaokolo otvorenih usta hvatajući kapi isplaženim jezikom, dok su se Ava i Žan-Pol smejali, zapanjeni tom srećnom slučajnošću. Hektor je odvezao traktor na farmu Ijana Ficherberta, čudeći se ekscentričnosti te porodice.

Ava je zamolila Todi da dovede svoje rođake na ručak u nedelju, kako bi se upoznale sa Žan-Polom. Todi je bila oduševljena i obećala je da će dovesti dve, a možda i tri dvadesetogodišnjakinje između kojih će Žan-Pol moći da bira. – Sve su vrlo lepe – uveravala ju je. – Naročito Lizi. Bože, da sam samo deset godina mlađa, bacila bih se na Žan-Pola. – Avini roditelji, Donald i Veriti, stigli su u petak uveče s Hajncom, malim riđim jazavičarem koji je piskutavim lavežom i kratkim nogama prepao Bernija gotovo koliko i Gospodina Frizbija.

Ava je ličila na majku – privlačnu ženu sa zelenim očima i izraženim kostima kojoj nikad nije bilo hladno, ali njena nametljiva priroda mislosrdno se razblažila u Avi. Sa sedom kosom skupljenom u punđu nalik košnici, glava joj je delovala nesrazmerno u odnosu na kratko telo, ali čak se ni njena ćerka nije usuđivala da joj kaže kako joj je frizura staromodna i da joj loše stoji. Njen muž je odavno prestao to da primećuje; njenoj prirodi bila je svojstvena potreba da privlači pažnju i niko to nije mogao da zanemari. Govorila je ono što misli, što je svojstveno starim ljudima, i sve je najbolje znala, što je svojstveno bakama. Ali Veriti je volela svoje unuke, uvek im je donosila poklone i pričala im priče koje je izmišljala, držeći njihovu pažnju živopisnim opisima i neobičnim likovima, uključujući i njihove igračke koje su u njenim pričama oživelili zahvaljujući čaroliji.

– Jeste li znali da je Dejzi Houpton napustila muža i četvoro dece i pobešla s Južnoafrikancem koji ima vinograd u Konstanciji? – rekla je Veriti tokom večere. Bila je veoma zadovoljna Avinim zaprepašćenjem. – Znam – nastavila je Veriti, a punđa joj se zatresla dok je vrtela glavom. – To je grozno. Siroti Majkl ne zna gde se nalazi. Mora sam da podiže četvoro dece. A Oliver nije stariji od Arčija.

– To je strašno – rekla je Ava, kojoj je Dejzi bila školska drugarica. –

Kako majka može da ostavi četvoro dece?

– Zaista – složio se Filip. – To je sramota.

– Sramota – ponovio je Donald. Slušao je o tome otkad su pošli iz Hempšira i prilično mu je dosadilo. Veriti se zagrejala za priču i sve vreme je telefonirala prenoseći je svojim prijateljicama.

– Od majke pouzdanog izvora – odgovorila je Veriti Filipu kad ju je pitao kako je saznala za to. – Kao što možete da pretpostavite, ona je van sebe. Čovek ne očekuje da će ga sopstveno dete tako javno poniziti. Zbog Južnoafrikanca! Pobegla je na drugi kraj sveta. Nije mi jasno zašto nije povelu decu sa sobom. Kakva je to žena koja može da ostavi svoju decu? Nezamislivo!

– Sigurno je bila strašno nesrećna – rekla je Ava, pokušavajući da nađe neku lepu reč za Dejzi.

– Gluposti, dušo! Stisni petlju i guraj dalje. Čovek ne može očekivati da stalno bude srećan. To je nevolja s vašom generacijom, niste doživeli rat. Očekujete da budete srećni kao da imate pravo na to. To nije pravo, već bonus. Jagoda na torti. Dejzi je majka i duguje svojoj deci da ih podigne. Ta deca će živeti sa saznanjem da su napuštena. Zamislite kakav će to ožiljak ostaviti. Sirota deca. Srce me boli zbog njih. *Srce* me boli – naglasila je. – Dušo, ova supa je zastrašujuće dobra. Šta je to?

– Paškanat i đumbir. Baš mi je drago što ti se sviđa – rekla je Ava, i dalje razmišljajući o skandalu.

– Da si nastavila da se družiš s Dejzi, ona možda ne bi uletela u takvu zbrku – nastavila je Veriti. – Bila si joj uzor. Kakva šteta! – Donald je pogledao Filipa i zakolutao očima.

Sutradan je Ava provela majku kroz baštu. Žan-Pol je došao da radi iako je bila subota. – Hoću da zalijem ove biljke – objasnio je. – A deca hoće da zapale logorsku vatru.

– Ja sam Avina majka – rekla je Veriti. Nije se rukovala s njim; uostalom, on je samo baštovan. Međutim, kad ju je Žan-Pol uhvatio za ruku, prineo je usnama i promrmljao *enchante*,¹⁵ Veriti nije znali da li da se zaprepasti ili da se oseti polaskanom.

- Baš su vas uposlili – rekla je, trudeći se da ne deluje uzbuđeno.
- Ja ne volim da dokoličim. Prija mi da radim.
- Pa, u ovoj bašti posla vam neće nedostajati, zar ne?
- Gde su deca? – upitala je Ava.
- U šupljem drvetu. Igraju se pirata. – Provukao je prste kroz kosu, nameštajući je u gust sjajan bokor na temenu.
- Je li moj Hajnc s njima?
- Jeste, *madame*. Mislim da je on morski pas.
- Šta su onda Berni i Tarkvin? – upitala je Ava uz osmeh.
- Morska čudovišta.
- Odakle ste? – upitala ga je Veriti.
- Iz Bordoa – odgovorio je.
- Biće da tamo proizvode baštovane, je li?
- Tako je – odvratio je Žan-Pol.

Namrštila se, ne znajući gde da ga smesti u ljudskom lancu ishrane. – Čime se bave vaši roditelji?

Žan-Pol vragolasto iskrivi uglove usana. – Rade u industriji zabave i održavanja – odgovorio je. Ava ga je zbunjeno pogledala.

– Zbilja? – upitala je Veriti, nimalo oduševljena.

– Da, otac se zabavlja, a majka održava kuću. – Pošto je to rekao, odšetao je.

– Blagi bože, kako je neučtiv – primetila je Veriti, zaprepašćeno gledajući za njim. – Jesi li čula šta je rekao? Da mu se otac zabavlja! Nemoj mi reći da je to tvoj baštovan?

– Mama, samo se našalio! Sećaš li se da sam ti pričala o Filipovom prijatelju, Francuzu Anriju de la Grandijeru? Žan-Pol je njegov sin. Došao je da radi godinu dana, kako bi stekao iskustvo.

– Sećam se da si ga pomenula. Ipak, prilično je neučtiv. Da nije tako privlačan, uvredila bih se.

– Pozvala sam Todi da siđe sutra na ručak i da povede neke svoje rođake. Mislim da bi trebalo da ga upoznam s devojkama njegovih godina.

– To je vrlo lepo od tebe, draga. Sigurna sam da to prevazilazi obaveze koje imaš prema njemu. Ipak, čovek nikad ne zna kako da se ponaša prema nekom njegovog položaja. On nije ni possluga ni gost.

- On je prijatelj – objasnila je Ava.
- Ako ti tako kažeš, mada ja volim kad su odnosi jasno definisani, nevolje nastaju tamo gde ne postoji jasna granica. Kad ljudi ne znaju gde im je mesto.
- Majko, vrlo si staromodna.
- Pa, jesam. Valjda jesam. Ali sam i u pravu, znaš.

U nedelju je Todi došla na ručak s Gospodinom Frizbijem, s blizancima i s dvema vrlo mladim rođakama, Lizi i Samantom. Dečaci su otrčali ka logorskoj vatri čim su primetili dim iznad zida povrtnjaka. Devojke su pratile Todi i kao da su ostale bez daha od uzbuđenja. Ava ih je srdačno dočekala i uvela ih u dnevnu sobu gde je Veriti držala banku sedeći na sofi s Filipom i Donaldom. Devojke su nesumnjivo bile lepe, plavokose, plavih očiju naglašenih debelom linijom ajlajnera. Obe su bile prsate, Lizi je bila mršavija od Samante i na sebi je imala uske farmerke s ružičastim džemperom na kome je pisalo Zapali me. Na usnama joj se presijavao ružičasti sjaj, a oko ručnog zgloba joj je zveckalo desetak narukvica. Samanta je bila punija, imala je ružičaste obraze, mini-val i crveni lak na noktima. Nosila je plavu košulju i usku suknju koja se širila pri rubu. Stajale su u oblaku parfema anais anais, koji je Avu naterao na kihanje. Gledala ih je dok su se rukovale s njenom majkom. Bile su učtive, mada pomalo napadne, lepog ali bezizražajnog lica kao u dobroćudne krave. Sudeći po Donaldovom izrazu lica koji je napravio kad je ustao da se upozna s njima, on ih je smatrao zanosnim.

– Gde je on? – prošištalala je Todi, spustila Gospodina Frizbija s ramena, uzela ga u naručje i počela ga po stomaku.

– Napolju je s decom – odgovorila je Ava.

– Hajde da odvedemo devojke – predložila je Todi. – Biće im manje neprijatno da se upoznaju tamo nego ovde.

– Dobra ideja – rekla je Ava. – Lizi, Samanta, dođite da vidite logorsku vatru.

– Zar morate da idete? – Donald se taman bio prepustio uživanju. Ustao je da pođe za devojka, ali ga je žena zgrabila za kaiš.

– Ne, dragi. Ti si starac. Došle su da upoznaju Žan-Pola. Sedi i ponašaj se u skladu sa svojim godinama.

– Pomislio sam da bi bilo lepo da gledam unuke.

– Ne, ne bi bilo lepo. – Osmehnula se kad je Donald ponovo seo i prekrstio ruke. – Pročitao si natpis na njenom džemperu i doslovno si ga shvatio. Mislim da se poruka odnosi na Francuza, a sudeći po njegovom izgledu, neće mu biti teško da je zapali.

15.

Hladno oštro zimsko jutro. Miris zapaljenog lišća. Vazduh prošaran našim dahom.

Ava je posmatrala devojke kako se kikoću i flertuju sa Žan-Polom. On se naslonio na vile, rubove košulje nemarno je upasao u farmerke, koje su naglašavale njegove uske kukove i duge noge. Zavrnulo je rukave pokazujući blago preplanule podlaktice i šake već ogrubele od rada u bašti. Iskrivio je uglove usana u osmeh i drsko ih je gledao, očigledno uživajući u njihovoj pažnji. Ava je stajala pored Todi praveći se da gleda decu, ali videla je i njega krajičkom oka. Lizi i Samanta su se nagnule prema njemu, a njihov govor tela nesumnjivo je otkrivao da ga smatraju privlačnim. Ava je bila zadivljena tim koketnim plesom i setila se svog prvog sastanka s Filipom. Imala je osećaj da se to dogodilo veoma davno. U društvu ta dva mlada stvorenja osećala se starom i aljkavom – kao jarebica pored rajskih ptica.

– Je l' misliš isto što i ja? – rekla je Todi, puštajući Gospodina Frizbija da joj skoči s ramena i da trči oko leja s povrcem.

– Ne bih rekla, Todi – hladno je odgovorila Ava.

– Pored Lizi i Samante osećam se neprijatno odraslom.

– Da, znam na šta misliš – složila se uz osmeh.

– Nikad nisam pomislila da ću ovoliko ostariti. Njih dve imaju ceo život pred sobom. Udvaranje, brak, deca. Još imaju vremena da izaberu sebi muškarca. Još imaju izbora. Rastužim se kad pomislim da više nikad neću tako flertovati i da neću prvi put voditi ljubav.

– Mi imamo nešto novo čemu možemo da se radujemo – rekla je Ava, ali nije joj bilo sasvim jasno šta je to novo.

– Kao što su avanture i razvod.

– Ne budi tako cinična, Todi.

– Ja nisam udata za gospodina Divnog. Ponekad poželim da još jednom pokušam. Ljudi ne bi trebalo dugo da ostaju u braku. Nekada smo umirali u

tridesetoj. Sad živimo tako dugo, kao da proživimo dva života. Mislim da bi čovek trebalo da prekine na polovini svog životnog doba i da uživa u drugom braku kad u prvom postane dosadno. Je l' razumeš o čemu govorim?

– Otprilike – Ava se blagonaklono osmehnula.

– Znaš da ga neću ostaviti. Samo uživam da ponekad razmišljam o tome. Znaš, da budem iskrena, ne bih imala ništa protiv neke avanture. Kad bih znala da će ostati tajna, da niko neće saznati i biti povređen.

– Imaš li nekog na umu?

– Nemam. Naravno, to je još jedna prepreka. U Hartingtonu nema nikog raspoloživog. Ali nedostaje mi uzbuđenje tih prvih, opijajućih susreta. Moj brak je postao previše udoban, kao stare dobre papuče koje više i ne poželješ da obuješ. Nema više želje. Da li se ti i Filip često valjate?

– Todi, ne možeš to da me pitaš! – Avi je bilo neprijatno.

– Hajde. Je l' nam svima isto? Jesmo li svi u istoj situaciji?

Ava je prekrstila ruke. – Žao mi je, Todi. Filip i ja imamo vrlo zdrav brak.

– Oh – razočarano je izustila Todi. – To znači da te ne zanimaju avanture?

– Da.

– Sve ima dobre strane. Ako ništa drugo, nećemo se svađati zbog istog muškarca!

– To je tačno – složila se Ava. – Drago mi je što mogu da kažem da sam srećna s ovim koga imam.

Ava se vratila u kuću da proveriti kako napreduje gospođa Marli, kuvarica. Koščata sitna žena sede kose uredno vezane u punđu svima se, bez razlike, ljubazno osmehivala. Stajala je za sudoperom i cedila letnji grašak i široku boraniju koje je Ava bila nabrala kako bi ih zamrzla. – Mogu li da pošaljem Filipa da odnese to? – pitala je Ava. Gospođa Marli joj se osmehnula kroz oblak pare.

– To bi bilo dobro, gospođo L, ako nemate ništa protiv. Ova boranija je pravi lek. Probala sam malo.

– Hoćete li da vam spremim malo da odnesete kući za večeru?

– O, gospođo L, ako biste hteli. – Pocrvenela je od zadovoljstva.

- Naravno. Imam je mnogo.
- Stenli će biti vrlo zadovoljan. Uživa u hrani.
- Put do muškog srca vodi preko stomaka, gospođo Marli.
- To je i način da ih zadržimo – dodala je uz osmeh. – Nažalost, s decom je drugačije, zar ne? Othraniš ih i onda ih gledaš kako odlaze. Mom Najdželu je skoro petnaest godina. Preskočiće užinu da bi otišao sa svojom devojkom na ribu i pomfrit. Nikad nisam pomislila da će radije biti s devojkom nego da pojede domaći obrok.
- Neće on još dugo otići, gospođo Marli. A Suzi je još mala.
- Moja Suzi. – Razneženo se osmehnula pri pomisli na ćerku. – Ona je mezimče. Barem imam malu Suzi.
- Ipak, vreme leti, zar ne? – Ava je načas zastala. – Volela bih da mogu da ih zamrznem, da nikad ne odrastu. Volela bih sebe da zamrznem. Ni ja ne želim da odrastem.
- Gospođa Marli se nasmejala i pružila joj rukavice za vrelo posuđe. – Nevolja je u tome, gospođo L, što se čovek nikad ne oseća odraslim. Svako jutro se zaprepastim kad se pogledam u ogledalo, verujte. Nekada sam imala zift crnu kosu. Bila je moj ukras. A sad sam bela kao golub!
- Dok je izlazila iz kuhinje s tanjirom reš pečenog krompira, naletela je na Žan-Pola. – Mogu li da ti pomognem? – upitao je.
- Hvala – odgovorila je – ali sve je pod kontrolom. Idi zabavljaj one devojke. – Vragolasto mu se osmehnula.
- Ne misliš valjda da me one zanimaju?
- Zašto te ne bi zanimale? Dovoljno su lepe.
- Previše su mlade i neiskusne za moj ukus. Meni se sviđaju iskusne žene. Njih dve su fine, ali su nezrele kao dve zelene jabuke na drvetu.
- Zaboga, Žan-Pole – negodovala je, osećajući kako su joj se obrazi zažarili.
- Više volim jabuke koje su opale s drveta.
- One izubijane i natrule oko kojih obleću pčele? – Prošla je pored njega i zaputila se prema dnevnoj sobi. Ali zbog njegovog pogleda obrazi su joj i dalje bili jarkocrveni.
- Da. Te su najbolje. Slade su. One zelene su kiselkaste.
- Ava je ulepršala u dnevnu sobu sa širokim osmehom na licu. Osećala se

starom i aljkavom pored Lizi i Samante, ali sad se oseća privlačnom, što odavno nije osetila. Nikad nije naročito marila za svoj izgled. Naravno, Žan-Pol ju je samo zadirkivao. Ona je udata, a osim toga, između njih dvoje nema hemije. Ali malo laskanja nikad nije nikom naudilo.

Žan-Pola su za stolom smestili između Lizi i Samante. Todi ih je držala na oku s drugog kraja stola gde je sedela između Filipa i Donalda. Troje mladih smeјalo se i šalilo. Todi je bilo drago zbog toga. Volela je svoje rođake, a naročito je volela Avu. Uživala je pri pomisli da će joj uzvratiti nekoliko usluga time što će je osloboditi Žan-Pola. Ako ga Lizi i Samanta upoznaju sa svojim društvom, Ava će joj biti zahvalna. Uostalom, šta da radi s njim kad završe posao u bašti? Siroti momak se mora družiti sa svojim vršnjacima. Todi je znala da Ava ne podnosi da bude zarobljena s bilo kim osim s Filipom.

Ava je pogledala svoju decu. Dok su jeli glavno jelo galamili su, ali sada su u tišini uživali u poslastici gospođe Marli, u kolaču s kupinama, jabukama i kremom od jaja. Popi je pokušavala da sama stavi sebi u tanjir još jedno parče kolača. Ava je osetila nečiji pogled na sebi, a kad se okrenula, shvatila je da Žan-Pol zaneseno zuri u nju. Namrštila se. On se trgao iz zanosa i pokretom glave pokazao na Popi. Ava je napravila izraz lica kao da kaže da bi najbolje bilo ostaviti je da se sama izbori. Na trenutak se zbunila. Njegov pogled bio je ispunjen nežnošću.

Žan-Pol je pomogao kako parče kolača ne bi palo na sto i raspalo se. Ava se okrenula prema ocu, svesno se trudeći da ne gleda Žan-Pola. Njegovo flertovanje je bilo ljupko, ali nije želela da se zanosí kao te dve napadne devojke koje su se sad pokunjile jer ih je zanemario. Osim toga, flertovanje je neprikladno za stolom, pred njenim mužem, a neprikladno je i stoga što Žan-Pol radi za nju.

Posle ručka, Veriti je objavila da je vreme da pođu. – Ako ne krenemo na vreme, autoput A303 pretvoriće se u košmar nedeljom popodne. – Donald se upravo bio smestio pored Samante na sofú, za čim je žudeo otkad je devojka došla, kad ga je Veriti poslala da nađe Hajnca. – Znam da se igrao pirata u šupljem drvetu – rekla mu je.

– Ne, draga, nahranio sam ga u prtljažniku kola, a onda sam ga pustio da lunja. Zašto ti ne izađeš da ga pozoveš? Tebi se uvek odazove.

– Ako je na drugom kraju bašte, neće me čuti. – Zavrtela je glavom gledajući njegove uzaludne napore da ćaska s devojkom koja je dovoljno mlada da mu bude ćerka. – Starci su zaista žalosni! – prošištalala je Avi kad je izašla u predvorje. – Jesi li videla Hajnca?

– Ja ću ti pomoći da ga nađeš – ponudila je Ava. Žan-Pol je ostao u dnevnoj sobi. Sedeo je na klupici kraj kamina i ćaskao s Lizi. Samanta je pokušavala da se usredsredi na Donaldova pitanja, ali sve vreme je budno motrila na sestru.

– Jadan tata – rekla je Ava. – Samanta žudi da razgovara sa Žan-Polom, ali on ju je zarobio.

– To je i zaslužila, glupača – frknula je Veriti. – Ne bi trebalo da ima taj glupi natpis na džemperu.

– Ta s natpisom je Lizi, mama.

– Meni obe izgledaju isto. Previše šminke, a premalo pameti. – Izveštačenim pokretom dodirnula je svoju punđu. – Srećom, tokom ručka im se razmazao onaj grozni sjaj za usne. Današnje devojke koriste previše plavog ajlajnera. To je grozno. Zaboravih da kažem, onaj kolač je bio vrlo ukusan. Jesi li ga ti pravila?

– Nisam ja nego gospođa Marli.

– Pravo je blago, zar ne? Uvek je vesela. Volim vesele ljude. Pečeni krompir je bio izvrstan. Vrlo hrskav. U čemu je tajna?

– U ulju s aromatičnim biljem iz bašte.

– A, to objašnjava zašto je tako ukusan. Spremićeš mi malo da ponesem, je l' da? Volela bih da ga dam tvom ocu sutra za ručak. Znaš koliko voli krompir, naročito tvoj.

– Mogla bih da ti spakujem i malo šargarepe i široke boranije?

– Divna si, dušo. Kad pomislim da si moja ćerka. Ne bih poverovala u to da ne ličiš toliko na mene. – Pogledala je ćerku popreko. – Pre nego što napraviš neku grimasu, reći ću ti da imam prilično dobre kosti i da dobro starim. Dok gledaš mene, znaš šta te čeka i to nije nimalo loše. Ne mogu da zamislim zašto tvoj otac balavi nad onim šiparicama. To je vrlo neprilično i vrlo glupo. Samo mu se smeju.

– To ga podmlađuje – blago je odgovorila Ava. – Zapravo, mislim da njima dvema ne smeta. Rekla bih da su polaskane – pametan, fin čovek kao

što je Donald odvojio je vreme da razgovara s njima. Trebalo bi da budu zahvalne. Njih dve baš i nemaju mnogo toga da kažu, zar ne?

Ava i Veriti su hodale po bašti i dozivale Hajnca, ali mali pas se nije pojavio. Donald ih je čuo da ga dozivaju i opustio se. Trebaće im malo više vremena da nađu tu prokletu životinju. Nije on predložio da kupe jazavičara koji je toliko mali da može da se zavuče u zečju ili u jazavičju rupu. Da se on pitao, kupio bi velikog psa kao što je Berni. Ako ništa drugo, barem ne bi morao stalno da pazi gde staje!

Deset minuta kasnije, Ava se pojavila na vratima, zajapurena i zadihana. – Treba nam pomoć – uzviknula je. U sobi je zavládala tišina. – Izgubili smo Hajnca. Nigde ne možemo da ga nađemo.

– Blagi bože! – zlovoljno je rekao Donald, ustajući. – Žao mi je, Samanta. Sad ćeš morati da jurcaš po travi u tim svojim lepim cipelama.

– Ne mari – odgovorila je. – Ionako želim da vidim šta je Žan-Pol uradio u bašti! – zakikotala se Samanta. – Ne znam ništa o cveću. Možda bi on mogao da nas provede.

– Ako imamo sreće, to pseto se samo zaglavilo u nekoj jazbini i to je sve! – nastavio je Donald da gundá sebi u bradu. – Nikad mi se nije sviđao taj prokleti stvor. – Okrenuo se ka Žan-Polu. – Hajdemo. Dosad si sigurno upoznao svaki kutak imanja.

Žan-Pol je slegnuo ramenima. – Trudim se. Imanje je veliko. Povešćemo decu da nam pomognu. Ako potragu okrenemo na igru, užiće.

– I dovoljno su mala da mogu da zavire u zečje rupe – dodao je Filip i zacerekao se zamišljajući taj smešan prizor.

– Dobra ideja – rekla je Ava, istrčala u predvorje i ispred kuće kako bi dozvala decu koja su se igrala u šupljem drvetu. Kad ih je majka pozvala, izleteli su poput pčela iz košnice i rastrčali se po travi, dozivajući Hajnca.

Veriti je pomahnitala. Hajnc joj je bio kao dete. – Ako je mrtav, nikad to neću oprostiti sebi – kukala je, kršeći ruke. Pundá joj se poremetila a pramenovi su joj leteli poput semena maslačka. Lice joj je odjednom delovalo koščato, uokvireno bujnom grivom.

– Ako se izgubio, otvoriću bocu *dom perinjona* – promrmljao je Donald

Filipu. Počelo je da se smrkava.

Todi se setila Gospodina Frizbija. Nije ga videla od pre ručka, ali nije se zabrinula. Gospodin Frizbi se uvek vraćao jer je znao gde mu je dobro. Izašla je ispred kuće da proveriti da se nije zavukao u prtljažnik lend rovera. Tamo je, između stare ćebadi i Todijevih jahaćih čizama, zatekla Hajncea i Gospodina Frizbija, iscrpljene od jutarnjih aktivnosti u šupljem drvetu. – O, gospode – uzdahnula je, osećajući se krivom što je njen ljubimac oteo Veritinog. – Kako ću ovo da saopštim Veriti? – Nije morala da brine, Veriti je osetila toliko olakšanje što je njen dragi Hajnc živ i zdrav da je srdačno zahvalila Todi, privijajući zbunjenog Hajncea na grudi.

Donald je bio razočaran što moraju da pođu tako rano iako je Samanta usmerila pažnju na Žan-Pola i ništa nije moglo da je odvoji od šarmantnog Francuza. Pozdravila se s Donaldom i otrčala s Lizi prema Žan-Polovoj kućici, obavestivši usput Todi da će ih Žan-Pol kasnije odvesti kući Avinim kolima.

Posle čaja, Todi je pozvala decu i oprostila se. Blizanci su bili zadovoljni i umrljani blatom od popodnevnog igranja napolju. Kad su ušli u lend rover, ućutali su se i nisu se ni potrudili da prikriju zevanje.

Ava je okupala svoju decu i stavila ih u krevet i budući da je već bilo kasno i da su se umorili, pročitala im je kraću priču nego obično. Popi se pospano priljubila uz majku i dugo je grlila. Ava je sklopila oči i upijala toplotu njenog tela, svesna da je njena ćerka svakog dana sve veća i da se bliži dan kad više neće želeti da se grli s majkom.

Te večeri legla je u postelju s Filipom uživajući u uobičajenom razgovoru o proteklom danu. – Todi me je pitala da li se i dalje 'valjamo' – rekla je Ava. Muž ju je pogledao užasnut tim pitanjem.

– Šta si joj odgovorila?

– Da ni sa kim ne razgovaram o tome.

– Drago mi je.

– Ali rekla sam joj da imamo veoma zdrav brak.

– Odlično. – Ozario se kao neki dečak. – Istina je da imamo zdrav brak, zar ne, Šrab?

– Jeste, dragi, vrlo zdrav.

Nagnuo se prema njoj i poljubio je u vrat. – Mirišeš na vlažnu travu.

– Nemoguće. Okupala sam se.

– Uvek tako mirišeš. To ti je u krvi. Ti nemaš normalnu krv, nego zelenu.

– Baš si luckast. – Htela je da mu kaže šta joj je rekao Žan-Pol. Ali zaključila je da je krajnje umišljena što je pomislila da je taj mladić flertovao s njom. Mnogo je starija od njega i nije lepa. Ruke su joj grube kao šmirgla, a kosa neukrotiva; ne šminka se i ne nosi modernu odeću. Verovatno se nimalo ne uklapa u Žan-Polove standarde. – Mislim da su se devojke zagrejale za Žan-Pola – rekla je umesto toga.

– Ja mislim da se Donald zagrejao za Samantu – odgovorio je, prisećajući se proteklog dana.

– Mama je pobesnula. Ne vidim ništa loše u tome što uživa u društvu neke devojke. To ga podmlađuje. Drugačije bi bilo da je neprimereno flertovao. – Onda je zastala jer se setila Žan-Pola. – Sad su u kućici – nastavila je. – Nadam se da se zabavljaju.

– Da sam na tvom mestu, ne bih to posmatrao tako blagonaklono. Te devojke su nekoliko puta nesumnjivo preterale.

– Misliš?

– O, da – znalački je uzvratio. – Jure Žan-Pola samo zbog njegovog novca! – Zagrlio je ženu. – Dakle, sad bismo mogli malo da se valjamo, šta kažeš na to? – Njegov dah ju je zagolicao po vratu. Obavila je ruke oko njega i uzvratila mu poljubac. Bio je topao, mek i ohrabrujuće poznat. Kako je Todi mogla da poredi svog muža sa starom papučom? Ako joj dosadi da vodi ljubav s Filipom, dosadiće joj i sam život.

– Mamice – začuo se piskav glas s dovratka. Roditelji se naglo razdvojiše kao da su se opekli. – Ne mogu da spavam. – To je bio Angus, u plavoj pidžami s avionima. U naručju je držao plišanog zeca. Filip je uzdahnuo pomiren sa sudbinom, poljubio je ženu, ustao iz postelje i otišao da spava u svojoj garderobi. U krevetu nije bilo dovoljno mesta da bi svi troje mogli udobno da spavaju. Ava ga je tužno pogledala, a onda je potapšala mesto pored sebe.

– Dođi, dušo. Mamica će te paziti. – Angus se zavukao pod pokrivač,

sklopio oči i odmah zaspao. Ava je ležala na svojoj strani kreveta držeći sina za ruku, milujući palcem njegovu meku ruku. Nežnost joj je preplavila srce pre nego što je sklopila oči i zaspala.

*Neustrašivi crvendać na mom prozorskom ispustu. Jutarnji ritual
lomljenja leda u pojilici.*

Novembar je doneo kraće dane i hladne vetrove. Noću su snažni vetrovi zavijali oko kuće poput vragolastih duhova koji teraju preplašenu decu da pobegnu kod roditelja u krevet. Kiša je retko padala. Vazduh je bio suv, nebo azurnoplavo i čisto iznad crvenih krošnji ambera. Žan-Pol i Ava su sadili biljke u bašti s poljskim cvećem. Kako se primicao Božić, tako su se i njih dvoje sve više zbližavali, nesvesni svog sve snažnijeg prijateljstva. U razgovoru su se razumeli bez potrebe za objašnjenima, često bi preduhitrili postupke jedno drugom i sve vreme su se smejali. Sjajno su se slagali s obzirom na to da nisu imali ništa zajedničko. Povrh svega, oboje su bili očarani magijom bašte i tajnim svetom biljaka i životinja koji ih je okruživao.

Ava nije htela da nastavi da radi kad se deca vrate iz škole pre nego što ne uradi nešto u šta su i oni uključeni. Vreme provedeno s decom za nju je bilo dragoceno. Znala je i da vole da se druže sa Žan-Polom. Odvajao je vreme za njih i igrao se s njima smišljajući kreativne i neobične igre. Posmatrali su ptice, crtali su ih u bloku koji im je majka dala, zapisivali njihove navike svojim dečjim rukopisom. Popi je sakupila perje i zajedno s lišćem zanimljivog oblika čuvala ga između listova sveske. Na isti način je želela da sačuva i razne zglavkare dok joj majka nije objasnila da su to živa bića i da treba s poštovanjem da se ponaša prema njima. – To što su mali ne znači da nemaju osećanja kao i mi. Kad bi pogledala ljude s velike visine i oni bi ti se učinili sićušnim, ali ljudi osećaju bol, je l' tako? – Zato je Popi nosila unaokolo kutiju za cipele u koju je skupljala gliste i puževe golaće i proučavala ih pre nego što bi ih vratila u zemlju.

Žan-Pol je pomagao deci u crtanju. Učio ih je kako da posmatraju i kako da prenesu na papir ono što vide. Iako je imao samo šest godina, Angus je bio vrlo nadaren. Odneo je svoje crteže kući i kasnije ih je obojio na

kuhinjskom stolu. Ava je uramila najljepše i okačila ih u spavaćoj sobi.

Jednog popodneva početkom decembra pošli su u istraživanje šume. Krave su bile u polju koje se prostiralo iza staze oivičene majčinom dušicom. Deca su volela da ih pripitomljavaju pružajući ruke kako bi krave mogle da ih liznu hrapavim jezicima. Ijan Ficherbert im je objasnio zašto im je jezik hrapav i rekao im je da imaju pet želudaca kako bi mogle da prave mleko. Deca su smatrala prijateljima sve životinje, čak i dlakave pauke koje Ava nije volela, ali nije to pokazivala. Kad god bi Arči našao nekog kako bi ga dodao svojoj kolekciji paukova u tegli, pala bi u iskušenje da vrisne, ali je znala da bi time samo naučila i svoju decu da ih se plaše. Zato se ponosno osmehivala i govorila Arčiju da je pametan i tobože se divila mesnatom paukovom telašcu i brzim nogama kojima se pentrao uza zidove tegle. Pokazivala im je paukove mreže, naročito posle kiše kad su blistale poput dragog kamenja ili zimi kad su se presijavale, zamrznute. Podsetila je sebe da pauci nisu krivi što su ružni. Kako će da voli baštu ako ne voli bića koja žive u njoj?

Te večeri nosili su korpe kako bi ih napunili „blagom“ sa šumskog tla. Popi je tragala za perjem i našla je mnogo perja fazana i jarebica koje je hranio Ijan Ficherbert, ali u šumi je bilo i perja golubova i manjih ptica. Dečaci su se radije skupljali nešto korisnije kao što je divlje kestenje. Međutim, kestenje su već bili sakupili u oktobru, izglancali su ga i nanizali na kanap. U to doba godine nije se moglo sakupiti gotovo ništa više osim pečurki. Ava nije umela da razlikuje jestive od otrovnih i zato je zabranila dečacima da ih pipnu. Umesto toga, ohrabrila ih je da traže lišće neobičnog oblika ili da pucaju u mete. Dok su se deca provlačila između drveća i žbunja, Žan-Pol i Ava su koračali stazom prosečenom po sredini šume. Nisu osećali potrebu da razgovaraju. Posmatrali su decu i hvalili su ih kad god bi neko od njih dotrčalo pokazujući im ono što je našlo i uživali su u šetnji kao dvoje starih prijatelja. Svetlost je postajala sve prigušenija kako se sunce spuštalo na zapadu i rasipalo zlatne zrake po vrhovima krošnji. Iako je u seni drveća bilo hladno, Ava je na sebi imala samo majicu s kratkim rukavima, a lice joj se zajapurilo od toplote. Posmatrali su kako se svetlost menja u suton, ganuti setom umirućeg dana. Napokon su stigli i do oboda šume. Žan-Pol je zastao.

– Ima nečeg tragičnog u lepoti zalaska sunca – rekao je.

– Zato što je prolazna – odgovorila je, zureći preko polja. – Možeš da uživaš samo tren, a onda nestane, kao duga.

– Pretpostavljam da je u ljudskoj prirodi svojstveno da želi ono što ne može da ima.

Ava se pravila da nije shvatila značenje tih reči.

– Volim ovo doba godine – veselo je rekla i nastavila da hoda. – Hladno je, ali na drveću još ima lišća čudesnih boja. Sredina zima me rastužuje. Tada ništa ne raste, sve je mrtvo.

– Divim ti se – iznenada je rekao.

Ava se nasmejala. – Zašto? Ne bih rekla da u meni ima mnogo toga vrednog divljenja.

– Imaš porodicu koju voliš. Tvoja deca su srećna. Tvoj dom odiše očaravajućom toplinom. A ti, Avo, ti zračiš unutrašnjom lepotom i što te duže poznajem, sve više uočavam tu lepotu.

– To je zaista lepo od tebe, Žan-Pole. Nikad nisam pomislila da posedujem unutrašnju lepotu.

– Istina je. Imaš vrline koje ni kod koga dosad nisam video. Protivrečna si. Deluješ vrlo samouvereno ali naslućujem da duboko u sebi nisi onakva kao što izgledaš. Divno pričaš, umeš da zabavljaš ljude, a ipak više voliš da budeš sama. Praviš se da ti se sviđaju pauci, ali vidim da ih se plašiš. Ti si dobra žena. Zato ti se divim.

– Hvala ti – odsečno je rekla. – Kazaću to Filipu. Biće mi drago kad bude čuo da mi se neko divi.

– Ne bih rekao da će mu biti drago da sazna da se neki muškarac zaljubljuje u njegovu ženu.

Ava je ćutala.

– Ne moraš da mi odgovoriš. Znam da si udata i da voliš svog muža.

– Zašto mi to onda govoriš? – ljutito je upitala. Ta izjava će pokvariti lepo prijateljstvo.

– Zato što ćeš me možda jednog dana iznenaditi i saopštićeš mi da i ti to osećaš prema meni.

Zavukla je ruke u džepove. – Mnogo sam starija od tebe – rekla je, trudeći se da ne shvata previše ozbiljno njegove reči, ali nije se usudila da

ga pogleda u oči. – Ti radiš za mene. Ne smeš da se zaljubiš u svoju šeficu.

– To je jače od mene.

– Ti si Francuz, vi se stalno zaljubljujete.

– Grešiš. Nikad nikome nisam poklonio srce.

– Molim te, Žan-Pole, sačuvaj to flertovanje za Lizi i Samantu. One su ti, po godinama, primerenije društvo i slobodne su, tako da mogu da ti uzvrate ljubav.

– Zar ti nije jasno? Ništa ne osećam prema tim devojkama. One su samo lepe. Ali ti si mudra, kreativna i originalna. Za mene nema lepote u licu koja ne pokazuju ništa osim mladosti. Uživam u svakoj crti tvog lica, Avo, u svakom izrazu, zato što se uvek menja. Njihova lica su bleđa u poređenju s tvojim. Izgledaju kao da nisu živele. Ti si stara duša. Kao da si proživela mnogo života, a tako se i ja osećam. Osećam se kao da sam te celog života tražio, Avo. U mom srcu postoji praznina u koju se savršeno uklapaš. Zbog toga noću ne mogu da spavam.

Nastavili su da koračaju, ali sad je među njima zavladała čudna tišina.

– Žao mi je što sam te rastužio – naposljetku je rekao. – Nisam to želeo.

Pogledala ga je. Bio je namršten, a oči kao da su mu potonule u senku. Zapljusnuo ju je talas saosećanja.

– I meni je žao – odgovorila je, svesna da to što je rekao nije glupa šala. Kao prijatelj, zaslužio je da se s poštovanjem odnosi prema njegovim osećanjima. – Žao mi je što ne mogu da ti uzvratim ljubav – blago je rekla.

– Da li želiš da odem?

– Ne želim, ako ti hoćeš da ostaneš.

– Hoću da ostanem. Bolje bi bilo da ti ništa nisam rekao, da nisam uništio naše prijateljstvo.

– O, Žan-Pole, kako bi mogao da ga uništiš? – Nagonski ga je zagrlila. I on je obavio ruke oko nje. Zadržala je dah. Osećala se tako prirodno u njegovom naručju. Odvojila se od njega, uzdrmana. – Imamo još mnogo posla u bašti. Potreban si mi.

Nastavili su da koračaju jedno pored drugog uz obod šume. Sunce je potonulo još niže, a za njim je ostao samo narandžasti sjaj na obzorju. Deca su istrčala iz šume noseći pune korpe. Arči je držao pauka između

sklopljenih dlanova a Popi je zadenuła pera za traku u kosi. Angus je sakupio puževe i ubrao je ogromnu pečurku, uprkos majčinoj zabrani. – Pokazaćemo je gospođi Marli – rekla je Ava uzimajući korpu od njega. – Ona zna da li smemo da je pojedemo. A do tada nemoj da ližeš prste. Ne bih volela da te zaboli stomak. – Na povratku kući, deca su koračala uz njih. Ava je ćaskala o bašti, trudeći se da potisne u mislima Žan-Polove reći. Međutim, one su visile između njih kao table s neonskim natpisima; bilo je nemoguće zanemariti ih.

Kad su stigli do kuće, Žan-Pol je naćas zastao na šljunkovitoj stazi. – Hoćeš li da udeš da popiješ ćaj? – upitala ga je, izuvajućići ćizme.

– Ne, hvala. Vraćiću se u kućicu. Malo bih slikao.

Ava je shvatila. Kad je obuzme seta, voli da sedi sama u bašti. – Onda, vidimo se sutra.

– Laku noć – rekao je i zadržao pogled na njoj trenutak duže nego što je to uobićajeno. Gledala je za njim dok je hodaó preko polja. Koraci su mu glasno odzvanjali o kamene ploće. Zatvorila je vrata. Kad je upalila svetlo, učinilo joj se da je napolju postalo još mraćnije.

Te večeri sedela je u dnevnoj sobi s Filipom i pokušavala da ćita. Vatra je gorela u kaminu, a s gramofona su dopirali zvuci pesme Kristal Gejl. Posle izvesnog vremena shvatila je da je dvaput proćitala istu stranu. Pogledom je prelazila preko slova ali razgovor sa Žan-Polom neprekidno joj se vraćao u misli. Zaprepastila se kad joj je oćkrio da oseća prema njoj nešto više od prijateljstva. Njegovo priznanje pripisala bi prirodnom ponašanju jednog Francuza da nije u njegovom pogledu prepoznala dubinu osećanja koja su ga obuzela. Nije se poigravaó. Zaista se zaljubio u nju. Okrenula je stranu, potiskujućići tu pomisao kao groznicu od koje će se uskoro oporaviti. Pogledala je Filipa koji je sedeo u svojoj fotelji s naoćarima na nosu. Osetio je njen pogled i podigao glavu. – Šta gledaš, Šrab?

– Tebe – odgovorila je uz smešak.

– Jesi li videla nešto što ti se sviđa?

– Vidim nekoga koga volim – iskreno je rekla.

– Zaista mi je drago. Bio bih razoaćaran da si videla išta manje.

– Ludice! – Filip se vratio svojoj knjizi.

Potisnula je Žan-Pola u mislima i nastavila da čita. Kako god bilo, Žan-Polovo priznanje joj je dirnulo sujetu i napravilo malu pukotinu u srcu, pukotinu koja se, koliko god je mala, pretvarala u rupu.

Priznajem da sam bila polaskana njegovim priznanjem i prilično uzbuđena. Nikad mi nije palo na pamet da će lep muškarac kao što je G. F. pomisliti da sam privlačna niti sam se zavaravala idejom da bi mogao da se zaljubi u mene. On je kao predivna životinja kojoj se treba diviti izdaleka, s kojom se možeš sprijateljiti ali ne treba je poželeti za sebe. Prilično me je zabrinuo naš razgovor u šumi i odlučila sam da ga zadržim za sebe. Nisam ga podelila s Filipom. Možda se, u nekom skrivenom kutku mog srca, i u meni rodila ljubav prema njemu, samo što ja to nisam znala. Trebalo je da ga pošaljem u Francusku i da predupredim bol koji je usledio. Ali, kako sam mogla da znam? Nisam predvidela opasnost u koju sam srljala, kao veseli brod na mirnoj vodi koji plovi ka skrivenom vodopadu koji je pretio da uništi sve što sam volela. Zato sam uživala u njegovoj pažnji, bezbedna u svojoj bračnoj postelji.

Miranda je zaplakala. Sama u svojoj radnoj sobi, sklupčana na fotelji ispred kamina, prešla je prstima preko crvenog lista likvidambara zalepljenog za stranicu. Osam godina je u braku, ali nikad nije tako osetila ljubav kao Ava.

*Pucketanje vatre i ukus pečenog kestinja**Hartington haus, 2005.*

Žan-Polov dolazak u Dejvidu nije izazvao ništa više osim radoznalosti. Bašta je spadala u Mirandino polje delovanja, kao ukrašavanje i održavanje kuće; oslanjao se na njenu procenu. Gospođa Andervud je bila pravo blago, a njen muž, iako je bio čudak, redovno je potpaljivao kamin i čistio lišće sa staza. Fatimu još nije procenio. Nije osetio želju da upozna kućnu pomoćnicu.

Prvog vikenda nakon što se Žan-Pol preselio u gostinsku kuću, Dejvid nije primetio veliku razliku, ako se izuzme kućica na drvetu u kojoj su se deca igrala sve dok nije došlo vreme za kupanje. Gas mu je ponosno pokazao kućicu i tražio je od njega da se popne uz lestve i da zaviri unutra, gde su uneli dečji štednjak, sto i dve stolice. Storm mu je pokazala šupljinu u stablu, ali Dejvid je bio previše krupan da bi mogao da uđe. Zapitao se kakav je to baštovan kad mu nije bilo teško da napravi tako lepu kućicu. Deca nisu tražila da gledaju DVD, a Gas je ostavio *plej stejšn* u svojoj sobi. Dejvid je primetio i da se deca igraju zajedno bez svađe. To je samo po sebi bilo pravo čudo. Njegova znatiželja je rasla, ali kako Žan-Pol preko vikenda nije dolazio u veliku kuću, Dejvid nije osetio potrebu da ode da se upozna s njim. Osim toga, ne bi bilo lepo da ga uznemirava tokom vikenda.

Međutim, krajem novembra primetio je značajne promene. Obodi su delovali uredno, zemlja je imala tamnosmeđu boju, korov je bio počupan, mrtva bela loza koja je rasla uz pročelje kuće uklonjena je. Velike gomile trulog lišća bile su naslagane u povrtnjaku, spremne za paljenje. Između kamenja poslaganog duž ivica staze s majčinom dušicom počupan je korov, ukrasno šiblje podšišano i oblikovano u savršene lopte. Zbog mrzovolje i nedostatka zanimanja nije imao običaj da šeta po svom imanju, ali ovoga

puta se odvojio od prenosa golfa kako bi uživao u prirodi.

Njegovo oduševljenje je raslo sa svakom novom biljkom koju je video. Miranda ga je rado provela kroz baštu pokazujući mu sve ono što je Žan-Pol uradio, uživajući u retkim trenucima koje provodi sa mužem. Zaista je imala osećaj da je nešto postigla dok ga je gledala kako se divi bašti i činilo joj se da će joj se duša od ushićenja vinuti u vedro plavo nebo po kojem je leteo orao mišar u potrazi za plenom. Poželela je da se uhvate za ruke kao što su to radili na početku svog braka, kad su nedeljna jutra provodili šetajući po galeriji *Serpentine*, pre ručka u *Džejkobsu*, ali nešto ju je zaustavilo.

– Deca mu pomažu. Žure kući iz škole, čupaju korov i toware ga u kolica. Pokazali su mu kako da peče slez na logorskoj vatri. Čak je i gospodin Andervud plesao oko vatre kao Indijanac. Bilo je vrlo zabavno. – Setila se da se s Dejvidom odavno nije tako smejala. Možda se nikad nije tako smejala u njegovom društvu.

Dejvid se osećao pomalo nelagodno. – Bolje bi bilo da upoznam tog Žan-Pola. Sudeći po onom što je radio, liči na Meri Popins – zlovoljno je rekao.

– Upravo tako! Deca ne mogu da se odvoje od njega. Storm se zahvaljujući njemu sprijateljila s Džeremijevim kravama, a Gas je počeo da sadi lukovice. Voli da se igra s glistama koje iskopa.

– Dobro, hajde da prošetamo do gostinske kuće i da proverimo da li je tamo.

– Mislim da ne bi trebalo da ga uznemiravamo subotom.

– Ja sam gazda. Mogu da ga uznemiravam kad god hoću. – Izgovorio je to strože nego što je nameravao. Miranda je pošla za njim preko polja. Deca su im mahnula sa svog drveta, a onda su nestala u kućici.

– To drvo je božji dar. U stanju su da se satima igraju na njemu. Nikad se ne umore.

– Pretpostavljam da je to bolje od gledanja televizije – promrmljao je. Miranda se namrštila. Pre nekoliko trenutaka bio je vrlo srećan. U mislima je ponovila njihov razgovor, pitajući se da li je rekla nešto pogrešno.

Pramenovi dima dizali su se iz dimnjaka, što je značilo da je Žan-Pol verovatno kod kuće. Dejvid je pokucao na vrata i zavukao ruke u džepove.

U hladu je bilo sveže. Žan-Pol je slikao u praznoj sobi. Kad je začuo kucanje na vratima, spustio je četkicu i sišao da otvori. Dejvid mu je pružio ruku i zvanično se predstavio. Nije se osmehnuo. Žan-Pol nije izgledao onako kako je očekivao, ali osetio je olakšanje kad je shvatio da je baštovan u poodmaklim godinama.

– Uđite, molim vas – rekao je Žan-Pol i izmakao se u stranu kako bi ih propustio da uđu u predsoblje. – Napolju je hladno.

– Ali je divno – dodala je Miranda, skidajući kaput od ovčje kože. – Deca su na vašem drvetu. Ne možemo da ih odvojimo od kućice! – Dejvid je primetio uzbuđenje u njenom glasu i osetio je kako postaje sve razdraženiji.

– Vidim da ste imali mnogo posla u bašti – rekao je, ulazeći u dnevnu sobu. U kaminu je gorela vatra, s CD plejera dopirali su zvuci pesme Kristal Gejl. – Zaista vam se sviđa ta muzika? – upitao je.

– Naravno – odgovorio je Žan-Pol i dobroćudno slegnuo ramenima.

– Pretpostavljam da je to pitanje generacijske razlike – rekao je Dejvid. Mirandi je bilo neprijatno. Toliko je želela da se Žan-Pol svidi njenom mužu.

– Izvolite sedite. Da vam skuvam kafu ili čaj?

– Ne, hvala, nećemo se zadržavati. Samo sam želeo da vas upoznam. Uzdam se u procenu svoje žene, ali volim da znam koga zapošljavam.

– Naravno. – Žan-Pol ga je pogledao onako kako bi otac pogledao sina. Prozreo je uzrok njegove uznemirenosti. Dejvid je bio providan kao reka Hart. – Nadam se da ste zadovoljni mojim dosadašnjim radom. Imate divan dom. Lepšu kuću niste mogli izabrati nigde u Engleskoj.

Dejvid se isprsio, polaskan rečima tog Francuza. – Zadivljen sam kućicom na drvetu – uzvratio je kompliment. Lakoća s kojom ga je Žan-Pol omekšao izazvala je u njemu nervozu gotovo jednaku ljubomori koju je osetio prema tom čoveku. – Lepo je videti kako oboje uživaju.

– Dobro ste učinili što ste napustili grad. Deca treba da budu na selu gde imaju dovoljno prostora da trče unaokolo. Puni su energije. Sigurno ste veoma ponosni na njih.

– Jesam – odgovorio je Dejvid. – Oboje smo ponosni. – Okrenuo se prema Mirandi i uhvatio je za ruku. Trgla se od njegovog dodira. – Sjajno

ste obavili posao.

– Hvala vam – Žan-Pol se osmehnuo. Mirandi je zaigralo srce, a čak mu je i Dejvid uzvratilo osmeh. – Ako vam bilo šta zatreba, kažite mi. Dok vi niste došli, nisam razmišljao o bašti tako da verovatno nemamo sav potreban alat i ostalo.

– Imate sve. Prethodni vlasnici su sve ostavili. – Žan-Pol se odjednom uozbiljio.

– Dobro. Sad ćemo vas ostaviti na miru. Možda ćemo povesti decu u šetnju. – Miranda ga je zapanjeno pogledala. Nikad nije vodio decu u šetnju niti je, koliko je njoj poznato, *on* sam šetao.

Kad su izašli, pustio joj je ruku. – Savršeno je fin – rekao je, koračajući prema mostu. – Vidim da je zavoleo decu.

– I oni su njega zavoleli – odgovorila je.

– Nije onakav kakvog sam očekivao.

– Stvarno? Šta si očekivao?

– Drugog gospodina Andervuda.

– O, ne – nasmejala se Miranda. – Veoma je obrazovan.

– Zašto se onda bavi baštovanstvom, ako je tako obrazovan?

– Možda mu se to sviđa.

– To ne donosi mnogo novca.

– Mislim da on ne mari za novac.

– Da li ima ženu u Francuskoj?

– Koliko ja znam nema.

Cinično se zacerekao. – Uskoro će obrlatiti svaku ženu u Hartingtonu. Uopšte mi ne uliva poverenje. Izgleda previše dobro.

– O, zaboga, dragi! On uopšte nije takav.

– Govoriš tako samo zato što ne flertuje s tobom. – Oborila je pogled i zavukla ruke u džepove. Njegove reči su bile poput oštrice koje su joj nanele bol.

– Da, ne flertuje sa mnom.

– Nadam se da je tako. To znači da zna gde mu je mesto.

Kad su stigli do šupljeg drveta, Dejvid je rekao deci da će poći u šetnju. –

Hoću da mi pokažeš krave, Storm – rekao je, gledajući kako uzbuđeno izviruje iz šupljine u stablu. U kosi je imala grančice i mahovinu, a obrazi su joj blistali. Gas je skočio s polovine lestvi, žaleći što on nema šta da pokaže ocu.

Storm je koračala ispred njih dok su se vraćali preko mosta pa uz reku, a zatim produžili prema polju s kravama. Žan-Pol je čuo njihove glasove i izašao je na prozor da ih vidi. Stajao je neko vreme uživajući u pogledu na devojčicu koja je skakutala kroz visoku travu. Popi je imala običaj da hoda plešući, praveći se da je leptir ili irvas. Storm je počela da uči čaroliju bašte koju je Popi nagonski poznavala. Bio je to čaroban svet koji je čekao da ga ona istraži. Radovao se što će joj pokazati baštu u proleće, kad zemlja oživi i kad ih sav rad koji su uložili nagradi cvećem. Tada zaista počinje čarolija.

Gas je koračao iza oca udarajući štapom po travi, kao da na svojim malim plećima nosi sav teret sveta. Bilo je u njemu nekog besa koji je tinjao ispod površine kao lava. Pogled mu je bio hladan kao da želi da se zaštititi od razočaranja i uvek je gledao ispod šiški, s mešavinom očekivanja i nepoverenja. Sad kad je upoznao njegove roditelje, Žan-Polu je bilo lako da razume dečakovo nezadovoljstvo. Znao je da je deci potrebno da ih slušaju, da im je potrebna ljubav i pažnja. Nije sumnjao u to da Miranda i Dejvid vole svoju decu, ali posvećuju im premalo vremena. Setio se sitnih gestova kojima je Ava svakodnevno izražavala ljubav prema svojoj deci. Ta ljubav neprocenjiv je dar deci, sigurna luka iz koje će se otisnuti u život.

Vratio se slikanju. Sa svakim potezom četkice po platnu osećao je kako se ponovo povezuje s njom.

Storm se obraćala kravama kao da su joj drugarice, vukla ih je za kratku dlaku između očiju. – Je l' vidiš, poznaju me – ponosno je rekla. – Žan-Pol je rekao da imaju pet želudaca.

– Blago njima – odvratio je Dejvid. – Voleo bih da ja imam pet želudaca. Onda bih mogao da jedem pet puta više kolača i krema koje pravi gospođa Andervud. – Storm se zakikotala. Miranda ju je zadovoljno gledala. Gas je sedeo na obali reke i odsutno udarao po travi. Miranda mu

je prišla.

– Je l' vidiš neku ribu? – upitala ga je.

– Ne.

– Treba da ti kupim štap za pecanje. Sigurna sam da Žan-Pol zna kako se peća.

– Daće mi mrežu da mogu da ih hvatam. – Dečaku su zablistale oči. – Napravićemo kućicu u šumi da bismo mogli da ulovimo jelena. Žan-Pol kaže da ćemo na proleće moći da vidimo mlade. Možda ćemo videti i jazavca. Napraviću koplje pa ću moći da ga ubijem.

– Sigurna sam da to nije Žan-Polova ideja!

– Je l' mogu za Božić da dobijem džepni nožić?

– Moraću da pitam tvog oca.

– Molim te!

– Videćemo. – Pomisao na Gasa s džepnim nožićem bila je prilično zabrinjavajuća.

Posle ručka Dejvid se nije povukao kao obično, već je predložio da zapale logorsku vatru u povrtnjaku. Gas ga je obavestio da je gomila otpada u povrtnjaku Žan-Polova i da su se dogovorili da je zapale naredne nedelje. – Ponovo ćemo da budemo Indijanci – rekao je i dočarao mu indijanske pokliče vičući i tapšući se po ustima.

– Ovo je moja kuća i prema tome i taj otpad je moj – rekao je Dejvid i otišao da obuče čizme. Miranda je shvatila da je ljubomorana na Žan-Pola. Zato ju je uhvatio za ruku i zato je poveo decu u šetnju. Žan-Pol im je bio bolji otac od njega. Umesto da se naslađuje Dejvidovom ljubomorom, Miranda se postidela; stidela se što njen muž mora da se nadmeće s baštovanom da bi dokazao da je valjan otac.

Te noći su vodili ljubav. Iako je znala da bi posle nekoliko nedelja bez ijednog prisnog dodira trebalo da bude zahvalna, Miranda je osećala samo ozlojeđenost. Znala je da je Dejvida na taj korak pokrenulo samo Žan-Polovo prisustvo. Obeležavao je svoju teritoriju kao što pas zapišava drvo. Sklopila je oči i pokušala da potisne Žan-Pola iz misli. Ali odjednom je imala utisak da je ljube Žan-Polove usne i da je miluju njegove ruke i u tom

osetljivom trenutku shvatila je da je Francuz uzbuđuje. S neočekivanom žestinom je privukla muža sebi, obavila oko njega ruke i noge i pokušala da se usredsredi na taj poznati dodir, kao da je strahovala da će ga njene nelojalne misli još više udaljiti od nje.

Sutradan ujutru otišli su u crkvu. Pošto im je to bio prvi odlazak na službu, gledali su ih s jednakom radoznalošću s kojom se posmatraju nove životinje u zoološkom vrtu. Velečasna Frida Bili oduševljeno je obuhvatila Dejvidove ruke svojim mesnatim šakama. – Tako mi je drago što vas vidim. Znala sam da ćete na kraju doći. – Govorila je zvonko i gromoglasno. Storm i Gas su se zakikotali kad su videli kako joj, dok govori, bujne grudi podrhtavaju kao žele.

Dok su koračali kroz prolaz između klupa, Miranda je uhvatila Trojev i Henrijetin pogled i osmehnula im se. Mislila je da samo stari ljudi dolaze u crkvu. Troj je razrogačio oči pri pogledu na njen *dolče i gabana* kaput s kaišem, na kožne čizme i krzneni okovratnik, a Henrijeta joj je uzdržano mahnula, zavideći joj na glamuru i vitkoj liniji. Dejvid se zaputio prema klupi u prvom redu s punim pravom očekujući da je ona tu zbog njih, zbog najznačajnije porodice u Hartingtonu, ali pukovnik Pajk već je bio zauzeo prvi red i mrštio se zbog svih loših tekovina savremenog sveta u koje spada i pravo žene da bude vikar. Pored njega su sedeli Džoan Hejlšam i njen osamdesetogodišnji dečko, koji je proučavao molitvenik kroz naočare s debelim staklom. Dejvid je zlovoljno seo u drugi red.

Storm i Gas bi se dosađivali na službi da nije bilo orguljašice Doroti Dipvud koja je ubrzavala i usporavala ritam svečanih pesama bez ikakvog obzira prema pastvi koja je samo poslednji stih otpievala u ritmu s orguljama. Velečasna Bili je poskakivala u crkvenom brodu gestikulirajući i naglašavajući svaku reč kao da se obraća deci. Dejvidu je to bilo zabavno, dok se Miranda, koja nije volela crkvu jer je kao dete često morala da ide na službe, više zabavljala gledajući svoju decu. Lutala je pogledom po unutrašnjosti velike crkve, po drevnim kamenim zidovima i pitala se kako su tokom svih tih davnih vekova uspevali da podignu takve građevine bez pomoći savremene tehnologije; razmišljala je o svemu i

svačemu samo da bi potisnula Žan-Pola iz misli. Tema propovedi velečasne bila je čovekova potreba da odvoji vreme za sitna zadovoljstva u ovom mahnitom svetu, ali ni Miranda ni Dejvid nisu obraćali pažnju na njene reči.

Kad su izašli na travnjak ispred crkve, pukovnik Pajk je pozvao Dejvida u svoju kuću kako bi mu pokazao medalje koje je osvojio u ratu. Miranda je našla Troja i Henrijetu, a deca su otkrila nadgrobne ploče. Skakali su s jedne na drugu kao da je to veliko kamenje za prelazak reke. Mirandu je obuzeo dotad nepoznat osećaj pripadnosti zajednici. Uživala je dok je stajala tu s mužem i decom i razgovarala s meštanima znajući da gospođa Andervud kod kuće peče biftek i pravi jorkširski puding. Stvari su polako dolazile na svoje mesto.

– Dušo, zašto ne dođeš da ti stepenasto skratim kosu? – predložio joj je Troj. – Kosa ti je divna i sjajna, ali bila bi bujnija s još nekoliko slojeva.

– Oh, ne znam. Nikad se nisam šišala stepenasto – odgovorila je, sumnjajući u to da bi bilo ko osim Roberta kod *Ričarda Vorda* umeo da je ošiša kako treba.

– Onda svrati u salon na šolju čaja. Bićemo samo nas troje.

– Rado. Sutra ujutru?

– Dođi čim deca odu u školu, nemam ništa zakazano do deset.

– A ja ne otvaram pre deset – dodala je Henrijeta.

– Doneću malo vrućih kroasana od Kejt, ali moraćemo da se sakrijemo u zadnju prostoriju. Ako nas vidi, pobesneće.

– Zar ne bi bilo jednostavnije da se sastanemo u njenoj poslastičarnici?

– Ne! – uglas su uzviknuli Troj i Henrijeta.

– Ne – oštro je ponovio Troj. – U poslednje vreme mi je malo dozlogrdila.

– Zašto se i dalje vidate s njom ako je ne volite? – upitala je Miranda.

– Iz navike – nemarno je odgovorio Troj. – To je kao kad previše piješ – znaš da to nije dobro za tebe i da ćeš se posle grozno osećati, ali i to je deo života.

Dejvid je bio dobro raspoložen posle jutra provedenog u društvu i obećao je deci da će ih posle ručka odvesti na Džeremijevu farmu da se igraju na traktoru. Storm je srela nekoliko drugarica iz škole, a Gas im se pridružio ne zastrašujući ih svojim ponašanjem. Miranda ih je jedva

odvukla uz obećanje da će moći da se igraju posle nastave. Bila je ushićena. Vedro nebo i gozba koju sprema gospođa Andervud obećavali su idilično popodne. Onda je Dejvid sišao u predvorje s torbom i najavio da će morati da ode ranijim vozom za London. Miranda je bila razočarana. Sve se odvijalo kako treba. Zar nije želeo da provede malo više vremena s njima? Zašto žuri? Zar ono najvažnije u njegovom životu nije upravo tu u Hartingtonu? Poljubila ga je na rastanku, ali on joj je uzvratio površno i nije je zagrlio. Razdvojenost tokom nedelje pretvara ih u strance. Znala je da može da ima poverenja u njega. Nije imala razloga da mu ne veruje. Ipak, senka sumnje mučila ju je kao kamenčić u cipeli. Da li je moguće da Dejvid ima drugu?

Gas je gledao oca kako nestaje u taksiju niz prilaz i osetio je kako ga obuzima razočaranje. Radovao se što će se igrati na traktorima gospodina Ficherberta. Kad je taksi zamakao, Storm je ušla u kuću s majkom. Gas je skupljao kamenčiće i gađao crnog kosa, a onda je produžio prema šumama. Kad je stigao do golubarnika, zaustavio se. Tu se, u gustoj travi, sakrio jež. Sagnuo se da ga bolje pogleda. Jež ga je plašljivo posmatrao. Gas ga je prstom dodirnuo po licu. Jež se sklupčao u loptu. Gas se zacerekao i pomislio kako bi jež bio dobar za igranje fudbala.

– Šta si našao tu? – iza njega je dopro Žan-Polov glas. Gas se uspravio i pogledao ga kao krivac. Krv mu je jurnula u obraze. – Ježa? – Žan-Pol je kleknuo. – Je l' znaš zašto se sklupčao?

– Zato što se uplašio.

– Tako je. Dođi da ga pogledamo izbliza. Mislim da je povređen – rekao je Žan-Pol, osećajući da mu se pružila prilika da nauči dečaka korisnoj lekciji. – Je l' vidiš kako drhti? – Gas je klimnuo glavom. – Znaš, zanimljivo je da životinje imaju veoma izraženo šesto čulo. Znaju kome mogu da veruju a koga treba da se plaše.

– Stvarno? – rekao je Gas, zahvalan što jež ne ume da govori.

– Gledaj. – Žan-Pol je provukao dlanove ispod ježa i podigao ga. Nežno ga je držao uza se. Uskoro se životinja opustila i počela da njuška Žan-Pola vlažnom njuškom. – Hajde da ga odnesemo u gostinsku kuću i da mu napravimo leglo. Rekao bih da mu nije dobro, šta ti misliš?

Zaputili su se stazom oivičenom majčinom dušicom. Žan-Pol je pričao

Gasu o životinjama i o tome kako ih treba poštovati i brinuti o njima. Nadahnuo ga je Avin glas koji je odzvanjao iz prošlosti, glas kojim je svoju decu učila iste te lekcije. Kad su stigli u gostinsku kuću, Žan-Pol je uvio ježa u neku tkaninu i pružio ga Gasu. Gas se isprva zabrinuo da će ga jež ujesti zato što ga je ubo u lice, ali Žan-Pol ga je umirio. – Jež ume da ti čita misli. Ako razmišljaš o nečem lepom, osetiće to i prestaće da se plaši. – Kad je shvatio da je bezbedan, jež je prestao da drhti i počeo je da mu njuška dlan.

Gas se zakikotao. – Hoće da me pojede.

– Ne, neće, samo istražuje. Ipak, mislim da je gladan. Stavićemo ga u ovu kutiju i daćemo mu malo mleka.

– Hoće li mu biti dobro?

– O, da. Nahranićemo ga, ugrejaćemo ga, a sutra ćemo ga pustiti u divljinu. Verovatno je pojeo nešto što mu ne prija.

– Ima slatku njušku – rekao je Gas, smejući se pošto ga je golicao dodir ježeve njuške.

– Znaš da taj jež verovatno ima mamu i tatu kojima nedostaje. Možda ima i braću i sestre. Kad ga budemo vraćali, pokušaćemo da ih nađemo.

– To je dobra ideja.

– Ako bi tebe neko povredio, tvoji roditelji bi se veoma uznemirili, je li tako? – Gas je klimnuo glavom. – Ako ti povrediš tog ježa, i njegovi roditelji će se uznemiriti, zar ne? – Gas je pokunjeno slegnuo ramenima. – On se ne razlikuje mnogo do tebe. Ima jednako pravo kao i ti da živi. Svi mi živimo zajedno i svi ćemo jednog dana umreti. Treba da poštuješ božja stvorenja, čak i najsitnijeg mrava. Učinićeš to za mene, je l' važi?

– Hoću – rekao je Gas, milujući prstom ježa po licu. Životinja je izgledala kao da uživa u tome.

Žan-Pol je sipao malo mleka u zdelu. – Gde ti je sestra?

– S mamom je. Tata je otišao u London. – Lice mu se smrklo.

– Jesi li razočaran?

– Rekao je da će nas odvesti na farmu gospodina Ficherberta da se igramo na traktorima.

– On je veoma zauzet, zar ne?

– On je uvek zauzet. Nikad nema vremena da se igra s nama. – Sasvim

neočekivano, Gas je otvorio srce Žan-Polu. Reči koje nikad do tada nije pretočio u reči zbrkano su pokuljale. – Hoće da me pošalju u internat, ali nisam ja kriv, nisam ja počeo, ujeo sam ga samo zato što je počeo da me naziva svakakvim imenima, a tata uvek obeća da će se igrati sa mnom ali nikad ne ispuni obećanje, stalno je prezauzet, a drugi očevi se igraju sa svojom decom, zašto on ne može da se igra sa mnom? – Dečak je zajecao. Žan-Pol ga je zagrlio, slušajući njegov nepovezan monolog o nepravdi. Gas je naposljetku prestao da plače, ali neobuzdani jecaji su mu i dalje potresali telo.

– Ponekad je vrlo teško razumeti odrasle. Nije pošteno što ti otac obećava da ćete se igrati, a onda te izneveri. Ali on je zaista želeo da se igra s tobom. Možda su ga pozvali da hitno dođe i možda je i on jednako razočaran. – Gas je s nevericom šmrcao. – Moraš im reći da ne želiš da ideš u internat.

– Neće da me slušaju. Nikad ne slušaju šta im govorim.

– Onda moraš tražiti od njih da te saslušaju i moraš biti odlučan. Ali pri tom se trudi da budeš staložen i da ne planeš. Moraš im dati dobar primer pa će se i oni ponašati kao ti. – Gas je bio sumnjičav. – Je l' i dalje želiš da se igraš na traktorima? – Dečaku zasijaše oči. – Onda idemo, imamo još vremena pre užine.

Miranda nije bila njuškalo. Između nje i njenog muža nije bilo tajni. Ali kad su deca otišla u krevet, iscrpljena od igranja na farmi, počela je da pretura po njegovom savršeno urednom radnom stolu. Imao je mapu s pismima, knjigu u kojoj je vodio kućne troškove. Fasciklu s računima, polisom osiguranja, ali sigurno je držao u Londonu sve što bi ga moglo kompromitovati. Napunila je kadu vrućom vodom i sipala ulje od lavande, a zatim je zažmurila i udisala paru. Prekorevala je sebe što je postala sumnjičava. Samo treba da provode malo više vremena zajedno. Odlučila je da porazgovara s njim o tome sledećeg vikenda.

Te večeri je zapalila mirišljavu sveću, sklopčala se u krevetu i otvorila spomenar. Knjiga je odisala neobičnom čarolijom, kao da otvara vrata koja vode u daleko lepši svet od onog u kome ona živi. Potpuno se uživala u

prelistavanje, uspomene su isplele srebrne niti oko njenog srca i uvukle je u prošlost. Osetila je ljubav kao sunčevu toplotu i bol, kao da je njen sopstveni. Dok je čitala, pobegla je od sve veće hladnoće koja se uvlačila u njen brak i zagazila je u toplinu tuđih tajni.

Naša ljubav je od samog početka bila osuđena na propast. Bila je prolazna poput sutona. Jednom si rekao da u zalasku sunca ima nečeg tragičnog, nečeg što te ispunjava setom dok uzalud pokušavaš da ga zaustaviš. Možda je njegova lepota u prolaznosti. Možda je naša ljubav slađa zato što je beznadežna. Kad bi čovek mogao da zaustavi zalazak i da večno živi u sutonu, da li bi suton zadržao čaroliju? Da li bi naša ljubav bila tako nežna bez svesti o svome kraju? Nikad nećemo saznati jer sve što imamo jeste gubitak i uspomena na grimiz i zlato.

18.

Smiraj dana s ružičastim oblacima nalik šećernoj peni. Čipkaste paukove mreže u žbunju.

Žan-Pol je stajao na kamenom mostu. Bilo je mračno i hladno, nebo je bilo tamnoplavo, posuto zvezdama. Skoro pun mesec je stajao visoko, obavijen izmaglicom. Spustio je ruke na kamenu ogradu i nagnuo se da pogleda u vodu. Svetlost se odbijala o namreškane površine reke koja je tekla prema moru. Zurio je toliko dugo da su ga oči pekale, ali pre nego što je trepnuo bio je siguran da je video njeno lice pod mesečinom i da mu je uzvratila pogled s jednakom čežnjom.

Nije mogao da spava. Bilo mu je teško da nađe mir u gostinskoj kući koja je nekad pripadala njima dvoma. U svakoj sobi je video odjek njenog prisustva, svaki zvuk je prizivao uspomenu, miris narandžinog cveta izazivao je žudnju. Ipak, navikao je na taj osećaj kao na raskliman zub koji gura jezikom, osećajući neobično zadovoljstvo u bolu. Mogao bi da ode večeras, ali pomisao na prazan *château* izazivao je u njemu još veću nelagodu nego gostinska kuća. Ako ne može da provede budućnost s njom, onda se mora zadovoljiti činjenicom da mu prošlost i dalje greje sećanje.

Sutradan ujutru, Miranda je veoma brižljivo odabrala odeću. Obukla je bledosive ralf loren farmerke, sivu kašmirsku bluzu istog kreatora s polo kragom i obula smeđe kožne čizme. To što živi u selu ne znači da treba da snizi svoje standarde. Našminkala se i stavila je parfem koji je ispunio sobu mirisom limete, bosiljka i mandarine. Lakim korakom je sišla da deci servira doručak.

Pošto je trebalo da bude u devet kod Troja, odlučila je da odveze decu kolima u školu. Bicikle su ostavili na kraju prilaza, kako bi u povratku deca mogla da se dovezu do kuće. Upravo se spremila da izađe kad je zazvonio telefon. Pomislila je da je možda zove Troj kako bi otkazao

jutarnju kafu. U Londonu je otkazivanje susreta bilo često koliko i nepredviđena kiša.

Na njeno iznenađenje, ispostavilo se da je to prodavačica iz juvelirnice *Teo Fenel* u kojoj je Miranda godinama kupovala. – Izvinjavam se što vas zovem ovako rano, gospođo Klejborn – tiho je rekla devojka otmenim glasom – ali izgubila sam broj kancelarije vašeg muža, a njemu je stalo da gravura bude urađena pre Božića. Zapisala sam njegov telefon u beležnici, ali beležnica je nestala. Od nedavno radim ovde i zaista mi je neprijatno što sam bila tako nepažljiva. Teo bi me ubio kad bi saznao! – Miranda je postajala sve znatiželjnija. Možda joj je Dejvid kupio nešto skupo za Božić. Znao je da joj je to jedna od omiljenih juvelirnica.

– Šta je kupio? – nasmejala je, žudeći za još nekom informacijom.

– Mislim da to ne bi trebalo da vam kažem – nervozno je odvratila devojka.

– Da, možda ne bi trebalo. Daću vam broj njegovog telefona, ali nemojte mu reći da ste razgovarali sa mnom. Ako je u pitanju iznenađenje, ne želim da ga pokvarim. Biće užasno povređen.

– Hvala vam, gospođo Klejborn. – U devojčinom glasu se osetilo olakšanje. Miranda joj je izdiktirala broj i prekinula vezu. Neki divan nakit Tea Fenela svakako bi trebalo da nadomesti njegovo dugo odsustvo od kuće. Kako je mogla da sumnja u njega?

Kad je Miranda stigla kod Troja, Henrijeta je već bila tamo i jela je vruć kroasan. U salonu se osećao slatkast miris šampona i laka za kosu i bilo je veoma toplo. Skinula je tamnoplavi selin kaput od kašmira. Izgledao je tako usamljeno u garderobi da je odlučila da ga obuče iako je bio previše glamurozan za Hartington. Naočare za sunce stavila je u tašnu. Troj joj je rekao da brzo ode pozadi pre nego što Kejt proviri kroz izlog svoje poslastičarnice. Stisli su se u sobičak, između kutija s preparatima za kosu i radnog stola punog papira. U vazduhu je lebdelo uzbuđenje. Retko se događa da prkose Kejt. – Ako otkrije, nadrljali smo – rekao je Troj, pružajući Mirandi šolju čaja.

– Neće nas obavestiti ako onaj božanstveni Francuz ponovo dođe –

dodala je Henrijeta.

– Svi smo zaljubljeni u njega – teatralno je rekao Troj.

– U koga? – pitala je Miranda.

– U tajanstvenog Francuza – rekla je Henrijeta kao bez daha. – Prvi put je došao u oktobru. Pomislili smo da je turista. Sad se vratio. Primetili smo ga kad je prelazio ulicu. Popio je crnu kafu i pojeo je kroasan za doručak. Međutim, koliko god da ga je Kejt ispitivala, a znaš kakva je, ume da bude vrlo ubedljiva, ništa nije hteo da otkrije o sebi!

– Ne govorite valjda o *mom* Francuzu? – Oboje su se zagledali u nju.

– Nisam znao da imaš Francuza, dušo – rekao je Troj.

– *Nemam* ga, nego radi za mene. Dobro izgleda, ima pedesetak godina, duboko usađene smeđe oči, dužu prosedu kosu, razoran osmeh.

– O, moj BOŽE! – zavapi Troj. – To *jeste* tvoj Francuz! Šta radi kod tebe?

– Sređuje baštu.

– Sređuje baštu? – uglas su ponovili.

– Da, on je baštovan.

– Ne budi smešna – rekla je Henrijeta. – On je filmski producent ili pisac. Nemoguće da je baštovan!

– Pa, ipak jeste – jednostavno je odgovorila Miranda.

– Kako si ga našla, do đavola? – upitao je Troj.

– Zapravo, našao je on mene. Duga je to priča.

– Imamo celo jutro na raspolaganju.

Miranda im je sve ispričala, a Troj i Henrijeta su je bez reči slušali. – I tako je – završila je Miranda – doveo Storm kući a onda smo počeli da razgovaramo. Pitala sam ga čime se bavi, a on je odgovorio da je baštovan. Onda sam ga pitala da li bi sredio našu baštu, a on je prihvatio ne oklevajući. Bilo je vrlo čudno.

– Je l' oženjen? – upitala je Henrijeta.

– Nije – odgovorila je Miranda.

– O, bože! – uzviknula je, odlučivši da se ponovo podvrgne dijeti čim pojede kroasan.

– Je l' gej? – upitao je Troj.

– To ne znam – odvratila je Miranda. Pocrvenela je setivši se svojih

neprikladnih misli. – Ali ne bih rekla. Ženska intuicija.

– Kako uspevaš da se obuzdaš tokom nedelje dok ti je muž u Londonu?

– upitao ju je Troj.

– Ne sviđa mi se – slagala je i jedva primetno slegnula ramenima.

– To samo govori da živiš u srećnom braku – rekla je Henrijeta i sa zavišću uzdahnula.

– Tvoj muž je sigurno poludeo od ljubomore – rekao je Troj.

– Mirandin muž je vrlo privlačan, Troje.

– Ali nije privlačan kao Francuz. Kako se zove?

– Žan-Pol – rekla je Miranda.

– O, bože! Vrlo seksi! Žan-Pol. Zar vas ne nervira što je Kejt bila u pravu?

– Kako to misliš? – upitala je Miranda, pijuckajući čaj.

– Uporno je ponavljala da si našla baštovana zahvaljujući njenoj oglasnoj tabli.

– Pa, to znači da se prevarila – odvratila je Miranda.

– Nije – polako je rekla Henrijeta. – Videli smo ga u oktobru kod Kejt. Raspitivao se o vašoj kući, pitao je ko živi u njoj. Zato smo pomislili da je turista.

Miranda je spustila šolju i namrštila se. – Je l' video moj oglas?

– Nije mogao da ga ne primeti, dušo – rekao je Troj. – Ceo Hartington je video tvoj oglas.

Mirandu je odjednom obuzela nelagodnost. – Nije to pomenuo kad smo razgovarali.

– Verovatno si mu ponudila posao pre nego što je stigao da pomene – nagađala je Henrijeta.

– Da, u pravu si. Mislim da je tako. Nisam mu ostavila ni trenutka da nešto kaže. Uvek sam takva kad sam nervozna. Previše pričam.

Troj se osmehnuo. – Dakle, ipak ti se sviđa?

Miranda mu je uzvratila osmeh. – Vrlo malo – žurno je dodala.

– Kakvo olakšanje! – uzviknuo je Troj. – Na kraju krajeva, i ona je ljudsko biće!

Na povratku kući, Miranda je pokušala da potisne sumnje u Žan-Pola. Nije imao razloga da joj pomene njen oglas. Možda nije ni pomišljao da traži posao dok ona to nije pomenula. Uostalom, Storm ga je dovela u kuću, inače možda ne bi ni došao.

Kad je stigla kući, zatekla je Fatimu u kuhinji kako raščičava sto posle doručka. – Dobro jutro, gospodo Klejborn – uzviknula je kad je ugledala Mirandu. – Ostavite sve to meni – dodala je pevušćim glasom, leteći po prostoriji s energijom dvostruko mlađe žene. – Vi idite da radite, a ja ću se postarati da kuća blista, blista, blista!

Miranda je sela u radnu sobu pokušavajući da napiše članak za časopis *Telegraf* i da se usredsredi kad god bi joj misli odlutale. Zamišljala je Žan-Pola u bašti, mislila je na decu, o tome kako im je zaista potrebna nova zimska odeća i sve više ju je obuzimala želja da ostavi taj članak bez duše i da počne da piše pravi roman. Bližio se Božić, a ona nije ni počela da kupuje poklone. Odlučili su da provedu božićne praznike u svom novom domu, da pozovu Mirandine roditelje i njenu tetku usedelicu. Njena sestra se udala i otišla da živi u Australiji, što Mirandu nije mnogo iznenadilo, čak joj se divila što se odselila toliko daleko od njihove majke. Strahovala je od tog porodičnog skupa.

Dok je kucala kraj prvog dela, ušao je gospodin Andervud noseći naramak cepanica koje je stavio u korpu pored kamina. Miranda ga je pogledala i osmehnula mu se, a onda je napravila grešku i upitala ga kako je. – Pa, gospodo K, gospoja, kad već pitate, već neko vreme me golica u grlu, samo me golica kao da sam progutao mrava. Ne znam jesam li ga progutao ali golica me kao da je mrav ili pauk s mnogo malih nogu. Nevolja je u tome što me to tera da kašljem. Išao sam doktoru, ali ništa nije našao. A meni to i dalje smeta. – Zakašljao se kako bi naglasio svoje reči.

– Žao mi je zbog toga – rekla je Miranda, pre svega žaleći što ga je i pitala kako je.

– Gospoda Andervud kaže da bi trebalo da uzmem kašiku meda. Nevolja je u tome što ja baš ne volim med. Presladak je, a ja volim slanu hranu, kao što je slanina. – Na trenutak je zastao i zagledao se u nju, kao da je očekivao da će nastaviti razgovor.

– Pa, bolje bi bilo da se vratim poslu – rekla je, nadajući se da će

shvatiti.

– O, nemojte da vam ja dosađujem. Ne želim da vam prekinem kreativnu nit. Jutros sam razgovarao sa Ž. P-om, ustao je s petlovima i izašao sat vremena pre nego što sam ja stigao u osam. Očupaćemo pejzažnu baštu. Sve ćemo da počupamo i počecemo iz početka.

Miranda se užasnula. Odmah se setila Ave i bašte koju je ona napravila s G. F-om. Nije mogla dozvoliti Žan-Polu da je očupa. – Šta, sve ćete da počupate? – s nevericom je upitala.

– Jest, gospođo K, gospoja. Da počupamo, svaku travku. – Oči su mu zasijale pri pomisli na to. – Onda ćemo spaliti korov. Zapalićemo veliku vatru i sve ćemo spaliti.

– Moram da razgovaram s njim. Sigurno postoji nešto što se može spasti.

– A, ne. Sve je mrtvo i trulo.

– Ja ću to proceniti – odgovorila je, iako, budući da je bila neiskusna, nije bila u stanju da proceni bilo šta u vezi s baštom. Kad je stigla do vrata, zvučni signal na kompjuteru upozorio ju je da joj je stigao imejl. Do đavola, pomislila je, a onda je s pobedničkim osmehom odlučila da ga zanemari i izašla je u predvorje.

Zatekla je Žan-Pola kako sedi nasred pejzažne bašte na plavoj klupi koja je okruživala jarebiku. Nalaktio se na kolena i trljao je bradu, utonuo u misli. Srce joj je poskočilo kad ga je videla tako tužnog. – Dobro jutro – rekla je, trudeći se da ga ne uplaši. Okrenuo se i pogledao je tako prodorno svojim smeđim očima da je pocrvenela.

– Odlutao sam nekud daleko – rekao je i ispravio se uz dubok uzdah.

– Na neko lepo mesto? – vedro je upitala.

– O, da – odvratio je. – Prošlost je slatka. – Izgovorio je to s takvom čežnjom u glasu da je Miranda osetila kako je obuzima radoznalost, ali bilo je u njemu nečeg što ju je sprečilo da nastavi da ga ispituje. Sela je pored njega na klupu.

– Gospodin Andervud kaže da hoćete da počupate sve iz ove bašte.

– Ne, ne sve. Nešto ćemo spasti, nešto treba ponovo zasaditi. Zakasnili smo, već je decembar. Ali zima je neuobičajeno blaga i uz malo čarolije...

Miranda se ugrizla za usnu. – Znam da ste me zamolili da vama prepustim sve, da ste rekli da se mogu osloniti na vas – oprezno je rekla. –

Uverena sam da mogu. Stvar je u tome što je gospođa Lajtli zaista volela ovu baštu. Zapravo, za nju je ona bila nešto posebno. Mislim da nemamo pravo da ja promenimo.

Žan-Pol ju je podozrivo pogledao. – Otkud vi poznajete gospođu Lajtli?

– O, pričali su mi o njoj. Bila je veoma omiljena. Svi znaju za njene bašte. Izgleda da joj je ova bila naročito draga. – Žudela je da podeli otkrića iz spomenara s nekim, ali previše je prodrila u tajne žene koja ga je sastavila da bi mogla da je izneveri.

– Slušajte, Miranda. Jasno mi je da ne želite da uništite ono što je prethodna vlasnica stvorila. Ni ja ne želim to da uništim. Iako je bašta zarasla u korov, vidim šta je sve u njoj bilo zasađeno. Trudiću se da izgleda potpuno isto kao nekad.

Miranda je osetila olakšanje. – Hoćete li? – Klimnuo je glavom. – O, mnogo vam hvala. Ne bih podnela da jednog dana, ako se vrati, vidi da smo pokvarili njenu baštu.

– Mislite da će se vratiti?

– Nikad se ne zna, je li tako?

– Da. – Setno je zavrteo glavom. – Nikad se ne zna.

Tako su se Žan-Pol i gospodin Andervud posvetili zadatku oživljavanja pejzažne bašte. Koliko je sve bilo drugačije u odnosu na onu nedelju tokom koje ju je Žan-Pol prvi put okopavao s Avom, Hektorom i njenom decom. Časkali su i smejali su se na suncu, psi su se veselo igrali u travi, golubovi su gugutali s krovova. Tokom tih dana mu je, malo-pomalo, ukrala srce tako da gotovo nije ni bio svestan toga dok nije postalo kasno.

Miranda je odustala od pisanja članka. Nije bila nimalo nadahnuta. Bilo joj je teško da se usredsredi, lutala je pogledom po bašti i mislima od Žan-Pola do dece. Osećala je nemir dok je sedela za radnim stolom, nervirali su je imejlovi kojima su joj nudili dodatni posao i bila je nezadovoljna svojim poslom koji više nije s lakoćom obavljala. Umesto da se izbori s člankom, opružila se na postelji i otvorila spomenar. Podigla je sliku koju je uzela iz gostinske kuće i naslonila je na jastuke kako bi je pažljivo proučila. Bila je naslikana sigurnim potezima i živim bojama. Poželela je da je pokaže Žan-Polu da bi mogao da napravi baštu po uzoru na onu sa slike, ali ta želja je bila besmislena. Nikad nikome neće pokazati tu sliku. Jednog dana će je

vratiti gospođi Lajtli, ako je ikad upozna.

Vragolaste veverice na prozorskom ispustu gostinske kuće. Osećaju u njoj ljubav nalik sunčevom sjaju i žele da se ogreju na njenoj toploti, kao i mi.

Deca su se vratila iz škole. Miranda je nastavila da ih vozi svakog jutra i nakon toga se sastajala s Trojem i Henrijetom u salonu ili u Kejtinoj poslastičarnici. Polako se uključivala u zajednicu. Nije nameravala da se uključuje, odupirala se tome kao što se školjka grčevito prilepi za stenu. Dogodilo se neprimetno. Polako i potajno, kao spuštanje magle. Isprva su se nedeljom, posle službe u crkvi, zadržavali u razgovoru s meštanima. Dejvid je posetio pukovnika Pajka, koji mu je ponosno pokazao zbirku ordenja i pozvao ga da subotom doručuju u Kejtinoj poslastičarnici. Miranda je razgovarala s majkama ispred školske kapije i čekala da se sastane nasamo s učiteljem, pošto je Dejvid bio zauzet u Londonu. Stigla je obuzeta strepnjom, s čvorom u stomaku, ali gospodin Marlou ju je dočekaao s prijateljskim osmehom i sa zadovoljstvom joj je rekao da se Gas konačno uklopio. Od oktobra nije nikog ujeo, ali tek je trebalo da stekne drugove. – On je usamljenik – objasnila je kao da ga brani. Gospodin Marlou se uozbiljio. – Nije usamljenik, gospođo Klejborn, nego je usamljen. Postoji velika razlika. Vašem sinu bi mnogo koristilo da stekne drugove.

Bilo joj je drago kad su završili razgovor i kad je Gas došao kući gde ga niko nije osuđivao. Koliko je ona mogla da vidi, njen sin se zadovoljno igrao sa sestrom u kućici na drvetu koju im je napravio Žan-Pol. Činjenica je da nije voleo da ide u školu i nije mogla da ga krivi zbog toga. Ni ona nije volela školu. Gas je najsrećniji kod kuće, zaključila je. Gledala ga je kako korača za Žan-Polom i shvatila je da je, zapravo, on najsrećniji u društvu baštovana.

Henrijeta je pristala da čuva Gasa i Storm kako bi Miranda mogla da ode u London da kupi božićne poklone. Kler je bila savršeno sposobna da se stara o radnji u Henrijetinom odsustvu, a Henrijeta je čeznula da upozna neuhvatljivog Žan-Pola, koji je svakog jutra u tišini pio svoju crnu kafu i

čitao novine u Kejtinoj poslastičarnici.

Miranda je otišla ranim jutarnjim vozom, ostavljajući Henrijetu i decu da doručkuju.

Troj je stepenasto ošišao Henrijetu, što ju je zaista oraspoložilo. Niko to nije primetio osim Kejt, koja joj je rekla da joj s takvom frizurom lice izgleda okruglije. – Hoću da kažem, lepše – dodala je. – Lepo izgledaš. – Henrijeta je stavila maskaru, znajući da će verovatno naići na Žan-Pola. Nerado se šminkala, ali tog dana je osetila da je njenom samopouzdanju potrebno malo podsticaja. Ipak, nije imala dovoljno hrabrosti da istakne punačku figuru, već ju je sakrila ispod velikog vunenog džempera.

Henrijeta je obožavala decu. Gas i Storm su to odmah osetili i počeli su da se prave važni. Tako pažljivu publiku imali su još samo u Žan-Polu. Slušala ih je, smejala se njihovim šalama i pustila ih da joj pokažu svoje sobe i igračke. Divila se Storminoj ružičastoj kućici, pomilovala je njene jastučiće razbacane unaokolo i njene vilinske haljine u ormanu. Gas joj je pokazao kućicu na drvetu i uspentrao se uz lestve kao veverica. – Žan-Pol ju je napravio – rekao joj je. – Odavde mogu da vidim kilometre daleko. Ž. P.! – uzviknuo je.

– Ž. P.? – ponovila je Henrijeta smejući se.

– To mu je nadimak. On je Ž. P., ja sam Snažni Gas, a Storm je Vedro Nebo.

– To mi se baš sviđa – oduševljeno je rekla.

Gas je ponovo uzviknuo. – Verovatno je u pejzažnoj bašti. Stalno je tamo. – Henrijeta je uzalud žudela da se Žan-Pol pojavi. Gas je sišao niz merdevine i nestao u šupljini stabla.

U jedanaest sati im je odnela toplu čokoladu i lako svarljiv keks u kućicu na drvetu. Kleknula je i puzila ne mareći što su joj kolena u blatu i jurila ih oko drveta praveći se da je kapetan Kuka. Onda je proturila glavu u šupljinu stabla i uzviknula: – Eheeej, razvijte jedra, verni mornari! – dok joj je pozamašna zadnjica štrčala kao pečurka. U tom položaju su je zatekli psi Džeremija Ficherberta. Njušili su joj zadnjicu dok je ona pokušavala da se izvuče. Kad je uspela da se oslobodi, kosa joj je bila raščupana, a plave oči su joj sijale poput različka. – Nadam se da vas nisam prekinuo u nečemu – rekao je Džeremi, gledajući je uz osmeh.

- O, bože, izvinjavam se – zadihano je rekla, ustajući. – Ja sam pirat.
  - Vrlo dobro oponašate pirata – odgovorio je, odmeravajući je. Henrijeta je pokušavala da namesti kosu.
  - Mislim da više izgledam kao Vini Pu koji se zaglavio u ulazu u zečju jazbinu. Bojim se da ste videli pogrešnu stranu.
  - Nema ništa loše u tome. Meni ta strana deluje savršeno.
  - Da li se poznajemo? – zbunjeno je upitala Henrijeta.
  - I te kako. Vi ste Henrijeta Mun, je li tako?
  - Jeste. – Namrštila se.
  - Ja sam Džeremi Ficherbert, vlasnik susedne farme.
  - O, naravno da se poznajemo – odgovorila je, kao da je sve došlo na svoje mesto.
  - Dolazio sam u vašu radnju. Vi prodajete one velike tegle sa šećernim lušama. Te su mi omiljene.
  - I meni – izjavila je, obuzeta nelagodnom jer nije mogla da ga se seti. – Naročito su dobre one od smeđeg šećera.
  - Tačno. Kad počnem da ih jedem, ne mogu da se zaustavim.
  - Nažalost, i ja imam taj problem.
  - Ne vidi se na vama.
- Zurila je u njega ne znajući šta da kaže. Nije navikla na komplimente. Ni na trenutak nije poverovala da on zaista to misli. Zavladala je neprijatna tišina dok se Henrijeta trudila da kaže nešto, a Džeremi je utonuo u njene oči boje akvamarina. Hteo je da joj kaže koliko su joj lepe, ali bilo mu je neprijatno. Verovatno je to već sto puta čula.
- *Bonjour*,¹⁶ Džeremi – iza njega je dopro glas. Oboje su se okrenuli i ugledali Žan-Pola kako im se približava stazom. Njegov veseli pozdrav prekinuo je tišinu. Henrijeta je ostala bez daha pri pogledu na njegov osmeh i osetila je kako joj se stomak diže kao kad se, dok je bila dete, vozila na ringišpilu. – *Bonjour, madame* – rekao joj je. Uhvatio ju je za ruku, prineo je usnama i naklonio se. Henrijeta nije znala gde da gleda. Osećaj nelagodnosti stezao ju je za vrat i grlo, šireći joj se preko lica u vidu crvenih pečata. Niko joj do tada nije poljubio ruku. Mora da je to neki francuski običaj, pomislila je, pokušavajući da se povрати.
- Dovezao sam vam mali traktor i prikolicu, kao što ste tražili – rekao je

Džeremi. Činilo se da ni Žan-Pol ni Džeremi nisu primetili Henrijetinu iznenadnu slabost. Storm i Gas su se izmigoljili iz šupljeg stabla i otrčali sa psima.

– Hvala vam – rekao je Žan-Pol. – To će mi mnogo pomoći. – Razgovarali su o bašti, o farmi i o vremenu, neuobičajeno toplom za to doba godine, a Henrijeta je slušala, previše stidljiva da bi izustila ijednu reč. Naposljetku se Žan-Pol okrenuo prema njoj. – Ako sam dobro shvatio, vi danas čuvate Snažnog Gasa i Storm Vedro Nebo – rekao je, gledajući je blistavim prodornim pogledom.

– Da – rekla je promuklim glasom.

– Da li vam se sviđa moja kućica?

– Sjajna je, zaista.

– Vidim da ste napravili lestve – rekao je Džeremi, lupkajući ih. – Ovo je čvrsta hrastovina. – Henrijeta mu je zavidela na lakoći s kojom razgovara sa Žan-Polom. – Jeste li se vi peli na drvo? – upitao ju je.

– Nisam – odgovorila je. – Kao što ste videli, jedva sam se izvukla iz stabla. Mislim da bi mi još teže bilo da siđem niz lestve!

– Nimalo. Dođite! – Džeremi je stao na prvu prečagu. – Deluje čvrsto – rekao je.

– Trebalo bi da bude. Napravio sam ih da mogu da izdrže težinu slona – rekao je Žan-Pol.

– Onda bi trebalo da izdrže i mene – nervozno se nasmejala Henrijeta, moleći se da se lestve ne raspadnu pod njenom težinom. Zažalila je zbog svakog kroasana koji je pojela. Džeremi se popeo prvi, onda je ohrabrio Henrijetu da krene za njim. Oprezno je spustila stopalo na prvu prečku, zatim na drugu, čekajući da čuje *krc* kad se drvo prelomi nadvoje.

– Ne bojte se – rekao joj je Žan-Pol, koji je stajao iza nje. – Lestve su čvrste, kunem vam se. Da se ne plašite visine? – Nije mu mogla reći da se plaši svog krupnog tela.

– Pomalo – slagala je. Pogledala je uvis i videla da joj je Džeremi pružio ruku. Kad se popela, zahvalno ju je prihvatila i stala na platformu na kojoj je kućica bila podignuta. Duboko je udahнула i pogledala unaokolo. Gas je bi u pravu, odatle se pružao divan pogled.

– Kako lepo izgleda zvonik crkve visoko iznad krošnji – rekla je.

- Da nema drveća, videli biste moju farmu – rekao je Džeremi.
- Volela bih da vidim vašu farmu – odvratila je Henrijeta, prisećajući se dečjih izleta na kojima su posmatrali kombajne.
- Možete da dođete kad god hoćete – blago je rekao, pitajući se zašto je nije ranije primetio. Bila je primamljiva kao ušećerena jabuka. Pogledao je njenu levu ruku i video da ne nosi burmu.

Henrijeta je primetila da im se Žan-Pol nije pridružio. Stajao je dole na travi i razgovarao s decom koja su se grohotom smejala. Bilo je očigledno da ga obožavaju. Džeremi ju je posmatrao kako gleda Žan-Pola i osetio je razočaranje. To ga nije iznenadilo; kako bi neko kao on mogao da se nadmeće sa Žan-Polom?

Ostavio ih je pored drveta i vratio se na svoju farmu. Krov mu je propuštao tako da je voda curila u predsoblje i morao je to da popravi. Presvukao se u plavi kombinezon, natukao kapu od tvida na glavu i otišao da uzme lestve iz povrtnjaka gde su stajale naslonjene na zid staklene bašte. Gospodin Ben i Volfgang su se gegali za njim. Život s Džeremijem uvek je ličio na pustolovinu. Njegova kuća je podignuta u šesnaestom veku i stalno ju je trebalo popravljati, o čemu se Džeremi lično starao. Bio je praktičan i domišljat, mada bi mnogi rekli da je čudak. Zamena polomljenih krovniha crepova opasan je posao koji zahteva upotrebu dvoje lestvi i veliku smelost. Zahvaljujući poslu potisnuo je iz misli Henrijetu Mun i crvenilo koje joj je oblilo obraze kad joj je Žan-Pol poljubio ruku. Francuz je nesumnjivo šarmantan. Kad bi on počeo da ljubi ruke, svi bi mu se smejali. Ali Žan-Pol, sa svojim izrazitim francuskim izgovorom i duboko usađenim smeđim očima, mogao je da napravi bilo koji staromodan kavaljerski gest i svi bi zaključili da je on najromantičniji muškarac koji je kročio u Hartington. Džeremi nije imao izgleda. Odvojio je napukli crep i pokušao da razmišlja o nečem drugom.

Henrijeta je uspela da prevaziđe svoju stidljivost u Žan-Polovom društvu. Deca su je odvela u pejzažnu baštu da im pomogne u sađenju. Tamo je bio i gospodin Andervud u košulji rukava zavrnutih do laktova, s kapom na glavi. Oči su mu blistale od oduševljenja. Uživao je kad su se deca vrzmala unaokolo. Podsećali su ga na njegove dečake koji su imali običaj da se popnu na traktor dok je on orao Ficherbertova polja. Sad su

odrasli i voze traktor sa svojim sinovima. Ako je bilo šta znao o deci, znao je da ona vole da budu uključena. Storm i Gas su kopali rupe i zajedno sa Žan-Polom spuštali lukovice u njih, krajnje pažljivo, kao da su to životinje utonule u zimski san. Zima je bila neuobičajeno blaga tako da je zemlja bila meka i topla. I Henrijetu je obuzeo polet. Slušala je Žan-Pola, koji je učio decu o biljkama, strpljivo odgovarajući na njihova pitanja. Onda bi se povremeno grohotom nasmejao na nešto što bi jedno od njih dvoje reklo, a zatim su se svi zajedno smejali, blaženo opušteni. Henrijeti se učinilo da je Žan-Polu možda prijatnije s decom nego s odraslima i poželeva je da ga pita zašto i sam nema decu.

Miranda je rano stigla u London i zaputila se pravo u butik Piter Džons, koji se otvara u devet i trideset. Udahnula je vonj ugljenmonoksida i zadrhtala od sreće. Vratila se tamo gde joj je i mesto. Automobili su brujali, vozači su trubili, sirene su zavijale, ljudi su vikali, pločnici su vrveli od tela koja su se tiskala. Niko nikog nije gledao u oči, svako je za sebe jurio za svojim poslom. Primetila je da se niko ne osmehuje. Ali ona se osmehivala, od uva do uva.

Celo jutro je provela kupujući poklone. Po dečje je otišla u prodavnicu igračkaka *Dejzi i Tom* u kojoj su se mala deca vozila na vrtešci, a ona veća su na spratu zaneseno gledala lutkarsku predstavu *Peća i vuk*. Dejvidu je kupila dva džempera u butiku *Iv Sen Loran* u Ulici Sloun i u *Todsu* cipele. Na kraju je bez žurbe šetala po hramu zvanom *Harvi Nikols* podsećajući se poznatih mirisa parfema, zureći u tezge s izloženim poklon paketima i sjajnim teglicama krema koje obećavaju večnu mladost. To je bila njena zemlja čuda. U čast svog povratka, kupila je malo *triš makavoj* šminke.

Do ručka je kupila gotovo sve sa svog spiska osim sitnih dečjih poklona za božićne čarape. Te poklone će kupiti uglavnom u Hartingtonu. Zaputila se na peti sprat *Harvi Nikolsa* gde je trebalo da ruča s Blajt i Anuškom. Kad je uhvatila svoj odraz u ogledalu postavljenom duž pokretnih stepenica, zadovoljno je zaključila da je uprkos životu na selu zadržala glamur gradske žene. Bila je sigurna da će njene prijateljice biti zadivljene njenim farmerkama uvučenim u kožne čizme, zlatastom *prada* jaknom za

skijanje s kratkodlakim krznenim okovratnikom i *anja hindmarč* tašnom.

Zatekla ih je kako sede za stolom i tračare priljubljenih glava. – Zdravo, devojke – rekla je, kad je stala pored njih. Naglo su se razdvojile i primetile njenu tašnu i jaknu i pre nego što su stigle da se pozdrave s njom.

– Dušo, sjajno izgledaš – rekla je Blajt, dok je zadivljenim pogledom zelenih očiju klizila niz Mirandinu figuru. – Niko ne bi mogao da kaže da ti selo ne prija!

– Hvala ti – odgovorila je i sela. Obe ih je poljubila, gotovo osetivši ukus njihovog parfema na usnama.

– O, tako mi je drago što te vidim – rekla je Anuška otegnutim američkim izgovorom. – Gde si kupila čizme? – Zamahnula je talasastom plavom kosom, svesna da je čovek koji je sedeo za stolom pored vrata zadivljeno posmatra.

– U *Todsu* – odgovorila je.

– Ove sezone? – nervozno je upitala Anuška.

– Da?

– Sjajne su. Pitam se da li ih još ima. Ne bi ti smetalo da im na brzinu telefoniram, je l' da? – Izvadila je svoj mobilni i ukucala broj noktom namazanim krvavo crvenim lakom.

– Dakle – rekla je Blajt. – Kako ide tamo?

– Trebalo mi je malo vremena, ali počela sam da se navikavam. Moraš da dođeš malo posle Božića.

– Rado, kad se vratim. Idemo na Mauricijus na deset dana. Iznajmila sam privatnu vilu u Sen Žeranu. Toliko se osećam bedno zbog onog kopileta da ne mogu prestati da trošim njegov novac. Znaš da beskonačno razvlači proces. Kladim se da mi dve godine neće dati razvod, čak i ako ga to dugoročno bude koštalo više od otpremnine, jasno je da samo hoće da oteže i da me muči.

– Žao mi je. To je prava zbrka. Kad bi ti barem dao razvod i ispario, mogli biste da nastavite svako svoj život. Dejvid mi kaže da te je posavetovao u vezi s tim.

– Dejvid – ponovila je uz nežan smešak. – Tvoj muž mi je bio prava podrška. Ne znam šta bih radila da nije bilo njega. Ti si se povukla u selo i nisam imala kome da se obratim. Onda se pojavio on, kao vitez u sjajnom

oklopu. Tako je strpljiv i obziran.

– Ah, dobro je – odgovorila je Miranda, poželevši da je Dejvid tako strpljiv i obziran i prema njoj.

– Dao mi je neprocenjiv savet. Zahvaljujući njemu odraću to kopile. Poželeće da se bolje ponašao prema meni. Dejvid je moje tajno oružje.

– Zar nije tačno da te preklinje da se vratiš kući?

– Samo zato što ne želi da deli petnaest miliona.

– Ne mogu reći da ga krivim. To nije baš sitnina.

– Zaslužila sam taj novac što sam poslednjih deset godina trpela njegova neverstva. Mogla bih i ja njega da prevarim.

– Jesi li našla nekoga?

– Možda. – Delovala je postićeno.

– Jesi! – uzviknula je Miranda. – Da li ga poznajem?

– Ne – brzo je rekla Blajt. – Niko ga ne poznaje. Nije to velika ljubav, ali je zato sjajan seks. Fantastičan je u krevetu. Svaki put me natera da se vinem u nebo.

– Je l' oženjen?

Blajt se namrštila.

– O, Blajt! – uzviknula je Miranda. – Budi oprezna. Ne zaboravi kako je to. Ne dozvoli da neka jadna žena prođe kroz pakao kroz kakav si ti prošla.

– To neće potrajati – ravnodušno je rekla. – Samo se malo zabavljam. Obećavam ti, niko neće biti povređen. Ja mu nisam ljubavnica.

– Šta si mu onda?

– Prijateljica koju kreše – odgovorila je uz samozadovoljan osmeh. – Hajde da poručimo šampanjac. Slavimo tvoj povratak u veliki smog. – Pozvala je konobara odsečno pucnuvši prstima. Anuška je odložila telefon, pošto je uspela da rezerviše čizme broj četrdeset.

– Kakvo olakšanje – rekla je. – Umrli bih da ih nisu imali. Sad ćemo da te zaspemo tračevima – rekla je. – Ima toliko toga da ne znam odakle da počnem.

Miranda ju je slušala kako nabraja skandale i nevolje o kojima je brujao London u njenom odsustvu. Pile su šampanjac, jele ribu i salatu i ni o čemu nisu imale da kažu ništa lepo. Miranda se osećala čudno daleko, kao da je od njih dve deli stakleni paravan. Nekad je i ona imala novosti, sad nema

šta da doda. Poželela je da podeli s njima priču o spomenaru Ave Lajtli i o Žan-Polu, ali Hartington i Najtsbridž delio je ceo jedan svet. Vesti iz malog grada nikad ne bi mogle zanimati ove devojke iz velikog grada.

U Londonu je bilo dovoljno ljubavnih skandala i razvoda koji su mogli da usreće te dve lešinarke koje kljuckaju meso ranjenih i ranjivih. Miranda je sedela i slušala s mešavinom zanimanja i gađenja. Pošto je mesecima bila izvan Londona, mogla je da ih posmatra s objektivnošću koja joj je nekad nedostajala. Kako je ručak odmicao, njih dve su postale nekako groteskne. Njihove usne ispunjene kolagenom kao da su još više naticale u dodiru sa šampanjcem, čelo ispunjeno botoksom izgubilo je ljudsko obličje i poprimilo crte vanzemaljca. Što su dublje zadirale u londonske razvode, sve manje saosećanja su pokazivale. Miranda je nastavila božićnu kupovinu s osećajem gorčine u ustima. London joj odjednom više nije delovao tako divan. Saobraćaj je bio previše glasan, ljudi su bili neprijateljski nastrojeni, čak joj je i miris parfema u prizemlju *Harvi Nikolsa* postao nepodnošljiv. Žudela je da se vrati u mir Hartingtona.

Kad je stigla kući, Miranda se malo iznenadila kad je videla da je Henrijeta stavila decu u krevet i da večera u kuhinji sa Žan-Polom. – Nadam se da ti ne smeta – rekla je Henrijeta. – Ceo dan smo proveli u bašti i sadili smo biljke. Deca su bila iscrpljena; zaspali su čim im je Žan-Pol ispričao priču o plišanom zecu. Pomislili smo da bismo mogli da proslavimo kraj napornog radnog dana.

– Drago mi je – odvratila je Miranda i privukla stolicu. – Ne mogu dovoljno da ti zahvalim što si ih čuvala.

– Delujete iscrpljeno – rekao joj je Žan-Pol. – Dozvolite mi da vam sipam čašu vina. Nekad sam mislio da mogu da živim jedino u gradu. Onda sam otkrio kako je taj život površan i prazan. Kao glazura na bajatom kolaču. Sve ono ispod nje je loše.

– Bože, upravo tako se osećam. Bila sam toliko uzbuđena što ću otići u grad, što ću ponovo koračati tim pločnicima, ali na kraju dana samo sam želela da se vratim kući.

– Nikad mi se nije svidao grad – rekla je Henrijeta. – Ljudi su previše

neprijateljski nastrojeni. Ovde u Hartingtonu postoji osećaj zajedništva. Sviđa mi se osećaj pripadanja.

– Dakle, jeste li završili radove u mojoj maloj bašti? – upitala je Miranda, koja se već osećala bolje zahvaljujući njihovom prisustvu.

Žan-Polov osmeh kao da je toplim medom odstranio ukus gorčine koji ju je pratio od ručka. – Završili smo sađenje. Uz malu pomoć čarolije, u proleće će procvetati.

– Zašto uvek pominjete čaroliju, Žan-Pole? – upitala je Miranda. – Da li pri tom mislite na prirodu?

– Čarolija je ljubav, Miranda. Ako nekog volite, on se razvija okružen lepotom i poverenjem. Cveta pred vašim očima. Žena koja nije lepa postaje lepa zahvaljujući toplini ljubavi. Isto je i s baštom. Uz ljubav će se razvijati bolje i biće bujnija. Nema tajni u ljubavi ili u čaroliji, postoje samo ograničenja naše hrabrosti i vere u sebe.

– Ne razumem.

– Ljubav zahteva ulaganje truda, napora i volje. Prava ljubav počinje ljubavlju prema sebi. Ljubav nije samo osećanje već čin volje. Čovek u kafani koji je zanemario svoju porodicu reći će vam sa suzama u očima da voli svoju ženu i decu. Ljubav je ono što ona čini. Jedna izuzetna žena davno me je naučila tome.

Henrijeta i Miranda su bez reči sedele. Što je duže govorio, sve manje su ga poznavale, dok im je izvor njegovog iskustva i mudrosti delovao sve dublji. Obe su prepoznale strašnu tugu u njegovim očima, ali nijedna nije imala hrabrosti da ga upita za uzrok te tuge. Henrijeta je sanjarila o tome da je on voli; Miranda je znala da može samo da sanja ljubav s njim. Oba srca su posegla za čovekom koji je voleo samo jednu ženu, ženu koju je on polagano vraćao u život nežno stvarajući njihovu baštu.

*Setna svetlost sutona obojila je golubarnik u ružičasto, ali samo na tren,
kao da mu je udahnula nebeski dah*

Žan-Pol se za Božić vratio u dvorac Lusiol. Provezao se kroz veliku gvozdenu kapiju, produžio stazom koja je u prelepom luku zaobilazila drevni kedar i parkirao kola na šljunkoviti prilaz ispred veličanstvenog pročelja. Bledoplavi šaloni su bili otvoreni, a prozorski ispusti su bili prekriveni tankim slojem leda. Zagledao se u visok krov na kome su mali krovni prozori pospano štrčali, i u dimnjake, koji su se poput kula protezali prema vedrom plavom nebu. Fransoaz je otključala vrata uz zveckanje ključeva i žaleći se na hladnoću i pre nego što ga je ugledala. – *Monsieur*, brzo uđite da se ne prehladite. Žerar je potpalio vatru u predvorju i u dnevnoj sobi. Jeste li gladni? Armandina je ostavila *daube*¹⁷ u pećnici, a ima i svežeg hleba. Nije znala da li ste već jeli. Ponovo će doći večeras da vam spremi večeru. Ne zadržavajte se napolju. Hajde, hajde, hladno je. – Domaćica mu je pokazivala da uđe, a zatim je zalupila vrata za njim. – Ove velike kuće se teško zagreju – gundala je, žureći u predvorje.

– Je li Iber ovde? – upitao ju je, misleći samo na baštu.

– Jeste. Zašto prvo ne jedete, a posle odete da ga potražite? Napolju je.

– Je l' ovde bilo mnogo mraza?

– Samo prošle nedelje. Naglo je zahladnelo posle blage jeseni.

Osvrnuo se po predvorju gledajući vatru u kaminu, blistav kameni pod i izbledele persijske tepihe i zadovoljno je uzdahnuo. Bilo mu je drago što je kod kuće. Skinuo je kaput i pružio ga Fransoaz. – Odmah ću se videti s njim u dnevnoj sobi – rekao je. – Možete da mi donesete *daube* na poslužavniku. Tamo ću jesti.

– Da pustim pse unutra? – upitala je. – Celo jutro su nemirni, osetili su da se vraćate kući.

– Pustite ih. Nedostajali su mi.

– Hoćete li ostati ovde?

– Ne. Odlazim za deset dana.

Isturila je donju usnu. – Tako kratko ostajete?

– Da.

– Da je vaša majka živa...

– Ali nije – odsečno ju je prekinuo.

– Zašto živite tamo? Nedostajete životinjama. – Oborila je pogled. – Kao što i nama nedostajete.

Nežno ju je pogledao. – Ah, Fransoaz, ispod vaše delotvorne spoljašnosti krije se osećajna žena.

– A šta je s vama, *monsieur*? Zašto ne nađete neku finu mladu ženu i ne smirite se, zasnujete porodicu? *Château* je veliki. Nije dobro što je preko cele godine prazan. Odjekuje od glasova utvara zato što niko u njemu ne živi.

Odmahnuo je glavom. – Stvari ne ispadnu uvek onako kako smo planirali.

– Kakve ste vi planove imali? – Uhvatio je njen majčinski brižan pogled.

– O tome ne mogu sa svakim da razgovaram – odgovorio je uz osmeh. – Sad mi donesite moju hranu, umirem od gladi. I kažite Iberu da želim da ga vidim.

Dve velike nemačke doge uletele su u dnevnu sobu i uzbuđeno mu pritrčale. Žan-Pol je kleknuo i zagrlio oba psa, puštajući ih da mu ližu lice. – I vi ste meni nedostajali! – rekao im je, nežno ih vukući za uši i tapšući ih po leđima. U *Lusiolu* su uvek držali nemačke doge. Tako velikoj kući potrebne su velike životinje, da je ispune. Seo je na klupicu uz kamin, vatra mu je grejala leđa i pogledao je kroz francuski prozor koji vodi u baštu, sada okovanu mrazom. Nadao se da će se vratiti s Avom, da će joj pokazati bašte koje je za nju stvorio, da će zauvek živeti zajedno. Obećala mu je to. I on je njoj obećao. Ta obećanja su zapečatili ljubavlju. On je ispunio svoj deo pogodbe, ali šta je s njom?

Fransoaz je ušla noseći ručak na poslužavniku. – Hoćete li sami provesti Božić? – upitala ga je.

– Nemam izbora.

– Kakva šteta. Tako lep mlad čovek kao vi.

– Nemojte me žaliti, ženo – zarežao je.

– Da je vaša majka živa...

– Ali nije – ponovio je. – Da je ona živa, provela bi Božić sa mnom. Pošto nije, biću sam.

– Ako neki muškarac zasluži da bude voljen, onda ste to vi, *monsieur*. Poznajem vas otkad ste bili dečak. Boli me kad vidim da živite sami. Da, u redu je imati ljubavnice, ali ja želim više za vas. Želim da nađete dobru, poštenu devojkicu i da izrodite buljuk zdrave dece.

– Za to sam zakasnio.

– Niste, ako se oženite mladom ženom koja može da rađa.

– Fransoaz, vi sanjate – cinično se zacerekao. Ušao je Iber s kapom u ruci.

– *Bonjour, monsieur*. Drago mi je što ste bezbedno stigli. – Naklonio mu se.

– Bio sam podvrgnut ispitivanju, Ibere. Fransoaz, donesite Iberu čašu konjaka. Sad mi recite. Kako su naše bašte?

Fransoaz je izašla u predvorje. Zglobovi su joj bili ukočeni, a leđa su je stalno bolela. Odavno je trebalo da ode u penziju, ali nastavila je da radi iz lojalnosti prema Žan-Polovoj pokojnoj majci i prema njemu, koga je volela kao sina. Videla ga je kad se dvadeset šest godina ranije vratio iz Engleske kao slomljen mlad čovek, odlučan da ostane veran ženi koju je voleo ali nije mogao da je ima. Fransoaz je donekle znala šta znači voleti i izgubiti onog koga voliš, tako da je razumela njegov bol. Rana od te vrste tuge vremenom zaceli; njena je danas samo mali ožiljak na srcu. Ali Žan-Polova nikad nije zacelila. Srce mu je je i dalje krvarilo. Kao pas koji sedi pored mrtvog tela svog gospodara, Žan-Pol je dopustio da ga ljubav na smrt izgladni. Njegova majka nije iskusila radost koju donosi podizanje unuka. Snovi njegovog oca vezani za njegovu budućnost nisu se ostvarili. Ni otac ni majka nisu znali razlog tome. Ali Fransoaz je znala sve tajne jer je poput senke dopirala do svakog kutka dvorca, nevidljiva ali svugde prisutna. Samo je ona videla slike okačene o zid, napisana pisma koja nikad nisu poslata i cveće zasađeno u nadi da će je jednog dana vratiti i pokazati joj kako joj je posvetio život s jednakim žarom s kojim bi joj se posvetio da ja bila pored njega.

Coknula je jezikom i teškim korakom prešla preko kamenog poda prema

krilu s kuhinjom i njenoj prijatnoj dnevnoj sobi. Neke stvari je bolje zaboraviti. Život je kratak. Zašto uzdisati za nedostižnim? Zar ona sama nije zatvorila poglavlje, odložila knjigu i počela iz početka? Nije bilo lako, ali nije bilo ni nemoguće. Oprezno se spustila u fotelju i uzela svoj vez. Barem je kod kuće, na čemu je zahvalna.

Mirandi je u *Hartington hausu* nedostajalo Žan-Polovo prisustvo. Njeni roditelji i Konstans, sestra njenog oca, stigli su u srebrnom lend roveru s poklonima i prtljagom. To je bila njihova prva poseta. Dajana Stenli-Klajn imala je mnogo primedbi dok je ulazila iz sobe u sobu u pantalonama boje slonovače i kašmirskom prsluku u tonu, u cipelama od meke kože i s biserima veličine zrna grožđa. – O, bože – frknula je kad je ugledala kuhinjsku stolicu. – Možda je ofucan nameštaj u modi, ali ne bi poželela da sedneš na ovakvu stolicu u najboljim čarapama. – Izvila je obrve kad je ugledala velike staklene oslikane vaze u predvorju. – Neobično je držati ovako nešto u kući u kojoj ima dece! – A kad joj je Miranda ispričala o baštama, o tome kako su nekad bile najlepše u Dorsetu, nabrala je nos i naglasila: – Pa, sve je relativno. – Kao i obično, njenu majku ništa nije moglo zadovoljiti. Miranda je jedva čekala da se sve to završi i da svi odu svojoj kući.

Konstans je imala neprijatnu naviku da prekida ljude. Postavila bi pitanje ali ne bi saslušala odgovor, već bi umesto toga saopštila svoje mišljenje, prekidajući sagovornika u pola rečenice. Miranda je posle izvesnog vremena odustala od razgovora s njom i površno ju je slušala povremeno odobravajući kao da je usredsredila pažnju na ono što Konstans govori. Dejvidu se sviđao njen otac Robert. Njih dvojica su pripalili cigare i raspravljali o politici. Imali su iste stavove, obojica su bili desničari, jednako nadmeni.

Deca su igrala napolju u kaputima i čizmama. Njihov smeh je odjekivao kroz vlažan vazduh, ali Gas je delovao izgubljeno bez Žan-Pola. Pokušao je da ubedi oca da se igra s njima, ali on je bio zauzet razgovorom s njihovim dedom. Dečak se besciljno vrzmao po kamenom mostu, tužno zureći u praznu i hladnu gostinsku kuću. Storm se vratila u kuću da se igra

perlicama za kuhinjskim stolom, dok je gospođa Andervud spremala ručak. Gas je bio prepušten sebi i tumarao je u potrazi za zabavom. Bez Žan-Pola, koji je umeo da ga uposli, radio je ono što je najbolje znao: kinjio je mala bespomoćna stvorenja.

Našao je svoju metu na stazi oivičenoj majčinom dušicom. Bio je to veliki pauk s crnim dlakavim nogama i okruglim mesnatim telom. Pauk se sakrio ispod lišća pošto ga je Gas čačkao štapom, ali dečak ga je ipak jasno video kako čeka, sleđen od straha. Uprkos iskustvu s pticama i zmijama, pauk nije mogao da zamisli prirodu tog grabljivca.

Gas se opružio na stomak na most popločan kamenom još vlažnim od sitne kiše koja je padala tokom noći. Kiša je stala, ali nebo je bilo tamno od oblaka i duvao je ledeni vetar. Pauk je ostao nepomičan, nadajući se da ga grabljivac možda neće videti ako se ne bude pomerao. Ali Gas je bio stručnjak za pauke. Nije ih se plašio kao njegova sestra i njene drugarice. Brzinom koju ju stekao tokom niza godina vežbanja, Gas je pružio prste i zgrabio stvorenje za jednu dugu krhku nogu. – Imam te! – pobeđnički je prošaputao. Pauk je uzalud pokušavao da pobjegne. Gas ga je izvukao na svetlost i veoma polako mu je, držeći ga za jednu nogu, otkinuo drugu. Nije mogao da čuje jadikovanje pauka niti da vidi bol u njegovom pogledu. Možda pauci i ne osećaju bol. Nije ni važno. Jednu po jednu, iščupao mu je sve noge sve dok na kraju nije ostalo samo meko okruglo telo, koje je spustio na kamen kako bi ga ptice pojele. Noge su ležale unaokolo kao grančice koje je doneo vetar.

Njegovo zadovoljstvo kratko je trakalo. Setio se Žan-Pola i njegove ljubavi prema svim živim bićima i odjednom ga je obuzeo stid. Brzo je zgazio malo telo nadajući se da će time izbrisati svoj postupak i pretvarajući se da se to nikad nije dogodilo. Otrčao je u povrtnjak, zatvorio kapiju za sobom i ušao u toplu staklenu baštu. Na njegovo iznenađenje, staklenik je bio pun saksija poredanih u uredne nizove. Svaka je bila do vrha napunjena zemljom. Bilo ih je pedesetak i Gas je s divljenjem preleteo pogledom preko njih. Nagonski je znao da je Žan-Pol u njima zasadio nešto posebno što će u proleće izrasti. Osećao je kako te biljke spavaju zimskim snom u zemlji. *Dakle to je čarolija bašte*, uzbuđeno je pomislio i pozeleo da je Žan-Pol tu kako bi mogao da mu objasni ono što

vidi. Primetio je bubu izvrnutu na leđima na betonskom podu kako se mahnito batrga pokušavajući da se okrene. Nežno, da je ne bi povredio, Gas ju je okrenuo jednim listom i posmatrao ju je kako nestaje unutar glinene saksije. Živnuo je svestan da je učinio dobro delo.

Miranda je provela majku i Konstans kroz baštu. Bilo joj je lakše da se izbori s majčinim jetkim komentarima napolju, tamo gde je delovala Žan-Polova čarolija. Osećala je bliskost s njim, kao da njegovo prisustvo greje vazduh oko nje i ospokojava joj duh. Konstans je oduševljeno ćeretala, dok je Dajana nadmeno frktala. – Gospode, zar ti je zaista potrebno ovoliko imanje? To je užasno teško održavati.

– Imamo dva baštovana – ponosno je odgovorila Miranda, smeškajući se pri pomisli na Žan-Pola.

– U tvojim godinama, ja sam sve sama radila. Užasno je ekstravagantno zaposliti toliko ljudi...

– Glupost, Dajana – umešala se Konstans. – Sama si rekla da je ovo imanje teško održavati. Pomislila bih da ti je potrebno i više od dvojice. Nadam se da su dobri!

– Kao što možeš da vidiš...

– Naravno da mogu, Miranda – ponovo ju je prekinula Konstans. – Nigde nema nijedne vlati korova. Nadam se da ću je videti u proleće kad nabuja od cvetova.

– Oh, u proleće će biti divna – složila se Dajana – ali leti kad sve neobuzdano raste shvatićeš da si zagrizla prevelik zalogaj. – Miranda je osetila olakšanje kad je gospođa Andervud objavila da je ručak spreman i kad su se vratile unutra.

– Moram ti reći, Miranda, da si sjajno obavila posao, zaista jesi – rekla je Konstans kad je Dajana odmakla. – Čovek zaista treba da bude matori baksuz da bi ti bilo šta mogao zameriti. Nemoj da misliš na to, dušo. Problem nije u tebi, već u tvojoj majci i u vrlo ružnoj ljubomori koja joj se zavukla pod kožu. – Starija žena je namignula. Miranda joj se osmehnula i povelala je u garderobu da okači svoj kaput.

Dajana je sedela za trpezarijskim stolom. – Čudi me da si odabrala tako

bledu boju za zidove – rekla je ćerki. – To je pravi londonski stil. Mislim da tople boje bolje izgledaju u seoskom okruženju.

– Ne bih rekla... – zaustila je Miranda, ali Konstans je uletela pre nego što je uspela da završi.

– Boja je vrlo lepa, Miranda. Divno si sredila kuću, zar ne, Roberte?

– Jeste – odgovorio je njen brat, iako ni na trenutak nije obratio pažnju na uređenje kuće. – Vrlo prefinjeno.

– Gase i Storm, sedite pored bake. Tako retko vas viđam. Miranda vas nikad ne dovodi. Trebalo bi malo češće da vas deli. Sirota baka! – Miranda je zakolutala očima i gledala decu kako bez i malo oduševljenja sedaju pored Dajane. – Tako mi je drago što imaš kuvaricu, Miranda. Ovoliki put ne bi bio vredan truda da smo morali da svarimo tvoja kulinarska dostignuća. – Nasmejala se kao da je to samo šala, ali Miranda se uvređeno okrenula na drugu stranu. Nije ni čudo što se njena sestra odselila tako daleko.

Gospođa Andervud je ušla noseći pečeni jagnjeći but. Prostoriju je odmah ispunio miris ruzmarina i maslinovog ulja. Dijana je duboko udahnula taj miris ali ništa nije rekla. Miranda se pitala da li će biti toliko bezočna da kritikuje gospođu Andervud. Platila bi da vidi *taj* sukob. Sačekala je da njena majka pojede prvi zalogaj, dok je gospođa Andervud obilazila oko stola služeći pečeni krompir. Dajana je bez reči žvakala, a obrazi su joj sinuli od zadovoljstva. Napokon je progovorila.

– Vrlo dobro – žustro je rekla i nabola viljuškom još jedan zalogaj.

– Naravno da je dobro – odgovorila je gospođa Andervud, gledajući Dejvida kako stavlja u tanjir četiri velika krompira. – To je organski odgajano dorsetsko jagnje. Bolje nećete naći. – Dajana je znala da ne treba da joj se suprotstavi.

Na Badnje večer Gas i Storm su izneli božićne čarape za Božić Batu i bez negodovanja su otišli u krevet. Gas je izjavio da će ga čekati budan, a Storm mu je odvratila da u tom slučaju Božić Bata neće ni doći i nijedno od njih dvoje neće dobiti poklone. Miranda ih je ušuškala i vratila se u dnevnu sobu da stavi još koju cepanicu u vatru i da uključi lampice na božićnoj

jelki. Navukla je zavese, stavila kompakt-disk i na trenutak sela na ispust kamina. Nedostajao joj je Žan-Pol. Nedostajalo joj je njegovo ohrabrujuće prisustvo na imanju. Pitala se šta bi joj on posavetovao u vezi s ponašanjem njene majke. Imao je odgovore na sva pitanja, kao bog vremena. Odjednom ju je obuzela želja da se vrati spomenaru, da njeni roditelji i Konstans odu kući kako bi u miru, u svojoj postelji, mogla da utone u tajni život Ave Lajtli.

U tom trenutku ušao je Dejvid u kratkom bordo kućnom mantilu i u baršunastim papučama iste boje. Ugledao je svoju ženu pred kaminom i osmehnuo joj se. – Kako si, dušo?

– Preživljavam – odgovorila je.

– Jesu li spremne božićne čarape? Jedva čekam da glumim Božić Batu!

– Nadam se da Gas neće ostati budan. Bojim se da bi se prilično razočarao kad bi video tebe.

– Ceo dan je bio napolju. Iscrpljen je. Mislim da neće uspeti da drži oči otvorene duže od pet minuta.

– Mama se ponaša vrlo čudno – promenila je temu.

– Samo zato što joj ti to dopuštaš. – Otvorio je bocu šampanjca.

– Ceo život se tako ponaša, a ja i dalje ne znam kako da se izborim s njom.

– Ti si odrasla žena. Samo joj kaži da ućuti.

– Lakše reći nego učiniti.

– Otkad si ti takva kmeza?

– Dejvide!

– Pa, dušo, ljudi će se prema tebi ponašati onako kako im ti dozvoliš. Treba samo da kažeš 'ne'.

Smrknuto ga je pogledala. – Jasno mi je zašto je Blajt oduševljena tobom.

– Zar jeste?

– Jeste, kaže da si joj dao dobar savet. Sad znam da je u pravu. – Sipao joj šampanjac u čašu.

– Ovo je za tebe, draga – rekao joj je i poljubio je u vrat.

– Zašto? – upitala ga je.

– Samo želim da ti kažem koliko te poštujem. Kupio sam ti divan

poklon. – Miranda se osmehnula, pomišljajući na poklon iz juvelirnice *Teo Fenel*.

– Zaista? – stidljivo je upitala. – Kad ćeš mi ga dati?

– Mogao bih sad da ti ga dam – rekao je i ponovo je poljubio. – Divno mirišeš. Zašto se ne bismo iskrali gore na deset minuta? Čuo sam kako tvoja majka puni kadu, sigurno će se malo zadržati.

– Ni ja se nisam okupala.

– Dobro je, više mi se sviđaš dok se ne namažeš uljem. Dođi!

Uhvatio ju je za ruku i poveo je uza stepenice. Kikotali su se kao deca koja se plaše da ih ne uhvate. Kad su ušli u spavaću sobu, nežno ju je gurnuo na krevet i opružio se pored nje. Ponovo ju je poljubio. Kad joj je izvukao košulju iz farmerki prešao joj rukom preko stomaka, zaboravila je sadašnjost. Otkopčao joj je grudnjak i dlanom joj obuhvatio dojku, palcem joj trljajući bradavicu. Zatim je zagnjurio lice u prevoj njenog vrata ljubeći joj nežnu kožu dok se nije izvila od zadovoljstva. Svesni da ih svakog trenutka neko može prekinutu, na brzinu su vodili ljubav. Miranda nije mislila na Žan-Pola. Dejvid je odavno nije gledao tako požudno, polusklopljenih očiju, usana izvijenih u zadivljenu grimasu. Zato je u tim trenucima i u mislima bila s njim.

Kad su završili, ostali su da leže povezani prisnošću koju im je donelo vođenje ljubavi. – Ovo je bila prava gozba, draga! – uzviknuo je. – Sad ću ti dati tvoju nagradu. Ustao je i onako nag otišao u garderobu. Miranda se pokrila i pripemila se za poklon.

– Nadam se da nisi napravio neku ludost! – rekla je. Bilo je nemoguće ne napraviti ludost kod *Teo Fenela*.

– Zar ne misliš da si zaslužila, dušo? Cele nedelje te ostavljam ovde samu. Ovim želim da ti kažem koliko te cenim i volim. – Vratio se noseći crvenu kutijicu. Miranda je odmah znala da to nije kutijica iz juvelirnice *Teo Fenel*, jer su njihove ružičaste i crne. Obuzeo ju je talas razočaranja, ali pokušala je da se pribere. – Srećan Božić, draga.

– Hvala ti. – Na trenutak je zastala pre nego što je otvorila poklon. – Šta si mi to kupio?

– Hajde – ohrabrio ju je, smeškajući se. U kutijici je ležao dijamantski privesak u obliku srca. Da joj nisu telefonirali iz *Teo Fenela*, bila bi

oduševljena poklonom. Koja žena ne bi bila zadovoljna dijamantima. Ali sad je mogla da misli samo na neki komad nakita koji je Dejvid hteo da izgravira. Ako to nije bilo za nju, za koga je bilo?

PROLEČE

21.

Vedar pogled na vrbicu. Prvi narcisi pomaljaju se iz zemlje.

Hartington haus, 1980.

Promena godišnjeg doba donela je promene i u meni, procvetala sam kao cvet koji se neočekivano pomalja iz snega. Ponašala sam se kao da ništa nije izgovoreno, ali nisam mogla da zaboravim G. F-ovu izjavu ljubavi. Iznenada, nešto o čemu nikad nisam razmišljala, prošlo mi je kroz misli kao što šargarepa uđe u vidno polje magarca koji je oduvek bio zadovoljan travom. Trebalo je da ga pošaljem kući i da izbegnem strašan bol i patnju koji su nam oboma slomili srce. Ali kako sam mogla da predvidim šta će se dogoditi kad u to vreme nisam osećala ništa više osim naklonosti? Kad se zima istopila, shvatila sam da sve više razmišljam o njemu. Trenuci u kojima obično ni o čemu ne razmišljam, bili su ispunjeni njegovim smehom i onim širokim zaraznim osmehom, toliko privlačnim da bi mi se stomak zgrčio pri samoj pomisli na njega. Noći su se pretvorile u pravo mučenje, dani su bili nabijeni napetošću koja je rasla između nas kao što leti, pred oluju, raste vlažnost vazduha. Da je Filip više vremena provodio kod kuće, možda se to nikad ne bi dogodilo. Ali on je mnogo odsustvovao. Bila sam usamljena. Njegovo odsustvo dopustilo je meni i G. F-u da se zbližimo. A ja sam, žedna druženja, dozvolila da se to dogodi. Borila sam se s osećajem krivice.

Raspoloženje mi se menjalo krećući se od radosti do očajanja. Onda bih sama sela na klupu u našoj pejzažnoj bašti i razmišljala o beznadežnosti te zabranjene ljubavi. Kad god bih popustila pred tim neostvarivim snovima slike moje dece iskrsele bi preda me, razvejavajući ih pre nego što su stigli da puste korenje. Volela sam G. F-a, ali više sam volela svoju decu.

Filip je nastavio po starom, putovao je u Francusku i u Španiju i nedeljama izbijao iz kuće, čak je otišao i u Argentinu i u Čile u potrazi za novim vinima. Nije bio svestan semena koje je klijalo u mom srcu. Isprva

sam se i sama pravila da ga ne primećujem, onda sam ga skrivala od sebe, ali kako je raslo, tako više nisam mogla da zanemarujem to nametljivo seme ljubavi koje je G. F. posadio u mom srcu onog dana u šumi.

Ava je bila zaražena zbunjenošću. Kako može da voli dvojicu muškaraca u isto vreme? Njena ljubav prema Filipu ni za mrvicu se nije smanjila, pa ipak, osećala je da se sve više vezuje za Žan-Pola. Pretpostavila je da se ljubavne avanture dešavaju onima koji već imaju nesuglasica u braku. Međutim, u njenom braku nije bilo nesuglasica. Nije bilo čak ni dosade. Nije postojao razlog zbog koga bi je Žan-Pol privukao, jer je sve u njenom životu bilo onako kako treba da bude.

U početku je pokušavala da se udalji od njega. Slala ga je u udaljene uglove bašte, ali čak i kad nije bio fizički prisutan, stalno joj je bio u mislima. Onda je svoja osećanja objasnila kao sestrinsku naklonost. Na kraju krajeva, šest meseci rade zajedno u bašti, prirodno je što se oseća kao da mu je starija sestra. Ali kad je zima iskopnila a visibabe i narcisi počeli da se pomaljaju, više nije mogla poricati da oseća fizičku privlačnost koja neće iščeznuti.

Prisustvovala je Žan-Polovoj promeni. U jesen je stigao kao nadmen bezobziran mladić. Malo-pomalo, bašta ga je promenila. Nije mogla ni da zamisli koliku ulogu je ona odigrala u tome. Nije znala da ju je posmatrao s njenim biljkama i životinjama, s njenom decom i mužem, i dok je bila sama s njim. Ava nije bila svesne sopstvene unutrašnje čarolije. Kad god je bila u bašti, Žan-Pol se menjao nabolje. Postao je osetljiviji i saosećajniji. Koren te promene bila je, naravno, ljubav. Što je više rasla ljubav u njegovom srcu, postajao je sve bolji čovek.

Jednog martovskog dana, Žan-Pol je predložio da prepodne provedu na plaži. – Možemo da ručamo u pabu. Voleo bih malo da obiđem Dorset. – Ispružio je ruke i slegnuo ramenima. – Sipi kišica. Kad sipi, malo toga možemo da uradimo. – Bilo je nemoguće odbiti njegov preklinjući osmejak.

– To je dobar predlog – odgovorila je, pokušavajući da prikrije zebnju.

Bilo je sasvim u redu to što po ceo dan provodi s njim u bašti, ali pomisao na to da će provesti dan na plaži delovala joj je neprimereno. – Reći ću Filipu. Možda bi i on voleo da pođe. – Žan-Pol je splasnio kad je čuo taj predlog. – Verovatno je prezauzet, ali znam da bi mu bilo drago da ga pitam – brzo je dodala i požurila prema kući.

Filip je sedeo u svojoj radnoj sobi, u fotelji od pergament kože. Psi su ležali na tepihu pored kamina, a s kasetofona smeštenog na komodi dopirali su zvuci klasične muzike. Toliko se udubio u čitanje da nije čuo svoju ženu kad je ušla. – Dragi – rekla je, prilazeći mu. Podigao je pogled kao da se na trenutak uplašio, a onda joj se osmehnuo. – Izvinjavam se što te prekidam.

– Ti me nikad ne prekidaš, Šrab – odgovorio je, spuštajući knjigu na kolena.

– Žan-Pol je predložio da se odvezemo do plaže. Loše je vreme za rad. Mogli bismo da ručamo u pabu. Voleo bi da obiđe okolinu. Zašto nam se ne pridružiš? Biće zabavno.

– Koliko god da me privlači šetnja na kišici s mojom ženom, moram odbiti – odgovorio je, a Ava se užasnula kad je shvatila da je osetila olakšanje. U nastojanju da prikrije osećaj krivice, uspela je da odglumi razočaranje i poljubila ga je u obraz. – Vrlo si providna, Šrab – rekao je i zacerekao se.

– Providna? – ponovila je i pocrvenela.

– Da. – Posmatrao je njeno lice. – Misliš da ćeš se dosađivati ako odeš sama sa Žan-Polom, je li tako?

– Nije.

– Poznajem te, Šrab. Čitam te kao knjigu. Ti si moj omiljeni bestseler. – Nasmejao se. – Bojim se da moraš da ideš sama. Siguran sam da ćeš preživeti.

– Okrutan si! – uzviknula je. – Stalno me ostavljaš s njim. Dužan si mi za ovo. Znaš to, je l' da?

– Šta god poželiš, dobićeš – odgovorio je.

– Držim te za reč.

Povukao ju je ka sebi i poljubio je u čelo. – Nadam se da hoćeš – rekao je. Ava je lakim korakom izašla iz sobe i tiho je zatvorila vrata za sobom.

Žan-Pol i Ava su se zaputili uskim vijugavim puteljkom prema obali. Bila je neuobičajeno nervozna, kao devojčurak na prvom sastanku. Žan-Pol je delovao opušteno, očigledno je uživao u njenom društvu i u pogledu na raspupelu prirodu. Brisači su uklanjali kapi kiše s vetrobrana ujednačenim ritmom, kao sat. Ava je više nego ikad osećala kako vreme leti. Krajem leta on će se vratiti u Francusku, pošto ju je uhvatio u kovitlac i ispustio kao tornado. Oboje će se oporaviti od zaljubljenosti. Ona će razmišljati o onome što je moglo da se dogodi, sigurna da kao udata žena nije imala drugog izbora nego da ga odbije.

Parkirala je kola pored puta i povel ga vijugavom stazom prema usamljenoj plaži. – Ovde niko ne dolazi – rekla mu je. – Kamenita je, ali meni se sviđa što je takva, uživam u škripanju kamenčića pod nogama. – Kiša je ujednačeno sipila, ali ona se zaštitila kaubojskim šeširom koji joj je Todi donela iz Teksasa pre nekoliko godina. Na sebi je imala farmerke i gumene čizme i pončo koji je kao devojka kupila u Čileu. Kosu je sakrila pod šešir ali nekoliko kovrdžavih pramenova spuštalo joj se niz vrat. Nikad nije mislila da je lepa, ali način na koji ju se Žan-Pol gledao naveo ju je na pomisao da je najlepša žena na svetu.

Kad su stigli na plažu, Žan-Pol je koračao pored nje. Nije bio krupan kao Filip, ali je bio znatno viši od Ave, koja nije bila viša od sto šezdeset osam centimetara. More se dobroćudno valjalo preko kamenja ispirajući ga pre nego što bi se povuklo u zavodljivom plesu. Vetar je donosio ukus soli, u jednom trenutku bi preteće dunuo, u sledećem bi se primirio, kao da odražava neobičnu ćud Avinog i Žan-Polovog odnosa. Toliko je želeo da je uhvati za ruke, da oslobodi reči zarobljene u srcu i da joj kaže koliko je voli. Zavukao je ruke u džepove i nastavio da hoda stavljajući beznačajne primedbe na let galebova ili na ostatke kraba na plaži, sve što bi ga moglo sprečiti da otvori dušu. Ona je gorela od želje da je on zagrlji, makar samo na trenutak, jedan zabranjeni sekund kojim će se napajati tokom beskrajnih noći dok žudi za njim. Setila se tragične lepote sutona i odjednom je zaplakala.

Žan-Pol je zastao i uhvatio je za ramena, zabrinuto pokušavajući da uhvati njen pogled. – Oprosti mi – prošaputala je.

– Zbog čega? – upitao ju je tako nežnim glasom da se još više rasplakala.

Odmahnula je glavom. – Nema svrhe, Žan-Pole.

– Ne razumem.

– To je kao suton. Nešto toliko lepo da želim da ga zadržim. Ali onda iščezne.

– Avo...

– Ili kao duga – rekla je kroz jecaje. – Diviš joj se iz daljine, ali nemoguće je...

Nije sačekao da završi, već ju je povukao u zagrljaj i strasno je poljubio. Nije imala snage da mu se odupre. Prepustila se njegovom zagrljaju i sklopila oči, gubeći kontrolu. Njegovi poljupci su bili nestrpljivi ali nežni, a ona mu je obavila ruke oko vrata, dopuštajući mu da je obuzme i žudeći da taj trenutak potraje. Ali kao i svemu što je lepo, i poljupcu je kraj bio previše blizu, zbog čega je bio još slađi. Nakon ushićenja usledilo je strahovito spuštanje, kao pad s luka veličanstvene duge pravo u sive oblake. Pomislila je na svoju decu i na Filipa i preplavio ju je osećaj krivice. Odmakla se.

– Ne mogu – zaječala je, dodirujući usne još vrele od njegovog poljupca. Zurio je u nju s izrazom očajanja na licu, kao da mu je upravo izmakla tlo pod nogama. – Nemoj tako da me gledaš. Ne mogu to da podnesem. – Prislonila mu je prste na obraz, hladan od vetra i vlažan od sitne kiše. – Nije trebalo da dođemo ovamo. Kad smo u bašti, sve je onako kako treba da bude. Oboje imamo svoje mesto. Izvan bašte ne postoje granice koje nas razdvajaju.

– Ali sad nema povratka – rekao je. – Predaleko smo stigli.

– Šta onda možemo da učinimo?

– Ne znam, Avo. Znam samo šta je u mom srcu. Što više vremena provodim s tobom, sve dublje mi prodireš u srce. – Naslonila mu je glavu na grudi i zagledala se u more. Obzorje je bilo obavijeno izmaglicom. Osluškiivala je zvuke talasa i žaloban zov galebova i osetila je kako joj tuga preplavljuje dušu.

– To se nije smelo dogoditi, Žan-Pole – naposljetku je rekla. – Ne mogu da prevarim Filipa. I njega volim. I decu... – Glas joj je pukao pred

iznenadnim osećajem bola. – Ne postoji ništa na svetu što bi me moglo odvojiti od njih.

– Onda ću se vratiti u Francusku.

– Ne! – sa žestinom je uzviknula, odvajajući se od njega.

– Nemam izbora, Avo.

– Ali želim da podelim s tobom proleće i leto. Želim da uživam s tobom u bašti. Niko to ne razume kao ti. – S mukom je progutala pljuvačku i zagledala se u njega, osećajući kako je obuzima slabost pri pogledu na njegov potresen izraz lica. – Niko me ne razume kao ti.

– Niko te ne voli kao ja – odvratio je, stežući je za ruke tako snažno da se trгла. – Ali u pravu si – rekao je, puštajući je. – Ne mogu da živim s tobom, zato mi preostaje samo jedno, a to je nada.

– Nada?

– Nada da će kiša stati i da će se sunce probiti i da će zablistati najdivnija duga.

Pokušali su da nastave razgovor kao da onog poljupca nije ni bilo, ali premda su pričali o nečem drugom, sećanje na poljubac je ostalo. Žan-Pol je osetio ukus raja i želeo je još više, a Ava se opekla svojom nepromišljenošću i osećala je olakšanje što je zaustavila to pre nego što je otišlo predaleko.

Nijedno od njih nije bilo gladno. Na povratku kući su ćutali. Izmaglica je obavila morsko zaleđe. Ava je uključila svetla za maglu, ali i pored toga kao da nije znala gde se nalazi. Vozila je polako, obuzeta željom da se vrati Filipu i uobičajenom životu. Žan-Pol je uključio radio. Odjeknuo je raskošan dubok glas Mame Kas. Napokon su izašli na put. Izgledalo je kao da se bude iz sna; ni reč nisu progovorili. *Ne možemo imati sve što poželimo u životu*, pomislila je Ava. *Moram ceniti ono što imam i zbog svoje dece, ne smem to ugroziti. Ne smem zbog Filipa.* Žan-Pol nije imao šta da izgubi. Stigao je bez ikakvog bremena, tako će i otići, ali srce mu nikad više neće biti isto.

Žan-Pol se vratio u gostinsku kuću i potpalio vatru, a zatim je snažnim nabacivanjem boje na platno izražavao svoju tugu. Ava se vratila mužu. Prišla mu je dok je stajao ispred police s knjigama i dugim prstima prelazio preko hrbata, i obavila mu je ruke oko pasa. – Dakle, vratila si se – veselo

je rekao.

– Jesi li jeo? – upitala je.

– Našao sam malo kolača u frižideru – odgovorio je.

– Kladim se da je bio ukusan.

– Napravio ih je majstor. – Okrenuo se. – Produvao te je vetar – primetio je, kad je ugledao njene crvene oči i obraze.

– Jako je duvalo dole na plaži.

– Vidim. – Utonula je u njegov zagrljaj. – Jesi li dobro, Šrab?

– Dobro sam. Samo me malo boli glava.

– Hoćeš li da ja odem po decu?

– Hoćeš li?

– Naravno. Zašto se malo ne opružiš?

– Hoću.

– Je l' vam bilo lepo?

– Nije bilo loše. Žan-Pol je drag momak – odgovorila je, zagnjurivši lice u njegov džemper. Sklopila je oči. Kako je malo nedostajalo da ugrozi sve ono do čega joj je najviše stalo. Filip ju je čvrsto držao u naručju. – Ovo je baš lepo – promrmľjao je. Ali nije mogao znati koliko je to zaista lepo.

Visibabe proviruju iz smrznute zemlje. Prvi znaci proleća.

Ava se probudila rano. Loše je spavala od onog poljupca na plaži. Srce joj je divlje tuklo, zbrkana mešavina uzbuđenja i straha pumpala joj je krv kroz vene. Ležala je osluškujući veseli cvrkut ptica u drveću i pomislila kako će bašta oživeti s toplijim i dužim danima. Jutarnja svetlost probila se u sobu veselo obasjavajući deo tepiha, ali Avu je taj sjaj ispunjavao strahom. Svetlost je donosila još jedan dan borbe sa Žan-Polom i sa samom sobom, s neobuzdanom željom. Radili su jedno pored drugog kao dva magneti koja se bore protiv sile koja ih međusobno privlači. Razgovarali su o svemu osim o svojim osećanjima; oboje je mučio isti osećaj nemoći i oboje su se borili da prikriju to.

Filip je spokojno ležao na leđima ruke prislonjene uz uvo. Ava se okrenula prema njemu i posmatrala kako mu se grudi podižu i spuštaju dok diše polako i ritmično kao čovek zadovoljan sobom. Ničim nije zaslužio njenu izdaju. Imali su solidan brak uprkos njegovim čestim putovanjima u inostranstvo. Nije sumnjala u njegovu ljubav. Za uzvrat, ona je njega izuzetno poštovala; cenila je njegovo mišljenje i divila se njegovom briljantnom umu. Uživala je u njegovoj pouzdanosti, snažno izraženom osećaju za moral, njegovoj mudrosti i činjenici da nije nimalo nadmen. Zašto bi onda sve to rizikovala za ljubav čoveka koga ne može imati? Da li вреди sve izgubiti zbog trenutka jahanja na dugi?

Pomislila je na svoju decu, na ta tri bića čiji su životi zavisili od čvrstine temelja koje je za njih izgradila s Filipom. Ako prodrma te temelje, kakvu budućnost će oni imati? Ali čak i dok je držala njihovu budućnost u rukama poput krhkih pera, i dalje je osećala kako je neodoljiva sila vuče prema Žan-Polu. Samo jedno je mogla da učini.

Nije sačekala da se Filip probudi već ga je opkoračila i zagnjurila lice u prevoj njegovog vrata. Protegao se kad je osetio njeno toplo telo na svom i sanjivo obavio ruke oko nje. – Želim još jednu bebu – prošaputala mu je na

uvo. Filip se naglo probudio.

– Šta? – promumlao je, boreći se da se rasani.

– Želim još jednu bebu – ponovila je.

– Šrab, dušo. Još jednu bebu? Sad?

Čvrsto ga je zagrlila, strahujući da će ga izgubiti. – Da.

– Mislim da bi trebalo pažljivo da razmotrimo to.

– Ja sam razmislila. Ni na šta drugo i ne mislim. – *Samo bi me to moglo vezati za kuću tako da ne mogu da pobegnem... Više ne mogu da verujem sebi.*

– Nisam siguran da bih sad mogao da ti podarim bebu, čak i kad bih hteo

– rekao je, nežno je odgurnivši od sebe. – Ovo nije najzavodljiviji način da probudiš muškarca.

– Žao mi je – rekla je, okrenula se na leđa i pokrila lice rukama. – Znaš kakva sam. Ako mi nešto padne na pamet, moram to odmah da sprovedem u delo.

– U uobičajenim prilikama to mi je jedna od tvojih najdražih vrlina – hladno je rekao i oteturao se u kupatilo.

– Bližim se četrdesetoj. Ako sad ne rodim bebu, propustiću priliku.

– Zar troje nije dovoljno? – Njen odgovor zaglušio je mlaz vode koji je isticao kroz slivnik. Filip je oprao zube i umio se.

– Hajde da onda otputujemo nekud na nekoliko dana – predložila je kad se vratio u sobu. – Samo nas dvoje.

Pogledao ju je i namrštio se. – Jesi li dobro, Šrab?

– Jesam, naravno.

– Mislio sam da te ni divlji konji ne bi mogli odvojiti od dece i bašte.

– Odavno nismo putovali. Nikad te ne viđam. Ili radiš u radnoj sobi ili putuješ. Želim da provodim više vremena s tobom. – U njenom glasu je bilo nečeg što dotad nije primećivao. Seo je na krevet pored nje.

– Ako ti tako želiš. Žao mi je, draga. Nisam znao da se tako osećaš.

– Želim da budem malo s tobom bez dece. Želim da me gledaš kao ženu, a ne samo kao majku.

– Ti za mene jesi žena, Šrab. – Osmehnuo se, ali zabrinuo ga je njen iznenadan, neuobičajen izliv osećanja.

– U braku se treba truditi. Ako postoje pukotine, nešto može da prodre u

njih. Ne sme biti nikakvih pukotina, je l' shvataš?

– Trudim se da shvatim. Ali malo je rano da bih mogao da shvatim kako treba.

– Hajde da odemo u inistranstvo, nekud gde je toplo. Možemo da ležimo na suncu i da čitamo. Da šetamo po nekoj plaži držeći se za ruke. Da li se sećaš kako je bilo pre nego što se rodio Arči?

– Toskana. Naravno da se sećam. Bili smo mladi i zaljubljeni – nasmejao se.

– Svakog popodneva smo vodili ljubav pošto bismo popili čašu rozea i pojeli pun tanjir testenine. Bilo je toplo i prijatno. Sećam se mirisa eukaliptusa koji je lebdeo u vazduhu. S večeri smo tamarali ulicama Sijene i Firence ne mareći za svet oko sebe. Hajde da ponovimo to. – Oči su joj zasijale od oduševljenja i Filipova strepnja je iščilila.

– Pamtim te u onoj letnjoj haljini na tufne. Bila si najljupkije biće koje sam do tada video. – Poljubio ju je u čelo. – I dalje si takva, znaš to.

– Možemo da napravimo bebu u Toskani. U čast našeg braka i naše ljubavi. O, Filipe, biće tako romantično.

– Nisam siguran u to da su besane noći i pelene naročito romantični. Razmisli o tome, Šrab. Govoriš o još jednom ljudskom biću. O još jednom članu naše porodice. O detetu koje će biti previše malo da bi moglo da se igra s braćom i sa sestrom. Ne zaboravi da sam star i da mlađi svakako neću biti. Ako zaista žudiš za još jednim detetom, neću ti to uskratiti. Ali hoću da dobro razmisliš o tome i da razmotriš žrtve koje ćeš morati da podneseš. Jesi li spremna za to?

S tim mislima, Ava se spremala da se suoči sa Žan-Polom. Tog jutra, dok je ležala u krevetu pored muža osećala je krivicu, a sad dok je koračala kroz baštu u potrazi za Žan-Polom, oseća sasvim drugačiju vrstu krivice. Razmišlja o tome da donese na svet još jedno dete samo da bi sprečila sebe da mu se preda. Odjednom joj se učinilo da je i to prevara. Mogla bih da te pošaljem kući, tužno je pomislila, ali ne bih mogla podneti da te nikad više ne vidim.

Tumarala je po bašti s poljskim cvećem i zastala u moru narcisa. Nebo je bilo vedro, vazduh slatkast, ispunjen mirisom plodne zemlje. Svuda unaokolo njene bašte su brujale od života, drveće je treperilo od stotina

ptica koje su se borile za mesto u gnezdu. Umesto da joj to popravi raspoloženje, rastužilo ju je. Najvažniji deo nje nikad neće procvetati, zauvek će biti zaustavljen, kao promrzli pupoljak. Uvek će se pitati kakav bi joj život bio uz Žan-Pola. U srcu je znala da će umreti ne znajući to i biće tako zbog Filipa i zbog njihove dece. *Moj život ne pripada samo meni, zaključila je. Vezana sam ljubavlju za svoju porodicu i niko to nikada ne može promeniti. Sama sam izabrala svoj život i život četvoro osoba zavisi od mene. Moram se zadovoljiti time da ostanemo prijatelji. Prijateljstvo je bolje od ničega.*

Podigla je pogled i primetila Žan-Pola, koji se zaputio prema njoj koračajući preko livade upravo u trenutku kad je Filipov auto nestao iz vidokruga. Zavrnuo je rukave košulje i ugledala je njegove snažne preplanule podlaktice, široka ramena, čak mu se i način hoda promenio otkad je došao u Hartington. Više nije bio pedantan gradski momak koji je navikao da ruča u Ulici Sen Žermen, već čovek sa seoskog imanja koji voli zemlju kao što je ona voli. Živnula je i odagnala slabost. Dok se približavao, kao da se bašta oko njega pretvarala u nešto čarobno. Preplavio ju je talas sreće pri pogledu na te narcise i na gotovo fluorescentno zelenilo mladog lišća na drveću.

Lice mu je bilo ispijeno. Pre nego što je stigla da progovori, uhvatio ju je za ruku i povukao je iza šupljeg drveta, provlačeći joj prste kroz kosu i ljubeći joj usne. Odgurnula ga je.

– Ne mogu više ovako – napokon je rekao. – Svakog dana te volim sve više. Zar ne vidiš koliko me mučiš? Ono što je počelo kao jednostavan osećaj zadovoljstva u tvom društvu, sad se pretvorilo u muku. Smem da te gledam, ali ne smem da te dodirnem, što me, moja divna Ava, polako ubija. Zato sam odlučio da se vratim u Francusku.

Njegove reči su je pogodile tako snažno, kao da ju je udario. – Odlaziš? – zaječala je.

– Ne budi tako tužna. Samo mi otežavaš.

– Ne želim da odeš.

– Onda budi sa mnom! – grubo je rekao i uhvatio je za ramena. – Budi sa mnom!

– Ne mogu – odgovorila je promuklim glasom. – Želim, ali ne mogu.

– Zašto bih onda ostao ovde?
 – Ne znam. Barem smo zajedno.
 – Po koju cenu?
 – Ne mogu da živim bez tebe, Žan-Pole. Molim te, ne teraj me da živim bez tebe.
 – Ja ne mogu da živim pored tebe ako ne smem da te zagrlim – žustro je odgovorio. – Ja sam muškarac, Avo. *Un homme qui t'aime.*¹⁸
 – *Et je suis une femme qui t'aime.*¹⁹
 Zaprepašćeno je zurio u nju. – Govoriš francuski? Bože moj, mislio sam da znam sve o tebi. – Prešao je prstom preko njene brade kao da želi da zapamti svaku crtu njenog lica.
 – Nikada te više neću videti?
 Palcem joj je otro suze. – Ne znam.
 – Žan-Pole, ne možeš me ovako ostaviti. Bašta je tek počela da cveta. Sve što smo stvorili zajedno...
 – Podsećaće te na mene. – Cinično se nasmejao. – Možda će te to naterati da mi se pridružiš. – Privukao ju je sebi. Čula je mahnite otkucaje njegovog srca i udisala njegov prodoran miris nadajući se da ga nikad neće zaboraviti. Zažmurila je ali suze su joj pobegle, kvaseći joj košulju.
 – Šta da kažem Filipu? – upitala je.
 – Kaži mu da mi se smučilo.
 – Ne želim da misli loše o tebi.
 – Onda mi reci da sam morao da odem zbog jedne žene. Uvek je lakše dodati lažima malo istine.
 – O, Žan-Pole, molim te ostani, preklinjem te. – Ali znala je da ga uzalud moli. – Šta će reći tvoj otac?
 – Ne zanima me.
 – Ali, tvoje nasledstvo?
 – Srediću njegove vrtove u dvorcu i pokazaću mu da sam sposoban.
 – Ali tek smo na početku. Toliko toga treba tek da naučiš.
 – Onda ću se sam učiti.
 – Nećeš videti svoju pejzažnu baštu u punom cvatu.
 – Nije mi stalo do pejzažne bašte. Samo mi je do tebe stalo. Nikad neću videti tebe u punom cvatu i zato me srce boli. – Spustio je glavu i ponovo

je poljubio.

Ovog puta je sklopila oči i razdvojila usne i dopustila mu da je poljubi kako treba. Nije mislila ni na decu ni na Filipa. Žan-Pol zauvek odlazi iz njenog života i dok je ljubi, ništa joj ne može odvratiti pažnju od njega.

Ava je otrčala u kuću, bacila se na krevet i zaplakala kao dete. Usredredila je misli na taj poslednji poljubac ispod krošnje drveta i pokušala da ga zadrži tamo gde će i dalje moći da ga oseća. Delovalo joj je nestvarno da ga više neće videti. Toliko je postao deo Hartingtona da će imanje biti prazno bez njega. Pomislila je na pejzažnu baštu punu cveća i još više se rasplakala. To je bio *njegov* san. Njegovo delo posvećeno njoj. Nije u redu što će sama uživati u njemu.

Šta će reći deci? I oni su zavoleli Žan-Pola. Bio je deo porodice. Više nego ikad želela je da rodi još jedno dete, koje bi je zadržalo u kući i pomoglo joj da se usredsredi. Dete koje će stati između nje i vrata i podsetiti je gde joj je mesto. Arči, Angus i Popi su po ceo dan u školi. Čime će ona ispuniti sate osim radom u bašti koju su zajedno negovali? Svaka biljka će je podsećati na njega. Šta ako njena čežnja postane još jača? Šta ako poludi kao Dejzi Houghton i ne bude mogla da se zaustavi? Novorođena beba će je sigurno zaustaviti delotvornije od bilo čega.

Nije znala kako da saopšti porodici da je Žan-Pol otišao. Odlučila je da im kaže da je otišao kući da vidi majku. U tom slučaju, ako se predomisli, moći će da se vrati. Nadala se da će se predomisliti. Deci je rekla dok su pili čaj, skrivajući lice i gledajući sos od paradajza i bosiljka koji im je kuvala za špagete. Razmišljali su o tome samo dok se nisu vratili nečem važnijem, kao što je pravljenje logora ispod stola u predvorju. Ava je zurila u šerpicu sa sosom, potiskujući suze. Nikad neće saznati koliko se žrtvovala za njih.

Napravila je sufle od sira i ispekla je fazana kako ne bi razmišljala o Žan-Polovom odlasku. Deca su se igrala u predvorju sa psom svaki čas ulazeći iz svog „logora“ i rušeći knjige sa stola. Ava je kuvala uz zvuke muzike s radija, ali kantri muzika koju je volela samo ju je još više rasplakala i zato je prebacila na stanicu *Radio 4* i slušala kratke priče. Kad je Filip stigao na večeru, deca su već bila u krevetu. Ava mu je pružila čašu kuvanog vina i poljubila ga. Kad je ugledala njegovo osmehnuto lice

na pragu, shvatila je da je vredelo. Kakva bi žena bila da kad bi napustila njega i decu i pobegla u Francusku?

Ipak, činjenica da je ispravno odlučila nije joj olakšala muke. Pokušavala je da odabare pravi trenutak da saopšti mužu. Najvažnije je bilo da ne pokaže osećanja. Suze, rumenilo, podrhtavanje donje usne i brade samo bi je odalo. Nikad nije umela dobro da glumi. Dok je išla u školu, uvek su joj davali najmanje zahtevne uloge kao što je domar, kuvar ili statista u masovnoj sceni. Sad je morala vrhunski da odigra ulogu, ali nije bila dovoljno nadarena za to. Zato je, umesto da mu kaže za stolom, odlučila da mu saopšti dok bude redala u mašinu tanjire od suflea.

– Dragi, Žan-Pol je otišao kući da vidi majku. – Sklopila je oči kad je izgovorila njegovo ime i potisnula suze. Grlo joj se steglo, a lice joj se zacrvenelo. Uspravila se i okrenula se prema prozoru. Njen jadni odraz posmatrao ju je iz stakla.

– Dobro – odgovorio je. – Znaš, razmišljao sam o tvom predlogu da odemo na odmor.

– Jesi?

– Da, mislim da nam je oboma potreban predah. Šta misliš, da li će tvoja majka hteti da čuva decu?

– Pa, mislila sam da bi možda Todi mogla da ih uzme.

– Ne, ona ima već previše obaveza da bi brinula i o naše troje dece. – Konačno je mogla bezbedno da se okrene. Izvadila je fazana iz pećnice i podigla poklopac s posude s povrćem.

– Sigurna sam da bi mama volela da ih čuva, a deca obožavaju Hajnce – odgovorila je uz olakšanje kad je osetila da joj se stid povlači s lica. – Možemo da zamolimo i gospođu Marli da kuva, da mama ne bi morala da brine o hrani. Zamoliću Todi da pripazi. Možda bi mogla da odvede dečake tokom popodneva.

– Izvrsno.

– Kad si mislio da idemo? – Poslužili su se i počeli da jedu.

– Krajem maja. Deca će po ceo dan biti u školi, tako da Veriti neće imati mnogo obaveza osim da ih ujutru probudi, da ih dovede iz škole i da ih smesti u krevet. Mislim da će izdržati nedelju dana.

Ava se namrštila. Nije volela da ostavlja decu. – Zar ne misliš da je to

previše?

– Sedam dana? Nije, treba dobro da se odmoriš.

– Neka bude pet, dušo. Ako ostanemo duže, unervozicu se, a njima ćemo nedostajati. Mogli bismo da pođemo u ponedjeljak i da se vratimo u petak, tako ćemo za vikend biti kod kuće.

– Sve zavisi od tebe.

– Da, tako je bolje. Pet dana. Kuda idemo?

– To prepusti meni. Možda u Toskanu ili nekud u Španiju. Ja ću se pobrinti za to.

– Hvala ti – rekla je i duboko uzdahnula.

– Jesi li dobro, Šrab? Ne deluješ mi srećno. – Uhvatio ju je za ruku preko stola i proučavao joj lice. – Ne deluješ nimalo srećno.

– O, dobro sam – vedro je rekla.

– I dalje razmišljaš o još jednom detetu, zar ne?

– Da, vrzma mi se po mislima.

– To te brine.

– Nije to laka odluka.

– Veoma je velika. Imaš mnogo vremena da odlučiš. Nemoj se osećati loše zbog toga. Ako zaista želiš još jedno dete, Šrab, daću sve od sebe da doprinesem. Znaš da ti ništa ne mogu odbiti. To treba da te raduje, a ne da te rastuži.

– Znam. Samo nisam sigurna da radim to iz dobrog razloga.

– Imamo troje divne dece koja nam pružaju ogromno zadovoljstvo.

– Znam.

– Razmisli o tome dok budemo na odmoru. Sunce i odmaranje ulice ti snagu i sagledaćeš život iz drugačijeg ugla. Sad mi se nasmeši, dušo. Napravila si pravu gozbu. Nazdravljam u tvoju čast. Ti si divna žena, Ava.

– Prineo je njenu ruku usnama i poljubio je. – I ti si *moja* Šrab. – Ava se zapanjila. Taj gest je bio svojstven samo Žan-Polu. Filip joj nikad do tada nije poljubio ruku. Osetila je kako su joj se obrazi zažarili i samo što nije briznula u plač. – Dušo, izgledaš kao da ćeš se rasplakati.

– Tako si dobar prema meni – rekla je i više nije mogla da se uzdrži. Filip se zacerekao, pripisujući njene suze svojoj brižnoj ljubavi.

– Manje i ne zaslužuješ. – Obrisala je oči nadlanicom. – Kad sam se

oženio tobom, bila si devojčica. Izrasla si u ženu na koju sam vrlo ponosan. Divna si, inteligentna, sve te zanima, ali, iznad svega, jedinstvena si. Nema osobe koja u bilo čemu liči na tebe. Ja sam najsrećniji čovek na svetu jer sam te našao.

– Rasplakao si me – rekla je, zahvalna što je pronašla izgovor.

– Samo se ti isplači, Šrab, draga – nežno je rekao i ponovo joj poljubio ruku.

Prve pčele i insekti u cvetovima bršljana na vrhu zida. Iz trave izviruju krunice kaćunki.

Ava je očekivala da će se Žan-Pol vratiti. Bez njega je imanje bilo tako prazno da joj je izgledalo nemoguće da se neće vratiti i popuniti prazninu. Pripadao mu je jednako kao i golubarnik i šuplje drvo i njegovo odsustvo je narušavalo sklad bašte. Kao golub koji se vraća kući, zaputila se prema gotinskoj kući, nadajući se da će ugledati svetla i mali pramen dima koji se diže iz dimnjaka; ali kuća je bila hladna, prazna i negostoljubiva. Zastala je na kamenom mostu i nagnula se, zureći u magnetski privlačan tok vode. Topao povetarac s mirisom šećera milovao joj je kožu nežnim prstima. Žbunje i drveće odzvanjalo je od ptičjeg poja. Iznad njih je jasnim i čistim glasom pevala poljska ševa. Male ljubičice okrenule su purpurna lica prema suncu, a bele pavenke ispreplele su stabljice duž rečne obale.

Ošamućeno je tumarala po bašti dopuštajući seti da je obuzme poput bolesti. Polako je koračala između likovca i šibikovine udišući njihov miris i očekujući da njen duh živne, ali ništa se nije dogodilo. Njena tuga je bila teška kao kamen.

Naposletku je ušla u kola i odvezla se do Todine stare usamljene kuće smeštene u dolini osam kilometara niz put. Skrenula je na prilaz ne primećujući ružičaste trešnjine cvetove kako lepršaju na suncu kao grozdovi malih leptira. Parkirala je kola ispred kuće i zaputila se prema štali gde je Todi radila oko konja. Kad je ugledala Avu, srdačno joj je mahnula. Ava joj je uzvratila uz usiljen osmeh.

– Kakvo prijatno iznenađenje! – uzviknula je Todi i izašla iz jedne štale u jahaćim čizmama i tesnim jahaćim pantalonama, koje su joj savršeno stajale. – Jesi li dobro? Zastrašujuće si bleđa.

– Dobro sam, samo sam malo neraspoložena – priznala je Ava. Nije imalo smisla da se pretvara.

– Zbog nečeg posebnog?

Ava je slegnula ramenima i duboko uzdahnula. – Samo sam umorna – odgovorila je i zavukla ruke u džepove dugačkog prugastog kaputa koji je nosila preko farmerki. – Filip je otišao u London. U poslednje vreme ga gotovo i ne viđam. Potpuno se udubio u svoju knjigu.

– Muškarci! On barem ima zanimljiv posao za razliku od Bena, koji ne može ni da pomene svoj posao a da mi kapci ne padnu. Od svih muškaraca na svetu ja sam morala da se udam za knjigovođu!

– Dobro ga čuvaj i ne prelazi liniju!

– S godinama sam naučila da malo pređem liniju, veruj mi. Hajdemo u kuću. Dobro bi mi došla još jedna kafa. Ti izgledaš kao da bi ti prijalo nešto jače.

Na maloj vreća-fotelji nasred kuhinjskom stola ležao je Gospodin Frizbi. – Bio je bolestan – obavestila ju je Todi i prešla rukom preko leđa usnule životinje. – Ništa ozbiljno, samo se prehladio. Sigurno je zakačio to od blizanaca. *Erl grej* ili zeleni u običnoj šolji s mlekom i šećerom?

– *Erl grej* – odgovorila je Ava i utonula u fotelju. Kuhinja je mirisala na kafu i na zemičke s ribizlama. Todi je uzela dve šolje iz kredenca i dve kašičice iz mašine za pranje sudova koju nije ispraznila.

– Kako je đavolski lep Žan-Pol? – upitala je i posegla u kredenac za pakovanjem *erl greja*. Ava nije predvidela da će ga Todi pomenuti i prebledela je.

– Otišao je da obiđe majku – odgovorila je.

– Šteta – rekla je Todi i zacerekala se. – Devojke će biti razočarane.

– Devojke?

– Samanta i Lizi. Nažalost, nije se rodila nikakva romansa. Mislim da nisu njegov tip. Verovatno misli da Engleskinje nisu nimalo seksi.

– Verovatno.

– Ipak, izdržao je. Mislila sam da će se smrtno dosađivati u Hartingtonu. Kad se vrati, kaži mu da dođe da jaše. Mislim da je stvarno uživao.

– O, jeste – promuklo je rekla Ava, jedva se usuđujući da progovori iz straha da će je odati drhtanje u glasu.

– Kad pomisliš da nisi verovala da će izdržati duže od nedelju dana. – Todi je sipala vrelu vodu u jednu šolju. – Sećaš li se Dejzi Houghton?

– Naravno. Moja majka ne prestaje da priča o njoj. – Ava je osetila

olakšanje što su promenile temu.

– E pa, vratila se.

– Vratila se?

– Da. Sad je kod svoje majke. Trebalo bi da joj telefoniraš. Zar niste vas dve bile dobre prijateljice?

– Jesmo.

– Dakle, došla je po decu. Hoće da ih odvede u Južnu Afriku. Prava zbrka.

– Kako je to strašno. Siroti Majkl.

– Izgubiće i ženu i decu. Jeste malo tupav, ali je dobar otac. – Pružila je Avi šolju čaja. – Jesi li sigurna da nećeš da ti sipam malo konjaka? – Ava je odmahнула glavom. Konjak neće izlečiti bol u njenom srcu.

– Meni je, u stvari, lakše zbog toga – rekla je Ava, misleći na svoj slučaj. – Mislim da ne bih mogla razumeti ženu koja ostavlja četvoro dece. Koliko god da je zaljubljena, sigurno bi joj veliki deo srca ostao s njima.

– Ljubav može biti gadna. Zamagljuje čoveku sposobnost procene. U vrtlogu strasti lako zaboraviš da imaš decu. – *Ne, nije lako*, pomislila je Ava. Čak je ni Žan-Polovi poljupci nisu mogli navesti da zaboravi ljubav prema Arčiju, Angusu i Popi. Ali svoje mišljenje je zadržala za sebe. – Ipak, ne krivim je što je pobjegla s odvažnim Južnoafrikancem. Majkl je zaista matori gnjavator. Fin je ali je mnogo dosadan. Dovoljno je da ga pogledaš pa da shvatiš da se nikad u životu nije zaista slatko nasmejao.

– Sama ga je izabrala – rekla je Ava.

– Pogrešila je.

– Ali to je bio njen izbor. Trebalo je da živi s tim.

Todi je zbunjeno pogledala prijateljicu. – Nadam se da ne misliš ozbiljno.

– Mislim – saosećajno je rekla. – Nije smela da rasturi porodicu i da uništi život petoro ljudi zarad svoje sreće. To je sebično. Kompromisi se moraju praviti. Trebalo je da ostane zbog svoje dece.

– Zvučiš kao tvoja majka.

– Stvarno?

– Da. Ne liči na tebe da osuđuješ ljude. Svakako je bolje za sve da sirota žena ode ako je nesrećna.

– Trebalo je bolje da izvede to. Ta deca zavise od nje.

– Oni su to prevazišli.

– Grešiš. Nikad to neće prevazići. Nije to slučajno što svaki psihoterapeut najpre kaže: 'Pričajte mi o svom detinjstvu.' Temelji su izuzetno važni. Ako se oni uzdrmaju, ugroziće deci ceo život.

– Provodila si previše vremena s Veriti.

– Ne slažem se uvek s majkom, ali u ovom slučaju se slažem. – Pogledala je Todi i začkiljila. – Da li bi ti mogla da ostaviš svoju decu zbog nekog muškarca?

– Taj bi morao da bude đavolski neodoljiv.

– Ozbiljno te pitam.

– Ne znam. Ne bih rekla da se to može predvideti. Ako bih se zatekla u opasnoj situaciji sličnoj Dejzinoj, pozvala bih tebe da razgovaramo. Možda bi prema meni bila malo blaža.

– Ne bih. Mislila bih na blizance. Ja to ne bih mogla da uradim. To ti odmah mogu reći. Zaista ne bih mogla, čak ni zbog đavolski neodoljivog muškarca. – Spustila je pogled i zagledala se u čaj. – Niti bih mogla podneti da povredim Filipa. Tako je dobar prema meni.

– Danas stvarno nisi pri sebi, Avo – rekla je Todi i privukla stolicu bliže. – Da li hoćeš da mi kažeš nešto?

– Ne – brzo je odgovorila, vrteći glavom. – Bez razloga sam plačljiva. Ovo je najlepše doba godine, a ja sam potonula. Zbilja smešno. To nimalo ne liči na mene.

– Hormoni – znalački je rekla Todi.

– Da, sigurno je to u pitanju.

– Mesečni bluz.

– Jadna Dejzi Houghton i ta draga deca. Srce me boli. Nikad neće biti srećna. Kako i može da bude posle zbrke koju je napravila. Ne bih želela da nosim tako nešto na savesti.

– Hajdemo na jahanje – rekla je Todi i iskapila svoju šolju. – Obema će nam prijati. Vetar u kosi, miris proleća u vazduhu, jahanje po brežuljcima. Idemo!

Ava je pozajmila od Todi čizme i kačket a zatim su odjahale prema brežuljcima. Njena prijateljica je bila u pravu, odozgo je pucao pogled

kilometrima u daljinu a teret u njenom srcu kao da je postao lakši. Koliko god da je žalila Dejzi Houghton i osuđivala njen postupak, ipak je bila ljubomorna na nju što je uradila nešto za šta Ava nikad ne bi imala hrabrosti. Dejzi će se vratiti svom ljubavniku u Južnu Afriku i nema sumnje da će sa sobom povesti svoju decu. Dejzi će dobiti svoj deo kolača i poješće ga velikim zalogajima. Ava nikad neće osetiti ukus tog kolača.

Sledeće nedelje je pao sneg. Hladnoća je gotovo potpuno učutkala ptice. Ava je bacila komadiće hleba na travnjak i razbila led u pojilici. Čvorci i zebe izgledali su tako lepo s novim prolećnim perjem dok su sletali da kljucaju mrvice hleba. Do sredine prepodneva sunce je otopilo gotovo sav sneg, osim onog koji se zadržao ispod žbunja i u senkama drveća, gde je i dalje bilo hladno. Psi su se valjali po snegu a deca su pokušala da naprave Sneška Belića, koji se do ručka pretvorio u hrpu grančica na lapavici. Kako je dan odmicao, postajalo je sve toplije. Bašta je raskošno procvetala. Pčele su se probudile iz zimskog sna a Ava je telefonirala Dejzi Houghton.

Na njeno iznenađenje, Dejzi je bila oduševljena što je čuje i odmah ju je pozvala da popiju kafu. Bila je dobro raspoložena, nimalo utučena zbog svog zapanjujućeg ponašanja. Ava se pitala kako joj uspeva da pogleda sebe u ogledalu pošto je povredila toliko ljudi. Više bi joj priličilo da u znak pokajanja navuče košulju od kostreti. Nije pošteno da ona bude srećna pošto je toliko unesrećila muža i decu i da još bude nagrađena budućnošću sa svojim ljubavnikom, što je Ava sebi uskratila.

Dejzina majka Romi je živela s druge strane Blandforda, na pola sata vožnje, u lepoj beloj kući ukrašenoj ružičastim montana mermerom.

Ava je ušla za Romi u popločano predsoblje. Tavanica je bila niska, poduprta gredama, zidovi su bili beli, sobe male i ljupke. Ava se setila vremena kad je kao veoma mlada devojkica dolazila u tu kuću na igranke i na večernje zabave. Pre nego što je u sećanjima uspela da se usredsredi na jednu ružičastu satensku haljinu, Dejzi je izašla iz kuhinje da se pozdravi s njom. – Ne mogu ti opisati koliko mi je drago što te vidim, Avo! Većina mojih prijatelja me se odrekla. – Poljubile su se. Dejzi je mirisala na *Pariz* Iv Sen Lorana. – Dođi da popijemo kafu. Otvorila sam kutiju keksa.

– Došla si u poslednjem trenutku – dodala je Romi, koja je stajala pored stola. – U petak putuje u Južnu Afriku.

– Zauvek? – upitala je Ava.

– Zauvek – rekla je Dejzi, sipajući kafu u šolje.

– Oh, Dejzi. Sigurno si prošla kroz pakao.

– Bilo je užasno teško. Ali dovoljno sam jadikovala i plakala. Čovek treba da gleda svetlu stranu ili će poludeti.

– Kako se to dogodilo?

Dejzi se tužno osmehnula i zavrtela glavom. – Čudi me da si došla da me vidiš, Avo. Znam da me tvoja majka žestoko osuđuje.

– Osećaj obaveze i sve ostalo – rekla je Ava, postićena što ju je i sama osuđivala. – Ona je druga generacija.

– Slušaj, uveravam te da nije jedina. Neoprostivo je ono što sam uradila. Zaljubila sam se u drugog muškarca. Ali bila sam tako nesrećna, Avo. Pretvorila sam se u sopstvenu senku. Traćila sam život s čovekom koga više nisam volela, a volela sam čoveka koga nisam mogla da imam. Ta ljubav me je iscrpela. Bila sam loša majka i loša supruga, nikom nisam valjala. – Sklonila je smeđu kovrdžavu kosu s lica i Ava je primetila umor u njenim očima. – Majkl i ja nismo bili kao Filip i ti. Da smo imali dobar brak, to se nikad ne bi dogodilo. Nezadovoljstvo je savršena podloga za neverstvo. *Kao što je i usamljenost*, poželeva je Ava da doda, ali je tu pomisao zadržala za sebe.

– Kako si ga upoznala?

– Bili smo u Kejptaunu na svadbi. Bila je to ljubav na prvi pogled. Dugo sam razmišljala, Avo, ali na kraju sam shvatila da će deci biti bolje da rastu u kući ispunjenoj radošću, nego u kući ispunjenoj tugom. – Zamišljeno je uzela keks. – Znaš, Avo, mi nikad nismo imali divno imanje kao što je vaše. Moja deca idu iz obične male kuće u predgrađu u prelepu seosku kuću usred planina. Zaista je idilično. Sviđa im se. Južna Afrika je divna.

– Ali šta će biti s Majklom?

Spustila je pogled. – Nemoj – zaječala je. – Viđaće ih tokom raspusta. Deca će imati najbolje od oba sveta. – Ali očigledno je znala da to nije istina. Ništa im ne može nadoknaditi oca. Odjednom je delovala staro i istrošeno. Ava je prvi put videla njeno pravo lice koje je dotad skrivala iza

osmeha.

– Radiš najbolje što možeš – nežno je rekla Ava. – Ne možeš spojiti ljusku jajeta kad se jednom razbije. Ali od tih jaja možeš napraviti sjajan omlet.

Dejzi se nasmejala. – Očekivala sam da ćeš reći tako nešto. Zaista činim najviše što mogu. Bože, optužili su me za sve i svašta. Od toga da sam napustila svoju decu, do toga da ću sudski tražiti od Majkla stotine hiljada funti. Pre svega, nijednog trenutka nisam napustila svoju decu. Sve vreme sam nameravala da se vratim po njih. Majkl je to znao. Zatim, siroti stari Majkl nema nikakav novac, tako da bih teško mogla da mu uzmem ono što nema.

– Onda, kakva je Južna Afrika?

Ava i Dejzi su uzele šolje s kafom i zaputile se u šetnju po bašti. Jutro je bilo predivno, vedro i sunčano, kapi rose još su svetlucale na mladom lišću.

– Kako je tvoja majka to primila?

– Dobro se drži, ali osramoćena je, naravno. Ali šta ja tu mogu? Majka mi je, treba da me podrži. Ja ću pobeći u Južnu Afriku, a ona treba da se izbori, da odgovara na pitanja prijatelja. Ne bi mi poverovala kad bih ti rekla ko nam je sve okrenuo leđa. Ljudi od kojih nikad to ne bih očekivala. – Slegnula je ramenima. – Sad barem znam ko su mi prijatelji. – Okrenula se prema Avi. – Mogu da računam na tebe, je l' da?

Ava se osmehnula. – Možeš – odlučno je rekla. – Razumem te. Ljubav nikad nije jednostavna. Žudnja može da pomuti i najzdraviji um, iskrivi sve. Kad se prašina slegne, bićeš srećna sa svojim Rupertom. Bila si hrabra. Mislim da ja nikad ne bih imala toliko hrabrosti. Pretpostavljam da čovek mora da odluči – da či će živeti za sebe ili za druge.

– I nikad ne znaš kako ćeš postupiti dok se to tebi ne dogodi.

Ava je otišla zavideći Dejzi. Dobila je ono što je želela, ali po koju cenu za Majkla? Ava je previše volela Filipa da bi mogla toliko da ga povredi.

Upravo kad je počela da se navikava na život bez Žan-Pola, Filip ju je obavestio da mu je telefonirao Žan-Polov otac, Anri. Ava je bila u

povrtnjaku, sadila je biljke s Hektorom. Kad je čula novost, uspravila se držeći motičicu, lica i ruku umrljanih blatom. – Razgovarao si s Anrijem? – ponovila je, žudeći da čuje još nešto. – Šta kaže? – Da li se Žan-Pol vraća?

Filipu je poigravao osmeh na usnama jer je znao da će se njegovoj ženi svideti novost. – Pozvao nas je da ih posetimo početkom maja.

– Da ih posetimo? – s nevericom je ponovila.

– Da. Mislio sam da će ti biti drago. Mogli bismo da provedemo odmor tamo. Svideće ti se Anri, zaista je upečatljiv, a Antoaneta, njegova žena, voli baštovanstvo kao i ti.

– Šta je sa Žan-Polom?

– Šta s njim?

– Kad se vraća?

– Ne znam. Nije ti rekao koliko će odsustvovati?

– Nije – brzo je odgovorila, brišući čelo nadlanicom. – Dakle, i on će biti tamo?

– Siguran sam da hoće. Rekao sam Anriju da smo veoma zadovoljni njegovim radom, da je mnogo toga naučio. Rekao sam mu i da nam je Žan-Pol postao neophodan – pomislio sam da malo preterivanja ne može škoditi.

– Zar nije pomislio da je čudno što se Žan-Pol vratio kući?

– Očigledno nije. Zašto bi to bilo čudno?

– Kod kuće je već tri nedelje.

– Tebi ne nedostaje, je li tako, Šrab, rekla si da neće izdržati duže od nedelju dana.

Okrenula se. Praveći se da prati šta Hektor radi. – Pa, ne bi nam smetala njegova pomoć. Ovde ima mnogo posla.

– Dakle, šta da kažem Anriju?

Ava nije mogla da se usredsredi stojeći tu između staklenika, svesna da se obrela na raskršću i da njena sudbina a možda i sudbina cele njene porodice zavisi od odluke koju će doneti. Pomislila je na Dejzi Houghton, na to kako ju je osuđivala. Ipak, da li je *ona* sama bolja od Dejzi? Onda ju je nešto povuklo. Nevidljivo uže zakačeno za njeno srce povuklo ju je preko nepoznatog praga. – Kaži mu da prihvatamo – polako je rekla, znajući da je trebalo da izabere drugi put. – Kaži mu da ćemo rado doći.

– Dobro. Znao sam da će ti biti drago. Uvek smislim nešto dobro, zar ne? – Zacerekao se, prošao kroz kapiju i zaputio se nazad prema kući. Ava je osetila poznati ubod uzbuđenja, a duh joj je živnuo i izdigao se iznad nezadovoljstva koje ju je gušilo kao smog. Odjednom je ponovo mogla da vidi sunčev sjaj i da oseti toplotu njegovih zraka na licu. Pogledala je unaokolo prema raspupelom drveću i žbunju i udahнула mirise procvetalog grmlja i mlade trave, dopuštajući proleću da je ponese.

Kleknula je i nastavila da sadi seme tikvica za Popi. Imala je utisak da joj se stomak ispunio mehurićima. Onda ju je obuzeo osećaj krivice koji joj je probijao jedan po jedan mehurić, kvareći joj radost. Rekla je sebi da je njena želja da ponovo vidi Žan-Pola nevina, da samo želi da bude u njegovom društvu i da ga ubedi da se vrati u Hartington. Njih dvoje će biti prijatelji i to je sve.

Te večeri Filip i ona su vodili ljubav. Toliko ju je obuzela sreća da ga je oduševljeno prihvatila uranjajući u njegovo naručje, strasno ga ljubeći, uživajući u njegovoj pažnji, govoreći mu koliko ga voli. Prikrivala je tajna osećanja prema Žan-Polu.

– Povratila si se, Šrab – rekao je kasnije, mrseći joj kosu. – Nisi ličila na sebe.

– Žao mi je.

– Nemoj se izvinjavati, dušo. Samo ne volim da te gledam nesrećnu.

– Zaista si zlatan što si trpeo moje smrkuto lice.

– Nije to bilo smrkuto lice, Šrab, više si ličila na žalosnu vrbu. A ja želim da uvek izgledaš kao suncokret.

– I ja.

Na trenutak je zastao. Počeo je da planira šta će spakovati. – Nisi nezadovoljna Žan-Polom, je li tako?

– Kako to misliš?

– Znam da između vas dvoje nije baš sve teklo glatko. Da li će ti pokvariti odmor ako bude tamo?

– Neće, ni najmanje.

– U svakom slučaju, dotad će se možda i vratiti.

– Tačno. Ali meni je svejedno. Sviđa mi se Žan-Pol, zaista. Prijatno mi je u njegovom društvu i prilično se promenio. Bilo bi lepo kad bi on bio

tamo. Mogao bi nam pokaže vrtove dvorca.

– Dobro. Želim da se odmoriš kako treba, Šrab. Nećemo morati da provodimo ceo dan s njima.

– Neće mi smetati. Sigurna sam da su prijatni.

– Jesu, ali obećavam ti da ćemo mnogo vremena provesti sami. Znaš da ja uvek ispunim svoja obećanja.

Ovog puta joj ne bi smetalo ni da ih ne ispuni.

Kišne kapi na zumbulima. Čudnovati zov kukavice. Razigrani let divljih patki.

Na aerodromu u Bordou sačekao ih je Anrijev vozač. Držao je tablu na kojoj je pisalo *Filip Lajtli, dobro došli*. Nije govorio engleski a Ava je bila oduševljena što će moći da govori francuski s njim. Filip ju je ponosno slušao dok je s lakoćom čavrljala. Nikad nije bila lepša. Blistave lokne padale su joj niz leđa. Ružičasti obrazi isticali su joj zelene oči, a njeno preplanulo lice imalo je boju meda. Obula je ružičaste baršunaste papuče sa šljokicama, prilično staromodnu crnu haljinu s malim ružičastim cvetovima i kratak maslinastozeleni džemper na zakopčavanje. Primetio je da korača lakim korakom i bilo mu je drago što je organizovao taj odmor daleko od kuće. Upravo to joj je trebalo.

Ava je bila napeta kao struna. Izgledala je kao da je jednostavno uzbuđena zbog odmora, ali živci su joj treperili. Šta će pomisliti Žan-Pol kad se ona pojavi u njegovom domu? Šta ako je odlučio da provede nedelju u Parizu kako bi je izbegao? Ili, još gore, šta ako njihovu posetu protumači kao njenu spremnost da mu se preda dušom i telom? Zurila je kroz prozor i pitala se da li je ovo bila mudra odluka.

U Francuskoj je bujalo proleće. Drveće je olistalo, beli cvetovi ukrašavali su divlje kestenove, a na talasastim poljima vinograda presijavalo se prvo lišće vinove loze. Svuda unaokolo je bilo mnogo ruža – vozač joj je rekao da su ih zasadili na kraju brazdi kako bi prilikom oranja sprečili volove da brste lišće s vinove loze i kako bi se vratili i započeli da oru sledeću brazdu. Oduševila se kad je ugledala par lastavica i lepog smeđeg drozda.

Napokon, auto je skrenuo na dugačak vijugavi prilaz oivičen drvoredima visokog drveća čije su krošnje pravile senku. Na kraju prilaza uzdizala se kuća okupana suncem. Bila je to veličanstvena građevina u neoklasičnom stilu, s velikim prilaznim stepeništem. Simetrična, napravljena od bledeg

kamena boje peska, s visokim prozorima uokvirenim plavim šalonima i ukrašena balkonima s crnom ogradom, svojom lepotom odvratila je Avi misli od njenih strahova i ispunila je divljenjem. Petolista loza uspinjala se uza zidove isprepletana s orlovim noktima i glicinijama. Kad su se približili, videla je kos krov s crepom od škrljca i ljupke krovne prozore nadsvođene izvijenim zabatima koji su podsećali na obrvu. Nestvarni konusni vrhovi uskih kamenih dimnjaka stremili su ka nebu ukrašeni iznenadnim naletom malih ptica.

Kola su se zaustavila na šljunkovitom proširenju ispred kuće. Dve nemačke doge stajale su pred otvorenim vratima. Njihov dubok lavež parao je miran vazduh i odjekivao o zidove dvorca. Ava je izašla iz kola dok joj je srce divlje tuklo od iščekivanja. Podigla je pogled i na pragu ugledala elegantnu ženu maslinastog tena. Crna kosa pokupljena u punđu otkrivala joj je lepe crte lica i duboko usadene smeđe oči, tako da je Ava zaključila da je ta žena nesumnjivo Antoaneta, Žan-Polova majka.

Antoaneta se spokojno smeškala. – Dobro došli – rekla je i sišla na prilaz. – Nadam se da ste prijatno putovali.

– Divno – rekao je Filip i zaputio se prema njoj. Pružila mu je ruku, a on se nagnuo i poljubio je. Bila je visoka i gipka. Na sebi je imala bele pantalone od meke tkanine, sa smeđim kaišem od krokodilske kože, mušku prugastu košulju i bledožuti prsluk s postavom na crne pruge. Ava je pomislila da je to najelegantnija žena koju je dotad videla. – Ovo je moja žena, Ava – dodao je Filip, predstavljajući je.

– Mnogo sam čula o vama – srdačno je rekla. – Žan-Pol vam je veoma privržen. – Ava se rukovala s njom, iznenadivši se pri dodiru te tanane hladne ruke i zapitala se da li joj je Žan-Pol sve rekao.

– Izvolite, uđite. Nadam se da vam ne smetaju psi, prilično su krupni, ali su vrlo pitomi.

– Obožavamo pse – rekla je Ava, trudeći se da prikrije nervozu ispod maske oduševljenja. – I mi imamo dva.

– Naravno. Onda ćete se osećati kao kod kuće.

Pošli su preko predvorja u kojem se isticalo spiralno kameno stepenište i ogromni kamin pun precizno nasečenih cepanica naslaganih jedna na drugu. Na maski kamina bile su poredane stare boce vina. Pod je bio popločan

velikim kockastim kamenim pločama koje su sijale, osim u sredini, gde su bile pohabane od viševekovne upotrebe. Antoaneta ih je uvela u dnevnu sobu, veliki crveni salon s visokom tavanicom i dugim grimiznim zastorima na francuskim vratima otvorenim prema prostranoj terasi s kamenom balustradom. Na zidovima su visile izbledele tapiserije s prizorima iz lova i portreti predaka u pozlaćenim ramovima. Ava je preletela pogledom preko njih, tražeći sličnosti sa Žan-Polom. Služavka je ušla u salon i Antoaneta ju je zamolila da iznese na terasu poslužavnik s pićem. – A gde je moj sin, Fransoaz? – dodala je. Ava je osetila kako joj se stomak grči i uplašila se da neće moći da prikrije osećanja.

– Izašao je – odgovorila je služavka.

Antoaneta je uzdahnula. – A Anri? – Fransoaz je slegnula ramenima. – Onda ga nađi i kaži mu da su nam stigli gosti. Rekla sam mu da će stići pre podneva.

– Da, *madame* – poslušno je odvratila Fransoaz i izašla.

– Dođite da sednemo na terasu. Na suncu je toplo. Fransoaz će nam doneti vino. – Širom je otvorila francuska vrata i izašla. Psi su pošli za njom, zatim su počeli da njuškaju u uglovima i da se propinju na balustradu. Ispod terase se pružao vrt oivičen starim zidom uz koji su rasle ruže puzavice i ružičaste bugenvilije. Uza zid se uzdizalo drveće, a iza njega su se nazirali obrisi golubarnika. Avi je odmah bilo jasno zašto je *château* tako poseban za Žan-Pola i zašto je slušao oca ne želeći da ga izgubi.

– A, prijatelji, stigli ste! – uzviknuo je Anri, približavajući se terasi s druge strane kuće. Govorio je gromko, glas mu je zvučao kao trombon. – Trebalo je da pošalješ Fransoaz da me nađe – rekao je svojoj ženi.

– Poslala sam je – nemarno je odgovorila. Anri je zagrlio starog prijatelja i poljubio Avi ruku, kao što je to činio i njegov sin. Imao je širok osmeh, gustu smeđu kosu i tamne oči, kojima ju je s divljenjem pogledao. Ava se setila kako joj je Žan-Pol ispričao da njegov otac ima ljubavnicu u Parizu. Pošto ga je upoznala, to je nije iznenadilo. Bio je đavolski privlačan, kao i njegov sin. – Gde je vino? Fransoaz! – uzviknuo je. Fransoaz se pojavila gotovo istog trenutka, s naporom noseći veliki poslužavnik s bocama, čašama i s bokalom ledene vode. Anri se nije ni pomerio da joj

pomogne. – Dobro je! Zamalo da umremo od žeđi – rekao je na engleskom, tako da ga služavka nije mogla razumeti. Seo je i izvadio cigaru. – Dakle, Filipe, prijatelju moj, kako ide knjiga?

Antoaneta se obratila Avi: – Da li biste voleli da vidite golubarnik? Žan-Pol mi je rekao da i vi imate jedan u svojoj bašti.

– Volela bih. Je li to ona kupola tamo?

– Jeste.

– Daleko je lepši od našeg.

– Žan-Pol kaže da imate najlepše imanje u Engleskoj.

– Volela bih da je Žan-Pol sada tamo. Sve je procvetalo i sve miriše, nikad nije lepše mirisalo.

– Dođite, želim da popričam s vama.

Ava je sišla za njom niz široko stepenište, ostavljajući miškarce da piju i razgovaraju na terasi. Ponovo je osetila kako joj je krv pojurila kroz vene i obuzela ju je panika. Da li je Žan-Pol rekao svojoj majci da je zaljubljen u nju? Da li će je Antoaneta upozoriti, da li će joj reći da on treba da se oženi mladom ženom iz svoje zemlje i da dobije sina koji će ga naslediti kao što će on naslediti svog oca? Spopala ju je mučnina i uznemireno je protrljala čelo. Uprkos svežem povetarcu bilo je veoma toplo, a ptice su cvrkutale u ritmu damara koji su joj bubnjali u ušima.

– Mogu li otvoreno da razgovaram s vama? – upitala ju je Antoaneta dok su koračale kroz travnjak prema gvozdenoj kapiji u zidu.

– Naravno – odgovorila je Ava.

– Reč je o Žan-Polu. – Antoaneta ju je odmerila hitrim pogledom. – Znate, on mi je jedino dete i bezgranično ga volim.

– Znam, mnogo mi je pričao o vama.

– Verujem. Nevolja je u tome što on ima vrlo loš odnos s ocem. Anri je neosetljiv na njegove potrebe. Žan-Pol je nadaren umetnik, ali Anri ne želi da on slika. Piše divne pesme, ali Anri prezire poeziju. Anri je imao ujaka koji je protraćio život slikajući baznačajne slike. Ne želi da i Žan-Pol tako proćerda život. Nije reč samo o slikanju. Žan-Pol provodi mesece u Parizu, gde ne radi ništa drugo osim što izlazi s neprikladnim devojkama, što je s jedne strane dobro jer je Anri mislio da je on homoseksualac, ali s druge strane, to nije život za mladog čoveka koji će jednog dana naslediti ovakvo

imanje. Anri traži od njega da mu pomogne u obrađivanju vinograda, ali njega to, do sada, nije zanimalo.

– Do sada? – Ava se pitala šta je cilj tog razgovora.

– Sada želi da ostane ovde i da nauči sve o vinogradu ali, Avo, on bi trebalo da se vrati s vama. – Ava nije bila u stanju da joj odgovori jer joj se grlo steglo od uzbuđenja. – Mislim da hoće da ostane zbog mene. Znate, ja sam ovde uglavnom sama. Anri živi u Parizu. Sigurna sam da vam je Žan-Pol to rekao. Priča o vama s mnogo naklonosti, Avo. Veoma sam srećna što znam da ga razumete. Rekao mi je da je naslikao baštu za vas.

– To je predivna slika, Antoaneta. Napravili smo je baš onako kako ju je naslikao. Izuzetno je nadaren i osećajan.

– Znam – ponovo se osmehnula i slegnula ramenima. – Ja ga razumem, naravno. – Otvorila je gvozdenu kapiju, koja je zahripala na šarkama kao stari pas, i izvela je na livadu gde je, tačno u sredini, stajao okrugli kameni golubarnik. – Nije spreman da se vrati kući, Avo. Rekla bih da je nesrećan. Ako sad ostane kod kuće, ni na trenutak neće imati mira od svog oca. S vama može slobodno da bude ono što jeste. Ne bih mogla podneti da se žrtvuje zbog mene. Ovo mu je životna prilika i želim da uživa u tome. Ja ću i na jesen biti ovde. Kažite mu, molim vas, da treba da se vrati. Znam da ga vi možete nagovoriti. Njegov otac misli da je on došao samo da se odmori. Nikad neće oprostiti Žan-Polu ako sazna da vas je on izneverio, a tako ljubazno ste ga primili. Vidite, on se mora vratiti s vama. Nema drugog načina. Učinite to, molim vas, zbog mene.

– Pokušaću – brzo je odgovorila Ava.

Izenada, sa zadnje strane golubarnika pojavio se Žan-Pol. Stajao je s rukama u džepovima i pogledao ih ispod pramena kose koji mu je pao na čelo. Oprezno se zagledao u njih dve. – Žan-Pole, pokaži Avi golubarnik. Ja moram da proverim da li je gotov ručak. – Pogledala je na sat. – Bože, skoro je vreme za ručak. Nemojte se zadržavati. – Okrenula se i prošla kroz kapiju, ostavljajući ih same.

– Zašto si došla? – ljutito ju je upitao. Ravnodušno je zurio u nju, čekajući odgovor ili reakciju. Ava je s nelagodom provukla prste kroz kosu. Ovo je bila velika greška. Onda mu se pogled promenio i odjednom je izgledao kao ranjivi dečak. Srce joj je poskočilo. Delovao je tako tužno.

– Žao mi je – prošaputala je, polako mu prilazeći. – I ja se osećam jadno.

Mišići na licu su mu se opustili. – Ali prosto zračiš – odgovorio je i izvio uglove usana u jedva primetan osmeh.

– Zato što sam znala da ću te videti.

– To znači da sam i ja tebi nedostajao?

– Da.

Pružio je ruku prema njenom potiljku, ispod korena kose, i privukao je sebi, a zatim je pristisnuo usne uz njene. Nije ga odgurnula. Nije mislila na decu ni na Filipa. Usredsredila se na taj trenutak, zajahala je luk duge, iako je u svom srcu znala da to neće potrajati. Usne su mu bile meke, a poljupci strastveni. Razdvojila je usne pod njegovim grleći ga oko pasa, osećajući pod rukom njegove napete mišiće ispod košulje. Ubrzano je disao, a telo mu je bilo vrelo i napeto. Povukao ju je oko golubarnika kako niko ne bi mogao da ih vidi s kapije. Ava je pomislila da je nesmotrena. Bila je daleko od kuće, osećala se kao druga osoba, zatrovana dodirom njegovog tela i mirisima Francuske, zaboravila je da njen muž i Anri sede na terasi i da će se za nekoliko minuta okupiti na ručku u trpezariji dvorca. Otplovila je u svet mašte u kome su postojali samo ona i Žan-Pol, u prostor između dva sveta u kome je sve moguće.

Uhvatio ju je za ruku i uveo u golubarnik. Unutra je bilo toplo, ispunjeno slatkastim mirisom. Zatvorio je vrata i legao na seno. Zadržala je dah kad je legao na nju, razdvajajući joj noge kolenima. Zagnjurila je lice u prevoj njegovog vrata, udišući poznat zabranjeni miris. Stomak joj se grčio od zadovoljstva dok joj je jezikom prelazio preko kože. Onda joj je ljubio grudi i otkopčao joj je dugmad na haljini. Zavukao je ruku ispod tkanine i osetio toplu mekoću njenih dojki, koje je milovao palcem. Zabacila je glavu kad joj je usnama obuhvatio bradavice. Osetila je njegovu oštru bradu na mekoj koži, njegov vlažan jezik kojim se poigravao s njenom bradavicom i telo joj je zatreperilo u grešnom zadovoljstvu o kome je toliko dugo sanjarila u tajnim odajama svoje mašte.

Zastenjala je kad joj je zadigao haljinu preko stomaka i pomogla mu je da joj spusti čarape. Bila je uzbuđena i besramna kao tinejdžerka i nasmejala se sopstvenoj drskosti. Kad je otvorila oči, videla je da je on

gleda kao da je najlepša žena na svetu. Osmehnuo joj se i ona mu je uzvratila osmeh, razmičući bedra da ga pusti u sebe. Dok su vodili ljubav, uhvatio ju je za ruke i isprepleo prste s njenima. Ni na trenutak nije požalila zbog preljube. Da je samo jedan sekund pomislila na Dejzi Houghton, shvatila bi da se, na kraju krajeva, njih dve gotovo i ne razlikuju.

– Hoćeš li se vratiti u Hartington? – upitala ga je dok su ležali okupani mlazom svetlosti koji je dopirao s malog prozora iznad njih.

– Hoću – rekao je. – Znaš da bih planine pomerio zbog tebe.

– Ne moraš, ljubavi moja – odgovorila je, nežno mu milujući lice. – Sad sam ja ovde.

Brzo su se upristojili kako bi otišli na ručak. Ava je zakopčala haljinu i namestila je, otresajući seno s nje. Žan-Pol je pošao prema vratima, a onda se okrenuo i još jednom je poljubio. Nasmejala se i uzvratila mu poljubac. – Prelepa si – rekao je, milujući je pogledom. – Mislim da te nikad nisam video u haljini.

– Obukla sam je zbog tebe.

– Dobro ti stoji. I pustila si kosu. Sviđa mi se kad je puštena. Gde ti je olovka?

Nasmejala se zbog njegovog zadirkivanja. – Sad te ozbiljno pitam, kako izgledam? – Obrisala je usta nadlanicom.

– Zajapureno. – Uhvatio ju je za ruku. – Hajdemo, krenućemo zaobilaznim putem, tako će vetar odneti sve tragove s tvog lica.

Kad su stigli na terasu, Antoaneta, Anri i Filip upravo su se spremali da pođu na ručak.

– Možda biste voleli da se malo osvežite u svojoj sobi – rekla joj je Antoaneta. – Oprostite mi, to je trebalo da vam ponudim čim ste stigli. Fransoaz će vam pokazati sobu.

Ava se pela za starijom ženom uz kamene stepenice, a zatim su produžile dok nisu stigle do vrata u dnu hodnika. Fransoaz ih je otvorila i pred Avom se ukazala velika spavaća soba i gvozdeni krevet s četiri visoka stuba i belim lanenim baldahinom. Prozor je bio širom otvoren, okrenut prema golubarniku i vinogradima koji su se prostirali u daljini. Bele zavese su se nadimale na povetarcu koji je duvao iz vrta. Fransoaz se iznenadila kad je shvatila da Ava govori francuski. – Da li vam nešto treba? – upitala

ju je, zahvalna što je gošća razume.

– Ne, hvala vam. Brzo ću sići. – Primetila je da joj je kofer na postolju, otvoren i spreman za raspakivanje. Gurnula je ruku unutra tražeći torbicu s kozmetikom i otrčala u kupatilo da spere sa sebe tragove preljube. Kad je uhvatila svoj odraz u ogledalu, zastala je da proveri da li postoji nešto što bi je moglo odati. Obrazi su joj bili zajapureni, oči su joj blistale, kosa joj je, razbarušena, padala na ramena. Izvukla je slamku sena koju nije bila primetila. Umesto da je baci u korpu, stavila ju je u džep torbice za kozmetiku. To je nešto što će ljubomorno čuvati. Uvek će je podsećati na prvi put kad su vodili ljubav.

Nagnula se kroz prozor i osmotrila vrt. Nebo je bilo vedro, a miris pokošene trave i slatkasti miomiris žbunastih ruža lebdeo je u vazduhu, a polusakriven iza zida uzdizao se golubarnik, njihovo tajno mesto. Osmehnula se i pomislila na Žan-Pola prisećajući se njegovih poljubaca i dodira. Sklopila je oči i poželela da ta nedelja zauvek potraje.

Slatkasti miris tek izniklog lišća. Moje treperavo detinjasto uzbuđenje pri pogledu na proleće.

Ava je za ručkom zračila vedrinom koja je sve zarazila. Filip je bio prezadovoljan što je njegova žena srećna i potajno je čestitao sebi što je organizovao taj kratak predah daleko od kuće. Bilo je očigledno šta joj je potrebno; ponovo je blistala i izgledala je lepše nego ikad. Anri je osetio Avinu čulnost kao što pas nanjuši kugu u teranju i koketirao je s njom na svoj grub, prenaglašen način. Žan-Pol ju je sanjalački posmatrao zadržavajući pogled na njoj duže nego što je opreznost nalagala, zabacujući glavu i smejući se onako kako se nedeljama nije smejao, kako se nikad nije smejao u očevom prisustvu. Antoaneta je uživala i njegovoj radosti i znala je da je Ava učinila ono što je od nje tražila i da je nagovorila Žan-Pola da se vrati u Englesku. Ava se pribrala i zabavljala je okupljene svojim pričama, zasmejala ih domišljatim upadicama s nepogrešivim osećajem za ritam. Bila je nadahnuta Žan-Polovim prisustvom kao da je on samo otelotvorenje proleća koje je nateralo njene zimske grane da procvetaju.

Posle ručka, Anri je želeo da im pokaže vinograd. Antoaneta je ljupko odbila da im se pridruži i povukla se na popodnevni odmor. Poljubila je sina privrženo ga gledajući, a onda se saučesnički osmehnula Avi. Avu je obuzela panika. Možda je to majčinski nagon? Onda je potisnula osećaj nelagode. Nemoguće je da zna. Njen saučesnički pogled verovatno se odnosi na činjenicu da je Ava naterala njenog sina da se predomisli i da se vrati s njima u Englesku.

Lakim korakom je hodala pored Filipa i Anrija, gotovo dodirujući ramenom Žan-Polovu mišicu. Nije mogla da sakrije radost i uživala je u svakom ukradenom trenutku. Anri ih je odveo na proplanak s golubarnikom. – Hvala nebesima što golubovi ne umeju da govore – promrmljao je Žan-Pol sebi u bradu dok su prolazili kroz kapiju.

– *Lusiol* već pet stotina godina pripada mojoj porodici – rekao je Anri i

ponosno se isprasio. – Ovaj golubarnik je podignut u doba Luja Trinaestog. – Potapšao je Žan-Pola po ramenu, glumeći očinsku naklonost. – Jednog dana će moj sin preuzeti imanje od mene. Kad nađe ženu i dobije potomke. Jesam li u pravu? – Uozbiljio se i nekoliko puta teatralno klimnuo glavom gledajući sina kao neki stari kralj. – Da, jednog dana ćeš naslediti sve ono što pripada meni. Ovo imanje živi pet stotina godina i nema razloga da ne živi još pet stotina, je li tako?

Ava se trгла kad je Anri naglo otvorio vrata tako da su udarila u zid i naterala golubove da odlete kao meci. – Divan je – rekla je kad je zakoračila unutra.

– Meni je naročito drag – rekao je Žan-Pol ne gledajući je. Onda je prineo ruku srcu. – Naročito drag.

Filip je pogledao svoju ženu. – Malo je lepši od našeg, zar ne, Šrab?

– Oh, mislim da se ni našem ne može ništa zameriti.

– Nema golubova – dodao je Filip.

– Trebalo bi da ih kupimo. Šta će nam golubarnik bez golubova.

– A trebalo bi ga i prefarbati – nastavio je Filip.

– Ne, ne. Nemojte da ga prefarbate. Unišćete ga ako ga ofarbate – rekao je Žan-Pol. – Meni se sviđa baš takav kakav je. Prožet je nekom tajanstvenom čarolijom. – Ava se pravila da joj je nešto privuklo pažnju, kako ne bi morala da ga pogleda.

– Dakle, kad planiraš da se vratiš u Hartington? – upitao je Filip Žan-Pola.

– Sledeće nedelje – nemarno je rekao. – Hteo sam da provedem malo vremena s majkom.

– Zar ne možete da mu nađete neku prikladnu mladu Engleskinju? – prekinuo ga je Anri. – Zar u Engleskoj više ne prave takve kao što ste vi? – obratio se Avi i namignuo joj.

Ava se ljupko osmehnula kako bi prikrila nelagodu. – Laskate mi – odgovorila je i smehom umanjila značaj njegovog komentara.

– Dodite da vam pokažem Antoanetin vrt. – Stavio joj je ruku tik iznad zadnjice i izveo je iz golubarnika. Žan-Pol je koračao iza Filipa, ali ona je osećala njegov pogled i iznenada ju je preplavilo uzbuđenje. – Treba da mu nađemo devojkicu – rekao je Anri u pô glasa.

– Još je mlad – odgovorila je Ava, braneći ga.

– Vreme je da se skrasi. Među nama, morao sam da ga odvučem iz Pariza. Živeo je kao ženskaroš, viđao se s krajnje neprikladnim devojkama. Neću prepustiti imanje nekoj takvoj ženi koja će ga proćerdati na tričarije.

– Zar ne mislite da se Žan-Pol promenio? – upitala je, odjednom shvatajući da se našla u položaju da mu pomogne. – Kad je stigao u Englesku, biću iskrena, mislila sam da neće izdržati ni nedelju dana. Nikad u životu nije radio i to se videlo. Bio je potpuno neopremljen za rad u bašti i nadmen. Međutim, promenio se. Zar ne primećujete?

– Izgleda kao išiban pas – bezosećajno je rekao Anri. – Rekao sam Antoaneti, ovaj momak je zaljubljen.

– U baštu – namerno je rekla Ava. – Zaljubljen je u moju baštu. Ne možete poverovati u to dok ne vidite sopstvenim očima, ali činjenica je da je srcem i dušom pristupio tome. Radio je veoma naporno da bi stvorio nešto zaista lepo i nije se libio da uči. Kad se vrati, uživaće u plodovima svog rada.

– Drago mi je – Anri je slegnuo ramenima. – Ne bih poverovao de mi je to rekao neko drugi.

– Mislim da je zabrinut zbog Antoanete – oprezno je dodala.

– Snažnija je nego što izgleda.

– Sigurna sam da jeste. On je odgovoran sin.

– On je sin jedinac. I zato ona previše brine. Vi to razumete, jer ste majka. Ponaša se previše zaštitnički i previše je popustljiva. Ako se bude vratio iz Pariza s nekom od onih zabludelih devojaka, ona će je prihvatiti. Sve će učiniti da on bude srećan.

– A vi ste strogi, da biste uspostavili ravnotežu?

– Možda. – Pogledao ju je kroz polustisnute kapke. – Vrlo ste oštroumni, Avo Lajtli.

– Čoveku je lakše da sagleda ono u šta nije sam uključen.

– Ja sagledavam sliku u celini. Život nije bajka. Potreban mi je sin koji se ponaša kao pravi muškarac. Bavim se krupnim poslovima. Kroz moja vrata su prošli veoma uticajni ljudi. Ne mogu prepustiti posao čoveku koji se oženio nekom prostakušom i ne prihvata odgovornost.

– Vi želite da vaš sin bude kao vi – rekla je, osetivši sažaljenje prema

Žan-Polu, čija je sudbina već bila olako zacrtana. Iako je ta sudbina sjajna, ipak je plod velikog pritiska. Dok mu je otac živ, nema nade da će Žan-Pol moći da bude slobodan, osim dok bude s njom u Engleskoj.

– Moj sin treba da bude čvrst kao ja – odgovorio je Anri – i da ima smisla za posao. Mora da nađe neku pristojnu devojkicu i da osnuje porodicu, ženu koja zna gde joj je mesto, a ne neku površnu koja ima sopstvene ambicije.

– Neku kao što je Antoaneta.

– Žan-Pol treba da se vrati u Englesku da bi bio što dalje od svoje majke. Ljubav ponekad sputava. Nema ničeg lošeg u ljubavi, ali svima nam je potrebno malo prostora. Veze su uspešnije kad između dvoje koji se vole vazduh slobodno struji. Antoaneta je trebalo da rodi još dece. Tako bi Žan-Polu bilo lakše. *Tant pis!*²⁰

– Napraviće on sjajan vinograd – diplomatski je rekla.

– Posmatrao je poslovne poteze otkad je bio dete, a onda, tras, odjednom je izgubio zanimanje, a ja sam izgubio njega.

– Sva deca prolaze kroz tu fazu. Pobune se kad roditelji pokušaju da im osmisle život i pokušavaju da se izbore za malo samostalnosti. Vratiliće vam se on.

– Ne znam. Mnogo očekujem od njega.

– Ne budite prestrogi, Anri. Ni prema sebi ni prema njemu. Ako držite konja na dugim uzdama, neće vam pobeći; ako ih zategnete, pokidaće ih.

– Mudri ste za tako mladu ženu.

– Zato što sam jela spanać. Dobar je za mozak – našalila se.

– Onda bih ja morao da jedem malo više spanaća.

Antoanetin vrt je bio u punom cvatu. Ružičaste ruže pupele su priljubljene uza zid ispod koga su, u velikim ćupovima, cvetale bele lale i žuta žablja trava. Bujni šimšir imao je bledozelenu boju, a divlji žuti narcisi rasli su u bokorima između puzavičastih orlovih noktiju i krasuljka. Slatkasti vazduh mirisao je na proleće, ispunjen veselim cvrkutom ptica koje su koketirale u krošnjama kedra i javora. Na sredini njenog brižljivo osmišljenog vrta nalazila se veštačka ukrasna bara sa statuom dečaka raširenih ruku koji

dodiruje krila ptice u letu. Ava je bila oduševljena. Stala je ispred skulpture diveći joj se, zapažajući kako dečakovi prsti jedva dodiruju pticu, koja izgleda kao da zaista lebdi u vazduhu. Žan-Pol je stao iza nje.

– Zar nije divna? – rekao je.

Okrenula se i osmehnula mu se. – Podseća me na skulpturu dečaka i delfina na londonskom šetalištu kraj Temze.

– Ovo je moja majka naručila za mene.

– Zaista?

– Da. Ja sam ovaj mali dečak, a ptica simbolizuje slobodu. Kao što vidiš, gotovo mogu da je dodirnem.

– Bićeš slobodan u Hartingtonu.

– Znam – odgovorio je tako tiho da ga je jedva čula. Osetila je kako joj vetar mrsi kosu. – Želim da ti poljubim vrat – dodao je.

– Budi oprezan.

– Ja sam Francuz, govorim ono što osećam.

– Zamolila sam te da budeš obazriv, gospodine Francuzu. Gledaju nas.

– Ne zanimamo ih, *ma pêche*.²¹ Pogledaj, udubili su se u razmatranje istorije *cave*²² i o velikom mrazu devedeset prve godine. Tata neće prestati da brine zbog mraza sve do *la lune rousse*.²³ Duboko je uzdahnuo. – Ali ja ne bih brinuo zbog mraza. Ja želim da ležim s tobom i da vodimo ljubav u mojoj toploj kućici u potkrovlju. Želim da te ljubim celu, polagano, pažljivo, da osetim svaki deo tvog tela.

– Prestani – rekla je – Filip...

– Tvog Filipa je zarobio moj otac. Slušaj, razgovaraju o kvalitetu grožđa.

– Ne postoji ništa što bi ga moglo više zanimati.

– Neka ih, onda. Srećan je. Dođi.

– Ne možemo – pobunila se.

– Hoću da ti pokažem staklenike. Veličanstveni su.

– Biće previše očigledno!

– Samo tebi. Oni i ne sumnjaju. Zar nije prirodno što želim da ti pokažem svoj dom? – zaputio se prema ogradi od tisovine.

Ava se okrenula. Filip je podigao glavu, ona mu je mahnula, on joj je uzvratio pozdrav, prošla je kroz ogradu, a Žan-Pol ju je uhvatio za ruku i

poveo je preko šljunkovite staze.

Kad su ušli, zatvorio je vrata i poljubio je. Unutra je bilo toplo i vlažno, mirisalo je na vlažnu zemlju i na frezije. Preplavilo ju je uzbuđenje kad ju je uhvatio za bokove i privukao je sebi. – Ne možemo... – Ali uzalud se bunila. Ućutkao ju je usnama i strasno je zagrlio.

– Voleo bih da smo sami. Izluđuješ me – zaječao je. – Želim da ti skinem haljinu i da osetim tvoju kožu. Želim da ležimo nagi tako da između nema ničega osim kože i kostiju.

– Dragi Žan-Pole, ovde je to nemoguće. Filip i tvoj otac bi mogli svakog trenutka da naiđu.

– Neka obojica idu do đavola! – Namrštio se. – Udesiću da budemo sami.

– Kako?

– Videćeš. Imam plan. Veruj mi.

Ava se odmakla i pošla u razgledanje staklenika. Unaokolo su bile poređane saksije s izuzetno mirisnim tuberozama, čitav niz orhideja najraznovrsnijih boja i lepe, tek procvetale nerine. Žan-Pol ju je pratio držeći je za ruku, svaki čas je okrećući kako bi ukrao još jedan poljubac. Imali su sreće što su, u trenutku kad je Anri ušao s Filipom, stajali na suprotnim stranama stola na kojem su bile poređane retke purpurne orhideje. – Filipe, dođi da vidiš ovo – pozvala je muža. – Predivne su.

– Zaista su izuzetne – složio se.

– O, da, Antoaneta je zagriženi amater – rekao je Anri.

Žan-Pol je stajao sa strane, prateći svaki Avin pokret. – Mislim da bi trebalo da ih provezeš kamionetom oko vinograda – predložio je Žan-Pol ocu. Anri je uživao da pokazuje imanje svojim gostima.

– Upravo smo počeli da prskamo sadnice – rekao je. – Je l' bi voleo da gledaš?

– To bi bilo sjajno – odgovorio je Filip.

– Mislim da ću to, momci, prepustiti vama – nadovezala se Ava. Žan-Pol joj se krišom osmehnuo.

Filip se namrštio obuzet nelagodnom. – Zašto ne bismo prošetali? – upitao je ženu. Žan-Pol ga je uspaničeno pogledao.

– Da prošetamo? – ponovila je Ava.

– Koliko ima do grada? – upitao je Anrija.

– Petnaest minuta hoda. To je lepa šetnja. U gradu ima finih radnji koje će ti se možda svideti, Avo. Radnji za žene, sa sapunima i slično.

– Volela bih – odvratila je. Želela je da objasni Žan-Polu svoju odluku. Trebalo bi da budu oprezni. Ne bi volela da uvredi Filipa. Njena želja da bude s ljubavnikom moraće da sačeka.

– Sutra ću vam pokazati vinograde – rekao je Anri. – A sad ću da vam pokažem kako da stignete do grada.

Ava je bila sigurna da se Žan-Pol nadurio. Ava se pripremila da se suoči s njegovim natmurenim licem, ali na njeno iznenađenje, on je samo slagnuo ramenima. Zahvalno mu se osmehnula a on ju je pogledao kao da kaže: „Ne mari, imamo mnogo vremena.“ Nevoljno ga je ostavila u vrtu pored fontane i zaputila se s mužem prema kući. – Zar nije prelepo? – rekla je dok su koračali stazom između treperavih krošnji.

– Prelepo je – složio se. – Sad ti je jasno zašto je Anriju toliko važno da njegov sin stekne iskustvo u vođenju imanja.

– Potpuno mi je jasno. Ali mislim da je prilično sazreo otkad boravi kod nas.

– Postao je drugi čovek.

– To sam i rekla Anriju. Želim da zna da ima vrlo nadarenog sina. Mislim da je prestrog prema njemu. – Filip je klimnuo glavom. – Majka mu to i previše nadoknađuje.

– Za Žan-Pola je dobro da se skloni od oboje.

– Šta misliš, da li će neko reći isto za Arčija i Angusa?

– Naravno da neće, Šrab – uverio ju je. – Ti i ja smo prilično dobri roditelji.

– Nadam se da je tako. Ne bih volela da pobegnem u drugu zemlju da bi nas izbegli.

– Deca prolaze kroz razne faze. Moraju da rašire krila i da polete, a mi im to moramo dopustiti. Žan-Pol će se na kraju vratiti i vodiće ovo imanje kao što to radi njegov otac. Vidi se da mnogo voli imanje, a jasno je i zašto.

– Nisam ni pomislila da je ovako veličanstveno – složila se.

Uhvatio ju je za ruku. – Dakle, ne nedostaju ti deca?

– Još ne.

– Zadovoljna si što sam te doveo ovamo?
– Veoma sam zadovoljna.
– A tvoja razmišljanja o majčinstvu?
– Prevazišla sam ih – jednostavno je rekla.
– Dobro.
– Odlučila sam da mi ne treba još jedno dete. Ne želim da ponovo budem vezana za dečju sobu.

– Upravo tako.
– Tek počinjem da uživam u slobodi.

Šetali su po gradu, lepom naselju crvenkastosmeđih kuća podignutih oko trga na kojem se isticala drevna crkva i gradska većnica. U sredini je, u senci uredno oblikovanih krošnji, stajala fontana. Dvojica starijih muškaraca s kapama sedela su na klupi i pušila lulu, a jedna baka je sa svojim unukom bacala mrvice okupljenim golubovima. U blizini je bila i mala pijaca na kojoj su izborni seljaci prodavali voće i povrće i velike boce maslinovog ulja. Mršav pas igrao se s praznom limenkom koka-kole. Popili su kafu u malom kafeu sa stolovima poređanim na pločniku, a uslužio ih je konobar u crno-belom uniformi. Grupa muškaraca u prslucima igrala je dame u uglu, a dve prodavačice su pušile i tračarile. Ulice su bile popločane kamenim kockama, i uske, tako da su ljudi morali da parkiraju automobile i da idu peške. Nekoliko radnji sa suvenirima prodavalo je vezene stolnjake i sapune. Ava je kupila majci ulje za kupanje s mirisom lavande i isprobala je parfem s mirisom narandžinog cveta. Onda ga je i kupila. Bilo je to malo ugađanje sebi, jer Ava nije bila razmetljiva i nije mogla ni da se seti kad je poslednji put kupila nešto za sebe osim sadnica.

– Ovo će me podsećati na Francusku – rekla je, mirišući ručni zglob, a onda je lakim korakom izašla na ulicu gde je Filip razgledao izlog prodavnice starih knjiga.

– Šteta što su sve na francuskom – rekao je.
– Hajde, zar nemaš dovoljno knjiga?
– A, ne, uvek ima mesta za još neku.

Vratili su se zadovoljni iz šetnje. Antoaneta je izašla iz dnevne sobe u

predvorje. – Sigurno vam je potrebno neko osveženje – rekla je. – Jeste li za čaj ili za limunadu?

– Ja bih rado čaj – odgovorila je Ava.

– I ja bih – rekao je Filip, ulazeći za Antoanetom u dnevnu sobu gde su nemačke doge ležale ispred kamina.

– Ja ću otići gore da ostavim ono što sam kupila – dobacila je Ava za njim.

– Dobro, draga – odgovorio je. Okrenula se, zadovoljna kupovinom i popela se uza stepenice. Dok je koračala kroz hodnik ka sobi, vrata su se otvorila i on ju je povukao unutra, gde je bilo mračno i hladno.

– Ništa ne govori – prošaputao je. Ava je bila zaprepašćena. Zatvorio je šalone i tanki zraci svetlosti probijali su se između letvica.

– Ti si poludeo! – prošaputala je.

– Poludeo za tobom! – odgovorio je i povukao je prema krevetu.

– Šta ako neko...

– Neće. Opusti se, *ma pêche*. Rekao sam ti da ću nešto smisliti i smislio sam.

– Koliko dugo si čekao?

Nasmejao se, a onda ju je ogledao tako ozbiljno i nežno da joj se stomak zgrčio. – Tebe bih zauvek čekao.

Slast svežeg začinskog bilja i povrća iz našeg povrtnjaka, zasađenog našom tajnom čarolijom

Hartington haus, 2006.

Miranda je sela za radni sto. Uobičajeno mesto, uobičajena muzika, ali nadahnuće ju je napustilo dok je nestrpljivo lupkala prstima po tastaturi. Iz rubrike za žene *Dejli mejla* zamolili su je da napiše članak o svojim iskustvima preseljenja iz Londona u selo, o tome kako se ispostavilo da stvarnost nije toliko blistava kao vizija. Dva meseca ranije mogla je da napiše takav članak gotovo bez razmišljanja, ali sada je drugačije. Čula je dečje glasove koji su dopirali iza zida povrtnjaka i žudela je da im se pridruži. Kad su deca kod kuće, život u selu je prava pustolovina zahvaljujući Žan-Polu. Vodio ih je uveče na kampovanje da gledaju jazavce, na reku da pecaju, u šumu da logoruju i prave logorsku vatru, da gledaju fazane kako jedu i zečeve kako se igraju. Njena deca, koja isprva nisu ništa drugo radila osim što su kukala za gradom, postala su deo prirode koliko i životinje koje su posmatrali.

Ona je navikla da hoda neočešljana i da se malo šminka. U Hartingtonu nije osećala pritisak da u svakom trenutku izgleda glamurozno. To je bilo pravo olakšanje. Nije joj smetalo da nosi gumene čizme i mada je i dalje volela da nosi lepu odeću koja je čamila u njenoj garderobi, više nije žudela da se vrati uzavrelom društvenom životu koji ju je iscrpljivao u Londonu.

Napisala je kratak imejl urednici predlažići joj da napiše tekst s pozitivnim predznakom. Urednica ju je odbila; već imaju novinara koji piše pozitivno o tome. Do đavola! Moraće da nađu nekog drugog. – Dobro – uzdahnula je i ustala. – Ovo je poslednji put da mi se obratila da napišem nešto za nju. Zatvorila sam još jedna vrata! – Ali dok je obuvala velingtonke, shvatila je da ne mari. *Trebalo bi da napišem roman, a ne da*

piskaram besmislene članke.

Izašla je u povrtnjak gde su Žan-Pol, Storm i Gas sadili seme. Deca su klečala čeprkajući ručicama po zemlji. Gospodin Andervud se naslonio na svoje vile. Tog jutra je malo toga uradio, osim što je stajao pored njih i stavljao suvišne primedbe: *Neka me đavo nosi ako ono nije gusenica, Storm ili: Dobro, to je glista.* Miranda nije marila. Bila je dobro raspoložena. Žan-Pol ju je nadahnjivao više i od sunca. Zapravo, dovoljno je bilo da bude pored njega da je obuzme uzbuđenje. U njegovom društvu se osećala dobro u svojoj koži. Nije je mnogo ispitivao o njenom životu – uglavnom su razgovaralu o bašti – ali je sa zanimanjem slušao ono što mu je govorila. Ohrabrivao ju je da nauči nešto o biljkama, da uživa dok gleda mladice iznikle iz zemlje i mala stvorenja koja žive u zemlji. On je uživao u malim zadovoljstvima a njegovo oduševljenje je bilo zarazno. Miranda je ubrzo i sama kleknula i sadila je krompir, a zatim je listala kuvar tražeći zanimljive recepte za jela od krompira koji će iznići u njenom povrtnjaku. Bila je ponosna na sebe i na svoj dom, ali pre svega je uživala u društvu svoje dece pored koje je zaboravljala sve ostalo. Zahvaljujući Žan-Polu, svi su uživali u odgajanju bašte.

Bašta je izgledala veličanstveno. Sve je propupelo, izbilo je tamnozeleno lišće, ptičji poj ispunio je vazduh koji je mirisao na med. Ugojene pčele zujale su oko procvetalog šiblja na obodu bašte. Bašta s poljskim cvećem bila je prošarana ljutićima, jagorčevinom i paperjastim maslačkom. Pejzažna bašta je ličila na raskošan tepih ukrašen lalama, narcisima i pitomom jagorčevinom. Na sredini se uzdizala jarebika nalik jedrenjaku na vetrovitoj travnatoj reci. Ispod njenog jedra od belih cvetova stajala je kružna klupa na kojoj je Žan-Pol povremeno sedeo, zamišljeno spuštenih veđa. Miranda ga je često viđala tamo i pitala se šta ga muči, ali bila je previše ućtiva da bi mu postavljala pitanja.

– Mamice, vidi ovu! – Gas je pokazao majci glistu njišući njome ispred lica. – Ogromna je.

– Hoću da sačuvam ovu, da mi bude prijatelj – rekla je Storm. – Mogu li, Ž. P.?

– Naravno. Stavićemo je u teglu i smislićemo joj ime.

– Zašto je ne nazovete Vorzel ili Vorm ²⁴ – predložila je Miranda. Onda

je, nadahnuta tim predlogom, rekla da će otići po teglu.

– Pametna mamica – rekla je Storm, a onda je primetila još jednu glistu koja se skrivala u zemlji i sagnula se da je izvuče.

– To je ona debela – rekao je gospodin Andervud, veselo se cerekajući.

– Tu ih ima mnogo.

– Donesite nešto za piće – doviknuo je Žan-Pol za njom. – Od ovog posla čovek ožedni!

– *Je suis faim* – rekla je Storm.

– *J'ai faim*²⁵ – ispravio ju je Žan-Pol. – *J'ai aussi soif* – dodao je.

– To znači 'žedan' – rekao je Gas.

– Brzo učite, Snažni Gase i Vedro Nebo!

– Biće da je to francuski – rekao je gospodin Andervud, zadivljeno klimajući glavom.

– Tačno – rekao je Žan-Pol, osmehujući mu se. – Gospodine Andervude, lukavi ste kao stara lija!

Dok je Miranda bila u kuhinji, zazvonio je telefon. To je bila Blajt. – Zdravo, stranče. – Miranda je bila prijatno iznenađena. Nije razgovarala s prijateljicom od njihovog ručka pred Božić.

– Kako si? – upitala je Miranda.

– Dobro. U ponedeljak idem na sud zbog poravnjanja.

– Ne dozvoli mu da se izvuče. Zapamti šta te je Dejvid posavetovao.

– Kako je on? Odavno ga nisam videla. – Zvučala je neraspoloženo.

– Zapravo, Blajt, i ja ga retko viđam. Zaista mnogo radi. Dolazi petkom kasno, a odlazi nedeljom u rano popodne.

– Trebalo bi da nađeš ljubavnika – vedro je rekla Blajt. – To bih ja uradila da sam zarobljena usred nekog sela. Pretpostavljam da to nije ništa neuobičajeno.

– Ne teraj me u iskušenje – odgovorila je, pomislivši na Žan-Pola.

– Samo želim da se sve ovo završi, kako bih mogla da nastavim život.

– Zašto ne dođeš za vikend? – predložila je Miranda. – Dejvid bi voleo da te vidi. Bašta izgleda predivno, a ja bih volela da ti pokažem kuću.

– Jesi li se navikla?

– Jesam. Trenutno ne postoji mesto na kojem bih radije živela. Svakog jutra se budim uz cvrkut stotinu ptica u krošnjama i uz miris cveća koji mi se uvlači kroz prozor. Ovo je raj. Dođi, volela bih da te vidim.

– Mislila sam da si ti gradska devojka.

– Bila sam, samo sam izgubila korak s londonskim ritmom. Draži mi je ovdašnji ritam.

– Odavno nisam pročitala neki tvoj članak. Da nisi prestala i da radiš?

– Samo sam usporila!

– Je l' ti selo ugušilo ambicije?

– Ovde jednostavno ima mnogo posla tako da nemam vremena da sednem za kompjuter.

– To zvuči vrlo veselo. Kad želiš da dođem?

– Kad god hoćeš. Na selu je vrlo opušteno, tako da nemam nikakve planove.

– Ovog vikenda sam zauzeta, ali sledećeg sam slobodna.

– Sjajno. Reći ću Dejvidu, oduševiće se. Ako ne budeš oprezna, dobićeš još koji savet, još koji biser njegove mudrosti – nasmejala se.

– Verovala ili ne, s tim ću moći da se izborim. Je l' znaš da je većina naših prijatelja stala na stranu tog kopileta? Sad sam poznata kao bludica.

– Ne obraćaj pažnju na njih. Stvar je u tome što je on veći lajavac od tebe.

– O, nedostaješ mi, Miranda. Umeš da saslušati čoveka. – Uzdahnula je.

– Zahvaljujući tebi, osećam se mnogo bolje.

– Dođi, kad budeš videla moju baštu, osećaćes se božanstveno. Ja sam postala druga osoba.

– Ti i *zvučiš* kao druga osoba. Ipak, pitam se koliko će vremena proći dok ne potrčiš nazad u grad – cinično je primetila Blajt. – Sve te kreacije poznatih dizajnera. Nemoguće je da si se toliko promenila.

– Videćemo – nemarno je odvratila Miranda, nimalo ne osećajući zavist prema prijateljici. Spustila je slušalicu i prešla pogledom preko bokala s krasuljicom na kuhinjskom stolu i preko tri korpe pune ljubičastih zumbula koje je Žan-Pol spustio na prozorski ispust. Vazduh je bio prožet mirisom proleća.

Napravila je sok od zove i našla praznu teglu u ostavi. Dok je izlazila,

pogledala je prema svojoj radnoj sobi, u kojoj je njen laptop stajao u seni. Nije osećala grižu savesti i nezadovoljstvo. Gotovo je izletela kroz francuska vrata na terasu. Sunce je sijalo, bilo je toplo, Žan-Pol je bio u bašti i uređivao je svojom jedinstvenom čarolijom, čarolijom koju je i ona počela da shvata.

Deca su sakupila zbirku glista i buba koje su ubacili u teglu zajedno s nekoliko listova i vlati trave. – Hoće li umreti? – Upitala je Storm Žan-Pola.

– Neće ako ih ne budeš dugo držala tu. Predveče ih vrati u zemlju. Oni pripadaju bašti. – Deca su nastavila da traže gliste i bube. Gospodin Andervud je popio čašu soka i nevoljno otišao do golubarnika. Nastavio je s poslom tamo gde je prekinuo kad ga je dečji smeh odvuкао u baštu.

Miranda je sela na travu s čašom soka dok je Žan-Pol pravio žičani okvir za vreže ukrasnog graška. Gledala ga je kako radi. Imao je grube prste, kratke nokte i dlanove čoveka koji celog života radi u bašti. Bilo je nečeg prilično dirljivog u tim rukama i na njegovom tužnom licu. – Jeste li oduvek bili baštovan? – upitala je.

– Otkad pamtim. – Na trenutak je zastao. – Moj život pre toga nije ništa značio. Protraćio sam ga na tričarije.

– Šta vas je nadahnulo?

– Moja majka. Odrastao sam u vinogradu u Bordou. Ona je bila strastveni baštovan.

– Je li još živa?

– Nije. Umrla je prošlog leta.

– Žao mi je. Jeste li bili bliski? – Polako ga je otvarala kao retku i tajanstvenu školjku. Znala je da će unutra otkriti nešto prelepo, samo ako bude uspela da dopre do toga.

– Ja sam sin jedinac. Bili smo veoma bliski.

– Kakva je bila?

Zagledao se u nju kao da se pita koliko treba da joj kaže. Oči su postale svetlije smeđe. – Bila je dostojanstvena i tiha žena. Delovala je spokojno. Bila je vrlo jaka.

– Je l' bila lepa? – upitala je, iako je znala odgovor.

– Imala je crnu kosu koju je vezivala u punđu. Nisam je često viđao s

puštenom kosom, osim s večeri kad pođe na počinak. Kad sam bio dečak, poljubila bi me za laku noć i onda bih je video takvu, puštene kose. Mislio sam da je sigurno anđeo, toliko je bila lepa. Padala joj je niz leđa blistajući kao svila. S godinama je posedela. U to vreme je nikad nisam viđao s puštenom kosom. Do poslednjeg dana je sačuvala spokojstvo i dostojanstvo.

– Ako vam ne smeta što pitam, kako je umrla? Sigurno nije bila stara.

– Imala je sedamdeset tri godine. Umrla je u snu, mirno. Nije bila bolesna. Jednostavno se nije probudila. – Slegnuo je ramenima i zavrteo glavom. – Kao sat, srce je jednostavno prestalo da joj kuca.

– Da li vam je otac živ?

– Jeste. Živi u Parizu. Njih dvoje nisu bili bliski.

Hrabro je postavljala pitanja koja je želela da mu postavi otkad ga je upoznala. – Žan-Pole, jeste li ikad bili zaljubljeni? – Načas je pomislila da je otišla predaleko. Ponovo je ličio na stranca, lice mu je bilo ozbiljno i tužno. Miranda se trгла i htela je da promeni temu, da ga pita o vinogradima, da izvuče još malo uspomena iz njega, ali on joj je odgovorio pre nego što je stigla da progovori.

– Jednom – naposletku je rekao. – I nikad više. Nikad više neću voleti.

Mirandu je preplavio talas razočaranja, kao da joj je njegov odgovor slomio srce. Zagledala se u praznu čašu. – Hoćete li još malo soka? – upitala je, želeći da prekine tišinu i da nastavi razgovor. Ali školjka se naglo zatvorila.

– I tako ste svu ljubav posvetili baštovanstvu – promuklo je rekla. Nije joj odgovorio, ali izvio je uglave usana u smešak. – Nadareni ste, Žan-Pole – nastavila je, ohrabrena. – Od vaše ljubavi ne raste samo bašta, već i moja deca. Procvetali su kao ona trešnja. Zahvaljujući vama više se ne svađaju. Prestali su da gledaju televiziju. Naučili ste ih čudima prirode, naučili ste ih kako da se zabavljaju među cvećem i drvećem. Veoma sam vam zahvalna.

– Nije to samo moja zasluga – rekao je i uzeo saksiju s ukrasnim graškom, kako bi ga zasadio ispod žičanog svoda. – Vaša deca žele da provode vreme s vama i s Dejvidom.

– Ranije nisam znala šta da radim s njima – priznala je. – U Londonu su imali dadilju. Sad sam shvatila da ih zapravo nikad nisam videla onakve

kakvi su. Izjutra su odlazili u školu, onda bi Džejn po podne otišla po njih i čuvala ih do šest sati. Trebalo je samo da ih okupam i smestim u krevet. Plašila sam se da ću ih uznemiriti, zato sam ih pustila da gledaju video onda kad je trebalo da im čitam priče i da ih slušam. Gas je bio veoma problematičan, tukao se s decom u školi, prekidao časove. Preseljenje je bilo nešto najbolje što smo mogli da učinimo za njega. Zaista se smirio, zahvaljujući vama, Žan-Pole, vama i bašti.

– Gas samo želi da oseti da vam je važan i da ga cenite, Miranda. Jeste li primetili kako vas gleda?

– *Mene?*

– Da. Potrebno mu je vaše odobravanje i divljenje. Deci je lako udovoljiti; dovoljna im je vaša pažnja i ljubav.

– Ja ga volim.

– Nije dovoljno da mu kažete da ga volite. Treba da mu pokažete. Reči ništa ne znače ako nisu poduprte delima.

– Kako to da ste vi tako mudri kad nemate svoju decu?

– Zato što sam pre mnogo godina učio od jedne izuzetne žene. Ona je svoju decu postavljala iznad svega, čak i iznad žudnje svog srca. Deca su joj bila na prvom mestu.

– Da li je pogrešno da majka radi?

– Ni najmanje. I vi treba da budete zadovoljni. Deca osećaju ako ste vi nesrećni. Potrebni su im majke i očevi. Gasu je potreban otac.

– Znam. – *Ali sad ima tebe. Bolji si od bilo kog oca. Uključuješ ga u ono što radiš, igraš se s njim, podstičeš ga, pomažeš mu da se oseća kao važna i posebna osoba. Na tebe se ugleda. Tebe voli. Dejvid misli samo na sebe.* Iznenada, taman oblak ozlojeđenosti nadneo se nad nju. – I meni je potreban muž – priznala je promuklim glasom.

– Kažite mu to – jednostavno je rekao.

Ustala je, pokupila prazne čaše i bokale i uzdahnula. – Život je tako komplikovan. Ljubav je komplikovana.

– Ali život je nepodnošljiv bez ljubavi.

– Kako ga onda vi podnosite? – upitala je pre nego što je stigla da se se zaustavi. Shvatila je da se Dejvid izmestio iz središta njenog sveta. Žan-Pol je zadobio njenu naklonost. Voli ga i ne može ništa protiv toga.

– Ja nemam izbora – odgovorio je. Otišla je i osvrnula se kad je stigla do kapije, nadajući se da je on možda još posmatra. Ali on se sagnuo nad grašak, utonuo u misli.

Miranda je shvatila da njen život postaje odraz Avinog. Sličnosti su bile zapanjujuće. Obe su se zaljubile u svog baštovana. Dejvid joj se pojavio u mislima kao mali brod koji nosi struja. Ako ga pozove, da li će je čuti? Da li će mariti za nju? Da li će se potruditi da se vrati?

Odjednom je osetila nadahnuće. Srce joj je poskočilo kad je shvatila da je našla svoju priču. Veliku ljubavnu priču kao što su *Ana Karenjina* i *Prohujalo s vihorom*. Priča se odvijala tik ispred nje. Ona ju je proživljavala. Ako ne može da ima Žan-Pola, može da zadovolji svoju želju u izmišljenom delu.

Dok su se deca igrala u bašti, otvorila je prozore u svojoj radnoj sobi koju je ispunio slatkasti miris procvetalog drveća iz voćnjaka. Pustila je kompakt-disk s laganom klasičnom muzikom i sela za radni sto, ispred monitora. Muzika je je odvela daleko u maštu gde su njene želje počivale kao uspavano seme u izdašnoj plodnoj zemlji. Sve brže je prelazila prstima preko tastature, zalivajući to seme izrazima i osećajući kako klija. Udahnula je, uverena da će moći da oseti jak miris narandžinog cveta.

Te večeri, dok je čitala deci priču za laku noć, Gas se privio uz nju i spustio joj glavu na rame. Dirnula ju je promena koju je doživeo njen mali dečak; više nije bio problematično dete kakvo je bio u Londonu. Ipak, sudeći po njegovom namrštenom licu, nešto ga je mučilo.

– Mamice, zašto se tata nikad ne igra s nama?

– Zato što je vrlo zauzet, dušo.

– Ali ti se igraš s nama.

– Zato što sam ja cele nedelje ovde, a on mora da radi u Londonu.

– A zašto se ne igramo tokom vikenda?

– Zato što je tada umoran.

– Voleo bih da je Ž. P. moj tata. – Miranda je osetila kako joj ledena pesnica steže srce.

– Ne misliš zaista to, Gase – odgovorila je.

Promeškoljio se. – Ž. P. nas voli kao što bi tata trebalo da nas voli.

– Tata vas mnogo voli. – Gas je delovao sumnjičavo. – Voleo bi da

može da provodi ceo dan s vama, kao što to čini Žan-Pol. Ali mora da radi u Sitiju, da zaradi novac da bismo mogli da živimo u ovoj divnoj kući i da biste Storm i ti mogli da idete u školu...

– Ali on će me poslati u internat.

Miranda je duboko uzdahnula. Nije mogla poreći njihovu nameru da oboje dece pošalju u internat. – Svideće ti se internat, Gase. Tamo ćeš se baviti sportom i steći ćeš mnogo prijatelja. – Okrenuo je glavu. – A za vikend ćeš dolaziti kući. Samo veliki dečaci idu u internat,

– Ja neću da budem veliki dečak – prošaputao je.

Sađenje ukrasnog graška pod budnim okom gugutki koje tiho guču na zidu. Blaženi osećaj samoće pod ranojutarnjom svetlošću.

Dejvid je tog vikenda došao kući umoran i razdražljiv. Miranda je bila dobro raspoložena. Kad je priznala sebi da voli Žan-Pola, smestila je decu u krevet pošto im je vrlo teatralnim glasom pročitala *Tri mala vuka*, a zatim je sela za kompjuter i pisala do četiri ujutru, prekidajući samo da bi skuvala sebi kafu. Nadahnuta ljubavlju i Avinim tajnim spomenarom pisala je izuzetno lirsku prozu, kao da je neko drugi progovorio iz nje.

Dejvid je ušao u predvorje obavijen oblakom besa. Miranda je prvi put bila neosetljiva na njegovo raspoloženje. Veselo ga je poljubila obavijena mirisom limete, bosiljka i mandarine i objavila da je za večeru spremila jelo po novom receptu. – Palačinke s lososom. Zašto ne popiješ čašu vina, dragi. Deluješ iscrpljeno. – Dejvida je zapanjila promena koja se odigrala u njoj. Izgledala je kao da živi u sopstvenom srećnom svetu, nezavisno od njegovog uticaja. Osetio je tu promenu, ali nije mogao da nasluti kako je do toga došlo. Pošao je za njom u kuhinju. Osim toga, lepo je izgledala. Oči su joj sijale, koža joj je blistala, hodala je lakim korakom. Još više se oneraspoložio zbog njene živahnosti.

– Kako su deca? – upitao je, uzimajući čašu vina koju mu je pružila.

– U sjajnoj su formi. Gas je pitao da li može da dovede drugove kući. Doći će sutra na čaj. To je veliki korak za njega. Nikad do sada nije imao drugove. Storm je pozvala Madlenu. Svi će ići na pecanje sa Žan-Polom. Nabavio im je mreže. Sigurna sam da ništa neće uhvatiti, ali napraviću im piknik. Možeš da nam se pridružiš ako hoćeš.

– Mogao bih – neuverljivo je odvratio.

– Dobro je vino, zar ne? – rekla je i otpila gutljaj. – Preporučio mi ga je Fatimin sin, onaj što drži prodavnicu. Kaže da je to dobar šato latur.

– Nadam se da nije i skup šato latur.

– Dvanaest funti boca.

Otpio je gutlja i izvio obrve. – Nije loše.

– Večera će biti gotova u pola devet. Moram da završim nešto u radnoj sobi. Ti bi za to vreme mogao da se okupaš. O, umalo da zaboravim, pozvala sam Blajt da dođe sledećeg vikenda.

Dejvid je izgledao kao da se još više razbesneo. – Zašto?

– Zato što je nisam videla od Božića a odavno sam htela da je pozovem. Hoću da joj pokažem kuću. Zašto pitaš? Je l' ti smeta?

– Ne – brzo je uzvratio.

– Dobro. – Izašla je u hodnik. Dejvid je ostao u kuhinji pitajući se zašto ima utisak da ništa nije kako treba.

Miranda je napredovala s pisanjem romana. Radnja romana počinje onog dana kad je Žan-Pol doveo Storm, iako je izmenila imena svih likova i ponešto izmislila kako se ne bi primetila sličnost s njenim životom. Naročito je bila zadovoljna glavnom junakinjom koju je nazvala Anđelika. Jasno ju je zamislila: sitna, mršava, dugog pravog nosa, razbarušene kose boje sena osušenog na suncu, podignute na temenu i pričvršćene olovkom. Oči su joj bile bledozelene, boje mladog lišća, a osmeh širok i zarazan. Osmislila ju je kao čudakinju, izuzetno zabavnu u društvu, ali i kao ženu koja ima tamnu stranu. Oživela je na papiru kao da već postoji i kao da je odjednom našla način da se izrazi.

Dok je Miranda pisala, gotovo ništa drugo joj nije bilo važno. Obuzela ju je potreba da stavi priču na papir i kao da su joj se prsti automatski kretali po tastaturi, kao da se priča sama pisala. Ponovo je pročitala nekoliko prvih poglavlja i bila je oduševljena. Nije ni znala da ume tako da piše.

Te večeri, dok su vodili ljubav, misli su joj odlutale u baštu, s Anđelikom i Žan-Polom, s Avom i zagonetnim mladićem koji se isticao u njenom spomenaru. Zažmurila je i zamislila Žan-Pola. Lebdeći na krilima mašte, plodnije nego ikad do tada, uživala je u Dejvidovoj pažnji. Kad su završili, izgledao je zadovoljno što ona i dalje pripada njemu, što je njegov svet i dalje onakav kakav treba da bude. Okrenuo se i zaspao, ali Miranda je ležala budna i zurila je u tavanicu kroz tamu, dok su joj misli skakutale kao neumorni cvrčak.

Ujutru je ustala rano, ostavljajući Dejvida da spava. Gas i Storm su bili veoma uzbuđeni pred popodnevno druženje s prijateljima. Miranda je obukla farmerke i košulju i nije se potrudila da se našminka. Vezala je kosu u konjski rep i pevušila je u kuhinji dok je spremala doručak deci.

Upravo je bila sipala sebi kafu kad se Žan-Pol pojavio na prozoru. Deca su mu uzbuđeno mahnula. – Hoćete li da uđete da popijete kafu? – upitala ga je i spustila svoju šolju u slučaju da ne može da je čuje kroz staklo. Osmehnuo se i klimnuo glavom. Otkad su razgovarali u povrtnjaku, Miranda je osetila da je ispalo nekoliko središnjih cigli u zidu između njih. Gledala ga je kroz taj otvor i učinilo joj se da je i on zadovoljan tom novom bliskošću. Nekoliko minuta kasnije ušao je u kuhinju u čarapama, jer je čizme ostavio pred vratima.

– *Bonjour* – rekao je. Deca su mu odgovorila na francuskom, a njihova mala lica su blistala.

– Fred i Džo će danas doći da se igramo – podsetio ga je Gas.

– I Madlena – dodala je Storm.

– Ici ćemo na pecanje, zar ne? – rekao je Žan-Pol. Uzeo je svoju kafu i seo na visoku stolicu. – Onda ćemo zapaliti vatru i ispeći ćemo ono što upecamo.

– Mislite da ćete upecati nešto? – upitala je Miranda.

Žan-Pol je slegnuo ramenima. – Ako i ne upecamo, imam svežeg lososa u frižideru.

– A – odgovorila je i saučesnički mu se osmehnula. Žan-Pol se načas zagledao u nju. Bilo je nečeg neobičnog u njoj. Delovala je uzbuđeno, kao da joj u srcu plamti ugalj. Više nije izgledala hladno i kruto. Odmah je prepoznao ljubav. I Ava je tako blistala pre nego što je sunce zašlo a duga izbledela. Verovatno se njen i Dejvidov odnos popravio. Bilo mu je drago zbog toga.

Posle doručka, Žan-Pol je odveo decu u povrtnjak. Miranda je telefonirala Henrijeti, svojoj novoj prijateljici, i pozvala je da dođe. U poslednje vreme su se često viđale, njihovo prijateljstvo pupelo je kao drvo jabuke. Kejt je pokušala da se uključi, pridružujući im se ujutru na kafi, ali Mirandi se nije sviđalo njeno nadmeno ponašanje prema Henrijeti prikriveno brigom, i zato se radije sastajala s Henrijetom kod Troja ili u

svojoj kući.

Henrijeta je stigla zadihana. Miranda joj je sipala kafu, a onda su sele za sto da se ispričaju. – Kako napreduje dijeta? – upitala je, ne primećujući nikakvu razliku na Henrijeti.

Henrijeti su zaiskrile oči. – Ne mogu ja to – odgovorila je i pocrvenela. – Muka mi je od toga. Osećam se jadno što moram da se uzdržim od svega što je dobro. Kad god se mašim za kroasan, vidim Kejtin neodobravajući izraz lica.

– Oh, Eta. Šta ćemo da radimo s tobom? Nisi svesna koliko si divna.

– Ja se ne osećam tako. Volim čoveka koji mi nikad neće uzvratiti ljubav. – Odjednom je zastala, svesna da je previše rekla.

– Zaljubljena si? – upitala je Miranda. – U koga?

Henrijeta se ugrizla za donju usnu. – Ne mogu da ti kažem. Sramota me je. Glupo je.

– U Žan-Pola? – nagađala je Miranda i napravila saosećajan izraz lica. Ali Henrijeta je odmahнула glavom.

– Ne bih se usudila da pucam tako visoko. Priznajem da mi se sviđa, svima se sviđa. Ali sviđa mi se i Robert Redford. Ne, ja volim Troja.

Miranda se načas zagledala u nju. Od svih muškaraca u koje je mogla da se zaljubi, Troj je bio najbeznadežniji izbor. – Voliš Troja – ponovila je.

– Znam. Beznadežno je. Ali zaista ga volim.

– Da li i on tebe voli?

– Da. Ali ne želi da vodi ljubav sa mnom. Želi da vodi ljubav s poštarom Tonijem.

Miranda je uzdahnula svesna prepreke koja ih deli. – Volela bih da mogu da te posavetujem, ali nemam šta da ti kažem. On je gej. Neće ti napraviti decu i neće se noću privijati uz tebe. Žensko telo mu je verovatno odbojno. Nemaš nikakvih izgleda.

– Znam. – Oči su joj zasuzile.

Miranda se namrštila. – Moramo da uradimo nešto s tobom. Proleće je. Najlepše doba godine. Trebalo bi da budeš srećna.

Henrijeta je izvukla parče papira. – Ovo je bilo okačeno na Kejtinoj oglasnoj tabli. – To je bio oglas za časove pilatesa u prostorijama iza crkve. – Pomislila sam, ne znam... Sigurna sam da to nije za mene, ali...

– To je sjajno! – uzviknula je Miranda. – Ja sam išla na pilates u Londonu. Koriste se oni neverovatni tegovi s čičak trakama koji se stave oko ručnih zglobova i gležnjeva. Naporno je, ali rezultati se brzo vide i dugotrajni su. Nema sumnje da je to ono što tebi treba, Eta.

Henrijeta je delovala ohrabreno. – Stvarno?

– Stvarno. I ja ću ići s tobom. Mogle bismo da vežbamo dvaput nedeljno dok su deca u školi. Možemo da počnemo sledeće nedelje.

– Zaista bi učinila to za mene? Ti si tako vitka, tebi to ne treba.

– Suština nije u tome. Važno je da se osećaš dobro u svojoj koži i da oblikuješ telo. Kad smo kod toga – rekla je i zažmirila – moraš da promeniš način odevanja. Više se ne možeš skrivati ispod širokih košulja i džempera. Treba da istakneš svoju figuru.

– Kao Don Frenč?²⁶

– Ona nije loš primer, ali ti si daleko od njenog slučaja. Jesi li nekad gledala Trini i Suzanu?²⁷

– Naravno, volela bih da preobraze *mene*.

– Njihova poruka je sjajna. Nije reč o tome da se uništavaš dijetom, već da nosiš ono što najbolje pristaje tvojoj figuri. To zaista pomaže i odmah vidiš rezultat. Kupiću njihovu knjigu. Onda ćemo da osvojimo London!

– O, Miranda! – Henrijeta nije mogla da veruje da je još neko osim Troja spreman da se potruži zbog nje.

– Ja ću te preobraziti. Smatraj to poklonom. Nije reč o tome da nađeš muškarca, već da se osećaš dobro u svojoj koži.

– Nikad nisam imala takvu prijateljicu – zašmrcala je.

– E pa, vreme je da je stekneš. Kejt loše utiče na tebe. Ponižava te da bi istakla sebe. Ona je ogorčena matora krava! Imaš zaista lepo lice, finu meku kožu, gustu kosu i ljubak osmeh. Nisam iznenađena što te je Troj zavoleo. Ali bog je hteo da on bude gej. Negde postoji neko ko nije gej, neko ko će te voleti, ko će se oženiti tobom i imati decu s tobom. Želim da izgledaš dobro za njega. Naći ću nekog ko će da čuva decu dok ti i ja budemo u Londonu. Prepodne ćemo provesti u *Ričardu Vordu* gde će ti Šon napraviti prelepe pramenove, a po podne ćemo otići u *Selfridžis*.²⁸ Prepusti to meni. Zabavićemo se uz čašu šampanjca i potrošićemo sramno veliku svotu novca.

- Oh, Miranda, neprijatno mi je.
- Ne treba da ti bude neprijatno. To nije moj novac! – odgovorila je i namignula joj.

Džeremi Ficherbert je sedeo sam za svojim kuhinjskim stolom ispred tanjira s prženim jajima sa slaninom i šolje čaja. Gospodin Ben je ležao na podu i gledao ga, nadajući se da će dobiti još jednu krišku hleba i maslaca, dok je Wolfgang jurio zeca u snovima. Džeremija je čekalo mnogo posla u bašti, trebalo je da ošiša žbunje, da iseče grane i da zasadi povrće. Međutim, nije bio nadahnut. Otkad je upoznao Henrijetu Mun tamo na imanju, nije mislio gotovo ni na šta drugo.

Džeremi nikad nije bio zaljubljen. Dok je bio mlad imao je nekoliko veza, ali većinu devojaka je, posle početnog uzbuđenja zbog činjenice da izlaze s imućnim farmerom, vlasnikom lepe kuće, odbijao život na farmi. Jedna jedina koja se radovala životu na farmi izludela ga je nerazumnim idejama. Činjenica je da je on jednostavan farmer koji voli zemlju. U Henrijeti je video jednako jednostavnu ženu, video je njeno čulno meko telo nalik ukusnoj voćki i osmeh koji je otkrivao njenu blagu prirodu i predusretljivost. Savršena je, ali nedostižna. Tog dana na imanju poklonio joj je srce, iako je bilo očigledno da ona vidi samo privlačnog Francuza.

Džeremi je bez kukanja prihvatio poraz. Kako će se jednostavan čovek nadmetati sa strančevom opojnom lepotom i šarmom? Žan-Pol je egzotičan. Njegov akcenat priziva slike vinograda i eukaliptusa, gušćje džigerice i sunca. Džeremi se poklonio pred višom silom i dostojanstveno se povukao. Ipak, odlazio je u grad bez nekog posebnog razloga i svraćao je u Henrijetinu prodavnicu poklona s izgovorom da treba da kupi rođendansku čestitku ili bočicu ulja za majku. Istini za volju, tokom poslednjih nekoliko meseci potrošio je više novca na tričarije nego za celu godinu. Kupatilo mu je bilo puno neotvorenih pakovanja sapuna i lepih staklenih bočica. Uvek mu se osmehivala, zbog čega mu je srce kašljucalo kao stari motor koji godinama niko nije pokretao. Časkali su o vremenu i uvek se raspitivala za njegove krave. Hteo je da joj odnese bocu toplog sveže pomuzenog mleka, ali kad god bi pomislio da joj napuni jednu, setio bi se Žan-Pola i napustilo

bi ga samopouzdanje. Počeo je da jede jaja sa slaninom i zamislio se nad svojom budućnošću. Delovala mu je sivo kao januarski dan. Stario je i činilo mu se da iz minuta u minut gubi kosu. Uskoro će biti stari ćelavi farmer i niko ga neće poželeti. Pogledao je svoje pse. – Hvala bogu što imam vas – rekao im je. Gospodin Ben je podigao glavu i namrštio se. – Hoćeš li još jednu krišku hleba? – Gospodin Ben je udarao repom o pod. Džeremi je ustao i namazao maslacem parče crnog hleba. – Evo vam – rekao je i bacio po jednu polovinu Gospodinu Benu i Volfgangu, koji je otvorio oči kad je nanjušio hleb, a zatim ga je progutao u jednom zalogaju.

Džeremi se umorio od snebivanja. Zar nije rekla da bi volela da poseti njegovu farmu? Ohrabren, završio je doručak. Na kraju će joj odneti to mleko i ponovo će je pozvati. Najgore što može da mu se dogodi jeste da ga ona odbije.

Dejvid se probudio i protegao. Mesto pored njega bilo je prazno i hladno. Ustao je i istuširao se. Namrštio se kad se setio da je Miranda pozvala Blajt da dođe za vikend. Pokušavao je da se udalji od Blajt. Izvesno vreme je uživao, ali ona je postajala sve zahtevnija, telefonirala mu je tokom radnog vremena i uporno zahtevala da ga vidi. Pokušao je da je ljubazno odbije, ali ona je onda došla u njegovu kancelariju u bundi koju je jedva primetno rastvorila tako da je mogao da vidi da ispod nje nema ništa osim čipkanih čarapa i kratke majice koja joj je jedva dopirala do pupka. Nije mogao da se uzdrži i vodio je ljubav s njom u ženskom klozetu, zbog čega se sad kaje. Time joj je dao lažnu nadu. Povrh svega, Miranda ju je pozvala da provede vikend kod njih. Odlučio je da ode na službeni put i da izbegne to.

U kuhinji nije bilo nikoga, u sudoperi su ležale prljave šolje, a na štednjaku je stajala šerpica s toplim mlekom. Uvredeno je uzdahnuo. Nekada mu je Miranda svakog jutra spremala doručak i dvorila ga kao gejša. Sad se ne trudi ni da bude tu. Sipao je sebi šolju kafe, prepekao nekoliko kriški hleba, namazao ih marmeladom i seo u čelo stola da pročita novine.

Posle doručka je otišao u baštu. Glasan i veseo ptičji cvrkut mešao se s

uzbuđenom dečjom ciklom koja je dopirala iz povrtnjaka. Znatiželjan, zaputio se stazom, a kad je otvorio kapiju, zatekao je Storm i Gasa kako se jure po šljunkovitim stazicama koja razdvaja leje s povrćem, držeći dugačke gliste. Žan-Pol je klečao i sadio biljke. Još više se iznenadio kad je ugledao Mirandu kako kleči, zajapurena, dok ih njena debela prijateljica Henrijeta s bokovima širokim kao omanji kontinent posmatra podbočena i smeje se s njima. Dejvid se osetio suvišnim. Izgledali su kao bilo koja srećna porodica koja u subotnje jutro uživa na suncu. Stomak mu se zgrčio od ljutnje.

Ipak, morao je priznati da je ceo prizor lep. Beli cvetovi jabuke, ukrasni grašak i pasulj. Stari zid bio je prekriven glicinijama isprepletanim s plavim ceanotusom. Na zidu su stajale gugutke i nežno gugutale, dok su dve veverice skakale s drveta na drvo.

Miranda mu je mahnula. – Pridruži nam se! – Okrenuo je glavu i usiljeno se osmehnuo. Ali nije bio raspoložen da im pomaže. Bio je ljubomoran, kao da je istisnut iz sopstvenog doma. Uljez, onaj koji je klečao u blatu, uvukao se u njegovu kuću dok je on bio u Londonu. Teška srca se okrenuo s namerom da ode, ali onda ga je zaustavio piskav glas: – Tata! – i Storm je potrčala prema njemu. – Tata, dođi da vidiš šta smo uradili u bašti. – Pogledao je njeno oduševljeno lice i nije imao izbora nego da pođe za njom, Gas je stajao i oprezno ga posmatrao ispod tamnih šiški. Pogledao je sina i odjednom shvatio koliko je Gas visok i lep. Zapitao se kako je moguće da je toliko porastao a da on to nije ni primetio.

– Šta ste radili, Gase? – upitao ga je.

Gas je ponosno pokazao teglu s groznim stvorenjima. – Pozdravi se s našim prijateljima – rekao je, a Žan-Pol je prestao da sadi i pogledao ih.

Džeremi je oklevao ispred ulaza u Henrijetinu prodavnicu poklona. Vukao je noge noseći bocu svežeg toplog kravljeg mleka. Pokušao je da se smiri, duboko je udahnuo i otvorio vrata. Malo zvonce najavilo je njegov dolazak, ali iz zadnje prostorije nije izašla Henrijeta već njena sestra Kler. – Dobro jutro – vedro je rekla. – Kako ste danas, gospodine Ficherberte? – Kler je bila vitka i lepa žena mišje smeđe kose, s naočarima na nosu. Nosila je

narukvicu od perlica koju je njena šestogodišnja ćerka napravila u školi i svetlocrveni džemper s natpisom Odlazi.

– Vrlo dobro, hvala vam – nervozno je odgovorio. Prodavnica je mirisala na tamjan i sapun. – Je li Henrijeta tu?

– Nije, ona je kod Mirande – odgovorila je Kler. – Mogu li ja da vam pomognem? – Navikla je da ga viđa u prodavnici. Tog dana je bio bled i ispijen. – Je l' vam dobro? – saosećajno je upitala. – Vlada neki grozan virus, dvoje moje dece ga je zakačilo.

– Sasvim mi je dobro, hvala vam – odgovorio je. Spustila je pogleda na bocu mleka u njegovoj ruci.

– Šta je to?

– Ovo? Mleko.

– Mleko?

– Da, hteo sam da... Bio sam žedan – odgovorio je, pošto se predomislio. Zamislio je Henrijetu na Mirandinom imanju sa Žan-Polom i odjednom je zaključio da je budala što je pomislio da ima izgleda za njega.

Kler ga je podozrivo gledala. – Da joj kažem da ste svraćali?

– Nemojte. Doći ću drugi put. – Izašao je iz prodavnice kao posramljeni dečkić. *Bože*, turobno je pomislio, *Imam četrdeset pet godina, prestar sam za ovako nešto!* Vratio se kući svojim psima i svojoj farmi, u nadi da neće provesti još jedan dan pokušavajući da ne misli na Henrijetu.

Purpurna senka podrezanih tisa u travi obasjanoj večernjom svetlošću

Blajt je došla u petak po podne sa sinom Rafaelom. Izašla je iz taksija i s mešavinom divljenja i zavisti preletela pogledom preko Dejvidove i Mirandine prelepe kuće. Popodne je bilo toplo, nebo je bilo jarkoplavo, prošarano pufnastim belim oblacima nalik ovcima. Ptice su bučno cvrkutale u krošnjama, a dve ugojene gugutke čučale su na krovu kuće i lenjo posmatrale kako prolazi vreme. Sunčeva svetlost prelila je zlatom proplanak s poljskim cvećem, a blagi povetarac provlačio se kroz vlati trave kao prsti kroz kosu. Usred tog prizora stajao je stari hrast na kojem su se deca igrala kikoćući se. Njihovi povici veselo su odjekivali. Bio je to idiličan prizor, nimalo nalik onome što je Blajt očekivala. Kad bi pomislila na selo, zamišljala bi kišu, blato, gumene čizme, hladne kuće i dosadu.

Gas je uzbuđeno pozvao Rafaela iz svoje kućice na drvetu. Blajt je uhvatila sina za ruku. Gas je opasan. Kad su se poslednji put igrali, Gas ga je udario po glavi teškim drvenim šinama za vozić i napravio mu čvorugu koja se nedelju dana nije povukla. Upozorila je Rafaela da nikad ne ostaje sam s njim. – On je grozan dečak – rekla mu je. – Ne želiš da zaradiš još jednu čvorugu, je li tako? – Rafael je čežnjivo zurio u kućicu na drvetu.

Gas je bio kapetan Kuka i posmatro je more s osmatračnice svog broda. Dole, u šupljem stablu, Džo i Madlena su bili zarobljeni izgubljeni dečaci, dok su se Zvončica, koju je glumila Storm, i Petar Pan, koga je glumio Fred, prikradali kroz travu s namerom da ih oslobode. Igra je zaustavljena kad su Storm i Gas pozvali Rafaela da im se pridruži. Rafael je nervozno stajao pored majke, gledajući Gasa koji mu se visoko u krošnji učinio većim i opasnijim. Napokon ga je savladala radoznalost. Izvukao je ruku i otrčao prema drvetu.

– Hoćeš li da se igraš? – upitao ga je Gas i hitro se spustio niz lestve uz široki osmeh na licu posutom pegama. Blajt je bila iznenađena. Nije izgledao kao natmureni dečak koga je poznavala. – On može da bude još

jedan izgubljeni dečak, ako hoće. – Nije joj se svidela njegova ljubaznost. Gotovo je poželeva da i dalje bude namrgođen i nedruštven. Učinilo joj se da Miranda ima sve. Onda je pomislila na Dejvida. *Skoro sve.*

U trenutku kad se Rafael zavukao u stablo s Džoem i Madlenom, Miranda je izašla iz kuće. Mahnula je Blajt. – Nisam čula taksi – rekla je dok se približavala. Blajt ju je pažljivo proučavala. Zračila je, iako je na sebi imala obične farmerke i košulju. *Nisam znala da ima tako duge noge,* mrzovoljno je pomislila Blajt, *i to u patikama!*

– Izgledaš tako dobro, Miranda, da će mi pripasti muka! – rekla je.

– Ne budi luda!

– Istina je. Kad smo kod toga, i kuća ti je božanstvena. Zadivljujuća. Ovo je pravi raj. Baš imaš sreće. Hoći i ja da imam sve to i to odmah. – Promuklo je nasmejala i zavukla ruku u tašnu da uzme cigarete. – Hoćeš i ti jednu?

– Prestala sam.

– Zato blistaš. – Blajt je uzdahnula pre nego što je stavila marlboro lajt u usta i pripalila ga upaljačem. – Ja ću prestati kad se završi ova prokleta brakorazvodna parnica.

– Kako ide to?

– Grozno. Osećam se kao da me neko provlači između valjaka mašine za peglanje.

– Uprkos tome, dobro izgledaš.

– Zato što imam ljubavnika – zadovoljno je prošaputala. Nije mogla da odoli. Nije mogla da podnese Mirandin savršeni život.

– Onog istog?

– Onog istog.

– Uđi da popijemo čaj – predložila je Miranda. Blajt je pogledala prema sinu. – Rafael će biti dobro – dodala je Miranda. – Gas će ga čuvati.

– Gasa se i plašim – hladno je rekla Blajt. – On je kapetan Kuka!

Miranda se nasmejala. – Ne brini. Njegov ratnički poklič je strašniji od njegove kuke.

– Ta kućica na drvetu je divna. Je l' je Dejvid napravio?

– Nije, nego Žan-Pol, baštovan.

– Opa. To je baš poseban baštovan. Neverovatno.

– Divan je. Pokazaću ti baštu, zaista je divna. Pripadala je jednoj očaravajućoj staroj gospođi Avi Lajtli. Kad sam došla ovamo, svi su pričali samo o njenoj božanstvenoj bašti. Kad smo kupili kuću, nije izgledala sjajno. Bila je zarasla je u korov. Kuća je dve godine bila prazna. Onda je Žan-Pol preuzeo baštu i vratio joj stari sjaj. Obavio je neverovatan posao. Volela bih da pozovem Avu Lajtli da je vidi. Mislim da bi bila zadovoljna.

– Ili zaprepašćena. Stari ljudi znaju da budu vrlo nezahvalni.

– Ne znam. Rekla je bih da je ona fina žena.

– Imaš li prijatelje ovde?

– Imam. Ljudi su ovde šarmantni ili ekscentrični. Prava mešavina. Svideo bi ti se Troj, on je gej i ima frizerski salon u glavnoj ulici. Sprijateljila sam se s Henrijetom Mun, koja drži prodavnicu poklona. Upravo smo počele da idemo na pilates i zaista je urnebesno. Tamo smo upoznale još finih žena. Posle časa idemo zajedno na kafu. Naporno je, ali trener je vrlo privlačan. Da je ružan, ne bih izdržala dodatne vežbe! – Dok su ulazile u predvorje, Miranda je dodala: – Velečasna će sutra napraviti koktel u gradskoj većnici, kako bi sakupila novac. Ulaz košta dvadeset pet funti. Mogle bismo da odemo ako želiš da osetiš lokalnu atmosferu. Možda će biti zabavno.

– Ili pakleno!

– Dejvid će ići. Sviđa mu se da se ponaša kao zemljoposjednik. Jednom ili dvaput me je odveo u crkvu samo da bi mogao da prošetati između redova i da sedne na klupu u prvom redu. Bilo je zabavno kad se ispostavilo da su neki starci već zauzeli prvi red i nisu hteli da mu ustupe mesto. Možeš da zamisliš kako se razočarao. Kad je čuo da su Lajtlijevi svake nedelje dolazili u crkvu, ništa ga nije moglo zaustaviti. Posle službe je ćaskao sa svima i obasipao ih svojim biserima mudrosti. Vrlo velikodušan čovek!

– Nepopravljiv je – rekla je Blajt, smeškajući se pri pomisli na Dejvida.

– Kad dolazi kući?

– U vreme večere.

Blajt se osvrnula po ovalnom predvorju. Na drugoj strani su stajala francuska vrata koja vode na terasu punu zelenila na kojoj je primetila saksije s lalama i kamenu stazu oivičenu velikim okruglo podrezanim

ukrasnim žbunjem. U sredini predvorja nalazio se okrugli sto brižljivo ukrašen knjigama u sjajnom povezu i raskošnim ružičastim ljiljanima koji su ispunili prostoriju mirisom proleća. Miranda je okrečila zidove bojom slonovače i okačila na njih kolaž velikih crno-belih fotografija u srebrnim ramovima. Ostavljale su snažan utisak. – Jesi li imala pomoć dekoratera? – upitala ju je Blajt.

– Nisam – odgovorila je Miranda. – Htela sam sama da je sredim.

– Divno si to obavila. Ja hoću da okrečim stan. Koja je ovo boja? – Primakla je lice zidu da bi bolje pogledala.

– *Sanderson*.

– Naravno. Vrlo je nežna.

– Volim svetlo.

– Ovde ga ima mnogo. Šta imaš napolju?

– Hajde da popijemo čaj, a onda ću te povesti u obilazak.

– Mislim da je vreme za čašu vina – rekla je Blajt, kojoj je trebala podrška. Niko ne zaslužuje da živi u ovakvom raju.

Blajt je nosila čašu šardonea kroz celu kuću i provirila je u svaku sobu komentarišući tapete i nameštaj kao da je potencijalni kupac. Kad je obišla kuću, zamolila je Mirandu da je provede kroz baštu. Zaputile su se preko staze s majčinom dušicom koračajući po senkama ukrasnog žbunja, posmatrajući crveno sunce na zalasku. S druge strane kuće dopirali su dečji glasovi koji su se prostirali unaokolo poput ptičjeg cvrkuta.

Miranda joj je pokazala povrtnjak ponosno joj pričajući kako su posadili seme povrća. – Nekad nisam mogla da zamislim da ne hodam na visokim potpeticama. Ko bi pomislio da ću naučiti da sa stilom nosim gumene čizme?

– Mislila sam da ti je grozne ovde. – Blajt bi više volela da je njena prijateljica nesrećna.

– I bilo mi je. Sad mi se sviđa. Za to treba da zahvalim Žan-Polu. – Koračale su preko vijugave staze prosečene kroz pejzažnu baštu. Miranda je pokazala grmlje i biljke u cvatu. Blajt se iznenadila što Miranda zna ime svake biljke. Njena prijateljica se promenila i nije bila sigurna da joj se ta promena sviđa. Tas moći je prevagnuo na Mirandinu stranu, ostavljajući Blajt u zaostatku. Tešila ju je jedino njena tajna. Šetale su do starog

golubarnika i posmatrale visoke ariše. – Hoću da kupim nekoliko golubova – rekla je Miranda. – Ovo mesto deluje vrlo usamljenički, kao zapušteni ugao bašte. Nekako je tužno. Golubovi će ga vratiti u život, zar ne?

U tom trenutku, Žan-Pol se pojavio između drveća gurajući baštenska kolica puna suvog granja. Blajt je ostala bez daha. – Zdravo, Miranda – rekao je i zbunio Blajt širokim osmehom.

– Zar ne treba gospodin Andervud da potkreše to drvo?

– Treba, ali on je star. – Žan-Pol je slegnuo ramenima i pogledao njenu prijateljicu.

– Ovo je Blajt – rekla je Miranda. – Provešće vikend s nama. Pokazujem joj baštu.

– Mnogo sam čula o vama – rekla je Blajt na francuskom, stidljivo ga gledajući. – Napravili ste divnu baštu.

– Hvala vam – odgovorio je i ponovo se osmehnuo. – Moram pohvaliti vaše znanje francuskog.

– Malo je zardalo.

– Meni zvuči savršeno.

– Baš mi je drago. Već dugo nisam bila u prilici da vežbam. – Okrenula se prema Mirandi. – Trebalo bi da govoriš francuski sa Žan-Polom.

– Ja ne govorim francuski – odgovorila je Miranda.

– O, naravno. Baš sam glupa! – Ponovo je pogledala Žan-Pola mačjim očima i slegnula ramenima. – *Tant pis!*

– Otići ću da malo izigravam krokodila – rekao je Mirandi.

– Deci će biti drago – odgovorila je, primećujući poznati sjaj u njegovim očima pre nego što se udaljio. Blajt je gledala za njim, zadivljeno zadržavajući pogled na njegovim uskim bokovima i na izbledelim farmerkama s niskim strukom.

– Isuse, Miranda! – uzviknula je kad se Žan-Pol udaljio. – Ne čudi me što ti se sviđa ovde. On je božanstven!

– Znam. Svima se sviđa. – Miranda se okrenula kako Blajt ne bi mogla da primeti crvenilo na njenim obrazima.

– Je l' se krešeš s njim?

Miranda se zapanjila. – Naravno da ne! Ja sam udata.

– Pa? I sama si rekla da Dejvid nikad nije kod kuće.

– Kakve to veze ima? Volim Dejvida. Zašto bih mu bila neverna? U životu postoji mnogo više od seksa.

– Stvarno? Život može da bude vrlo dosadan bez toga! – Produžile su prema polju na kome je magarac Čarli preživao travu. – Htela bi da budeš s njim da nisi udata – zlobno je dodala.

– To je nevažno.

– Ja nisam udata i ja ga želim. Kako si ga našla?

– Jednog dana se jednostavno pojavio ovde sa Storm. Našao ju je u polju i doveo je kući.

– Šta je radio u polju?

– Ne znam. Tražio posao! – Kad malo bolje razmisli, to je bilo prilično čudno.

– U polju?

– Bio se zaputio ovamo. Video je moj oglas u gradu. Uostalom, zar je to važno? On je dobar baštovan i to je bitno.

– Očigledno nije oženjen. Je l' razveden?

– Ne bih rekla.

– Ne znaš? Zar ga nisi pitala? Je l' ima decu?

– Nema.

– Kakve su mu preporuke? Za koga je radio pre nego što je došao ovamo? Nesumnjivo je radio u nekoj važnoj engleskoj porodici.

– Nemam pojma.

– Nisi ga proverila?

– Nije bilo potrebe. Osetila sam da je ispravan čovek.

Blajt je izvila obrve. – Zaposlila si ga zato što je zgodan. Ako mene pitaš, on je možda odbegli kriminalac.

– Sumnjam. – Miranda je postala sve razdraženija. – Slušaj, Blajt, ne zanima me da li je odbegli kriminalac ni da li ima tri žene na tri različita kontinenta. Sjajno radi svoj posao i prijatan je čovek. Uživam u njegovom društvu. Ne postavljam mu pitanja lične prirode. Ne želim da zabadam nos u njegov život.

– Hoćeš da kažeš da ne želiš da deluješ previše zainteresovano.

– On me ne privlači, Blajt!

– Naravno da tebe ne privlači – frknula je. – Ali mene privlači.

– Ti nisi slobodna.

– Ne znam. Moj ljubavnik namerava da me otkači. Nekad me je obasipao poklonima, sad jedva ima vremena za mene. Znaš, pre neki sam mu banula u kancelariju bez ičega na sebi ako izuzmemo bundu i čarape. Nije mogao da odoli.

– Stvarno imaš petlju.

– Bilo je zabavno. Volim da rizikujem.

– Šta misliš, da li će ostaviti ženu zbog tebe?

– Ne znam. – Posmatrala je imanje i zamišljala da živi tu. To je bila privlačna pomisao. – U početku nismo mogli da se zasitimo jedno drugog. Sad nisam sigurna. Mislim da ja više nisam žena za brak.

– Jesi li upoznala njegovu ženu?

– Jesam. – Blajt je iskosa pogledala Mirandu, naslađujući se svojom tajnom.

– Kakva je?

Blajt se ugrizla za unutrašnju stranu obraza dok je smišljala odgovor koji će joj omogućiti da nastavi igru. Znala je da rizikuje što razgovara o tome s Mirandom, ali bilo je nečeg u vezi s Mirandinim savršenim životom i savršenim Francuzom što ju je teralo da je malo spusti na zemlju. – Fina – oprezno je rekla. – Ja sam kučka! – Grleno se nasmejala, a onda je zadigla rukav. – Pogledaj, ovo mi je poklonio za Božić. – Miranda je pogledala dijamantski sat Tea Fenela i setila se neobičnog telefonskog poziva u decembru. Stomak joj se zgrčio od zebnje.

– To je iz Teove juvelirnice – primetila je.

– Jeste. Zar nije božanstven? Sviđa mi se ovaj ljubičasti kaiš.

– Je l' izgraviran?

– Jeste. Na poledini je ugravirano *Velikoj mačkici*. To je naša intimna šala. Ali to je bilo za Božić. Od tada mi ništa nije poklonio – nadureno je rekla.

Miranda je zadržala dah. *Ne, nemoguće. To je samo slučajnost, pomislila je, odjednom osećajući mučninu. Nismo mi jedini Teovi klijenti. Ko zna ko joj je kupio taj sat.* Ali u mislima je prebiralala razne mogućnosti. Da li je Dejvid njen ljubavnik? Da li Dejvid zato provodi toliko vremena u Londonu? Da li bi Blajt, njena školska drugarica, mogla da bude toliko zla

da joj preotme muža? Pogledala je Blajt koja je i dalje posmatrala svoj dijamantski sat kako se presijava pod sunčevom svetlošću i zaključila je da je to nemoguće. Da je Dejvid njen ljubavnik, Blajt ne bi pričala o tome.

Nekada je Miranda sve tajne delila s Blajt. Bile su u istoj spavaonici u internatu, razmenjivale su priče o momcima, o porodičnim razdorima, svađale su se i mirile kao i sve dobre drugarice. Ali više nisu učenice i vreme je podiglo nevidljiv zid između njih. Miranda zapravo više ne poznaje Blajt onako kako ju je nekad poznavala. Više nisu imale zajednička iskustva. Osim činjenice da obe imaju decu, nisu imale gotovo ništa zajedničko. Umesto da razgovara s njom o svojim strahovima, Miranda ih je zadržala za sebe. Više nije verovala svojoj prijateljici.

Dok su se vraćale kući, Miranda je pokušala da prikrije zebnju postavljajući Blajt pitanja i puštajući je da čavrlja, ali nije mogla odagnati osećaj da se Dejvid viđa s nekom ženom. Previše se usredsredila na baštu, na decu i na svoju skrivenu čežnju prema Žan-Polu. Ipak, što je više razmišljala o tome, sve više ju je obuzimala sumnja.

Stigle su do šupljeg stabla gde se Žan-Pol igrao s decom, praveći se da je krokodil. Držao je u naručju Gasa, koji se migoljio i pokušavao da se oslobodi grohotom se smejući. Mirandi se odjednom učini da će se rasplakati. Žan-Pol se ponašao kao pravi otac. Njena deca su ga obožavala. Bio je vrlo maštovit i poletan. Zašto nije udata za njega?

Kad je ugledao majku, Rafael je sišao s drveta i uzbuđeno joj potrčao u susret. – Mamice, Ž. P. je krokodil, brzo, popni se na drvo. Poješće te. – Blajt je pomislila kako bi bila prezadovoljna da je on pojede i koračala je kroz travu nadajući se da će se zgodni Francuz igrati i s njom. Rado bi mu pala u zagrljaj. Žan-Pol je spustio Gasa i nasmejao se kad se dečak uzverao uz lestve, srećan što je nadmudrio krokodila.

Miranda je ušla u kuću da skuva deci čaj, ostavljajući Blajt sa Žan-Polom. Osetila je olakšanje što je sama. Šta ako je Dejvid vara? Da li će to biti kraj njihovog braka? Da li вреди spasavati takav brak? Da li ga još voli? Nije bila sigurna. Da li bi Žan-Pol mogao da je zavoli?

Dejvid je isprva planirao da ode na službeni put kako bi izbegao vikend s

Blajt, ali njegova želja da provede više vremena s Mirandom i s decom prevagnula je potrebu da se udalji od ljubavnice. Kad je stigao, deca su sedela u pidžamama i gledala televiziju. Madlen, Džo i Fred su otišli kući. Njihova poseta je bila vrlo uspešna. Gas se igrao s drugarima bez tuče i svađe. Bio je ponosan na svoju kuću i želeo je da im je pokaže. Hartington haus mu je ulio osećaj sigurnosti i pripadanja i predstavljao je nepresušni izvor zabave. Otkad je došao Žan-Pol, dečak je postao poverljiviji. Gospodin Marlou ga je pohvalio. Činilo se da je zadovoljan u školi. Stormine drugarice više se nisu plašile da joj dođu u posetu, tako da je mogla da deli s njima svoju kućicu. Miranda im je čitala priče pred spavanje i pomagala im da rade domaće zadatke. Uživala je u tim tihim zajedničkim trenucima. Život u Hartingtonu bio je ispunjen veseljem, a ipak, Dejvid nije bio deo toga.

Miranda ga je posmatrala dok se pozdravljao s Blajt, pažljivo kao što naučnik posmatra neki organizam pod mikroskopom. Nijedan detalj joj nije promakao.

Spasavanje bašte od nevaljalih zečeva. Pobedio nas je gospodin Jazavac, ali bože, kako je samo bio zanimljiv!

Dejvid se srdačno pozdravio s Mirandom, uhvatio ju je za ručni zglobov i nežno je poljubio u obraz. Miranda je porumenela od zadovoljstva i iznenađenja. Kad ga je videla, Blajt je reagovala kao kad je videla Žan-Pola. Ništa u njenim gestovima nije pokazivalo da je prisna s njim. Osim toga, Blajt je rođena koketa. Iako se iznervirao kad mu je Miranda rekla da će Blajt provesti vikend s njima, Dejvid se ponašao kao da mu je drago što je vidi. Bio je iscrpljen od celonedelnog rada i od putovanja vozom iz Londona. Imao je podočnjake od umora. Miranda mu je sipala čašu vina i Dejvid je, pošto se pozdravio s decom, otišao da se istušira.

Blajt je sedela s Mirandom u kuhinji i posmatrala je kako priprema piletinu za večeru. Pijuckala je vino i grickala šargarepu. – Dejvid deluje vrlo umorno – rekla je. – Je l' uvek tako iscrpljen petkom uveče?

– Svakog vikenda je isto. Dok se oporavi, već dođe vreme da se vrati u London i onda sve počinje iz početka. Život bankara nije život. To je samo novac. Iskreno, više bih volela da imam muža.

– Nisam znala da vas dvoje imate problema. – Blajt je delovala iskreno zabrinuta. Njeno saosećanje je umirilo Mirandu, koja je potisnula svoje sumnje kao nerazumne. Pošto je napunila pile, uzela je svoju čašu vina i pridružila se Blajt za stolom.

– Samo ne provodimo dovoljno vremena zajedno, to je sve. Teško je sačuvati brak kad su ljudi malo zajedno.

– Možda ova selidba u selo i nije bila dobra odluka. Hoću da kažem, očigledno je da je to sjajno za Gasa i Storm. Naročito za Gasa. Postao je drugo dete. Nekad je bio pun besa, a sad je divan.

Mirandu je oraspoložila ta pohvala. – Ima bolji odnos sa Žan-Polom nego sa sopstvenim ocem – poverila joj je Miranda.

– Zar to ne rastužuje Dejvida?

– Mislim da nije ni primetio. – Miranda se nasmejala s gorčinom. – A ja više dobijam od odnosa sa Žan-Polom nego s Dejvidom. I ne, ne spavam s njim. Ali s njim provodim više vremena. Delimo više nego što delimo Dejvid i ja.

– Zar ne može da radi oko kuće, barem dan-dva u nedelji?

– Znaš da ne može.

– Da li on zna kako se ti osećaš?

– Nikad nemamo vremena da razgovaramo. I ja sam se promenila. Znaš, Blajt, mislim da me on više ne poznaje.

– Dušo, to je tako tužno. Dejvid i ti ste moji najdraži prijatelji. Mislila sam da vas dvoje imate najbolji brak u Londonu. – Blajtina reakcija na njen uzdrman brak razvejala joj je sve sumnje u njenu dvoličnost; Blajt je delovala iskreno tužna. Ako nije iskrena, onda je odigrala životnu ulogu.

– Šta da radim? – upitala je Miranda.

– Razgovaraj s njim. Reši to. Ne bih volela da vas dvoje prođete kroz ono kroz šta ja prolazim. To je pakao. Za početak, izgubila bi ovu divnu kuću. Tako si srećna ovde, bilo bi strašno da se mrcvariš po tim usranim sudovima za brakorazvodne parnice.

Miranda i Blajt su stavile decu u krevet. Gas je delio sobu s Rafaelom, ali njih dvojica su odmah zaspali, iscrpljeni od igranja na svežem seoskom vazduhu. Dejvid je izašao iz spavaće sobe u platnenim pantalonama i čistoj košulji. Ugledao je žene kako polako izlaze iz Gasove sobe i pridružio im se. – Jesu li zaspali? – upitao je.

– Zašto ne uđeš da ih poljubiš za laku noć? – rekla je Miranda. – Biće im drago, iako su skoro zaspali. – Dejvid je klimnuo glavom i ušao u Gasovu sobu. Blajt je saosećajno pogledala Mirandu, koja se okrenula i zaputila niza stepenice.

Gas je osetio bockavu očevu bradu na obrazu. Otvorio je oči.

– Nisam stvarno spavao – prošaputao je.

– Samo si se pravio da spavaš? – upitao ga je otac.

– Da.

– Hajde, budi dobar dečak i spavaj.

– Rafael spava.
– Šta ste radili danas?
– Igrali smo se pirata. Žan-Pol je bio krokodil – rekao je i zakikotao se.
– Stvarno? – Dejvid je osetio žaoku ljubomore. – Da li je kapetan Kuka ubio krokodila?
– Nije! Ja sam bio kapetan Kuka i krokodil me je pojeo.
– Izgledaš vrlo dobro za nekog ko je završio u krokodilovom truhu.
– Pobegao sam.
– Pametnice!
– Hoćeš li sutra da se igraš s nama?
– Čega, da budem krokodil?
– Ti možeš da budeš Smi.
Dejvid je razmotrio njegovu ponudu. – Smisliću uzbudljiviju igru – rekao je.
– Važi – odvratio je Gas. Ali znao je da će njegov otac zaboraviti to što je rekao i da će raditi nešto drugo. Okrenuo se i slopio oči. Nije važno što se njegov otac ne igra s njim, on ima Žan-Pola.

Miranda je sekla pile kad je Dejvid ušao. Imao je čudan izraz lica, kao da mu je neko zavukao ruku u utrobu i uvrnuo mu stomak. – Jesi li dobro? – upitala ga je.

– Dobro sam. Samo mi treba čaša vina. Imao sam tešku nedelju. – Miranda mu je pružila čašu vina.

– Je l' Gas spavao?

Dejvid se osmehnuo i otpio malo vina. – Nije, majmunče se samo pravilo da spava. Pametan dečko.

– Kao njegov otac – rekla je Blajt. – Hoću da kažem, pametan.

Dejvid nije reagovao. – Daj, pusti da ti pomognem – rekao je Mirandi. Ona mu je, iznenađena, pružila nož i viljušku. – Ovo deluje ukusno – rekao je.

– To je s pijace. Trebalo bi da bude ukusno.

– Hajde da probamo. – Odlomio je komad mesa i strpao ga u usta. Boja mu se vratila u obraze. – Može da prođe – rekao je. – Dakle, Blajt, šta ima

ново kod tebe?

– Ide nekako. Kao i obično. Uskoro bi trebalo da se završi, tako da ću moći da krenem dalje, da nađem nekog, da počnem iz početka. Bože, nisam spremna za to.

– Nećeš biti spremna još neko vreme – rekla je Miranda. – Samo polako. Osim toga, potrebna si Rafaelu. I njega je to pogodilo. Poslednje što mu sad treba jeste neki drugi muškarac u vašem životu. Zasad je on tvoj jedini muškarac.

– Slažem se. Uostalom, mislim da brak nije za mene.

– Nemoj biti sigurna u to. Mlada si i privlačna. Neko će te već ubediti da se predomisliš – rekla je Miranda.

– Možda – odvratila je i frknula.

– Dobro, Blajt, posluži se – rekao je Dejvid. Pružio joj je tanjir, onda je prišao ženi, zagrlio je oko pasa i poljubio je u slepoočnicu. Miranda ga je pogledala. Na kraju krajeva, možda njihov brak i nije na rubu provalije, pomislila je kad je primetila toplinu u njegovom pogledu koju odavno nije videla. Misterija u vezi s juvelirnicom *Teo Fenel* verovatno je samo veliki nesporazum. Možda to uopšte nije bio Dejvid. Njima je samo potrebno da provode više vremena zajedno, da se ponovo zbliže. On naporno radi da bi mogli udobno da žive. Bila je nepravедna što je sumnjala u njega. – A kako si ti, draga? – upitao ju je.

– Pa. Bašta izgleda božanstveno. Volela bih da ti je pokažem sutra. Zasadili smo mnogo povrća. Deca su pozvala drugare na čaj. Pre šest meseci to nismo mogli ni da zamislimo, je l' da? – Obuzeta oduševljenjem, zamalo mu nije otkrila da je počela da piše roman. Ipak, nešto ju je zaustavilo. Njen roman je povezan sa spomenarom Ave Lajtli i s njenim ličnim tajnim maštarijama o Žan-Polu. Možda će pokušati da ga objavi pod pseudonimom. – Sve je kako treba – zaključila je.

Dejvid se bacio na piletinu, popio je pola boce vina i konačno počeo da se opušta. Bilo mu je vrlo neprijatno što je Blajt u njegovoj kući. U poslednje vreme se oseća suvišnim u sopstvenom domu. Pogled na njegovu ženu i decu koji provode vreme sa Žan-Polom u povrtnjaku, bolno ga je uzdrmao. Izgledali su kao srećna porodica koja se igra i smeje na suncu. Miranda se prema njemu ponašala kao da joj malo znači. Nije mu se

osmehivala onako kako se osmehivala Žan-Polu. Primetio je da joj oči sijaju kad je Francuz pogleda. Imao je utisak da se njih dvoje bez reči razumeju, kao dvoje ljudi koji imaju neku tajnu. Požalio je zbog svoje veze s Blajt. Ona mu ništa nije značila. Samo se malo zabavio. Ali sad oseća da se Gas i Storm udaljavaju od njega kao helijumski baloni koji se penju u veliko plavo nebo, predaleko da bi mogao da dopre do njih. Navikli su na život u Hartingtonu sa svojom majkom. Svi su našli svoje mesto tu među drvećem i cvećem, ali kao da za njega nije bilo mesta.

Ćaskao je s Blajt kao što bi to činio s bilo kojom prijateljicom, nadajući se da se ničim neće odati. Ponela se veoma nesmotreno kad je prihvatila Mirandin poziv. Moraće da izdrže vikend trudeći se da ne izazovu sumnju, a onda će joj saopštiti da je među njima gotovo. Pokušao je da joj to izokola stavi do znanja, proredio je njihove susrete, nije joj uzvraćao pozive. Ali ona je bila uporna a on je pogrešio što je popustio kad ju je ugledao u čarapama i bundi. Moraće da bude nedvosmislen. Ta veza se mora okončati. Posmatrao ju je pod svetlošću sveća i proučavao je njene crte lica izobličene od senke i u tom trenutku je shvatio da je napravio ogromnu grešku u proceni. Ona nije žena koja lako odustaje. Zapravo, ako ne bude pažljiv, mogla bi da mu stvori ozbiljne probleme.

Posle večere su ostali za stolom i razgovarali o Blajtinom razvodu. Uživala je da priča o sebi i da sve oko sebe uvlači u svoju dramu. Što je više pila, postajala je sve manje privlačna. Za razliku od nje, Miranda je delovala spokojno, mada je bila malo odsutna.

Kasnije, kad su legli u postelju, Miranda je okrenula leđa Dejvidu. Disala je tako tiho da ju je jedva čuo. – Miranda – prošaputao je – jesi li budna?

– Jesam – odvratila je šapatom.

– Dođi.

– Umorna sam – odgovorila je, ne pomerajući se. Nije bila raspoložena da vodi ljubav. Prebacio joj je ruku preko struka i primakao joj se.

– Želim da sutra provedem malo više vremena s decom – rekao je.

– Dobro – pospano je promrmljala.

– Šta bi voleli da rade?

– Da se igraju pirata.

– Meni ta igra ne odgovara – oštro je odgovorio.
– Onda radite nešto drugo. Odvedi ih u zamak. Nikad ih nisam vodila tamo.

– Da li će im se svideti?

– Sigurna sam da će im se svideti ako se potrudiš da im bude zabavno. – Dejvid se načas zamislio. Želeo je da joj prizna da je zaboravio kako da zabavi nekog.

– Potrudiću se – rekao je uz čudan kikut.

– Vrućina mi je od tebe – rekla je, ali nije bila gruba. Pomerio se na svoju stranu kreveta. Čaršavi su bili hladni.

– Šta se događa s nama? – iznenada je rekao. – Nekad smo se stalno smejali. Sve smo delili. Sad živimo u istom svetu, ali svako za sebe. Jesam li ja kriv za to?

Miranda se okrenula da ga pogleda. U tami je videla njegovo očajno lice. – Više ne osećam bliskost prema tebi, Dejvide.

– Hoćeš da kažeš da si se zaljubila u nekog drugog?

– Naravno da nisam – odgovorila je, a onda se nasmejala. – Volim decu, baštu i ovu kuću. Želim da i ti budeš deo toga. Gas i Storm žele da se njihov otac igra s njima, ali nikad ga ne viđaju. Ne žalim se. Cele nedelje lomiš kičmu zbog nas. Bila bih nezahvalna da se žalim.

– Hoću da popravim naše odnose. Hoću da se sve bude onako kako je nekad bilo. – Pružio je ruku i spustio je na njen bok. – Volim te, Miranda. Nigde na svetu ne postoji žena kao što si ti. Nevolja je u tome što sam toliko obuzet poslom i umoran od putovanja iz Londona da zaboravljam da ti kažem da te volim. Ne želim da budem hladan i uzdržan. Osećam da se udaljavaš. Ne želim da te izgubim.

Prešla je prstima preko njegovog lica. – Nećeš me izgubiti, dragi. Ali moramo se potruditi.

– Onda hajde da se potrudimo. Porodica mi je važnija od posla. Odmah ću napustiti posao ako osetim da nas to udaljava.

– Ne moraš ići tako daleko. Samo manje gledaj golf preko vikenda. Gas i Storm su tako zabavni. Samo žele da provodiš više vremena s njima, da znaju da su ti važni.

– Potpuno su u pravu. Voleo bih da Blajt nije ovde, da smo sami. –

Povukao ju je u naručje i poljubio je u čelo. *Voleo bih da se nisam glupirao s njom, pomislio je. Reći ću joj da je gotovo i ostaviću iza sebe celu tu glupu svinjariju.*

Blajt je besano ležala u krevetu. Vrtelo joj se u glavi. Čvrsto je uprla stopalima o pod kako bi se povratila. To joj nije mnogo pomoglo. Kiptela je od besa. Dejvid uopšte nije obraćao pažnju na nju. Poljubio je ženu pred njom – kakva uvreda! – i nije joj uputio ni skriveni osmeh ili saučesnički pogled. Nije joj krišom dodao poruku sa željom da se u četiri ujutru sretnu u šupi ili u nekoj gostinskoj sobi. Ponašao se prema njoj kao da je bilo koji gost. Nije zabavno igrati se tako sigurno. To je i previše za Mirandin posrnuli brak. Deluju zadovoljno kao bilo koji srećan par koji je imala prilike da vidi.

Dok joj je vrtoglavica popuštala, odlučila je da sutra sama preduzme nešto. Odvući će ga u žbunje ako bude morala.

Henrijeta se sklopčala na sofi u Trojevoj dnevnoj sobi držeći dijetalni keks i šolju toplog mleka. – Znaš, Miranda će me odvesti u London da me preobrazi – obavestila ga je. – Ići ćemo u *Selfridžis*, na odeljenje na kome rade lični savetnici za kupovinu.

– Blago tebi! – sa zavišću je rekao. – Možda ćeš čak dobiti Pandoru.

– Miranda ju je pomenula.

– O, ona je čuvena savetnica za kupovinu! Božanstvena je, plavokosa, i iskričava kao velika boca prvoklasnog šampanjca.

– Otkud ti to, do đavola, znaš?

– Ja sam se pročitao po tome što znam važne podatke. – Nasmejao se. – pročitao sam u časopisu *Gracija* ili *Instajl*, ne sećam se, ali posvetili su joj celu stranu. Ona brine o izgledu poznatih i slavnih. I Pepeljugu će pretvoriti u pravu princezu na balu.

– Baš si blesav! – Nežno mu se osmehnula. – Vrlo sam uzbuđena. To je zaista velikodušno od nje.

– Ima srce veliko kao njen novčanik i zato je volimo!

– Dala mi je Trininu i Suzaninu knjigu – rekla je i izvadila knjigu iz torbe.

- Sjajno! Hajde da je čitamo.
- Sad? Ali prošla je ponoć.
- Pa, ti nisi bundeva, je l' tako?
- Nisam.
- Niko te ne čeka kod kuće?
- Nažalost.
- Možeš da prenočiš kod mene.
- Ali nisam ponela četkicu za zube.
- Ja ih imam dovoljno za oboje. Pustiću te da zaviriš u moj tajni ormarić s kozmetikom. U odnosu na njega, *Selfridžis* izgleda kao mala prodavnica na uglu.
- Jesi li siguran?
- Imam samo Hegisovu u devet, ali ona svaki put otkáže. – Nezadovoljno je frknuo. – Ako treba da upoznaš veličanstvenu Pandoru, moraš znati šta ti dobro stoji. Njoj su potrebna kratka uputstva. Hajde, otvori knjigu!

Osam kilometara dalje, Džeremi Ficherbert je ležao u svom velikom drvenom krevetu, preko kojeg je bila prebačena gomila odeće. Nikad ništa nije sklanjao za sobom, prepuštao je to kućnoj pomoćnici, koja je dolazila jednom nedeljno da opere rublje i da pegla. Jedva da je i primećivao nered dok ga ona ne bi raščistila. Onda bi odlučio da bude uredniji, ali već sutradan se vraćao starim navikama. Spavao je pored razmaknutih zavesa i odškrinutih prozora. Uživao je u mirisu prirode i u cvrkutu ptica u rano jutro, u bleđoj svetlosti svitanja. Slušao je kako vetar zavija u krošnjama i kako lišće blago šušti. Noć je bila vedra. Male treperave zvezde blistale su u tami a mladi mesec je visio visoko na nebu. Uzdahnuo je, pomislivši na Henrijetu i na neuspešnu posetu njenoj prodavnici. Prisećao se trenutka kad su se upoznali, njenog nespretnog izvlačenja iz šupljeg stabla. Porumenela je od nelagode, ali lepe oči su joj blistale, a osmeh joj je bio tako privlačan da je istog trenutka poželeo da je poljubi. Sviđale su mu se punačke žene. Za Džeremija, punačke žene su one koje uživaju u plodovima drveta života.

Nije nameravao da ide na zabavu u gradskoj većnici. Što je stariji, sve

više se povlači u samoću. Ali možda će Henrijeta biti tamo. Nije hteo da propusti priliku. Dok je tonuo u san, razmišljao je o svom životu. Gospodin Ben i Wolfgang ne mogu mu pružiti dovoljno utehe.

Latice lepih belih cvetova u krošnjama divljeg kestena raspršile su se po krovu gostinske kućice kao sneg

Dejvid, Miranda i deca bili su na nogama u pola osam. Čuo je zvuk koraka na šljunkovitoj stazi i naježio se pri pomisli da se Žan-Pol uvlači u njegovu porodicu i preuzima je. Pogledao je kroz prozor. Bašta se kupala u jasnoj blistavoj jutarnjoj svetlosti. Iza nje je ugledao vrh crkvenog tornja, smešten između krošnji. Taj prizor ga je još više razdražio. Imanje je tako divno zahvaljujući Žan-Polu. Dejvid je bio dovoljno mudar da zna da je sam kriv što njegova deca više uživaju u društvu s baštovanom nego s njim.

– Ići ćemo na izlet do zamka – objavio je za doručkom. Storm i Rafael su se uzbuđeno promeškoli na klupi. Gas je nepoverljivo pogledao oca.

– Šta može da se radi u zamku? – upitao je, kao da ga proverava.

– Može da se istražuje – rekao je Dejvid i sipao sebi kafu. Gas je nabrao nos. – To je ruševina. Možda ima i duhova.

– Stvarno! – uzviknula je Storm.

– Ne budi smešna. Duhovi ne postoje – rekao je Gas.

– Videćemo – dodao je njihov otac. – Mama, spakuj, molim te i bocu rashlađenog vina.

– Dobra ideja – odgovorila je Miranda, trudeći se da prikrije iznenađenje. *Ovako treba da izgleda porodični život*, zadovoljno je pomislila, spuštajući kriške slanine na roštilj.

– Da li je to neko pomenuo bocu rashlađenog vina? – Blajt je ušla u kuhinju u crvenom kašmirskom džemperu i uskim crnim farmerkama zadenutim u kožne čizme. Bila je besprekorno našminkana, a čista i blistava kosa u talasima joj se spuštala na leđa. Miranda ju je pogledala sa zavišću. Ona je jedva stigla da namaže lice hidratantnom kremom. Blajt je izvukla stolicu pored Dejvida i sela, zapahnuvši ga mirisom tuberoze. – Dobro jutro, ljubavi – rekla je sinu. Nije gledala Dejvida, ali osetila je njegov pogled. Uživala je u njegovoj pažnji kao mačka na suncu. Provukla je kroz

kosu prste s crveno nalakiranim noktima i osmehnula se sinu. – Prija ti seoski vazduh – rekla je. – Obrazi su ti se zarumeneli.

– Te čizme su prikladnije za Najtsbridž nego za obilazak zamka – rekao je Dejvid i s divljenjem je odmerio.

– Zar ćemo da obilazimo zamak?

– Da. Idemo na izlet.

– To je tako staromodno. Ja ću sedeti na prostirci i piću šablis dok vi budete obilazili zamak!

Hartingtonski zamak podignut je na brežuljku koji se nadvija nad gradom. Središnja građevina, danas polurazrušena, izgorela je pred kraj osamnaestog veka i tom prilikom život su izgubili svi koji su se zatekli u njoj. Nikad nije obnovljena. Ipak, ruševina je delovala privlačno. Spoljni zidovi i kule još su se držali iako krova više nije bilo, a veliko kameno stepenište vodilo je na sprat po kojem je sigurno hodala i velika kraljica. Prozori su zjapili iz razrušenog zamka izazivajući jezu, a vetar je zavijao kroz njih kao duhovi mrtvih.

Parkirali su kola u podnožju brežuljka i popeli su se utabanom stazom do zamka. Deca su uzbuđeno trčkarala unaokolo, jureći se po travnatim strminama. Blajt se postarala da hoda ispred Dejvida kako bi mogao da joj gleda zadnjicu, a Miranda je hodala iza njega s rashladnom torbom u ruci. Gore je već bilo nekoliko porodica koje su rasprostrle ćebad na travu, u zavetrini ispod starih kamenih zidina. Jedan stari par polako je šetao između ruševina sa svojim psom, koji je trčao munjevito poput pacova i njuškao zemlju.

Našli su zaklonjeno mesto ispod kvrgavog drveta koje je neko proglasio omiljenim mestom Elizabete Prve. Blajt je rasprostrla ćebe na travi a onda sela, ogrnuvši kaput da bi joj bilo toplije. Miranda im je sipala vino i dala je deci sok od jabuke. Gas je uhvatio oca za ruku. Miranda je to primetila, ali nije želela da skrene pažnju na to kako ne bi izbaksuzirala. – Tata, hoćeš li da pođeš s nama u obilazak? – upitao ga je. Na Gasovo iznenađenje, njegov otac je pristao. Dejvida su oduvek privlačili stari zamkovi. Miranda ih je gledala kako tumaraju između velikog kamenja koje

je i dalje izvirivalo iz tla, dirnuta lepotom prizora.

Do podneva, oko zamka se stvorila gužva. Bio je topao majski dan, vedra najava leta. Blajt je skinula kaput i znojila se u kašmirskom džemperu. Miranda je sedela u majici s kratkim rukavima, osećajući kako joj sunčevi zraci podstiču pigment u koži. Obe su nosile naočare s velikim okvirom i izvesno vreme su provele upoređujući ih. Otvorile su i drugu bocu vina i smejale su se zajedničkim uspomenama i tračevima iz Londona. Deca su halapljivo pojela sendviče pošto su celo jutro jurcala, verući se po kamenju i skaćući. Rafael je već zaboravio svoj strah od Gasa i verno ga je pratio. Dejvid se ispružio i uživao u sunčevim zracima koji su mu grejali lice. Zažmurio je i zaspao.

Blajt ga je posmatrala dok je spavao. Pitala se kad će naći malo vremena da budu sami. Ovde izigrava srećnog porodičnog čoveka. Kako se ona uklapa u to? Nije joj poklonio nimalo pažnje otkad je došla. S nelagodom se meškoljila u kašmirskom džemperu, osećajući kako joj lice gori na suncu. Bilo je toplo i u hladu. Za razliku od nje, Miranda je delovala spokojno i rashlađeno u beloj majici. Nije se našminkala tako da joj se lice nije znojilo, a kosu je vezala u konjski rep. Blajt joj je zavidela. Istina je da izgleda glamurozno, ali farmerke je stežu, prevruće joj je u čizmama, a tečni puder joj se topi kao vosak.

Miranda je videla dvoje ljudi u elizabetanskoj odeći i setila se da im je Troj pričao o Džeku i Mari Tinton dok su sedeli u Kejtinoj poslastičarnici. Pomenio je da vikendom u toj odeći paradiraju oko zamka. Bili su smešni i poželela je da su Eta i Troj s njom kako bi se zajedno smejali tom prizoru. Takve sitnice lokalnog karaktera Blajt ne bi mogla da razume. – Idem da dovedem decu – rekla je prijateljici, ustajući. – Treba da vide ovo dvoje prerusenih. Hoćeš li sa mnom?

Blajt je odbila. – Ionako mi je pretoplo – rekla je.

– Izuj čizme.

– Mislim da bi trebalo. Nažalost, ispod džempera nemam ništa osim grudnjaka.

– Dejvid spava.

– Mogao bi da se probudi.

– Sumnjam. Previše je popio. Moraćemo da ga nosimo do kuće! –

Miranda se zakikotala i otišla da nađe decu.

Blajt je sačekala da se Miranda izgubi iz vidokruga, a onda je pomilovala Dejvida po obrazu. On se neznatno protegao i nastavio da spava. Prešla mu je prstima preko usana, a onda se brzo sagnula i poljubila ga. Otvorio je oči, ugledao Blajt i seo, a zatim se brzo osvrnuo unaokolo kako bi se uverio da ih niko nije video. – Jesi li ti poludela? – obrecnuo se, brišući njen ruž nadlanicom.

– Nisam mogla da odolim – blago je odgovorila. – Izgledaš neodoljivo kad spavaš.

– Ne budi glupa. Većina ovih ljudi su verovatno Mirandini prijatelji. Hoćeš da nas uhvate?

– Hoću da budem sama s tobom.

– Ne ovde.

– A gde, onda?

– Slušaj, ovo je sumanuto.

– Dobro, onda ne ovde. Možemo li da se vidimo u Londonu? Lepo smo se zabavljali, zar ne?

– Jesmo – smrknuo je priznao. – Ali, Blajt... – pogledao ju je i odjednom ga je obuzeo strah. Ako sad prekine s njom, mogla bi da se razbesni. Moraće da bude oprezan.

– Ne očekujem da budem druga gospođa Klejborn. Mada mi ne bi smetalo da imam onakvu kuću, a osim toga, tvoja deca su zaista zlatna. – Nasmejala se izvadila iz torbe cigarete i upaljač. Udarila je paklicom o dlan kako bi izvukla cigaretu, a zatim ju je stavila između usana. Zaklonila je upaljač od povetarca, pripalila cigaretu i uvukla dim. Bio je to uvežban ritual koji je Dejvida svojevremeno terao da zadrhti od žudnje. Blajt je imala prelepe usne. Otpuhnula je dim, protresla glavom tako da joj je kosa pala na lice poput blistavog zastora i zagledala se u njega zelenim očima. – Samo hoću da se krešem s tobom – jednostavno je rekla. – Ovo s tobom je samo dobar seks, Dejvide. Zar je to toliko loše?

Miranda nije više sumnjala da Dejvid ima ljubavnicu, a ponajmanje da bi to mogla biti Blajt. Osećala se posramljeno što je umislila tako nešto. Bio je

to najbolji vikend otkad su se preselili. Dejvid se igrao s decom. Srećno Gasovo lice bilo joj je veći poklon od bilo kog iz juvelirnice Teo Fenel. Ponovo su postali porodica.

Te večeri su odlučili da ne odu na zabavu u gradskoj većnici i da večeraju kod kuće. Deca su kasno legla. A onda im je Dejvid pročitao *Peđu i vuka*, glasom koji ih je zasmekavao. Jedva ih je smirio jer su bili previše uzbuđeni. Skakali su po krevetima, skrivali se ispod pokrivača, a onda su trčali iz sobe u sobu. Miranda ih je prepustila njemu, a ona je uživala pijuckajući vino s Blajt za kuhinjskim stolom. Upalila je dve sveće, stavila je čist stolnjak i odgovarajuće salvete. Priuštila je sebi dugo kupanje, časkala je s Dejvidom o proteklom danu, razmenjivala s njim priče o deci, smejala se Blajtinom nesmotrenom izboru odeće.

Za večerom je bila dobro raspoložena, sve dok Blajt nije uradila nešto što joj je privuklo pažnju. Bila je to sitnica; da u njoj već nije postojalo zrno sumnje, ne bi ni primetila. Grlo joj se steglo i njeno dobro raspoloženje je iščezlo. Dok je stajala za štednjakom vadeći pitu od ribe, nešto ju je nateralo da se okrene prema stolu. Obuzeta užasnim predosećanjem, gledala je Blajt kako uzima Dejvidovu čašu s vinom, prinosi je ustima i ispija gutljaj, kao da je to nešto najprirodnije. Bila je toliko opuštena da nije ni primetila šta je uradila. Miranda je sumnjala da bi bila toliko opuštena da je i *ona* sedela za stolom. Sledila se od tog prisnog gesta. Dejvid je nastavio da je sluša kao da je to što ona pije iz njegove čaše nešto najnormalnije na svetu, a onda je uzeo svoju čašu i sam otpio gutljaj. Kad je sela za sto, Miranda je primetila da je Blajtina čaša puna.

Ovog puta nije zanemarila znak. Kad ju je Dejvid uhvatio za ruku preko stola osmehnula mu se, prikrivajući strah koji joj se uvukao u srce. Da je taj Blajtin gest bio jedini, ne bi mu pridala previše značaja. Međutim, bila je to samo jedna u nizu sitnica koje su, sve zajedno, delovale vrlo neprijatno.

Džeremi je stigao kasno u gradsku većnicu. Zabava je prilično odmakla kad je ušao u smeđim pantalonama i plavoj košulji raskopčane kragne. Bio se okupao i obrijao, zatvorio pse u kuhinju i krenuo s namerom da stigne na vreme. Međutim, osamsto metara ispred grada kola su počela da trzaju,

zatim da usporavaju i na kraju su stala. Džeremi je psovao i besno je udarao volan, ali ništa nije mogao da učini. Pukla mu je guma. Umesto da klekne u blato i da je zameni, ostavio je kola pored puta i produžio peške. Ne pada mu na pamet da upropasti priliku da vidi Henrijetu tako što će se pojaviti na zabavi blatnjav i znojav.

Henrijeta je došla u širokim crnim pantalonama i dugačkom sakou boje slonovače naglašenih ramena i struka. Pročitala je knjigu *Šta ne treba obući* i otišla je s Trojem u kupovinu u Blandford. Zajedno su odabrali odeću. – Jednobojne stvari su vrlo moderne, dušo – rekao joj je Troj, pomažući joj da obuče sako. – To je broj četrdeset četiri. – Henrijeta je bila oduševljena. Mislila je da ona nosi broj četrdeset šest. Pogledala je po prostoriji tražeći Troja, nestrpljiva da mu pokaže svoj novi izgled. Ali pre nego što je stigla da zakorači, spopala ju je Kejt ispitujući je zašto u poslednje vreme ne svraća na kafu. – Bila sam zauzeta – slagala je.

– Gluposti! – srezala joj je Kejt. – Nikad nemaš mnogo posla u toj svojoj radnji. Šta si radila? Nešto si radila. – Zažmirila je i odmerila je od glave do pete. – Jesi li smršala?

Henrijeta se tajanstveno osmehnula. – Ne bih rekla.

– Jesi, smršala si. To je dobar početak – rekla je. – Odlično. – Izgovorila je to kao prekor.

– Jesi li videla Troja?

– Nisam – jetko je rekla Kejt. – Ni njega ne viđam u poslednje vreme. Je l' to neka zavera?

– Zaista nije, Kejt.

– Ako se plašiš da ćeš se ugojiti, ne treba da se gušiš u kolačima. Zašto ne svratiš samo na kafu?

– Hoću – obeshrabreno je prihvatila, poželevši da je Troj pored nje kako bi je podržao.

– To ti je novi sako. Lep je. Potrudi se da ga ne isprljaš.

– Potrudiću se.

– Ne bi trebalo da jedeš čokoladnu tortu u tome. – Henrijeti je bilo neprijatno. Pored Kejt se uvek osećala neprikladno.

Ponovo je pogledala po prostoriji, žudeći za nekim ko će je izbaviti. Velečasna je razgovarala s pukovnikom Pajkom, glasno izražavajući

negodovanje. Pukovnik je očigledno rekao nešto što ju je uvredilo. Meri i Džek Tinton su obukli savremenu odeću, pijuckali su vino i zadovoljno su se smeškali pri pomisli na novac koji su izvukli turistima za fotografisanje. Gospođa Andervud je obukla svoju najlepšu cvetnu haljinu, usne je namazala grimiznim ružem, a na ona svoja velika stopala je navukla bele cipele broj manje. Razgovarala je s Derekom Hitom i s njegovom ženom Lesli. Nik i Stiv su bili okruženi grupom uzbuđenih devojaka koje su se borile za njihovu pažnju. Obojica su bili plavokosi i lepi, nagrade koje je tek trebalo osvojiti. Nik je pogledao gospođu Andervud i čušuo brata. S divljenjem je zurila u njihovog oca otvorenih usta, što je bilo zaista neobično za tako uzdržanu ženu. Znali su da je njihov otac previše skroman da bi to primetio. Gospodin Andervud se udubio u razgovor s njihovim stricem Arturom, deleći s njim iskustva o jestivim pečurkama, čak je i Henrijetina sestra Kler bila zauzeta razgovorom s Vilijamom van den Bosom. Henrijeta se osećala kao da svi zure u nju.

Onda je iza nje dopro nečiji glas – kao konopac koji joj je neko dobacio na brod koji već tone. Okrenula se i ugledala Džeremijevo izduženo lice kako joj se stidljivo osmehuje. Ružičasti obrazi naglašavali su mu plave oči i duge paperjaste plave trepavice. Zapitala se zašto ga ranije nije primetila.

– Džeremi. – Pozdravila se s njim kao da joj je stari dobar prijatelj. – Drago mi je što vas vidim.

Bila je lepša nego što ju je zapamtio. – Lepo izgledate – rekao je i trgao se zbog tih neprimerenih reči.

Pocrvenela je. – Hvala vam.

– Ovde je vruće – presekla ju je Kejt. – Izgledaš kao da ti treba svež vazduh.

– Potpuno si u pravu – odgovorila je Henrijeta, crpeći odlučnost iz Džeremijevog prisustva. – Džeremi, da li biste pošli sa mnom? Nikad se ne zna ko se vrzma po žbunju.

Džeremi je bio oduševljen njenim predlogom. – Biće mi zadovoljstvo.

Uhvatila ga je podruku i okrenula se prema Kejt. – Znaš, Kejt, ti bi mogla da jedeš malo više kolača. Preti ti opasnost da jednostavno iščezneš.

Kejt nije navikla da Henrijeta tako razgovara s njom. Osvrnula se po prostoriji tražeći muža, ali čak se i on trudio da je izbegne.

– Kola su mi se pokvarila osmasto metara ispred grada, tako da sam morao da pešačim. Veče je lepo – rekao je Džeremi, silazeći.

– Danas je baš bilo toplo, zar ne? Šta mislite, da li to znači da ćemo imati lepo leto?

– Obično imamo jednu toplu nedelju u maju. U junu bi moglo da bude toplo, ali mislim da će jul biti vreo.

– Da li to kažete na osnovu svog farmerskog iskustva?

– Ne, nego zato što sam optimista. – Henrijeta se zakikotala, a Džeremi se oraspoložio.

– I ja sam optimista – rekla je.

– To vam i pristaje.

– Da li bi vam smetalo da malo prošetamo, budući da ste već dugo hodali?

– Ništa mi ne bi više prijalo od šetnje. – Henrijeta je osetila mehuruće u stomaku. Iskrenost u njegovom glasu govorila joj je da on zaista to misli.

Beli cvetovi na majskom drveću i ograda prošarana grmovima borovnice

Te noći Miranda nije mogla da zaspi. Bila je ubeđena da je Dejvid zaista u vezi s Blajt. Osećala je mučninu od bola i besa, ali nije imala dokaze kojima bi potkrepila svoje sumnje. Pitala se kako je mogao da vodi ljubav s njom, da se tako prirodno igra s decom, da je obasipa nežnostima, ako ih sve vreme izneverava.

Dejvid je spavao mirnim snom čoveka bez savesti. Miranda je u mraku premišljala. Da li bi trebalo da se suoči s njim? Da li bi trebalo da se suoči s Blajt? Da li bi trebalo da telefonira u juvelirnicu *Teo Fenel* i da otkrije šta je to njen muž kupio i šta je ugravirano na tom misterioznom predmetu? Zamislila je scenu. Zamislila je užasne reči koje će jedno drugom izgovoriti i nepopravljivu štetu koja će zauvek uništiti njen porodični život.

Sutradam ujutru deca su posle doručka istrčala napolje, a Miranda je ostala u kuhinji da je sredi. Blajt je uhvatila Dejvida podruku. – Dobro, gospodaru, pokažite mi svoje imanje.

– Dušo, odvešću Blajt da vidi baštu. Malo ćemo gledati decu kako se igraju. Možda će želeti da nam se pridruže. Hoćeš li i ti s nama?

– Ne, hvala, skloniću sudove, a onda bih volela da operem kosu. – Trgla se kad je shvatila kako podlo manipulišu da bi mogli da budu sami. Nagon joj je govorio da pođe s njima, ali ostala je u kuhinji. To bi moglo da joj bude jedina prilika da ih uhvati na delu.

Blajt u Dejvid su se zaputili prema šupljem stablu gde su deca nastavila igru u kojoj su uživala dva dana ranije. Žan-Pola nije bilo na vidiku. Morali su da se snađu bez krokodila. Blajt i Dejvid su zastali i posmatrali su ih kako trčkaraju oko drveta kao veverice, a onda su produžili prema povrtnjaku.

– Volim staklenike – promuko je rekla Blajt. – Topli su i vlažni. U njima se uzbudim.

– To nije dobra ideja – neuverljivo je rekao Dejvid.

– Naravno da jeste. Potpuno smo sami. Nedostaješ mi.

– Ovo mora da prestane – dodao je, misleći na svoju decu i žudeći da bude s njima. – Ova priča se mora završiti. Bilo je zabavno, ali ti zaslužuješ nešto bolje – taktično je rekao.

– Nema boljeg od tebe, Dejvide. Kad god se rastanemo, pomislim da nam je to bilo poslednji put. Ja volim Mirandu, volim vašu decu. Ne želim da ugrozim to, nisam takva žena. Ali onda te ponovo vidim i moja odlučnost se rasprši. Bojim se da ne mogu da ti odolim. Nisam došla ovamo da bih izneverila Mirandu. Zaboga, ona mi je stara prijateljica. Da ti nisi napravio prvi korak, ja ne bih ništa preduzela. Veruj mi, molim te. Ne *želim* da te zavedem u tvojoj kući. Jednostavno ne mogu da ti odolim.

– Nismo uradili ništa loše ovog vikenda.

– I nećemo – složila se Blajt. – To je samo malo bezopasnog flerta.

– Dakle, slažeš se da treba da prekinemo.

– U potpunosti.

– To nije zato što me ti ne privlačiš, već zato što poštujem svoju ženu.

– To je sasvim u redu. I ja je poštujem. Nismo ni smeli da se upuštamo u vezu.

Stigli su do staklenika i ušli. – Opa! – uzviknula je Blajt kad je ugledala uredno poredane nizove orhideja i tuberoza koje su opojno mirisale. – Ovo je neverovatno. Vaš baštovan je čudesan!

– Prilično je dobar, zar ne?

– I zgodan – rekla je, nadajući se da će ga napraviti ljubomornim. – Ali ti si lepši. Za početak, mlađi si. – Stavila je ruku na njegov šlic. – Pa, ovo je malo razočaravajuće. Treba li da ga probudim?

– Ni slučajno! – odgovorio je Dejvid i uzmakao. Spustila se na kolena i otkopčala mu pantalone. Podigao ju je. – Blajt! Rekao sam ne. – Onda je, dok mu se lice topilo od požude, dodao: – Ne ovde.

Iznenadan pokret u stakleniku privukao je pažnju Žan-Polu, koji se bio zaputio prema povrtnjaku. Nije mu dugo trebalo da shvati šta se događa. I sam je bio u tom stakleniku, pre mnogo godina. Ukopao se pored hladnog žičanog okvira koji je nedavno postavio pored biljaka. Nagon mu je govorio da je Blajt u stakleniku s Dejvidom. Srce mu je zastalo pri pomisli na Mirandu i na decu. Nemoguće je bilo zanemariti sličnost. Bio je privržen

Mirandi i osetio se kao da je u Filipovoj koži. Bio je to neprijatan osećaj.

Škripa kapije upozorila ga je da dolazi Miranda. Kad je ugledala njegovo prebledelo lice, shvatila je da nešto nije u redu. Žan-Pol se zaputio prema njoj. – Pođi sa mnom – rekao joj je zapovedničkim glasom i uhvatio je za ruku, pokušavajući da je udalji od staklenika.

– Šta se događa?

– Samo pođi.

– Ne. Ako je reč o Dejvidu i Blajt, moram da znam.

Zastao je i pažljivo se zagledao u nju. – Ti već znaš?

Zaplakala je. – Sumnjala sam... ali nisam mogla da verujem... – Naslonila se na njegove grudi.

– Mnogo mi je žao. – Miranda je bila previše uzrujana da bi mogla da govori. Privio ju je uza se i pustio je da plače. – Hajde, idemo odavde.

Miranda je odmahнула glavom. – Ne. – Lice joj se zajapurilo od besa. – Hoću da ih uhvatim na delu. A onda ću oboje da ih izbacim. Ne želim više nikad da vidim ni jedno ni drugo.

– Nije pametno da razgovaraš s njim dok si besna. Samo ćeš reći nešto zbog čega ćeš zažaliti.

– Nije trenutak da budem pametna, Žan-Pole. Ne želim ih u svom životu. Nikad više neću moći da im verujem. – Odmakla se i zaputila se stazom prema stakleniku. Žan-Pol ju je pustio. Mogao je samo da gleda kako će se drama odvijati.

Miranda je počela da lupa na vrata. – Izlazite! – uzviknula je. – Izlazite! – Blajt je provukla prste kroz kosu. Dejvid je osetio kako mu se njegov uređeni svet ruši na glavu kao razbijeni delići prelepog mozaika. Izašao je prvi.

– Nije ono što misliš... – zaustio je.

Miranda ga je prezrivo pogledala. – O, nije valjda! Divite se cveću, zar ne? Zašto ti je onda otkopčan šlic? – Pognuo je glavu, zakoluto očima zbog svoje gluposti i zakopčao šlic.

– Dozvoli da ti objasnim.

– Molim te, objasni mi. – Blajt je izašla. Bila je barem toliko pristojna da deluje poštiđeno. – Ti si joj kupio sat! Znaš li da su me zvali iz juvelirnice da im dam broj tvog telefona? Pomislila sam da si meni nešto

kupio i da si hteo da ugraviraš poruku. Međutim, Velika Mačkica nikad nije bio moj nadimak, zar ne?

– Draga...

– O, poštedi me. Zar tvoja prijateljica nema šta da kaže ili si joj progutao jezik?

– Ne možeš ostavljati muža samog svake nedelje i očekivati da se ne snađe na drugoj strani – rekla je Blajt.

– *Mog* muža očigledno ne možeš. Imala sam bolje mišljenje o tebi, Dejvide. Uzdizala sam te na pijedestal. Bio si moj heroj. Sad znam da si isti kao i svi ostali neverni muževi. Da li je voliš?

– Naravno da je ne volim! – uzviknuo je. Blajt se zajapurila od besa.

– Onda te zaista žalim – izgubio si porodicu zbog malo seksa. Da je voliš, možda bi i vredelo. Hoću da napustite ovu kuću u roku od deset minuta i više nikad ne želim da vas vidim. Ako misliš da si ti loše prošla, Blajt, treba da znaš da će Dejvid proći mnogo gore. Nadam se da će ti se osvetiti zbog toga!

Žan-Pol ju je otpratio do kapije, a onda je Miranda briznula u plač. – Dođi – rekao je. – Budi u gostinskoj kući dok ne odu. Ja ću pripaziti decu. Moraš biti jaka zbog njih. Ne smeju saznati šta se dogodilo.

Gledao ju je kako odlazi, spuštenih ramena, ruku prekrštenih na grudima. Na trenutak ga je podsetila na Avu i dirnula ga je pravo u srce.

Dejvid je potrčao kroz baštu i prema kući dozivajući je, ali ona nije izašla. Blajt je spakovala stvari, pozvala Rafaela i nestrpljivo čekala taksi. Ni Dejvidu nije preostalo ništa drugo nego da ode. Poljubio je decu, dok mu se u glavi vrtelo pri pomisli da je rizikovao i da je sve izgubio. Tek tad, dok ih je grlio, u potpunosti je shvatio koliko mu oni znače.

– Zašto toliko žuriš? – upitao ga je Gas.

– Zato što su me zvali da se hitno vratim. Tata mora da radi.

– Nisi ručao – rekla je Storm

– Znam. Poješću sendvič u vozu.

– Gde je mamica?

– U kući je – slagao je.

– Jesi li je rasplakao? – upitao ga je Gas, mršteći se. Video je majku dok je žurila stazom prema reci.

– Mama je dobro. – Deca su ga zbunjeno gledala.

Žan-Pol je stajao malo dalje dok su Blajt i Rafael ulazili u taksi. Storm i Gas su stajali ispod drveta i tiho posmatrali. Onda je Dejvid prešao preko travnjaka kako bi razgovarao sa Žan-Polom. – Slušaj, znam da joj se sviđaš. Razgovaraj s njom, molim te. Ovo je užasna greška. Ja ne volim Blajt. Volim svoju ženu. Samo sam mislio da mogu da imam sve. – Uzbudeno je protrljao čelo. – Ne želim da ih izgubim.

Žan-Pol je slegnuo ramenima na onaj svoj izražajan francuski način. – Naravno da ne želiš.

– Ja sam budala. Prokleta, glupa budala.

– Onda možeš prestati da se ponašaš kao budala i početi da se ponašaš kao muškarac.

– To nije ono što misliš! Imao sam avanturu s njom, ali to je gotovo. Rekao sam joj da je gotovo! – Žan-Pol nije znao šta da mu kaže. Dejvid se okrenuo i otišao prema taksiju. Sledećeg trenutka su otišli.

Žan-Pol je ispunio ponor u koji su uleteli Dejvid i Miranda. – Video sam u šumi jazbinu punu malih zečeva – rekao je deci. – Hoćemo li da im odnesemo malo šargarepe? – Gas se ugrizao za unutrašnju stranu obraza. Storm je uhvatila Žan-Pola za ruku.

– Mamica ima zelenu salatu u frižideru. Je l' oni vole zelenu salatu? – upitala je.

– Vole, ali možda mamici treba zelena salata za vas.

– Tata je rasplakao mamu – tiho je rekao Gas i zavukao ruke u džepove pantalona.

– Sad ću da ti kažem nešto o odraslima, Gase – obratio mu se Žan-Pol. Nije promenio ton, već mu se obraćao kao odrasloj osobi. – Odrasli se svađaju kao i deca. Ali to ne znači da se ne vole. Vaši roditelji su se posvađali, kao što se Storm i ti posvađate kad se igrate. Ali pomiriće se i ponovo će biti prijatelji. Obećavam ti. Je l' znate zašto? – Deca su odmahнула glavom. – Zato što ih ujedinjuje nešto veoma važno.

– Bašta? – naivno je upitao Gas.

– Ne – odgovorio je Žan-Pol s osmehom. – Ujedinjuje ih ljubav prema

tebi i Storm.

Gas je uhvatio Žan-Pola za drugu ruku i njih troje su se zaputili prema šumi.

Dole u gostinskoj kući, Miranda je sedela na sofi i plakala. Instinkt je nije prevario. Pitala se koliko dugo se njih dvoje viđaju. Poželela je da je Žan-Pol pored nje, da je uteši. On uvek zna šta treba da kaže. Učinilo joj se da je veoma dugo ostala tu, dok nije shvatila da bi deca trebalo da ručaju. Bilo je podne. Jutro je iščezlo, progutale su ga izdaja i bes. Nije znala šta da radi, kako da reaguje. Kako da nastavi.

Obrisala je oči, ustala i prošetala po kući. Nije bila sama u njoj otkad se Žan-Pol uselio i odjednom ju je obuzela znatiželja koja je tinjala u njoj otkad ga je upoznala. *Prava je sreća što ovde ima toliko knjiga na francuskom*, pomislila je dok je prelazila prstima preko hrbata. Ušla je u kuhinju i otvorila frižider. Bio je pun povrća i ribe. Uzela je jednu šargarepu i osvrnula se unaokolo. Kuhinja je bila čista ali zatrpana knjigama, novinama, kutijama za dokumentaciju, neotvorenim paketima. Preko naslona stolice bila je prebačena jakna, džemperi su ležali jedan preko drugog. To je bila prostorija u kojoj neko živi. Ipak, dok je gledala kutije za dokumenta, pomislila je da u Žan-Polovom životu postoji još nešto osim baštovanstva. Pogledala je kroz prozor kako bi se uverila da on nije u blizini i da neće banuti, a onda je podigla poklopac prve kutije. U njoj su ležali papiri koji su joj izgledali kao neka zvanična dokumenta. Svi su bili ispisani na francuskom. Nije govorila sjajno francuski, ali dovoljno je znala jezik da bi mogla primeti da se često pominju reči *Château les Lucioles*.²⁹

Srce joj je divlje tuklo dok je preturala po pismima naslovljenim na *Monsieur de la Grandière de Château les Lucioles*. Da li je moguće da Žan-Pol živi u dvorcu? Setila se da joj je rekao da je odrastao u vinogradu. Nije ni pomislila da on *poseduje* taj vinograd. Obuzeta radoznalošću, nastavila je da pretura po papirima. Našla je finansijski izveštaj koji nije mogla da protumači, ali razumela je reči „berba“ i ispisane godine i „vino“. Nije joj trebalo mnogo da zaključi da je Žan-Pol de la Grandijer vlasnik vinograda u Bordou. Osim što je njen baštovan, on je i poslovni čovek.

Nema ničeg lošeg u tome, pomislila je. Nikad nije tvrdio da živi u Engleskoj. Činjenica da joj ništa nije rekao ništa ne znači. Nikad ga nije ni pitala. Zaposlila ga je kao baštovana i on je sjajno obavio posao.

Dok je izlazila iz gostinske kuće, odjednom ju je ponovo zapahnuo miris narandžinog cveta. *Koliko ja znam, u bašti nema drveta pomorandže*. Prešla je preko mosta, i dalje obuzeta radoznalošću. Žan-Pol nije ono što izgleda. Ako poseduje vinograd i živi u dvorcu, to objašnjava njegovo odsustvo zanimanja za novac. Jasno je da ga ima više nego što mu treba. Morala je da se zapita zašto, pored uspešnog posla u Francuskoj, želi da bude običan baštovan u Hartingtonu. Šta ga je dovelo na njeno imanje u Dorsetu i zašto je ostao ovde?

LETO

Voćnjak prekriven divljim maslačkom. Bledoplave krunice indijskog zumbula izviru iz trave poput sveća.

Hartington haus, 1980.

Žan-Pol se vratio u Englesku i u Avin zagrljaj dobrodošlice. Mirisala je na Francusku, na narandžin cvet i na grožđe, na sveže pokošenu travu i na seno. Ležali su isprepleteni ispod krovne kosine gostinske kuće dok je podnevno sunce rasipalo zrake po krevetu, darujući njenom telu zlatnosmeđu boju. Prešao je prstima preko njenog ramena, pa niže niz rebra do struka i blago zaobljenih bokova. Telo joj je bilo vitko ali ženstveno, zaobljeno na pravim mestima. Izvadio joj je olovku iz kose i spustio joj kosu, koja joj je uokvirivala lice dajući joj izgled Botičelijeve Venere. Poznavao je njeno lice bolje od sopstvenog. Njene izražajne zelene oči, dugačak nos, kratku gornju usnu i punu čulnu donju kojima se neodoljivo osmehivala. Dok su vodili ljubav, izgledala je kao dvadesetogodišnjakinja. Obrazi bi joj se zajapurili, oči bi joj zablistale, čežnjivo bi izvila usne, a koža bi joj postala prozirna poput rose.

Nežno ju je okrenuo na leđa i poljubio je u stomak izbrazdan tragovima trudnoća. – Stomak ti je vrlo seksi – rekao je, pritiskajući joj lice uz trbuh.

Ava se nasmejala. – Ne misliš valjda da su strije privlačne?

– Ne razumeš. Trebalo bi da ih ističeš kao medalje.

– Ružne su.

– Meni nisu, *ma pêche*. To su belezi tvoje ženstvenosti. Majčinstva. Čuda rađanja. S njima si još lepša.

– Sad znam zašto te volim – rekla je i razbarušila mu kosu. Glava mu je i dalje počivala na njenom stomaku.

– Voleo bih da nosiš *moje* dete – rekao je. Ava je načas zaustavila prste.

– Pitam se kako bi izgledalo naše dete.

– Nikad nećemo saznati.

– Voleo bih da u tvom stomak klija ljubav. Deo tebe i deo mene. – Sklopio je oči. – Sin koji će raditi sa mnom u vinogradu. Čerka koju ću razmaziti i zbog koje ću ti popuštati, kad bih mogao da te odvedem u Francusku. Želim više od tebe, Avo. Više nego što ćeš ikad moći da mi pružiš. – Spustio je glavu na jastuk pored njene. Obuhvatio joj je lice, okrenuo joj glavu i poljubio je. – Proklinjem boga što si prvo upoznala Filipa, a tek onda mene.

– Nemoj ga proklinjati, Žan-Pole. Trebalo bi da smo zahvalni bogu što nas je spojio, čak i ako...

Prislonio joj je prst na usne. – Ne govori. Molim te, nemoj da izgovoriš to. Te reči mi se zarivaju u srce poput bodeža. *Un-arc-en-ciel*³⁰ – blago je rekao, kao da se pomirio sa sudbinom. – Čak i ako nam on nije podario ništa više osim duge.

Ava nije mogla proklinjati boga što joj je dao Filipa. Nije mogla da objasni Žan-Polu kako ona voli svog muža, kako postoji mnogo različitih ljubavi, kao što postoje mnoge nijanse boja u spektru, nije mu mogla objasniti da ih voli obojicu, istovremeno, na različite načine. On to ne bi shvatio, a ona se nadala da joj nikad neće postaviti to pitanje. Bila je zahvalna bogu što joj je podario Arčija, Angusa i Popi, iako su oni bili prepreka njenoj sreći sa Žan-Polom. Da je želela nešto drugo, poželela bi da ima još jedan život u kojem bi mogla da ga voli slobodno, bez zadržke.

Bila je svesna činjenice da ta veza ugrožava njen brak, ali nije mogla ni zamisliti da bi Filip to mogao da otkrije. Bili su oprezni, a on je često izbivao iz kuće. Osim toga, bilo je sasvim prirodno to što ona radi sa Žan-Polom u bašti, i što vodi ljubav s njim u travi. To dvoje bilo je isprepleteno: njena ljubav prema Žan-Polu i njena ljubav prema bašti. Njih dvoje su se zajedno razvijali i zauvek su se povezali, kao ptice i jagodičasto voće, kao zečevi i korenasto povrće.

Njihova ljubav cvetala je uporedo s pejzažnom baštom, koja je plamtela od boja i brujala od zujanja pčela. Grozdovi jabukovog cveta leljali su na povetarcu uz ružičaste ruže puzavice koje su uvijale oko svoda male crvene

kapije kroz koju se ulazilo u baštu. Šibikovina i jorgovan činili su mirisnu pozadinu ružičastoj pustikari i ljiljanima, crvenim ružama i bujnoj vrkuti. Sate su provodili na klupi ispod jarebike, razgovarajući o svemu pomalo, uživajući jedno uz drugo, jašući nedostižnu dugu.

Došlo je leto i povrće koje su zasadili s decom izraslo je i sazrelo. U urednim četvrtastim lejama izrasli su nizovi zelene salate, prokelja, šargarepe, praziluka, luka, kupusa, tikvica i rabarbare. Deca su brala maline i jagode i izbacili su pticu koja se uplela u zaštitnu mrežu. Ukrasni grašak bremenit cvetovima uspinjao se uza žičane svodove koje je napravio Žan-Pol. Ava ga je nabrala i rasporedila svuda po kući. Kad god bi osetila njegov miris, pomislila bi na Žan-Pola. Nikad do tada nije bila toliko srećna. Drevne zidove koji su zaklanjali baštu ukrašavale su glicinija, bela loza i orlovi nokti. Veverice su veselo skakutale, a gugutke su pevale tiho i milozvučno kao flaute. Svetložuta žablja trava bujala je u podnožju zida šireći se preko šljunkovite staze koja je razdvajala baštu. Prepustila se lepoti svoje bašte, uživajući u čaroliji koju su posejali.

Dugi junjski dani pripadali su njima dvoma. Deca su išla u školu, Filip je radio na svojoj knjizi zatvoren u radnoj sobi ili je putovao u inostranstvo. Njih dvoje su okopavali baštu s Hektorom, krišom se ljubili iza žbunja, iskradali se i vodili ljubav u potkrovlju gostinske kuće gde su samo veverice mogle da naruše njihovu intimu. Delili su šale, rečnik koji su stvorili s jednakim stvaralačkim poletom kao i bašte i odgajali su svoju ljubav i prirodu koja ih je okruživala.

U julu se završila školska godina a Žan-Pol i Ava su morali da budu oprezniji kako ih deca ne bi zatekla zajedno. Sve dok su mogli da budu zajedno, bili su zadovoljni. Njihovi osmesi govorili su više od reči i hiljadu puta dnevno bi se očešali jedno o drugo, uzbuđeni kao tokom lenjih junjskih popodneva kad su se nagi privijali jedno uz drugo i vodili ljubav. Njihova sreća je bila zarazna. Deca su se igrala pored njih kao pčele koje obleću oko tegle s medom. Po povratku kući, Filip je primetio kako obrazi njegove žene blistaju od ljubavi i želeo ju je više nego ikad. Izgledala je kao devojka s kojom je vodio ljubav u Toskani pre Arčijevo rođenja.

Prihvatala je njegova noćna udvaranja, stideći se zbog svog dvostrukog života, znajući da je njen brak nešto o čemu nikad ne bi mogla da razgovara sa Žan-Polom.

Jednog popodneva, dok su se Avina deca igrala s Todijevom na farmi Baksli, Žan-Pol i Ava su odjahali u brda. Purpurni oblaci su se nadvili nad brda, bojeći krajolik u prigušeno svetlo. Vetar je duvao s mora a konji su se uzbuđeno propinjali dok je njihov smeh odzvanjao u vazduh mešajući se s udaljenim kričanjem galebova. U takvim trenucima zamišljali su da su sami na svetu, da postoje samo njih dvoje. Mogli su da zaborave zbrku koja je vladala u dolini. Tu na vrhu pogled se pružao nekoliko kilometara unaokolo, ispod njih su se prostirala polja, srebrnasta reka vijugala je prema moru, na sumagličastom obzorju padala je kiša, daleka kao nagoveštaji budućnosti koju su mogli samo da sanjaju.

Žan-Pol se prvi zaustavio. Obrazi su mu bili zajapureni, smeđe oči su mu blistale od sreće. – Bićemo potpuno mokri – rekao je i pružio ruku Avi.

– Hajde da vežemo konje ispod drveta. Nećemo stići da se vratimo pre kiše – nadovezala se.

Stegao joj je ruku pre nego što je pustio. – Volim te – rekao je, osmehujući se. – Mislim da te nikad nisam više voleo.

– *Et moi aussi, je t'aime*³¹ – odgovorila je i uzvratila mu osmeh.

Odjahali su preko malog čestara gde su sjahali i vezali konje. Čim su stali pod kišobran od lišća, počela je kiša. Žan-Pol ju je privio uza se i naslonio se na debelo stablo. – Zahvalan sam na kiši – rekao je i zacerekao se. – Danas imamo savršen izgovor da se celo popodne zadržimo ovde.

– Todi može da dâ deci čaj.

– A mi možemo da ukrademo sat-dva.

– Ovo će prijati baštama.

– U poslednje vreme je bilo vrlo suvo. Ovo će se svideti i Ijanu Ficherbertu.

– Farmeri su veoma zabavni. Nikad nisu sasvim zadovoljni vremenom. Previše je suvo ili je previše vlažno, pretoplo ili previše hladno. Mislim da ne bi bili zadovoljni ni kad bi mogli da ga kontrolišu daljinskim

upravljačem.

– Isto je i s vinogradarima. Strepe od mraza. O-la-la! Ne možeš ni da zamisliš koliko se muče da ga spreče.

– Zar je moguće sprečiti ga?

– O, da. Mogu da upale plamenike i da zagreju vazduh. Nije neuobičajeno da imućni vinogradari preleću nisko vinograd kako bi podstakli cirkulaciju vazduha.

– To je prilično ekstravagantno.

– Nije, ako će se tako spasti grožđe.

– Voliš vinograd, zar ne?

– To je moj dom. Ali bez tebe će biti kao da nema dušu.

– Hajde da ne razmišljamo sad o tome.

– Ja sam sebičan, Avo. Želim te za sebe. Isključivo. Želim da se oženim tobom, da imamo buljuk dece koja će trčati po vinogradima kao što sam i ja trčao. Samo pomisli šta bismo mogli da uradimo s vrtovima u *Lusiolu*. Uz našu čaroliju, to bi mogao da postane najlepši *château* u Francuskoj.

– Tvoja majka je to već postigla.

– Mi ćemo dosegnuti još veće visine. Zar ne vidiš kakav smo spoj?

– Vidim. Ali ja sam udata i već imam decu koja trče po bašti. Ne možemo promeniti prošlost; možemo samo da živimo u sadašnjosti. To je sve što imamo.

– Je l' i dalje spavaš s Filipom? – Njegovo pitanje zateklo ju je nespremnu.

Ukočila se. Nije htela da ga laže, ali nije želela ni da ga povredi. – Molim te, nemoj me to pitati.

– Zar nemam pravo da znam?

– Šta bi to promenilo?

– Bio bih miran.

– To ne menja ništa između nas.

– Hoću da mi pripadaš.

– Nikada ti neću pripadati, dragi. Uvek ću biti udata za Filipa.

– Mogao bih to da podnesem kad bih znao da si samo formalno njegova žena.

– Zar ljubav nije važnija od posedovanja? Zar nije dovoljno što znaš da

ti pripadam dušom i telom?

Poljubio ju je u čelo. – Moglo bi da bude.

– Mora da bude. To je sve što ti mogu pružiti.

U tom trenutku oblaci su se razišli u sunce je zasijalo između njih kao nebeska lampa. Hodali su po kiši držeći se za ruke u susret treperavoj dugi koja je opkoračila dolinu. Boje su bile veličanstvene, od tamnocrvene do bledoljubičaste.

– To je ono što mi imamo – rekao je Žan-Pol.

– I pogledaj kako je divno.

Podigao ju je u naručje i poljubio je. – Ne želim da te izgubim. toliko se plašim da ću te izgubiti.

– Nemoj...

– Obećaj mi da ćeš mi doći kad ti deca odrastu i kad im više ne budeš potrebna.

– Ne mogu ti obećati.

– Možeš. Ako me voliš, bićeš ovde kad se vratim po tebe. Tvoja deca će odrasti. Filip će biti starac. Ti ćeš biti slobodna.

– Ali ti ćeš se oženiti i imaćeš svoju decu.

– Nikad neću voleti drugu.

– Ne možeš odlagati svoj život zbog mene. Volim te, ali dovoljno sam realna da znam da će nas život razdvojiti. Odneće nas kiša, kao dugu.

– Neće odneti našu ljubav. Zauvek ću te voleti.

Obuhvatila je njegovo vlažno lice i s ljubavlju se zagledala u njega. – Nećeš me želeti kad ostarim. Ti ćeš tada i dalje biti mlad i lep.

– Moje srce će zauvek pripadati tebi.

– Previše idealizuješ. Život nije takav.

– Samo mi obećaj.

– Dobro. Obećavam ti. Kad više ne budem potrebna deci. Kad Filip ostari. Kad budem slobodna, možeš se vratiti po mene.

Snažno ju je zagrlio. – Sad mogu ponovo da dišem, jer šta god da se dogodi, postoji nešto čemu ću se radovati. – Ava se naslonila na njega, sigurna da će on jednog dana pokloniti srce drugoj ženoj, da će podizati svoju decu u *Lusiolu* i da će zaboraviti obećanje koje su jedno drugom dali.

Zurila je u dugu, želeći da što duže traje. – Je l' vidiš ružičastu između zelene i plave?

– Zavitlavaš me. Tamo nema ružičaste. Ružičasta je pored crvene, zar ne?

– Pogledaj pažljivije.

– Gledam najpažljivije što mogu.

– Onda to nije dovoljno pažljivo.

– Mislim da ružičasta i ne postoji.

– Naravno da postoji. Ja je vidim. Oči me ne varaju.

– To znači da imaš čulo koje meni nedostaje.

– Pogledaj, stala je kiša.

– Izgubićemo dugu.

– Ali mi imamo svoju, baš ovde, u sebi. – Privila je ruku na srce. – Ona će trajati onoliko koliko mi to budemo želeli.

Avgust je bio suv i vreo. Deca su se igrala s Todinim blizancima i s ostalim drugovima iz škole koji su im se pridružili i tumarali su po bašti kao razdražljivi psi. Todi je primetila da Ava zrači ali ni na trenutak nije pomislila da je to zbog Žan-Pola. Ava nije žena koja bi se upustila u avanturu. Filip i ona imali su izuzetno stabilan brak. Posmatrala je prijateljicu kako hoda lakim korakom, kako joj osmeh obasjava lice čak i kad je ne gleda i slušala je njen iskričavi smeh koji je dopirao iz dubine njenog bića, kao skriveni podzemni izvor. Zavidela je Avi na njenom unutrašnjem zadovoljstvu. Njen život je bio kao nežan letnji povetarac.

Filip je čestitao sebi što ju je bio odveo u Francusku. Ava se promenila posle tog kratkog odmora. Proklinjao je svoju knjigu što ga je odvajala od nje. Ipak, njen glas je odzvanjao u žbunju, pevušila je dok je raspoređivala cveće u predvorju, igrala se u bašti s decom ispunjavajući ih radošću. Vikendom su priređivali kućne zabave, dočekujući prijatelje iz Londona: pisce, istoričare, novinare i slikare. Gospođa Marli bi iskolačila oči kad bi čula njihova imena na koja je nailazila u novinama. Ostajali su do kasno u noć, muškarci su pušili cigare i pili porto, žene su ćaskale u dnevnoj sobi ogovarajući svoje muževe. To su bili stariji ljudi, Filipovi prijatelji, ali Ava

ih je smatrala podsticajnim. Filip je znao da se iskrada kako bi bila sama. Voleo je tu njenu osobinu – u jednom trenutku je bila živahna, u sledećem samotna kao tankokljuni sprudnik. Nikad nije posumnjao da se ona iskrada kako bi otišla u gostinsku kuću da vodi ljubav sa Žan-Polom. Bio je ubeđen u njenu lojalnost.

Krajem avgusta Žan-Polu je telefonirala majka. Bilo je vreme da pođe kući. – Tvoj otac želi da preuzmeš vinograd – rekla je. – Ostario je i zdravlje mu nije kao što je nekad bilo.

– Je li bolestan?

– Nije, ali umoran je i želi da ti prepusti posao. Zapravo, Žan-Pole, on previše vremena provodi u Parizu... – Glas ju je izdao.

– Shvatam.

– Želi da dođeš početkom septembra. Insistira.

Žan-Pola je obuzela panika. Nije mogao podneti kraj njihove veze. Ogromna pukotina prepolovila mu je srce. Morao je da kaže nekome. – *Maman*, zaljubio sam se – priznao je. Njegov glas joj je govorio da nije reč o srećnoj vezi.

– Baš mi je drago, dušo. Ko je ona?

– Poznaješ je.

Zastala je, obuzeta osećajem nelagode. – Zaista?

– Dolazila je u *Lusiol*. To je Ava.

Zavladala je duga tišina dok je Antoaneta pokušavala da se suoči s tim strašnim otkrićem. – Nije valjda Ava Lajtli?

– Jeste, *maman*. Mi se volimo.

– Ali ona je udata, Žan-Pole.

– Znam. – Zvučao je zadrhtao, a Antoaneta je iskoristila prednost.

– Da li Filip zna?

– Ne.

– Da li bilo ko zna?

– Niko osim nas dvoje.

– To se mora prekinutu – odlučno je rekla. – Odmah se mora prekinuti!

– Ne mogu.

– Moraš. Ona je za tebe nedostižna, Žan-Pole. Ima muža i decu. Da ne pominjem da je Filip blizak prijatelj tvog oca. Nemaš pojma u šta se upuštaš. To će nas samo sve unesrećiti, uključujući i tebe. Odmah moraš doći kući.

– Mislio sam da ćeš ti razumeti.

– Da ću razumeti? Da, razumem. Godinama sam patila zbog neprekidnih preljuba tvog oca. Hajde da više ne razgovaramo o tome. Ne želim više nikad da čujem njeno ime.

– Ali, *maman*!

Glas joj je postao blaži. – To je zato što te volim, Žan-Pole. Ti si mi jedini sin. Mnogo očekujem od tebe; dobar brak, decu, život u *Lusiolu*. Ava Lajtli je ćorsokak.

– Ava Lajtli je moj život.

– Dovoljno si mlad da započneš nov. Oporavićeš se. Ona je neodgovorna što te je odvela na stranputicu.

– Ne želim da čujem nijednu reč protiv nje. Ja sam bio neodgovoran. Ja sam kriv. Ona ne bi popustila da je nisam pritiskao. Budi *uverena, maman*, da se nikad neću oporaviti ako budem morao da je napustim.

Njegova majka je coktala s druge strane linije. – Gluposti. Ali to je gotovo. Što se mene tiče, ta priča je prošlost. Doći ćeš kući tokom prve nedelje septembra. Hajde da više ne pričamo o tome.

Žan-Pol je kipteo od besa, sam u gostinskoj kući. Naravno, njegova majka je u pravu. Ava Lajtli ne može biti njegova. Nije mogao da je ubedi da ostavi decu; ljubav i lojalnost su vrline zbog kojih joj se najviše divio. Da li bi ona bila Ava koju obožava da je bila u stanju da ostavi svoju porodicu zbog njega, da je bila sposobna za tako sebičan gest?

Nije mogao da se seti kad je poslednji put plakao. Svakako nije plakao od detinjstva. Ipak, zajecao je pri pomisli na to da će je ostaviti. Zagnjurio je lice u jastuk. Jahao je dugu znajući da će na kraju morati to da plati krvlju. Koliki god da je bio njegov bol, u jedno je bio siguran: vredelo je, ceo život prožet patnjom vredan je jednog leta ispunjenog radošću.

Ćilibarska svetlost sutona, miris spaljenih polja, sve kraći septembarski dani

Kao da je odražavalo njegov jad, nebo je bilo sivo, kiša je pljuštala po krovu gostinske kuće, a na vidiku nije bilo ni odbleska duge. Ava je skuvala čaj u njegovoj maloj kuhinji, trudeći se da se ponaša uobičajeno dok se svet rušio oko nje. Postavila je sto. Stavila je dve šolje, dva tanjirića, tanjir s kolačem od kafe i bokalčić s mlekom. Seli su jedno naspram drugog, gotovo se nisu usuđivali da progovore jer su znali da su reči suviše na rastanku.

Držali su se za ruke preko stola kao zatvorenici koji se drže za rešetke i s očajanjem su zurili jedno u drugo. Osećali su jednak bol u srcu, isto treperenje nerava i mišića, istu nepopravljivu štetu u svojim dušama. Ava je sipala čaj i isekla dva parčeta kolača, ali njegov prefinjen ukus pružao im je slabu utehu.

– Septembar je. Moram da se vratim u Francusku. Iako bih za tebe žrtvovao i vinograd i svoje nasledstvo, ovaj skriveni život nije život.

– Dragi Žan-Pole, nikad to ne bih tražila od tebe. Sve vreme smo znali da će letu doći kraj.

– Molim te, ne plači – rekao je kad su joj se oči napunila suzama. – Ako se rasplačeš, neću biti u stanju da odem.

– Ljubav prema tebi donela mi je najveću radost i najstrašniju tugu. Uvek ćeš biti u mom srcu. Svakog dana ću šetati po našoj bašti i misliću na tebe i sa svakom novom godinom moja ljubav će postajati sve jača i dublja.

– Čekaću te, *ma pêche*. – Iskreno se nadala da on to i misli. Zahvalno se uhvatila za slamku koju joj je dobacio.

– Obećavaš? Čim deca odrastu i kad Filipu više ne budem potrebna, oslobodiću se. Biću spremna da me odvedeš u Francusku. Možemo da ostarimo zajedno i da se volimo bez griže savesti, znajući da sam ostala s porodicom onda kad je trebalo, da sam ispunila svoju dužnost.

– Voleo bih da možeš sada da pođeš sa mnom, ali ti nisi takva žena i zato te volim. Nikoga nismo povredili osim sebe samih.

Obrisala je obraz nadlanicom. – Biće tako prazno kad odeš, tako besmisleno. Više neće biti čarolije, ostaće samo zemlja i biljke kao u svim ostalim baštama na svetu.

Sa strašću se zagledao u nju. – Čarolija je duboko u zemlji, Avo. Uvek će biti tamo jer smo je mi zasejali. Nikad to nemoj zaboraviti.

Poslednji put su vodili ljubav dok je kiša dobovala o prozore. – Jednog dana ću se vratiti u ovu kuću i odvešću te – poljubio ju je u slepoočnicu. – Zateći ću te ovde, kako me čekaš i sve će ostati isto. Na stolu će biti šolje, vreo čajnik i svež kolač od kafe, tvoj najbolji, i požećeće mi dobrodošlicu ovo je naše posebno mesto. Ostavi ga ovakvo kakvo je, kao naše svetilište, kako bi taj dan, kad se budem vratio, bio isti kao juče. Ući ću kao da sam izašao pre samo sat vremena i nastavićemo tu gde smo stali. Bićemo stariji, malo propali, malo mudriji, ali naša ljubav se neće promeniti. Odvešću te u Francusku i posejaćemo našu čaroliju u vrtovima *Lusiola* i zajedno ćemo živeti do kraja života.

– To je predivan san – uzdahnula je i zagnjurila lice u prevoj njegovog vrata.

– Ako budemo dovoljno uporno sanjali, možda će se ostvariti. Kao tvoja luckasta ružičasta između zelene i plave. Ako se dovoljno pažljivo zagledamo, možda ćemo je videti.

– Napravićemo dugu koja će trajati – prošaputala je i više nije mogla da zadrži suze.

Stajala je na vratima i gledala ga kako odlazi. Bilo je onako kako je želeo, otišao je s malom torbom u ruci, kao da odlazi na sat vremena. Posmatrala ga je dok se nije izgubio iz vidokruga spuštajući se uz reku prema selu gde će uzeti taksu i odvesti se na stanicu. Nije hteo da se pozdravi s decom i s Filipom; pomislio je da ne bi to mogao podneti. Umesto toga, poljubio je ženu koju voli i odneo je njenu ljubav sa sobom.

Izgledalo je kao da se niko nije iznenadio što je Žan-Pol otišao, iako se Filip malo naljutio što se nije udostojio da se oprostí s njim. Bio je kraj

leta, a Žan-Pol je i rekao da će ostati godinu dana. Hektor i Ava su nastavili da rade u bašti kao i uvek. Ali Žan-Pol je nedostajao i Hektoru. Ava se pitala da li je on znao za njihovu vezu; gledao ju je s takvim saosećanjem, kao da razume njen bol. Deca su ponovo krenula u školu, a Filip je završio knjigu. Todi je vodila Avu na jahanje po brežuljcima i primetila je da joj korak više nije lak, da više ne blista. Posumnjala je da je to na neki način povezano sa Žan-Polom, ali je svoje misli zadržala za sebe. Kad joj je rekla da je Žan-Pol otišao, Ava se očajnički trudila da sakrije bol, ali Todi ga je videla u dubini njenih očiju i u skrivanju pogleda. Znala je da bi probudila patnju u njoj ako bi je naterala da joj priča o tome. Ava će joj ispričati kad bude spremna. U međuvremenu, biće pored nje, kao stari pouzdan prijatelj i pružaće joj utehu svojim prisustvom.

Ava je poput utvare tumarala po bašti. Noću je sama sedela na klupi ispod jarebike, prisećajući se njihove veze do najsitnijih detalja, od dana kad su se upoznali do dana kad su se rastali, sve dok na kraju nije otišla u gostinsku kuću gde je počela da pravi svoj spomenar lepeći u njega latice s cveća koje su zajedno zasadili i listove s drveća i žbunja koje je za njih imalo posebno značenje. Pisala je pesme, opisivala je baštu, pravila spiskove onoga što najviše voli, od jutarnje svetlosti do visibaba koje se pomaljaju kroz mraz. Pisala je zato što ju je to pročišćavalo i zato što je uspomenama ublažavala bol.

Žan-Pol se vratio u Francusku slomljenog srca koje nikad nije zacelilo. Njegov život se prostirao pred njim kao beskrajno more koje mora da preplovi, sam i napušten, kao Leteći Holanđanin. Nije želeo da razgovara o svojim osećanjima, ali otac ga je sačekao na aerodromu i odvezao ga kući i Žan-Pol mu je poverio svoju muku. Na njegovo iznenađenje, Anri ga nije ukorio kao što je to učinila njegova majka, već se popustljivo osmehnuo. – Slušaj – rekao je kad su izašli na otvoren put – hajde da razgovaramo kao muškarac s muškarcem. – Žan-Pol nije bio raspoložen za očeve lekcije. – Ne krijem da sam pola života proveo u Parizu s Ivet. Nema ničeg lošeg u tome da muškarac ima ljubavnicu. Pogrešno je kad muškarac želi da se oženi svojom ljubavnicom. Naročito ako je ta žena Ava Lajtli.

– Nisam planirao da se zaljubim u nju, *papa*.

– Ne zalazim u pitanje tvog ukusa, Žan-Pole. Štaviše, zadivljen sam njime. Ona je vrlo privlačna žena. Ali ti imaš obaveze prema *Lusiolu*. Ti si mi jedini sin i moraš da dobiješ decu koja će te naslediti kad tebe više ne bude. Ava ima svoju porodicu. Iz veze s njom ništa nećeš dobiti. Suva je kao pustinja. Tebi treba plodna mlada...

– Ne želim nijednu drugu – prekinuo ga je Žan-Pol.

– Ne tražim od tebe da se zaljubiš u drugu ženu. Ni ja nisam bio zaljubljen u tvoju majku. Divio sam joj se, cenio sam je. Znao sam da će biti dobra za mene i za *Lusiol* i bio sam u pravu. Pogledaj šta je uradila s vrtovima! Stvorila ih je ni iz čega, a sad nam cela Francuska zavidi na njima. Savršena je domaćica mojim klijentima. Savršena gospodarica dvorca. Dobra žena i majka. Šteta što mi nije rodila još dece. *Tant pis!* Oženi se damom kao što sam to ja uradio. Nađi ljubavnicu. Ali Ava je žena mog prijatelja i zato je izvan tog domašaja. Preseci to i zahvali nebesima što Filip nije saznao.

– Ne želim da se oženim ženom koju ne volim – rekao je Žan-Pol, ali znao je da ga otac neće razumeti.

– Ljubav – prezrivo je rekao Anri. – Voli glavom, a ne srcem. To ti je moj savet. – Potapšao je sina po kolenu i rekao blažim glasom: – Ipak, divim ti se što si otišao odande, što si otišao ne izazvavši buru. Da nije udata, Ava bi bila savršena žena za *Lusiol*. Nisi daleko od suštine. Nađi drugu Avu.

– Postoji samo jedna.

Anri je zavrteo glavom i zacerekao se. – Mlad si. Naučićeš da nijedna žena nije jedinstvena. Međutim, ako se oženiš svojom ljubavnicom, ostavićeš upražnjeno mesto.

Dok su kola skretala prema prilazu, Žan-Pol se osetio usamljenijim nego ikad do tada. Bez Ave pored njega, ta lepota bila je uvredljiva. Poželeo je da je nebo sivo i da su vinogradi manje raskošni. Bilo je nepristojno što to mesto pulsira veličanstvenom lepotom dok je njegovo srce ispunjeno tugom. Psi su izašli da ga pozdrave a on ih je potapšao po glavi i protrljao je lice o njihove vratove.

– Idi da se pozdraviš s majkom – rekao je Anri. – Van sebe je. Misli da

je ona kriva za sve.

Žan-Pol je zatekao majku kako kleči pored golubarnika i čupa korov. Kad se okrenula da se pozdravi s njim, primetio je da je plakala. – *Maman?* – zabrinuto joj se obratio i pritrčao da je zagrli. – Tako mi je žao što sam te rastužio.

– Za sve sam ja kriva – prošaputala je i uhvatila ga za ruku. – Ja sam je ohrabrila da te nagovori da se vratiš u Englesku. Sigurno je pomislila da odobravam vašu vezu. Ali ja nisam znala. Mislila sam samo na tebe. Ni na trenutak nisam pomislila na nju.

– Nisi ti kriva. Tada sam već bio zaljubljen u nju. Da nije došla, na kraju bih joj se sam vratio.

Antoaneta ga je odlučno pogledala i obratila mu se grubljim glasom: – Ali nikad više nećeš otići tamo, je li tako, Žan-Pole? – Pošto je oklevao, nastavila je: – Tvoj otac mi je ojadio život zbog Ivet. Nemoj da uništiš Filipu život. Misli na decu.

– Oboje smo mislili na decu. Zato sam sad ovde.

Opustila je ramena. – Hvala bogu. – Ustala je. Žan-Pol je pošao za njom kroz kapiju i dalje prema dvorcu. – Mlad si. Ponovo ćeš voleti. Sad to ne možeš da zamisliš, ali volećeš. Srce poznaje čudesne načine ozdravljenja. Misliš da nije dovoljno jako da izdrži toliki bol, ali ono ipak preživi i ponovo zavoli. Nađi devojkicu koja će te usrećiti i napravi joj decu. Ispuni *Lusiol* ljubavlju i smehom. Nemoj da budeš kao tvoj otac. Usreći je tako što ćeš joj biti veran kao što je tvoj otac trebalo da bude veran meni. Zaboravi prošlost. Pogledaj ovaj predivni kutak Bordoa. Zreo je za novu porodicu i za novi početak. Obećavaš mi, Žan-Pole?

– Pokušaću.

Zastala je na travnjaku i okrenula se prema njemu, rešena da zaključi tu temu: – Ne, obećaćeš mi. Ja sam ti majka i volim te. Ti si sve što imam. Znam šta je najbolje za tebe. Nemoj više kontaktirati s njom. Ostavi je na miru s njenom porodicom. Molim te, Žan-Pole. Ako hoćeš da budeš srećan, prepusti je prošlosti i zaboravi je.

– Čekaću da deca odrastu. Kad im više ne bude potrebna, biće sa mnom.

– *Eh bien*,³² neka bude tako – popustila je, ubeđena da će Žan-Pol zaboraviti Avu na vreme da se oženi nekom drugom. – Dođi, hoću da ti

pokažem šta sam zasadila u voćnjaku. – Uхватила ga je podruku i povelа u vrt.

Žan-Pol je osetio kako mu se u okamenjenim srčanim komorama pali iskrica. Živnuo je prvi put otkad ju je napustio. Gajiće vrtove i održavaće vinograde, zasađiće još drveća i žbunastog bilja i proširiće imanje. Želeo je da preusmeri svoju ljubav u *Lusiol* kako bi ona, kad napokon dođe kući, mogla da vidi kakav je raj stvorio za nju. Trebalo bi da zna da nikad neće prestati da je voli.

Ava je bila u gostinskoj kući kad je osetila mučninu i nagon za povraćanjem zbog kojeg se osećala jadno. Nije htela da jede i samo joj je koka-kola umirivala stomak. Popila ju je iz limenke, ležeći na krevetu ispod krovne kosine, pišući svoj spomenar lepim zaobljenim slovima. Dan je izmicao. Da nije primetila dolazak jeseni u hladnom vetru i kraćim danima, u postepenom menjanju boja u svojoj bašti, svi dani bi joj se spojili u jedan dug, bedan dan. Želela je da piše Žan-Polu ili da mu telefonira samo da mu čuje glas, ali znala je da nema svrhe. Samo će vreme moći da otupi bol zbog njihovog rastanka i morala je da se pomiri s tim. Zato je pisala spomenar s namerom da mu ga jednog dana pokloni kako bi shvatio koliko joj je nedostajao, da nikad nije odustala.

– Prilično si bleđa, Šrab – rekao je Filip jedne večeri dok su obedovali.

– Ne jedeš. Jesi li bolesna?

– Ne bih rekla. Samo sam umorna i nekako ispražnjena. To je sigurno zbog vremena.

– Gluposti. Ja mislim da si trudna.

Ava se zaprepastila. – Trudna? Misliš?

– Nema sumnje. Muka ti je. Stalno si umorna. Ne jedeš, a nisi bolesna. Zašto ne uzmeš jedan od onih testova koje stalno reklamiraju i ne proveriš.

– Nadam se da grešiš.

– Zašto? Pre izvesnog vremena si žudela za još jednim detetom. – Uхватио ju je za ruku. – Možda ti se želja ispunila. Što da ne, a? Pravimo tako ljupku decu. – Ava je prebledela pri pomisli na još jednu bebu. Onda joj se u srcu upalila iskrica optimizma. Ako je trudna, možda je to Žan-

Polova beba. Prinela je ruku usnama kako bi prikrila osmeh. Žan-Polova beba. Jedva se usuđivala da se nada.

Sutradan je otišla u apoteku i kupila test. Drhtavim prstima je uronila štapić u mokraću i sačekala. Zažmurila je i poževela: *Bože, ako postojiš, molim te blagoslovi me Žan-Polovim detetom kako bih sačuvala deo njega koji ću voleti. Nikoga nisam povredila. Žrtvovala sam svoju ljubav zbog svog muža i svoje dece. Beba će biti moja nagrada, jer sam je zaslužila.* Otvorila je oči i ugledala jasnu plavu traku koja je označavala pozitivan rezultat. Zaista je trudna.

Otrčala je do telefona kako bi javila Žan-Polu da u njenom stomaku raste dete za kojim je čeznuo. Deo njega i deo nje, stvoren s ljubavlju. Otvorila je adresar da nađe broj *Lusiola*, ali nije telefonirala. Zurila je u stranicu, dok joj se oduševljenje topilo u plamenu realnosti. Šta će time postići? To će samo dodatno otežati njihovu situaciju. Žan-Pol će imati pravo da traži svoje dete. Nema šta da izgubi. S druge strane, ona može sve da izgubi. Ako prizna Filipu, rizikovaće da izgubi svoju decu i da unesreći sve oko sebe. Povrediće ljude zbog kojih je sve žrtvovala kako bi ih zaštitila. Sklopila je korice knjige. To će ostati tajna. Niko ne sme da sazna. Filip će misliti da je dete njegovo, a deca će ponosno prihvatiti novog brata ili sestru. Istinu će poneti u grob.

Sledećeg proleća, kad su narcisi podigli svoje lepe krunice i kad su se cvetovi s drveća razleteli poput konfeta, Ava je rodila devojčicu. Insistirala je da je nazove Pič,³³ onako kako je Žan-Pol nju zvao. Veriti je dovela u pitanje razum svoje ćerke zato što je izabrala tako smešno ime, ali Filip joj je popustio. Ponosno je gledao svoju najmlađu ćerku. Po njegovom mišljenju, Pič je bila ista majka. Ava je osetila olakšanje što beba ima plavu kosu i svetlu put, ali je u lepoti njenog osmeha videla Žan-Pola. Za Avu je svaki njen osmeh bio dar.

Setna svetlost poznog leta ispunila mi je dušu čežnjom

London, 2006.

Dejvid nikad nije bio usamljeniji. Sve je izgubio. Miranda je odbila da se odazove na njegove pozive. Pisao joj je, nadajući se da će odvojiti vreme da pročitava njegovo dugačko izvinjenje i priznanje sopstvene gluposti i arogancije. Više od svega nedostajala su mu deca. Pokušao je da se usredsredi na posao, ali pred njim se pomaljalo Gasovo i Stormino upitno lice i ispunjavalo mu srce stidom. Nije razgovarao s Blajt otkad su se rastali na stanici *Vaterlo*. Gledao ju je kako korača kroz gužvu držeći Rafaela za ruku i osetio je bes prema samom sebi. Najviše su izgubila deca. Rafael nikad više neće uživati vikendom igrajući se u šupljem stablu, a Gas i Storm više nikad neće jurcati oko starog zamka sa svojim ocem. Upravo sad kad je počeo da uživa u njima.

Pokajao se zbog svoje nadmenosti. Pomislio je da ima pravo na sve zato što naporno radi i zarađuje mnogo novca. Ali Miranda nije jedno od njegovih dobara kao što su to kuća i kola, nešto što bi mogao dodati na spisak koji uključuje ljubavnicu i samački stan. On je voli. Ona je majka njegove dece. On je porodičan čovek. Ništa ne može da učini da vrati vreme. Ništa.

Dejvid je imao mnogo poznanika, ali samo jednog prijatelja s kojim je zaista mogao da razgovara. Dugo je poznavao Samerleda Makdonalda, čiji je nadimak bio Mak. Bio je čovek kome je mogao poveriti svoju najsramniju tajnu i koji zbog toga neće misliti loše o njemu. Iskrenih očiju boje lešnika, jakog, čvrstog tela nadarenog sportiste, Mak je bio pouzdan i dosledan, sa smislom za humor kojim je uvek izvlačio najbolje iz najgorih situacija. Makova žena, Loti, zbližila se s Mirandom otkad se udala za njega. Njih dvojica su nekada provodili vikende u lov na Makovom

porodičnom imanju u Jorkširu, a Dejvid je delio Makovu strast prema ragbiju i kriketu i do sitnih sati je ostajao u Makovoj dnevnoj sobi u Fulamu gledajući kriket na televiziji. Mak je bio Gasov kum, a Dejvid je bio kum Makovom i Lotinom sinu Aleksanderu. Sad je njemu potreban mudar kumovski savet.

Dok je Loti na spratu stavljala Aleksandera u krevet, Dejvid se poverio starom prijatelju. – Ispao sam pravi gad – rekao je, sedeći na sofi i trljajući lice. – Sve sam izgubio, i to zbog čega? Zbog beznačajne avanture! – Mak ga je strpljivo slušao kako nabraja svoje gluposti u tužnom monologu. – Miranda je uvek bila savršena žena, a pogledaj kako sam se poneo prema njoj! Moja majka bi rekla: 'Šta si tražio to si i dobio', i potpuno sam zaslužio da me šutne. – Molećivo ga je pogledao crvenim očima. – Šta da radim? Kaži mi, Mak. Kako da je vratim?

Mak je sedeo prekrštenih nogu s čašom svetlog piva u ruci. Ispod zadignute nogavice izvirivale su mu dokolenice kakve nose igrači ragbija. – Vратиćeš je, Dejve. Ali pre toga će te naterati da dopužiš kroz blato. Nema svrhe vraćati se na ono što se dogodilo. To je prošlost i to ne možeš promeniti. Prvo što treba da uradiš jeste da joj pišeš.

– To sam uradio. Kladim se da je bacila moje pismo u korpu. – Otpio je gutljaj viskija.

– Sumnjam. Ako te još voli, a kladim se da je tako, požeće da čuje tvoje izvinjenje. Želeće da čuje kako bi voleo da se to nikad nije desilo, da je voliš i da želiš da joj se vratiš, koliko ti znače ona i deca. Koliko si spreman da pužiš?

– Mnogo.

Mak je slegnuo ramenima na svoj opušten način. – Mnogo u smislu da si spreman da klekneš u blato i da pužiš?

– Da, u tom smislu.

Mak se osmehnuo i otpio gutljaj piva. – Dobro. To je početak. Pošalji joj cveće s porukom u kojoj ćeš joj napisati da je ona jedina žena u tvom životu. Ne govorim o malom buketu, napuni joj kuhinju ružama. Tek kad izgubiš nekog shvatiš koliko ti on znači. Iskoristi to, iskoristi to što sad osećaš. Ona je povređena i ponižena. Isuse, ne mogu da shvatima zašto nisi izabrao neku iz drugog sveta! Kako god bilo, to sad nije važno, ti si otac

njene dece i ni ona ne želi da izgubi tebe. Samo želi da patiš onoliko koliko ona pati. Spremi se za narednih deset godina braka poniženja.

– Ne želim da me moja deca gledaju kao čudovište. Ne bih mogao podneti da... – Ponovo je zagnjurio lice u šake. Od viskija mu se zavrtelo u glavi.

– Ona je razumna žena. Neće zatrovati decu mržnjom prema tebi.

– Ljudi prave gluposti kad ih sateraš u ćošak. – Uzdahnuo je i naslonio se na jastučiće. – Znaš, bio sam tako uskogrud, mislio sam samo na sebe i na posao, bio sam grozan otac. Vikende sam provodio gledajući sport na televiziji umesto da vodim decu da logorujemo i da pecamo. Onda sam video baštovana, Žan-Pola, kako zauzima moje mesto. – S gorčinom se nasmejao. – Video sam ga u povrtnjaku s Mirandom i s decom. Bilo je sunčano, ptice su cvrkutale u krošnjama, trebao im je još samo jebeni pas da bi slika bila savršena. Shvatio sam da sam istisnut iz sopstvene porodice i znaš šta? Za sve sam ja bio kriv. Nije kriv Žan-Pol. Gospode, on briljantno radi svoj posao. Udaljio sam se od Blajt dok nije svratila u kancelariju noseći na sebi samo bundu. Posle toga sam odlučio da prekinem s njom i da provodim više vremena s porodicom. Upravo sam počeo da uživam kad je Miranda pozvala Blajt da provede vikend s nama. Nisam nastavio tu vezu, pokušao sam da je prekinem na najtaktičniji mogući način. Znao sam da će, ako je naljutim, pobesneti i sve uništiti. Miranda je mislila da sam je kresnuo u stakleniku. Tako je izgledalo, ali to jednostavno nije istina. Bože, kako sam glup.

– Oh, i pre tebe je bilo mnogo glupih muškaraca a biće ih i posle tebe. Nisi jedini.

– Pogledaj vas dvoje – s divljenjem je rekao Dejvid i iskapio čašu. – Ti i Loti ste tako jaki. Stvarno jaki. Ti nisi kao ja. Uvek si samouveren. Srećan si u svojoj koži, još od školskih dana kad si igrao ragbi. Zavidim ti. Ti nikad ne bi bio tako glup.

Mak je ponovo slegnuo ramenima. – Svi greše. Oprostiće ti. Vidi, evo stiže moja divna žena.

Loti je sišla niza stepenice sa zadovoljnim osmehom majke čije je dete napokon zaspalo. – Hoćeš li još jedan viski? – upitala je Dejvida, saosećajno ga gledajući. Čula je ceo razgovor iz Aleksanderove sobe.

– Ti si bliska s Mirandom, Loti. Možeš li ti da razgovaraš s njom? Ubedi je da se barem vidimo. – Loti nije znala da li da se pravi nevešta ili da prizna da je slušala kroza zid. Pogledala je Maka, koji joj je ohrabrujuće klimnuo glavom.

– Nisam mogla da ne čujem – rekla je, uzimajući mu čašu da sipa viski. – Telefoniraću Mirandi.

Dejvid ju je pogledao s izrazom olakšanja na licu. – Hvala ti, Loti. Ti si anđeo.

– Ništa ne mogu da obećam.

– Znam. Ali budući da uopšte ne želi da razgovara sa mnom, jedino joj preko tebe mogu poslati poruku.

– Šta želiš da joj kažem?

– Da je volim. Da mi je žao. Da želim da joj se vratim. – Nagnuo se napred, nalaktio se na kolena i protrljao oči. – Nedostaje mi i nedostaju mi deca. U paklu sam.

Mak se samouvereno osmehnuo. Loti će tačno znati šta treba da kaže.

U *Hartington hausu*, Miranda je sedela za svojim radnim stolom i mahnito kukala po laptopu. Zahvaljujući pisanju romana, mogla je da zaustavi užas koji je zavladao u njenoj sopstvenoj vezi. Duboko je zadirala u detalje Avinog spomenara, u Žan-Polovu prirodu i u sopstveni jad, tako da su joj reči ređale tolikom brzinom da je jedva stizala da ih otkuca. Napisala je sto deset hiljada reči i na njeno iznenađenje zvučale su lirski i strastveno, inteligentno i opčinjavajuće. Uprkos raspadu svog braka, osećala je optimizam pred činjenicom da se iz njene nesreće može izroditi barem nešto dobro. Iako je bila rasejana, ponovo je osetila očaravajući miris narandžinog cveta.

Miranda je našla utehu u Žan-Polu. Slušao ju je dok je kukala u dnevnoj sobi, dok se prisećala kako su se ona i Dejvid upoznali, kako su se zabavljali i venčali. Pričala je o dobrim vremenima u kojima su uživali i pre svega o razlozima zbog kojih su se venčali. Složila se s tim da je do rascepa došlo već u Londonu; daljina koja ih je delila nakon preseljenja samo ga je produbila. U Londonu je bila toliko zauzeta sopstvenim životom

da ga je jedva primećivala. Onda su, odjednom, u Hartingtonu sve udesili bez njega. Ona je navikla da bude sama, a kroz pukotine njihovog braka dunuo je hladan vetar nalik svilenkastom poletarcu. Žudela je da kaže Žan-Polu da se zaljubila u njega, ali stidela se. Bio je tako dostojanstven da se nije usudila da ga dovede u nepriliku.

Miranda je opsesivno pisala. Pisala je noću kad bi deca otišla u krevet, pa do ranih jutarnjih sati kad bi joj poj jutarnjih ptica i bleđa svetlost svitanja provirili u sobu i podsetili je na to koliko je sati. Pisala je dok oči ne bi počele da je peku i dok joj kapci ne bi otežali. Tokom dana je mogla da radi zato što su deca bila napolju sa Žan-Polom. Za njih se ništa nije promenilo. Izgledali su kao da su prihvatili činjenicu da njihov otac ne može da dolazi zbog posla. Gas ju je gledao sumnjičavim pogledom tamnih očiju, ali umela je da ga ubedi da su mama i tata ponovo prijatelji iako su se svađali. Žan-Pol ih je vodio da jašu Džeremijeve konje. Jahali su do vrhova brežuljaka odakle se pružao pogled na more. Zagledao se u obzorje prisećajući se onog čarobnog dana kad je padala kiša i kad su se Ava i on sklonili ispod drveta.

Žan-Pol je bio ponosan na svoje bašte. Uz pomoć gospodina Andervuda i Mirande, vratio im je pređašnji sjaj. Ostalo je još mesta da se zasade biljke i neko žbunasto cveće koje će tek za nekoliko godina dostići vrhunac, ali će za uzvrat odisati čarolijom. Imanje više nije delovalo kao da nema dušu. Koraćao je stazom koja je vijugala kroz pejzažnu baštu prema golubarniku i osetio je Avino prisustvo između ruža i ljiljana. Ponekad, kad sedne na klupu ispod jarebike, učini mu se da oseti sladak miris narandžinog cveta. Onda zažmuri i oseti nju pored sebe i kako se divi cveću kao što mu se divila na slici kad je naslikao baštu. Bila su to slatko-gorka vremena. Trepnuo bi kako bi zaustavio suze i zapitao se da li je protraćio život čekajući je kad je mogao da krene dalje, da se oženi i da ima decu. Gledao bi Gasa i Storm kako se igraju u bašti kao što su se igrali Arči, Angus i Popi dvadeset šest godina ranije i prožela bi ga čežnja za nečim što nikad nije imao.

Dejvidovo pismo bilo je napisano na pet strana i vrvelo je od izvinjenja, o tome koliko mu nedostaju ona i deca. Nedelju dana kasnije dobila je pun kombi crvenih ruža s porukom u kojoj je pisalo: *Tek kad sam te izgubio*

shvatio sam koliko te volim. Bio sam budala što sam uzimao zdravo za gotovo nekog tako posebnog i dragocenog. Onda joj je telefonirala Loti. – Dejvid je preksinoć bio kod Maka – rekla joj je. – Uništen je. Nikad ga nisam videla u tako tragičnom stanju.

– Zaslužio je sve što ga je snašlo. Spavao je s mojom prijateljicom. Čak ju je kresnuo u mojoj staklenoj bašti!

– On kaže da nije.

– A zašto mu je bio otkopčan šlic?

– Na to pitanje ne umem da odgovorim – složila se Loti. – Slušaj, užasno je pogrešio i potpuno je svestan toga. Voleo bi da može da vrati vreme, da se to nikad nije dogodilo.

– Znam. Dobila sam pismo na pet strana.

– Pitao je Maka za savet. Očajnički želi da ti se vrati. Nedostaju mu deca...

– Žan-Pol im je bolji otac nego što to on ikada bio.

– Da, pomenuo je Žan-Pola.

– Kladim se da jeste. Žan-Pol ga je postideo.

– Dejvid je sam sebe osramotio – mudro je rekla Loti. – Zašto barem ne razgovaraš s njim?

– Još ne. Prerano je. Moram da razbistrim glavu. Sve je to tako odvratno. Tek se privikavam, znaš.

– Pusti ga barem da vidi decu – diplomatski je predložila Loti. Odlučila je da izbori nešto za Dejvida.

Miranda se načas zamislila. – U pravu si – složila se. – To je sukob između mene i Dejvida i nema nikakve veze s decom.

– To je vrlo velikodušno od tebe, Miranda – rekla je, uz osećaj olakšanja. To je bio početak.

– Kaži mu da dođe narednog vikenda. Ja ću za to vreme biti u Londonu i odseću u hotelu. Obećala sam prijateljici da ćemo otići u kupovinu i ne želim da je izneverim. Prijaće mi da pobegnem na dva dana. Rezervisala sam u *Barkliju* od petka uveče do nedelje po podne.

– Kod nas si više nego dobrodošla – ponudila je Loti.

– Divna si, Loti, hvala ti. Biću s prijateljicom Etom. U svakom slučaju, Dejvid barem može da mi plati veliki apartman. Prespavala bih u

Kensingtonu da ne postoji mogućnost da je tamo kresao Blajt.

– Pametno. Sve ću mu preneti, osim ovog poslednjeg i zvaću te ponovo.

– Hvala, Loti.

– Bilo mi je zadovoljstvo. Oboje vas volimo, Miranda. Nadam se da ćete se izboriti s ovim.

– I ja se nadam. – Ali Miranda nije bila sigurna da želi to. U mislima se vratila Žan-Polu. Dok se ne suoči s njim, neće biti sigurna u to šta želi.

Žan-Pol je sedeo na klupi ispod jarebike. Deca su kopala rupe između ariša pored golubarnika. – Je l' ti neće smetati da ti se pridružim? – upitala je, otvarajući malu crvenu kapiju i prolazeći ispod luka od ružičastih ruža.

– Izvoli. Kako se osećaš? – upitao ju je.

Sela je pored njega i uzdahnula, ne znajući odakle da počne. – Napisao mi je dugo pismo. Izvinio se, rekao da žali zbog svega i da želi da se vrati. Napunio mi je kuhinju crvenim ružama.

– To je dobar početak.

– Odlučila sam da mu dozvolim da vidi decu sledećeg vikenda. Otići ću u London s Henrijetom i odsešću u lepom hotelu. Na kraju krajeva, to nije njihov rat. Zašto bi oni morali da pate?

– Vrlo si mudra.

– Volela bih da jesam. Ti si mudar, Žan-Pole. Bolji si im otac od njega. Pretpostavljam da je Gasu samo bio potreban tata koji će se potruditi oko njega. Dejvid nije takav tata. Ti jesi. – Spustila je pogled. – Zahvaljujući tebi, Žan-Pole, naučila sam da uživam u društvu svoje dece i da prljam ruke. Zvolela sam ove bašte. Nisam mislila da će se to dogoditi. Bila sam prava Londonka. Pomisao na gumene čizme ispunjavala me je užasom, a sad retko obujem cipele s visokom potpeticom i to mi ne smeta. Promenila sam se. Ti si me promenio.

– Nisam ja – blago je rekao Žan-Pol. – Voleo bih da preuzmem zasluge, ali ne mogu. Reč je o čaroliji bašte.

– Čarolija se nije pojavila sama po sebi. Ti si je doneo. – Osetila je da je pocrvenela.

– Čarolija je uvek tu, Miranda, ja sam je samo vratio u život.

Duboko je udahnula. – Ti si neverovatan čovek, Žan-Pole. Mudar si, ljubazan, divan si prema deci. I meni si se našao. Mogla sam da se oslonim

na tebe. Zapravo, zaljubljujem se u tebe. – Nije joj odgovorio, ali joj je obgrlio ramena i privukao je bliže.

– Miranda, nisi ti zaljubljena u mene. Ti si zbunjena.

– Nisam. Mislim da sam se zaljubila u tebe onog dana kad si doveo Storm kući.

Načas je zastao da bi našao prave reči kojima je neće povrediti. – Znaš da ti ne mogu uzvratiti ljubav. Ne onako kako ti želiš – napokon je rekao.

Miranda je odjednom osetila kako joj se oči pune suzama i trepnula je kako bi ih oterala. – Ne možeš?

– Volim te kao dragu prijateljicu. Ali uvek ću voleti drugu ženu. Niko nikad neće moći da zauzme njeno mesto u mom srcu. Zauvek će biti njeno.

– Ko je ona?

– Neko koga sam davno poznavao. Bila je udata i imala je decu. Oboje smo patili zbog neostvarive ljubavi.

– Ostala je s mužem?

– Nije mogla da ostavi decu zbog mene. Njena ljubav prema njima je bila jača. Ispravno je postupila. To je bilo davno. U drugom životu. Bio sam mlad. Sad sam star. – Zacerekao se sopstvenoj ludosti. – Podario sam joj svaku godinu svog života od onoga dana kad smo se rastali, pre gotovo trideset godina.

– Nikad nisi pokušao da nastaviš? – Mirandu je zaprepastila tolika posvećenost. – Nisam znala da i u naše doba ljudi umeju tako da vole.

– Kad tako voliš, ne možeš da nastaviš dalje. Niko se ne može uporediti s njom. Tako me je razmazila da ne mogu da budem ni s jednom drugom. Doživeo sam veliku ljubavnu priču i ne bi me zadovoljilo ništa manje.

Miranda je imala utisak da je tu priču već čula negde. Iznenada je osetila vrtoglavicu kad je shvatila da je tajni spomenar koji joj je toliko obuzeo maštu možda namenjen njemu. Da li je Ava Lajtli volela Žan-Pola?

– Koliko je trajala vaša veza? – oprezno je upitala.

– Godinu dana – odgovorio je. Sad je bila sigurna. Ali, šta znače inicijali G .F.? Trebalo bi da pročita još jednom od početka da bi pronašla odgovor.

– Kakva je bila?

– Bila je jedinstvena, ekscentrična, zabavna i nežna. Nadarena

baštovanka. Neko ko poštuje prirodu. Naučila me je svemu što znam.

Miranda je požurila u kuću. Spomenar je imao mnogo strana. Ako je Žan-Pol zaista G. F., onda on nije slučajno došao da radi u njenoj bašti. Nije slučajno oživeo bašte onako kako ih je Ava Lajtli bila zasadila. Poznavao je svaki pedalj imanja jer je radio tu s njom. On je naslikao pejzažnu baštu. Vratio se da bi našao Avu, ali je umesto nje našao Mirandu i njenu porodicu. Zato deluje tako tužno. Ava ga nije čekala kao što je obećala. Zašto je onda ostavila spomenar u gostinskoj kući? Zašto mu ga jednostavno nije poslala u Francusku.

Listala je spomenar tražeći opise G. F-a. Sad kad je povezala, sve dolazi na svoje mesto kao zamagljena slika koja se izoštrava. Na kraju je našla rečenicu koja ga je odala:

O, Gospodine Francuzu, kad si otišao, sa sobom si odneo veliki deo mog srca. Rana nikad neće zaceliti već će krvariti i krvariti tako da na kraju neće ostati ništa za mene. Moja deca su moja uteha, bez njih bi moje srce bilo lišeno ljubavi.

Utešna tišina ponoći. Uvek sam znala da se gore iza tame nalazi raj.

Te večeri Miranda se uzdržala od pisanja romana i smestila se u postelju sa šoljom supe. Želela je da završi čitanje spomenara. Želela je da sazna šta se dogodilo na kraju. Okretala je stranice sve dok nije stigla do mesta na kome je prekinula i nestrpljivo je nastavila.

Žan-Pol je sedeo u svojoj dnevnoj sobi i s tugom u srcu razmišljao o praznom dvorcu. Ne može zauvek ostati u Hartingtonu. Uradio je ono što je zacrtao: oživeo je bašte onako kako je to Ava želela. Nije imao pojma o tome gde je ona, a deo njega previše se plašio da sazna. Otišla je bez reči i to je bilo sve. Prošle su gotovo tri decenije bez ijednog glasa ohrabrenja od nje. Nastavila je da živi svoj život, a on se vratio u Francusku da preuzme vinograd jer nije imao izbora.

Otišao je kući da vida rane i da zaroni u novi život. Njegova majka se posvetila njegovom upoznavanju sa svim uglednim, prelepim Francuskinjama koje je mogla da nađe, ali nijedna ga nije zadivila. Srce mu je utrnulo i niko ga nije mogao oživeti. Antoaneta je čeznula za unucima, ali Žan-Pol je istrajavao u svojoj odluci da ostane veran Avi, iako Ava nije mogla da bude verna njemu. Majka ga je molila i preklinjala da se oženi iz potrebe, kako bi ostavio *château* svojim naslednicima, ali on je odbio. Ako se oženi, to će biti izdaja. Ava je ostala u braku zato što nije imala izbora. On je imao izbor i odlučio je da se ne oženi. Nije ostao smeran, imao je određene potrebe, ali te veze mu ništa nisu značile; susreti bez duše koji su se pojavljivali i iščezavali kao senke u noći.

Majčina smrt ga je naterala da se vrati u Hartington. Brinuo je o njoj kao posvećeni sin, ali kad je postao slobodan, učinio je ono što je čekao dvadeset šest godina: otišao je da nađe Avu i da je vrati. Ali život nije knjiga bajki sa srećnim krajem. Ako se nadao da će ga ona čekati u gostinskoj kući, razočarao se. Kakvog smisla ima da pretraži celu zemlju zbog nje? To poglavlje je zatvoreno.

Miranda je zaplakala. Kraj spomenara bio je tragičniji nego što je očekivala. Ava je sačuvala gostinsku kuću kao svetište. Zato je sto u njoj još bio postavljen za dvoje; jedini način da dokaže lojalnost prema njemu, bio je da ostavi to mesto onakvo kakvo je bilo prilikom njihovog poslednjeg susreta. Ostala je u braku, podigla je decu i nastavila je da živi kao nekad, ali gostinska kuća stajala je kao svedočanstvo o njihovoj ljubavi.

Miranda se iznenadila kad je pročitala da je Ava rodila još jedno dete o čemu je i razmišljala pre svoje veze sa Žan-Polom. To je bila još jedna veza s porodicom koja ju je sprečavala da ode. Pič ju je vezala za dečju sobu i pomogla joj da se obuzda.

Pič je moja uteha i moja radost. Svakog dana me ispunjava čuđenjem i divljenjem. Blagoslovena sam. Ta mala duša iznikla iz pepela osušila mi je suze i dirnula me u srce nežnim pogledom i očaravajućim osmehom. Mislila sam da je deo mene umro onog dana kad je on otišao, ali prevarila sam se. Taj deo je rastao u meni blistav i divan kao onaj koji ga je začeo. Pič je došla na svet s dovoljno ljubavi da može da spoji slomljene komadiće mog duha i da sastavi moj razbijeni svet. Da nije bilo nje, sigurno bih se smežurala kao cvet na mrazu. Pič mi je sve a čak i ne zna to. Jednog dana ću joj reći. Bože, daj mi hrabrost... Bože, daj mi vremena...

Miranda je bila zapanjena. Ponovo je, kroz suze pročitala poslednje poglavlje i shvatila je da je Pič Žan-Polovo dete. Dete za kojim je čeznuo. Dete koje nije ni znao da ima. Preplavila ju je težina tajne koju je držala na dlanu. Šta da radim? Stresla se pri pomisli da će morati da mu kaže da je spomenar sve vreme kod nje. Da li će je proklinjati što ga je sklonila iz gostinske kuće? Da li će razumeti da ona nije znala da je spomenar ostavljen za njega? Kako će reagovati kad mu bude rekla da je sto bio postavljen za dvoje, da je sve na njemu ležalo onako kako je ostavljeno pre dvadeset šest godina? Da li će joj ikad oprostiti?

Sutradan je Miranda telefonirala Henrijeti da joj predoči plan za vikend. Henrijeta je bila van sebe od uzbuđenja. Nije rekla Mirandi za Džeremija. Subotnje večer su proveli zajedno na zabavi u gradskoj većnici organizovanoj za skupljanje priloga. Od tada svraća u njenu prodavnicu. Događa se da ona u to vreme bude s Trojem i da je Kler obavesti o njegovoj poseti. – Ponovo je dolazio – govorila je uz vragolast osmeh. – Zašto te ne pozove da izađete? – Henrijeta nije znala zašto je ne zove da izađu na večeru. Možda je stidljiv. Možda želi da budu samo prijatelji. Nije mogla da zamisli da bi neko kao što je Džeremi mogao da se zaljubi u nju. Možda je samo sažaljeva. Kler je zakolutala očima. – Nije ni čudo što si i dalje sama – rekla je, bez namere da bude neljubazna. – Trebalo bi da budeš samouverenija. Zahvaljujući Suzani i Trini, u poslednje vreme izgledaš prilično seksi!

Pošto je rezervisala smeštaj u hotelu *Barkli*, Miranda je odlučila da sazna gde su se preselili Filip i Ava Lajtli. Pomislila je da pita gospođu Andervud ili velečasnu, ali onda je smislila nešto bolje. Pozvaće poštu pod izgovorom da je dobila paket za gospođu Lajtli. Kad su se odselili, sigurno su u pošti ostavili svoju novu adresu.

Uzbuđenje zbog otkrića Žan-Polovog i Avinog tajnog sveta odvratilo joj je pažnju od gadnog sloma sopstvenog braka. Nimalo nije žalila što ju je Žan-Pol odbacio, naprotiv, obuzelo ju je saosećanje. Njena ljubav prema njemu izbledela je pred pred plamenom Avine ljubavi. Ona će se oporaviti. Ava neće. Srce ju je bolelo zbog oboje. Kad bi ponovo mogla da ih spoji, posle toliko vremena, oprostio bi joj što je zadržala spomenar.

Otišla je u poštu smeštenu u prodavnici Fatiminog sina Džamala.

- Kako si, Džamale? – živahno ga je upitala.
- Vrlo dobro, hvala.
- Tvoja majka je dragulj.
- Znam. Vredna je, kao ja.
- To mi je jasno. Sam držiš ovu radnju?
- Uz malu pomoć svoje žene.
- Naravno. Cela porodica radi. Jeftina radna snaga!
- Tako je – zakikotao se. – Šta mogu da učinim za vas?
- Moram da te zamolim za jednu uslugu.

– Samo napred.

Miranda se trudila da prikrije nervozu. Nije imala običaj da laže. – Primila sam paket za gospođu Lajtli na kome nema adrese pošiljaoca, a ne želim da ga otvorim.

– Naravno. Da li želite da ga ja pošaljem?

– Zapravo, htela sam da joj telefoniram i da je pitam da li bi volela da vidi kako sam uredila njene bašte. Onda bi mogla i da uzme paket. Prilično je veliki, prevelik za slanje poštom.

– Shvatam. Nema problema. Dozvolite mi da pogledam.

Okrenuo se i počeo da traži po policama među starim sivim registratorima uredno poređanim po abecednom redu. Kad je našao odgovarajući, izvukao ga je i otvorio. Mirandi je srce poskočilo pri pomisli da se približava ženi čija ju je ljubavna priča očarala. Džamal je naposljetku našao adresu. – Živi u Kornvolu, u nekom mestu po imenu Pendrift. Da vam zapišem?

– Da, molim vas.

– Imam i broj telefona. Bili su šarmantan par. Retko smo vidali gospodina Lajtlia pošto se razboleo, ali gospođa Lajtli je redovno dolazila da šalje pisma i da kupi ponešto što je zaboravila da kupi u supermarketu.

– Radujem se što ću je upoznati – rekla je Miranda i uzela parče papira.

– O, svideće vam se, vrlo je zabavna.

Miranda nije mogla da dočeka da telefonira Avi. Spomenar je odjednom oživeo, likovi su se otelotvorili pred njom kao vaskrsli duhovi, ljubavna priča je potekla sa stranica. Kad je stigla kući, preslušala je poruke. Jednu je ostavila Loti, koja je potvrdila da će Dejvid doći za vikend da vidi decu. Pitala se šta će raditi s njima dva dana i odlučila je da zaduži gospođu Andervud da im kuva i da upozori Žan-Pola da bude u pripravnosti, u slučaju da se Dejvid udubi u gledanje televizije i prepusti ih samima sebi. Fatima je brisala pod u predvorju; gospodin Andervud je stajao na vratima i uživao u dugoj pauzi za kafu, pričajući joj o iznenadnoj najezdi krtica koje su uništile travnjak. Sunce je obasjalo terasu i stazu s majčinom dušicom kao predivnu pozornicu i Miranda je načas zastala da uživa u prizoru, a zatim je produžila u svoju radnu sobu.

Zatvorila je vrata i sela za radni sto, smišljajući šta će da kaže. Odlučila

je da se predstavi i da pozove Avu da dođe da vidi bašte. Planirala je da je dovede u Hartington gde će zateći Žan-Pola. Miranda će mu dati spomenar i priznaće da ga je uzela ne znajući zašto je ostavljen u gostinskoj kući. Samouvereno je ukucala broj. Telefon je izvesno vreme zvonio i baš kad je, razočarana, htela da prekine vezu, odazvao se ženski glas. – Halo? – Miranda je poskočila.

– Halo, da li govorim s gospođom Lajtli?

Nastupila je duga pauza. Miranda je pogledala parče papira i zapitala se da li je, obuzeta uzbuđenjem, ukucala pogrešan broj. – Ko je to?

– Miranda Klejborn, živim u *Hartington hausu*...

Žena ju je prekinula blažim glasom. – Moja majka je umrla pre dve godine.

Miranda je bila šokirana. – Ava Lajtli je umrla?

– Da.

– A gospodin Lajtli?

– Moj otac je prilično ostario, ali dobro je, hvala.

– Da li je to Popi?

– Ne, ja sam njena sestra, Pič.

Mirandi su se osušila usta i mahnito je pokušavala da smisli šta da kaže. – Žao mi je zbog vaše majke, Pič. Čula sam mnogo toga o njoj i osećam se kao da je poznajem. Bila je omiljena ovde u Hartingtonu. Kad smo se doselili, svi su pričali o njenim neverovatnim baštama.

– To je bila njena strast. Bilo joj je vrlo teško da ih napusti.

– Oprostite mi što pitam, ali veoma sam radoznala. Zašto je otišla?

– Tata je imao moždani udar i nije mogao da se penje uza stepenice. Sama ga je negovala i nije imala izbora. Mislim da joj je to slomilo srce.

– Mogu da zamislim. Znao, povratila sam baštu u život. Želela sam da učinim to zbog nje. Kad smo se uselili, bile su zarasle u korov. Zahtevale su mnogo rada. Osećala sam da je moja dužnost da im povratim stari sjaj, zbog nje.

– To je baš lepo od vas. Bilo bi joj drago.

– Nisam to sama uradila. Imala sam pomoć divnog Francuza po imenu Žan-Pol de la Grandijer. – Kao što je Miranda očekivala, nastupila je duga pauza. – Kao da je znao šta želim. Zapravo, uglavom sam mu prepustila

posao. Kako god bilo, sad zaista divno izgledaju. Volela bih da ih vidite ako možete. Možete da budete ovde. Na kraju krajeva, ovo je vaš dom.

– Bio je moj dom dvadeset tri godine – neodlučno je rekla. – I ja bih volela da dođem.

– Molim vas, dođite.

– Ne znam. – Miranda je u pozadini čula muški glas. – To je moj tata. Reći ću mu da ste zvali. Biće vam zahvalan. Svi smo voleli *Hartington haus*.

Miranda je prekinula vezu i naslonila se u stolici. Dakle, Ava Lajtli je umrla. Rastužila se kao da ju je zaista poznavala. Obuzelo ju je razočaranje. Gotovo godinu dana je živela Avinu priču dok se njena sopstvena nije razotkrila. Ava joj je pomogla da nastavi. Sad nije ostalo više ništa osim pepela. Srce ju je bolelo zbog Žan-Pola, koji je naslepo pipao taj pepeo, pitajući se zašto je tako hladan.

Sigurno nije znao da je ona umrla. Vratio se u Hartington da je nađe kao što joj je obećao. Možda je Ava ostavila spomenar tu zato što je znala da umire. Želela je da on sazna da se držala svog dela pogodbe. Miranda je zbunjeno uzdahnula. To se ne uklapa. Zašto mu ga jednostavno nije poslala? Zašto mu nije telefonirala i rekla mu da je bolesna? Zašto se nije potrudila da ga vidi pre nego što je umrla, umesto što je ostavila spomenar u gostinskoj kući na milost i nemilost novoj porodici koja je trebalo da se useli na imanje?

Miranda je bila tužna što Ava neće moći da vidi kako su sredili bašte. Ostao je samo spomenar i užasna istina koju će morati da saopšti Žan-Polu. Ustala je i izašla u pejzažnu baštu da sedne ispod jarebike i da razmisli. Nema razloga da mu odmah kaže. Mogla bi da odloži to. Zar to ne bi bio gest milosrđa prema Žan-Polu? Čovek se nada dok je živ. Pažljivo će izabrati trenutak.

Zaceljjuća priroda moje bašte može da izleči i potpuno slomljeno srce

Dejvid je stigao u *Hartington haus* nekoliko sati pošto je Miranda otišla na stanicu s Henrijetom, koja je parkirala svoj fijat na njihovom prilazu kako bi ga uzela u povratku. Gospođa Andervud je nadgledala decu u kuhinji i spremala je večeru za troje. Nije bilo svrhe da ih stavi u krevet čim im stigne otac i, osim toga, vikend je; ujutru mogu duže da spavaju.

Gospođa Andervud je čula ulazna vrata. Gas i Storm su skočili s klupice na kojoj su sedeli i čistili pasulj za sutrašnji ručak i otrčali u hodnik da se pozdrave s njim. Čula je Stormin pisakvi uzvik „Tatice“ i Dejvida kako se smeje dok ju je, očigledno, vrteo držeći je u naručju. Bio je to radostan susret. Čula je glasine o njegovoj avanturi i o tome da ih je Miranda zatekla u stakleniku, ali ona nije zabadala nos u tuđi život. Koliko je ona mogla da zaključi, sudeći po Dejvidovom glasu, bio je srećan kao dete.

– Kako je moj dečak? – upitao je Gasa, sagnuo se i razbarušio mu kosu.
– Porastao si!

– Nisam – rekao je Gas. – Tebi trebaju naočare.

– U pravu si. Ali jedne sam već nabavio, metaforički rečeno i nikad nisam bolje video. – Gas je nabrao nos. Njegov otac je zvučao drugačije. – Hajde da saznamo kad će biti gotova večera. – Svi troje su se zaputili u kuhinju gde je gospođa Andervud brisala ruke o kecelju.

– Dobro veče, gospodine Klejborne – rekla je i osmehnula se kad ga je ugledala. Njoj se oduvek sviđao gospodin Klejborn. Primetila je da je smršao. To se može popraviti s malo dobre hrane. – Ispekla sam pile s krompirom – obavestila ga je, požalivši što nije dodala još nekoliko krompira.

– Divno miriše! Kad treba da večeramo?

Pogledala je u sat čvrsto zakopčan oko ručnog zgloba. – Za sat vremena. Oko pola devet.

– Dobro. Dođite, deco, bićemo napolju do večere. Šteta je propustiti

ovako veličanstveno veče. – Gas je pogledao sestru i slegnuo je ramenima. Tata nije zvučao nimalo uobičajeno.

Zaputili su se niza stazu s majčinom dušicom, prema šumi. – Šta ćemo da radimo, tata? – upitala je Storm.

– Ne znam. Hajde da vidimo šta će nam pasti na pamet.

– Napravili smo logor u golubarniku sa Žan-Polom – rekao je Gas i potrčao ispred njega da mu pokaže. Dejvid se trgao kad je čuo ime tog čoveka.

– Kladim se da jeste – hladno je rekao, gledajući Storm, koja je potrčala za bratom. On se osvrtao po bašti, mirisnoj pod blagim večernjim svetlom i primetio je koliko je sve prelepo. Ostalo je malo boja, samo raznih nijansi zelene i bele. Bilo je nečeg veoma umirujućeg u odsustvu jarkih boja i Dejvid je osetio kako napetost koja je zavládala otkad su Blajt i on otkriveni polako iščezava odnoseći sa svakim talasom krš koji je nastao.

Deca su se zadržala pored golubarnika i pokazala su ocu ognjište koje su napravili za kuvanje i rupu u zemlji u koju će zakopati svoje blago. Dejvid je primetio purpurnu senku koja je pala preko rupe, zapazio je kako se bela pretvorila u ljubičastu i na svoje iznenađenje ugledao je par golubova koji su uleteli kroz mali prozor ispod krova. Zapljusnuo ga je talas optimizma, odjednom ga je obuzelo uzbuđenje kao da će se dogoditi nešto čarobno.

– Dodite! Idemo dalje! – rekao je i zaputio se prema polju. Deca su potrčala za njim. Dejvid je osetio ruku u svojoj i očekivao je da će pored sebe ugledati Storm. Na njegovo iznenađenje, to je bio Gas. Osmehnuo se sinu. Gas mu je stidljivo uzvratio osmeh pre nego što je spustio pogled. Dejvid je mislio da ne zasluđuje Gasovo poverenje. Još nije uradio dovoljno da zasluđu taj stepen poverenja.

Stigli su na polje na kome je Džeremi Ficherbert držao svoje krave, i preskočili su ogradu. Magarac Čarli je podigao glavu i prestao je da preživa travu kad je ugledao dečaka. – Trebalo je da ponesemo šargarepu za Čarlija – rekao je Dejvid. Gasa je preplavio osećaj stida. Storm je pružila ruku.

– Dođi, Čarli – pozvala ga je, ali magarac se nije pomerio. Oprezno ih je gledao, ukočen, spreman za bekstvo. – Ne boj se – nastavila je. – Tatice,

zašto neće da pride? Obično hoće.

– Nije navikao na mene – rekao je Dejvid. – Dođi, Čarli. – Dejvid je pružio ruku i ohrabrujuće mu se osmehnuo. Magarac im je polako prišao. Nije znao šta može da očekuje. Izgledali su dovoljno prijateljski. Gas je izvukao ruku iz očeve i zavukao je u džep da bi uzeo pepermint bombone. Tog popodneva je načio pakovanje. Stavio je jednu bombonu na dlan i pružio ruku ka njemu.

– Evo, Čarli. Neću te povrediti. – Gledao je magarca u oči nadajući se da će mu pokazati ljubaznost i iskrenost. Znao je da se životinja plaši njega i nije je mogao kriviti zbog toga. Bio je grub, jurio ga je po polju sa štapom u ruci. Sad se stidi svojih postupaka. Tada je bio mali, pomislio je, mali i neznanica. Sad je dovoljno porastao da zna da ne treba povređivati živa bića, bez obzira na to kolika su. Sva zaslužuju poštovanje. Žan-Pol ga je naučio tome. – Ne boj se, Čarli. Neću te povrediti, *nikada više* – dodao je sebi u bradu, nadajući se da ga otac nije čuo.

Magarac je oprezno izvio vrat i onjušio Gasovu ruku velikim baršunastim nozdrvama. Previše lepo je mirisalo da bi mogao da odoli. Ispružio je jezik i zahvatio bombonu. Storm se zadovoljno promeškollila. Dejvid se podbočio i posmatrao je Gasa, koji je izvadio još nekoliko bombona i dao ih sestri kako bi i ona mogla da nahrani magarca. Malo-pomalo, Gas se sprijateljio sa svojom nekadašnjom metom. Čarli je dopustio dečaku da ga pomiluje po glavi i da pređe umazanim prstima preko njegove široke njuške. Storm ga je potapšala po vratu i povukla ga je za tamnu umršenu dlaku što mu je visila na leđima kao sitne pletenice. – Treba ga dobro istimariti – rekla je. – Pitaću Džeremija da li možemo da ga povedemo i da ga sredimo.

– Dobra ideja – složio se Gas. – Možemo da ga povedemo u šetnju na povocu.

– Da, i da ga nahranimo. Onće biti naš kućni ljubimac.

– Mislim da će mu se to svideti – rekao je Dejvid. – Siguran sam da su mu se svidele te pepermint bombone.

Gas je prislonio čelo uz Čarlijevu glavu i prošaputao da mu je žao. Izgledalo je kao da ga je Čarli razumeo. Frknuo je i načuljio duge uši. Kad su produžili preko polja prema šumi, Čarli ih je pratio sve do kapije a onda

je zastao i gledao za njima sve dok se nisu izgubili između drveća. Gas je bio ushićen. Njegove nekadašnje greške u potpunosti si izbrisane. S novom snagom je otrčao uza stazu prosečenu između drveća, preskačući oborena stabla i nisko kupinovo žbunje. Storm je koračala pored oca tražeći pogledom vile koje žive u krošnjama drveća. Dejvid se zapitao zašto je uvek bio toliko zauzet da nije mogao da uživa u tim sitnim zadovoljstvima. Gledao je unaokolo dok je svetlost iščezavala oprljivši vrh krošnji, obavijajući ih u senu i shvatio je da je njegovo mesto tu. Tu, s njegovom porodicom. Šta god da se dogodi, boriće se da sačuva to.

Miranda i Henrijeta su se smestile u apartman u hotelu *Barkli*, svetlu prostranu sobu s pogledom na uzavrele londonske ulice. *Harvi Nikols* nalazi se samo jedan blok dalje, a *Herods*³⁴ je malo dalje. Miranda je trebalo da bude zanesena. Gotovo je mogla da oseti miris parfema kako se uvlači kroz prozor. Ipak, bila je potištena. Mislila je samo na Avu Lajtli i na Žan-Pola i na beznadežnost svega toga. Proživela je njihovu ljubavnu priču kao da je njena sopstvena.

Henrijeta je bila zadivljena raskošnim hotelom. Koračala je kroz apartman diveći se mermernom kupatilu u kome su *molton braun* bočice ulja za kupanje stajale uredno poredane pored sapunčića i malog pribora za šivenje. Prislonila je uza se paperjasti beli bademantil i zavrtila se kao da drži najlepšu balsku haljinu. – Imamo čak i papuče! – zacičala je.

– Ako voliš da plivaš, gore imaju bazen i salon lepote. Možeš da odeš na masažu.

– Nikad nisam išla na masažu – priznala je i pocrvenela. – Mislim da bi mi bilo neprijatno da se skinem pred nekim nepoznatim. Osim toga, ogromna sam!

– Ne budi smešna, Eta. Masiraju ljude deset puta krupnije od tebe. Idi. Insistiram. Sutra u šest kad budemo iscrpljene. Ja ću svakako otići. – Henrijeta je pogledala prijateljicu. Iako se osmehivala, nije mogla sakriti da je nesrećna. Čak je i njena lepa koža bila bez sjaja. Nije želela da je zapitkuje. Čeznula je da joj se Miranda poveri kako bi joj postala prava prijateljica, kao Troj, koji je uvek pored nje i u dobrim i u lošim trenucima.

Za Henrijetu prijatelj je neko ko voli, bez obzira na sve. Žudela je da joj Miranda pruži tu mogućnost.

Večerali su u apartmanu, u bademantilima. Konobar je dovezao kolica s hranom, još toplom ispod velikih srebrnih zvona. Henrijeta je bila toliko očarana da je popila previše vina i pojela je sve što je bilo u tanjiru, uključujući i malu crvenu papriku, koje je mrzela.

– Izvinjavam se što sam bila loša prijateljica – rekla je Miranda, ohrabrujući se čašom vina. – Sigurna sam da si čula glasine o tome da smo se Dejvid i ja pre izvesnog vremena razdvojili. Uхватила sam ga na delu s mojom starom prijateljicom. Žena koju poznajem još od školskih dana. Mesecima su bili u vezi.

– Načula sam nešto o tome. Nisam želela da te pitam...

– Godinama je nisam viđala, a onda sam naletela na nju u Londonu. Ima sina koji je Gasov vršnjak.

– Čovek ne očekuje da će ga prijatelj tako izneveriti.

– Ali ona i nije pravi prijatelj, zar ne? Ne znači da mi je prijatelj samo zato što smo bile bliske u školi. Od tada je mnogo vode proteklo ispod mosta. Nas dve se prilično razlikujemo. Vezali su nas školski dani, ali osim Gasa i Rafaela, nemamo ništa zajedničko, osim Dejvida, naravno.

– Mnogo mi je žao.

– Hvala. Život je neprijatan. Trebalo je da ti kažem, ali najpre sam morala da složim sve to u svojoj glavi. Kako god bilo, on se izvinio.

– Da li ga još voliš?

Miranda je otpila gutljaj vina i začkiljila. – Mislim da ga volim.

– *Misliš* da ga voliš? – Henrijeta se zapitala kako je moguće ne znati da li voliš nekoga.

– U poslednje vreme sam bila prilično rasejana. – Miranda je premišljala da li da joj kaže. Mora da kaže nekom, ta tajna joj je progorela rupu u srcu.

– Šta bi moglo da ti odvрати misli od tvog braka?

Miranda se nasmejala. – Znam da je glupo. To ni sama ne razumem najbolje. Da budem iskrena, drago mi je što pored sebe imam nekog još privlačnijeg od Dejvida. Govorim o Žan-Polu.

– Nisi valjda zaljubljena u njega?

– Nisam, što znači da nas je dve – rekla je Miranda, saučesnički se osmehujući prijateljici. – Ni ti nisi zaljubljena u Žan-Pola, je li tako? – Henrijeta je odmahнула glavom. – Ko je, onda, u pitanju? Rekla bih da neko postoji, sudeći po tvom licu. – Miranda je žudela da čuje da je neko drugi srećan, kao što je žudno upijala zrak svetlosti koji se probio kroz tamu.

– Najpre hoću da čujem tvoju priču – rekla je Henrijeta.

– Ispričaću ti samo ako mi kažeš u koga si se zaljubila.

– U Džeremija Ficherberta. Eto, rekla sam ti.

Miranda se iznenadila. Naslonila se u stolici i zagledala se u Henrijetu, kao da je odjednom vidi u sasvim drugačijem svetlu. – Džeremi Ficherbert. Nikad mi nije palo na pamet da biste vas dvoje mogli biti zajedno. Ali sad kad si mi rekla, ne mogu da verujem da mi to nije palo na pamet. Koliko je to odmaklo?

– O, nije mnogo – promrmljala je, oborila pogled i pocrvenela kao paprika koju je nesmotreno pojela. – Nismo se ni poljubili. Možda on to i ne želi.

– Ne budi smešna. Ako se ne ljubite, *šta* onda radite?

– Družimo se. On dolazi u moju prodavnicu.

– Sad bi već sigurno i sam mogao da otvori prodavnicu – rekla je Miranda.

– Mio je.

– Zgodan je. Sećam se kad sam ga upoznala, primetila sam njegove oči. Veoma su plave.

– Jesu, zar ne?

– Pa, učini nešto. Zašto ti ne načiniš prvi korak?

– Oh, ne mogu.

– Onda ga moraš malo više ohrabriti.

– Sigurna sam da zna.

– Zašto onda on ne preduzme nešto?

– Zato što je stidljiv.

– Ne, nije stidljiv. Nije siguran u tvoja osećanja.

– Možda želi da budemo samo prijatelji.

Miranda se gotovo ugušila gutljajem vina. – Nijedan muškarac se neće truditi oko tebe samo da bi ti bio prijatelj, osim ako nije gej.

– Kao Troj – rekla je Henrijeta i zamišljeno se osmehnula. – Dakle, kakvu *ti* tajnu imaš?

Miranda je iskapila čašu i ponovo je napunila. – Počecu od samog početka...

– To je uvek dobar način da se počne – zakikotala se Hanrijeta, blago pripita.

– ... od spomenara koji sam našla u gostinskoj kući na imanju...

Henrijeta je slušala dok joj je Miranda pričala o Avi Lajtli, o njenoj vezi s tajanstvenim muškarcem koga je nazvala G. F. i o baštama koje su njih dvoje zajedno zasadili. – Čovek koga Ava naziva G. F. zapravo je Žan-Pol.

– O, gospode! – uzviknula je Henrijeta. – Jesi li sigurna?

– Gospodin Francuz – mislila sam da je to slučajnost što mi je on došao na vrata i ponudio da radi kao baštovan. Znaš, kad razmislim o tome, kad sam ga upitala čime se bavi, odgovorio je: baštovanstvom. Nikad nije rekao da je baštovan. Bavi se baštovanstvom, što da ne? Međutim, tek sad mi je, u svetlu ovih saznanja, jasno da je to zvučalo neobično. Žan-Pol ima divan vinograd u Francuskoj. Nije ni čudo što mu novac nikad nije bio problem. Imućan je. Jedino je ljubav mogla naterati muškarca s toliko novca i na tom položaju da radi kao skromni baštovan i da živi u gostinskoj kući! Rekao je da će oživeti baštu i to je i učinio. Ali Avu ne može oživeti. Umrla je.

Henrijeta je prebledela. – Umrla?

– Telefonirala sam joj i razgovarala sam s njenom ćerkom.

– Jesi li rekla Žan-Polu?

– Još nisam. Previše se plašim.

– Moraš mu reći! Moraš mu dati taj spomenar. Ima pravo na njega.

– Barem će saznati koliko ga je volela.

– Moraš mu reći da si zatekla gostinsku kuću koja je izgledala kao svetište njihove ljubavi. Sto postavljen za dvoje, čajnik i šolje. Kuća je izgledala kao da su samo otišli da prošetaju i nikad se nisu vratili. To je najromantičnija priča koju sam ikad čula.

– Ali ima još nešto, Eta.

– Moraš mi reći. Ne mogu da izdržim!

– Pič, devojka s kojom sam razgovarala, zapravo je Žan-Polova ćerka.

– Jesi li sigurna?

– Sigurna sam. Jasno je to napisala u spomenaru. Kad se Žan-Pol vratio u Francusku, Ava je shvatila da je trudna. Napisala je kako je Filip mislio da beba liči na nju, ali ona je na njoj videla Žan-Polov osmeh. Nazvala ju je Pič, zato što je Žan-Pol nju zvao *ma pêche*. – Miranda je zaplakala. – Je l' znaš šta je rekla? Rekla je da joj je svaki osmejak njene ćerke bio dar.

Dve žene su sedele za stolom dok su im suze lile niz lice. Konobar je došao da uzme kolica, pogledao ih je, izvinio se i zbrisao kao opareni pingvin.

– Kako li izgledamo? – rekla je Henrijeta, smejući se kroz suze.

– Samo jedan detalj se ne uklapa. Ako je Ava znala da umire i ako je želela da Žan-Pol dođe do spomenara, zašto mu ga nije poslala?

Henrijeta je zbunjeno pogledala Mirandu. – Možda je želela da on dođe do spomenara samo ako održi svoj deo pogodbe. Nije mogla tek tako da mu ga pošalje, jer nije znala da li se oženio i zaboravio je. Ali ako dođe po nju kao što je obećao, onda će je naći. Onda ga zaslužuje. Razumeš?

– Znaš šta, moguće je. Divim ti se što možeš tako jasno da razmišljaš posle toliko vina.

– Od vina postajem oštroumnija – nasmejala je Henrijeta. – Šta misliš, da li će biti povređen što mu Ava nije rekla za Pič?

– Hoće, ali G. F. iz knjige će razumeti. Nije mogla da mu kaže. Da li možeš da zamisliš do čega bi to dovelo? Jedini način da zaštiti svoju porodicu bio je da čuva tajnu.

– Šta misliš, da li je Filip ikad posumnjao?

– Ne znam. Ne bih rekla. Nikad nije pomenula da je on posumnjao.

– To je priča za roman.

– Znam – rekla je Miranda.

– Mogla bi da ga napišeš – predložila je Henrijeta.

– Mogla bih, međutim, da li bi to bilo pošteno? – Nije se usudila da kaže Henrijeti da ga je već napisala. Odjednom joj se učinilo da to nije u redu, da je to kao da hoda po Avinom grobu.

– Primeni umetničku slobodu. Možeš da ga zasnuješ na istini, ali napiši ga na svoj način.

Miranda se nagnula. – Znaš, mislim da bi Ava volela da ga napišem. – Setila se mirisa narandžinog cveta koji je ispunjavao sobu kad god bi sela

da piše. – Ne pitaj me kako znam, ali mislim da bi volela.

Sutradan su Miranda i Henrijeta pošle u kupovinu. Otišle su u Harvi Nikols, šetale su Ulicom Sloun, a onda su se, posle ručka u *Kaprisu*, zaputile u *Selfridžis*. Čuvena Pandora dočekala ih je s čašama šampanjca i sa svojim pouzdanim osećajem za stil. Miranda se smestila u udobnu stolicu u izdvojenoj prostoriji, gde je Pandora s prethodno pripremljenog štendera skidala haljine i kapute, pantalone i sakoe. Henrijeta ju je slušala i sve je probala. – Znam da vam mnogo toga izgleda kao nešto što nikad ne biste obukli – rekla je Pandora dok su joj savršeni biserni zubi blistali istaknuti preplanulim tenom. – Ali Miranda je rekla da želite potpuni preobražaj – preobražaj na Trinin i Suzanin način. – Pandora je podigla jedan grudnjak. – Tajna njihovog uspeha je u grudnjaku! Sad će to postati tajna vašeg uspeha.

Kese su bile prevelike i bilo ih je previše da bi mogle same da ih ponesu, i zato je Pandora udesila da im ih iste večeri odnesu u hotel. Henrijeta je bila zapanjena Mirandinom velikodušnošću. – Meni je to veće zadovoljstvo nego tebi – rekla je Miranda i uhvatila Henrijetu podruku. – Nekad sam živela za kupovinu, a sad mi to više nije toliko važno. Ipak, radujem se masaži.

– Danas se osećam samouvereno – rekla je Henrijeta, koja se osećala preporođeno. – I ja ću otići na masažu.

Kad su se Miranda i Henrijeta vratile u *Hartington haus*, Dejvid je već bio otišao. Miranda je osetila ubod razočaranja. Uživala je u svom vikendu s Henrijetom. Prijalo joj je što se malo udaljila od svog doma, što je sagledala šta joj je važno. Ali bilo bi joj drago da ga je videla. Uprkos njegovoj slabosti, nedostajao joj je. Kuća nije bila kompletna bez njega. Pre nego što je stigla da jadikuje zbog njegovog odlaska, pažnju su joj privukli Džeremi i deca, koji su hodali preko bašte s poljskim cvećem vodeći Čarlija. Henrijeta je provukla prste kroz kosu sa sveže izvučenim pramenovima i mahnula im je. Džeremi je podigao kapu pa je i sam mahnuo. Deca su potrčala u majčino naručje.

– Jesi li mi kupila poklon? – upitala je Storm.

– Čarli je naš kućni ljubimac! – rekao je Gas. – Jede nam iz ruke i sve. Voli pepermint bombone!

Miranda se okrenula i na pragu ugledala gospođu Andervud. – Henrijeta, moram da stignem gospođu Andervud. Zaista sam uživala. Hvala ti što si bila tako zabavno društvo. – Zagrlile su se.

– Ne, hvala *tebi*, za sve. Sad sam druga žena. – Henrijeta se nasmejala, zveckajući ključevima od auta. – Svakako izgledam bolje!

– Izgledaš sjajno! Sad idi i uhvati ga!

Henrijeta je pocrvenela od uzbuđenja. – A ti uradi ono što je ispravno.

– Hoću. Uradiću to sad, dok je gospođa Andervud još ovde da pripazi decu.

Gledala je Henrijetu kako prolazi baštensku kapiju s Džeremijem, koji je pošao da vrati Čarlija u svoje polje, a onda je otišla da popriča s gospođom Andervud. – Kako je bilo? – upitala je. Gospođa Andervud je raširila ruke.

– Lepo su se proveli zajedno. Mislim da se gospodin Klejborn odavno nije tako zabavio. Voli decu. Sigurna sam da će vam oni pričati o tome. Znam da me se to ne tiče, ali daću vam jedan savet, Miranda, koliko god da vam se učini bezvrednim. Hrišćanski je praštati. Muškarci prave gluposti koje ništa ne znače. Treba ga malo kazniti, ali on je dobar čovek i dobar otac. Eto, rekla sam. – Stisnula je usne.

– Hvala vam, gospođo Andervud. Cenim vaše mišljenje – skromno je rekla. – Moram vas zamoliti za uslugu. Moram da vidim Žan-Pola večeras. Veoma je važno. Je l' vam ne bi smetalo da ostanete s decom? Neću se dugo zadržati.

Gospođa Andervud je izvila obrve. – Ako je toliko važno, ne mogu vas odbiti. Znae šta, moram da spremim čaj gospodinu Andervudu. Sad ću da otrčim do kuće, dok vi okupate decu, onda ću se vratiti da ih pričuvam. Je l' vam to odgovara?

– Hvala vam, gospođo Andervud. To bi bilo sjajno.

Džeremi je zadivljeno odmerio Henrijetu. – Prosto zračiš – rekao je.

– Hvala – odgovorila je i pocrvenela. – Divno sam se provela.

– Vidi se.

Zadržao je pogled na njenom licu duže nego uobičajeno. Skrenula je pogled. Zatim su se zaputili preko polja. Sunce je zalazilo prelivajući nebo zlatastim sirupom. Trava se već orosila, a ptice su cvrkutale u krošnjama spremajući se za počinak. Duvao je topao i mirisan povetarac. Henrijeta je gledala unaokolo po bašti, osećajući čaroliju koju su Ava i Žan-Pol tu stvorili i odjednom ju je preplavila seta. Te bašte su bile zalivane njihovim suzama.

– Džeremi – iznenada je rekla, a lice joj je prebledelo kad je shvatila silinu svojih osećanja prema njemu i potrebu da mu ih prizna. Zastao je i pogledao je. – Moram nešto da ti kažem.

– Da? – Odjednom se uozbiljio.

– Pa, već neko vreme želim da ti kažem... – S mukom je progutala pljuvačku, jer ju je ponovo gušila sumnja. Premestila se s noge na nogu. – Da nemaš ti u kući prodavnicu kojoj konkurišeš mojoj? – promucala je, osećajući se glupo. Džeremi se osmehnuo, a Henrijeta je osetila da joj se vraća samopouzdanje. – Znaš, ako je tako, ja nemam izbora nego da spojim te dve prodavnice u jednu veliku jer ne mogu da izdržim konkurenciju. Ovo je mali grad.

Džeremi je skinuo kapu i položio joj ruku na rame. – I ja sam brinuo zbog toga – rekao je. – Našla si zaista pametno rešenje. – Henrijeta je gotovo prestala da diše. Džeremi se sagnuo i poljubio je. Zapanjena, obavila mu je ruke oko pasa i pustila ga da je privuče sebi. Kad je shvatila da gotovo ne diše, duboko je udahnula, a onda se nasmejala.

– Mislim da bi što pre trebalo da se useliš kod mene kako bismo spojili našu imovinu – rekao je. – Međutim, treba razmotriti i pravnu stranu toga.

Namrštila se, ne shvatajući ga. – Pravnu stranu?

– Brak, Henrijeta. Kad bi znala koliko dugo sam čekao da te nađem, shvatila bi zašto više ne želim da gubim vreme. Volim te. Sad to mogu da kažem. Volim te i želim da delim život s tobom. Mogu da ti ponudim dva olinjala psa i neurednu seosku kuću, stado krava muzara i veliki crveni traktor. Molim te, kaži 'da', jer ne znam šta da radim sa svim onim sapunima!

Ništa nije ostalo isto. Sve se pokrenulo prema kraju. Čak i mi. Smrt nije ništa drugo do još jedna promena.

Miranda je zatekla Žan-Pola u kuhinju kako sprema večeru za sebe. – To izgleda dobro – rekla je, gledajući ga kako sprema mladu piletinu s lukom i paradajzom.

– Sledeći put ću spremiti za dvoje. – Radoznalo ju je pogledao. Onda mu je pogled pao na spomenar. Odjednom se uozbiljio kao da je namirisao Avin pepeo među tim stranicama.

– Treba da razgovaramo – promuklo je rekla, ne znajući kako da počne. – Mogu li da sednem?

– Naravno. – Gledao ju je kako spušta knjigu na sto.

– Šta je to? – upitao je. Ali znao je. Odmah je prepoznao rukopis.

– Mislim da je ovo namenjeno tebi – objasnila je. – Bilo je ovde kad smo kupili kuću. Gostinska kuća je izgledala kao svetilište. Ovaj sto je još bio postavljen za dvoje, kao da su ljudi koji su pili čaj samo izašli da prošetaju. Priznajem da sam pročitala spomenar. Slomio mi je srce. Sad shvatam da si ti čovek koga je Ava Lajtli volela, ali nije smela da ga voli. Ti si njena neostvariva ljubav, muškarac koga je nazvala G. F.

– Gospodin Francuz – rekao je jedva čujnim glasom.

– Tek sam otkrila to. Sad se stidim što sam ga uzela i pročitala i što sam izbrisala uspomenu na nju kad sam preuredila gostinsku kuću. Mislim da je želela da je vidiš onakvu kakva je ostala, kao da je nikad nisi napustio. Mislim da je želela da ti pokaže da te nije zaboravila i da nije odustala. – Uzeo je spomenar i prešao rukom preko korica, kao da je taj papir nežna koža njenog lica. Miranda nije mogla da gleda. Zagledala se kroz prozor; spuštao se mrak. – Telefonirala sam joj, ali nisam je našla. – Borila se da potisne knedlu u grlu. – Umrta je pre nekoliko godina – šapatom je izgovorila. Gledala ga je kako se sručio u stolicu. Ustala je. Morala je što pre da izađe iz gostinske kuće. Nema prava da bude tu, da ugrožava

njihovu ljubav. – Mnogo mi je žao – rekla je. – Žao mi je što sam to morala ja da ti kažem. – Dok su joj se suze slivale niz lice istrčala je kroz vrata i zatvorila ih za sobom.

Zastala je na kamenom mostu dok joj je sunce tuklo u grudnom košu. Želela je da mu kaže za Pič. Ali nije imala pravo na to. Pročitaće spomenar i sam će saznati. Dovoljno je loše to što je ona morala da mu kaže da je Ava umrla. Ništa na svetu nije vredno kao ljubav. Požurila je preko staze prema kući, žudeći da privije svoju decu uza se i da udahne njihovu toplu ljubav.

Dok je ulazila, zazvonio je telefon. Utrčala je u radnu sobu da se javi, ali prestao je da zvoni pre nego što je stigla da podigne slušalicu. – Do đavola! – opsovala je.

Gospođa Andervud se pojavila na vratima. – Ostavila sam vam večeru na štednjaku – rekla je.

– Jeste li se vi javili na telefon? – upitala ju je Miranda.

– Nisam. Ne volim da se javljam na telefon u tuđoj kući. Osim toga, imate telefonsku sekretaricu, zar ne? – Miranda je klimnula glavom i ukucala jedan, pet, sedam, jedan. Nije bilo poruka. – Jeste li dobro, Miranda? – Gospođa Andervud je delovala zabrinuto.

– Dobro sam. Ponadala sam se da je to Dejvid.

Gospođa Andervud je saučesnički klimnula glavom. – Možete da pozovete vi *njega*.

– Da. – Zvučala je rasejano. – Zlatni ste što ste im kuvali tokom vikenda. Ne mogu vam dovoljno zahvaliti.

– Jeli su kao carevi. Dejvid treba malo da se podgoji. Prilično je oslabio u poslednje vreme. Pretpostavljam da mnogo radi.

– Da. – Miranda je bila iscrpljena i prazna. Jedva je smogla snage da razgovara s gospođom Andervud. – Mislim da ću da jedem i da odem pravo u krevet – rekla je.

– Onda ja idem – rekla je gospođa Andervud i odvezala kecelju.

– Hvala vam, još jednom, gospođo Andervud. Ne znam šta bih radila bez vas.

– Snašli biste se bolje nego što mislite, sigurna sam. – Saosećajno se osmehnula i ostavila Mirandu samu.

Pošto je gospođa Andervud otišla, Miranda se popela da poljubi decu. Zadovoljno su spavali u svojim ljupkim sobama, ruku zavučenih pod jastuk. Udahnula je njihov sneni miris gurajući im nos u kosu i tiho je zahvalila Bogu što joj je podario decu i što ju je blagoslovio ljubavlju.

Jela je u spavaćoj sobi pošto se okupala u vreloj vodi u koju je sipala ulje s mirisom borovine. Gospođa Andervud joj je skuvala ukusnu čorbu od povrća s bundevom i slatkim krompirom. Legla je u krevet i gledala televiziju. Naišla na reprizu epizode *Zajnfelda* koju je već gledala. Želela je da zaboravi spomenar i Žan-Pola i da ne razmišlja ni o čemu. Pojela je čorbu, odgledala *Zajnfelda* do kraja a onda isključila svetlo da bi mogla da zaspi. Zazvonio je telefon.

– Volim te, Miranda. – Bio je to Dejvid. Miranda je osetila olakšanje.

– I ja tebe volim – promuklo je odgovorila. Dejvid je bio zatečen. Očekivao je težu borbu.

– Stvarno? Nisam zaslužio to.

– Hajde da počnemo iz početka – rekla je. – Da zaboravimo ono što se dogodilo i da počnemo od ovog trenutka.

– Nikad neću oprostiti sebi što sam te povredio.

– Ali ja mogu da ti oprostim i opraštam ti. Hoću da nastavimo dalje.

– Sad sam shvatio da ste mi važni samo ti i deca. Ništa ne sme da ugrozi porodicu. To je sve što imamo.

– Trebalo da provodimo više vremena zajedno, Dejvide.

– Pa, razmišljao sam... Napustiću posao u Sitiju.

– Stvarno? – Miranda je bila zaprepašćena. Uspravila se u krevetu, odjednom sasvim budna. – Šta ćeš da radiš?

– Ne znam. Pisaću o životnom ciklusu buva? Siti je mašina za zgrtanje novca, ali to nije život. Ja sam učinio sve što sam mogao. Naporno sam radio. Vreme je da uživam u nagradi, a to znači da uživam s tobom, s Gasom i sa Storm. Imao sam vremena da razmislim o tome tokom proteklih nekoliko nedelja. Trebalo bi da uzmemo dug porodični odmor. Ne želim da pošaljem decu u internat. Želim da budu kod kuće, gde mogu da uživam u njima. U čemu je smisao ako imaš decu a onda ih pošalješ od kuće?

– Zaista si mnogo razmišljao. – Miranda je bila zadivljena. – Gas će biti zadovoljan.

– Zadovoljan je. Rekao sam mu. Razgovarali smo kao muškarac s muškarcem, znaš.

– Stvarno? – Miranda je osetila treperenje u stomaku. Dejvid je zvučao kao Dejvid u koga se zaljubila.

– Sad se razumemo.

– Dođi kući, dragi. Nedostajao si mi.

Duboko je uzdahnio. Trebalo mu je dugo da se pribere. – To su najlepše reči koje sam ikad čuo.

Sutradan ujutru, Miranda se probudila s čudnim osećajem da ima čvor u stomaku. Pogledala je kroz prozor. Nebo je bilo sivo, oblaci su bili gusti i teški, setna svetlost nadvila se nad baštu. Nije bilo vetra. Nešto je nedostajalo. Nešto nije bilo kako treba. Brzo je navukla farmerke i pamučnu bluzu. Deca su bila u kuhinji, jeli su žitarice i veselo pravili planove za predstojeći dan. – Brzo ću se vratiti – doviknula im je dok je protrčavala kroz predvorje. Gas je namršteno pogledao sestru, koja je slegnula ramenima. Njihovi roditelji su vrlo čudni.

Miranda je trčala preko šljunkovitog prilaza i dalje preko livada s poljskim cvećem. Počela je da sipi kiša, sitne meke kapi blago su joj padale na lice. Osetila je olakšanje kad je videla da Žan-Pol nije otišao. Stajao je na mostu i zurio u vodu. Kad ju je ugledao, nije se osmehnuo, izgledao je vrlo umorno. Oči su mu bile crvene, koža mu je posivela.

– Jesi li dobro? – upitala ga je i stala pored njega, boreći se da dođe do daha.

– Pročitao sam spomenar – rekao joj je.

– Ceo? – Miranda je bila zapanjena. Njoj je trebalo nekoliko meseci.

– Nisam spavao. – Zavrteo je glavom i provukao prste kroz dugu kosu. Miranda je primetila da mu je iznikla seda brada. – Morao sam da pročitam. Mislim da sam sve vreme u srcu znao da je umrla. Zato je nisam tražio. Plašio sam se.

– Šta ćeš da radiš? – Čekala je njegov odgovor, ali znala ga je i pre nego što je progovorio.

– Vraćiću se u Francusku.

– Šta će biti s Pič? – nežno je upitala.

Slegnuo je ramenima. – Ne znam. – Delovao je zbunjeno. – Ava je uvek stavljala decu ispred svega. Ja moram da učinim isto.

– Hoćeš da kažeš da nećeš stupiti u kontakt s njom?

– Ne mogu. Ona možda ne zna.

– Ali ti si joj otac. Sam si rekao: *deo tebe i deo mene*. – Prvi put otkad je upoznala Žan-Pola, delovao je nesigurno.

Oboje su shvatili da neko stoji na obali reke. Prišla je, u beloj majici i bledoplavim farmerkama na tregere, duge kovrdžave kose boje sena. Žan-Pol je zadržao dah. – Avo – zavapio je. – Nemoguće. – Mlada žena se osmehnula i neodlučno je mahnula.

– Žan-Pole – promrmljala je Miranda, diveći se lepoti njegovog osmeha na devojčinom licu. – To je Pič.

Prišla im je i osmehom je raspršila sumnje. – Žan-Pole – rekla je. – Ti me ne poznaješ, ali...

– Poznajem te – rekao je. – Prepoznao sam tvoju majku u tebi.

– I sebe – rekla je sa stidljivim osmehom.

– Neposredna si kao i tvoja majka – primetio je, odmeravajući je, nestrpljiv da je celu obuhvati pogledom.

Devojka se okrenula prema Mirandi. – Vi ste sigurno Miranda.

– Jesam. Ne znaš koliko mi je drago što te vidim. – Zagrlile su se kao da su stare prijateljice.

– Telefonirala sam ti tokom vikenda, ali nisam te našla. Nadam se da nije problem što sam samo banula. – Osvrnula se unaokolo. – Ništa se nije promenilo. Predivno je.

– Hajde da uđemo – predložio je Žan-Pol. – Pada kiša.

– Mislim da bi sad trebalo da se vratim svojoj deci – rekla je Miranda i zaputila se prema kući.

– Bilo bi mi drago da nam se pridružiš – rekao je Žan-Pol. Miranda je primetila da mu se boja vratila i obraze. Ponovo je bio privlačan, a u pogledu mu je ponovo zasijala neodoljiva iskra.

– Volela bih, zato što sam radoznala. Ali mislim da bi trebalo da vas ostavim same. Imate mnogo tema za razgovor. Kad završite, možda bih mogla da ti pokažem bašte. Predivne su, a to je Žan-Polova zasluga.

– Da – rekla je Pič. – Volela bih da ih obidem. Moja majka bi bila veoma srećna kad bi mogla da vidi da su ponovo oživele. To je bio njen životni projekat. Želim da ti zahvalim, Miranda.

– Na čemu?

– Što si omogućila ovo.

Mirandu je preplavila radost. – Zaista?

– Naravno, mislila sam da nikad neću naći Gospodina Francuza. Zahvaljujući tebi, našla sam ga. – Pogledala je Žan-Pola i osmehnula se. On se trudio da nađe prave reči. Pič je neobično ličila na majku. Bila je vrlo neposredna i iskrena; nije se ponašala kao da pored nje stoji stranac, već kao da ga poznaje celog života. – Ne brini – rekla je, primećujući njegovo iznenađenje. – Imala sam dovoljno vremena da se naviknem na to saznanje.

Miranda se zaputila preko bašte prema kući. Bašta je isijavala svoju čaroliju, a ona se osećala ispunjenom. Tu je bilo njeno mesto. Radovala se što će se igrati s decom. Možda će otići na izlet kod starog zamka. Možda bi mogla da pozove nekoliko njihovih drugara na čaj. Stigla je do kuće. Storm i Gas su izašli na verandu kad se na prilazu zaustavio taksi. Okrenula se i ugledala Dejvida kako izlazi s koferom u ruci. Nije bio u odelu nego u farmerkama i u zelenoj košulji. Bio je malo mršav, ali privlačan. Miranda mu se osmehnula, ali morala je da sačeka jer su mu deca poletela u zagrljaj kad je raširio ruke. Pomislila je zadovoljno kako je i njihovo mesto tu; napokon.

Žan-Pol je pristavio čajnik. Seli su za kuhinjski sto kao što su to učinili Ava i Žan-Pol dvadeset šest godina ranije. Ali njih dvoje nisu seli da bi se rastali jedno od drugog, već da bi zajedno započeli život. – Toliko toga želim da ti kažem – rekla je Pič, dok su joj zelene oči sijale od uzbuđenja. – Ne znam odakle da počnem.

– Pričaj mi o svojoj majci. Kako je umrla?

– Hajde da zađemo malo dublje u prošlost, inače ću izgubiti nit. Dragi tata, Filip, imao je moždani udar pre otprilike četiri godine i još neko vreme smo živeli ovde, iako se sporo oporavljao. Mama ga je negovala kao medicinska sestra. Odbila je da traži pomoć. Znaš kakva je bila. Po ceo dan

ga je negovala, ali njemu se ipak pogoršalo stanje. Stepenice su predstavljale veliki problem. Svi su joj govorili da treba da se preselimo. Naravno, ona je bila rastrzana između onoga što je znala da je najbolje za Filipa i onoga što je bilo dobro za nju. Sigurno se nadala da ćeš se jednog dana vratiti i da ćeš je odvesti. Nas troje smo odrasli. Popi živi u Londonu, udata je i ima decu; Arči se oženio Čileankom i živi u Valparaizu. Angus vodi pomalo boemski život. Nije se ženio. Uspešan je istoričar. Da ne poveruješ.

– A ti?

– Ja nikad nisam napustila gnezdo. Ja sam baštovanka. – Ponosno se osmehnula.

– Nisam iznenađen – zamišljeno je rekao, vrteći glavom pred čudom koje se dogodilo. Nokti su joj bili kratki i iskrzani, a dlanovi grubi kao kora drveta. Bio je siguran da miriše na vlažnu travu i na seno. – Nastavi da pričaš – rekao je, nestrpljiv da čuje.

– Pa, ostali smo ovde sve dok nismo morali da odemo. Na kraju nije imala izbora. Otkrila je čvorić u stomaku. Ispostavilo se da je zloćudan. Preselili smo se u Kornvol zato što je mama oduvek volela more. Odredila je preteranu cenu za kuću, kako niko ne bi mogao da je kupi. Mnogo je patila što je morala da ode. Možda se nadala da se kuća neće prodati i da će jednog dana moći da se vrati. Dok se tata oporavljao, mami je postajalo sve gore. Sve se odvijalo prilično brzo. Nije joj bilo ostalo mnogo vremena. Kad sam pročitala spomenar, pomislila sam da se tumor ispoljio kao posledica bola zbog tvog odlaska. Teško je opisati koliko je tugovala. Tokom svih tih godina čuvala je tajnu. Nikad mi je nije otkrila, iako sam bila prisnija s njom od ostalih, jer sam bila najmlađa. – Zastala je, a onda je stidljivo dodala: – I zato što sam tvoja. – Pogledali su se dok je kiša dobovala po prozorskim oknima i shvatili su da ih, iako se ne poznaju, ujedinjuje ista krv i zajednička ljubav prema Avi.

– Kad je umrla? – upitao je.

– U proleće. Petog maja.

– Toliko sam se nadao da ću je ponovo videti.

– Kremirali smo je u maloj crkvi iznad mora. Trebalo je da je kremiramo ovde, ali rekla je da ne želi to. Mislim da je smatrala da bi to bilo

neprimereno. Možda čak i netaktilno, zbog tate.

– Uvek je stavljala porodicu ispred svega.

– Jeste. Ali ostavila mi je spomenar, ne uz testament, nego uz pismo kojim je izrazila svoje želje. Sakrila ga je u kući, ispod podne daske.

– Znači ti si ostavila spomenar u gostinskoj kući?

– Da. Celog sam ga pročitala. Shvatila sam zašto mi nikad nije pričala o tebi. To nikom ne bi donelo ništa dobro. Volim Filipa kao oca i on će uvek ostati moj otac. Pomisli koliko sam srećna kad imam dva oca.

– Nikad ti nije rekla?

– Nije. Možda je osećala grižu savesti što nije rekla ni tebi ni meni. Možda ni sa kim nije mogla da razgovara o tome, čak ni sa mnom. Ali ljudi na smrti uvek žele da obave nedovršeno i pretpostavljam da imam pravo da znam ko me je napravio. Odlučila sam da donesem spomenar ovde kako bi mogao da ga nađeš ako se vratiš i kako bi saznao da nikad nije prestala da te voli. Nisam znala kako da te nađem, a nisam htela da pitam oca. Tada nisam znala ni da li uošte želim da te nađem. Nije lako saznati da ti čovek za koga si verovala da ti je otac zapravo nije pravi otac.

– Da li Filip zna?

– Zaboga, ne. I nikad neće saznati. Bilo bi pogrešno da mu kažem. Osim toga, moja majka mu je posvetila ceo život. Možda bi ga napustila da se nije razboleo. Bila mu je potrebna. Ko zna?

– Zašto si došla danas?

– Zato što osećam da je pravo vreme. Mama bi to želela. Oboje ste toliko čeznuli za detetom i zato je trebalo da saznaš. – Ponovo se osmehnula i Žan-Pol je na njenom licu video odraz sopstvenog lica. Stomak mu se zgrčio dok ju je gledao. Ona je pocrvenela. – I mene je očarao taj spomenar i mamina romantična tajna ljubavna veza. Nikad nije prestala da te voli niti je prestala da se nada da ćete jednog dana ponovo biti zajedno. Kad je Miranda telefonirala, znala sam da je to prilika za mene.

– Zašto mi nije rekla da umire?

– I ja sam se to zapitala. Pošto sam dobro poznavala majku, mogu samo da pretpostavim da nije želela da je vidiš u tom stanju. Izgubila je kosu. Strašno je ostarila. Bila je teško bolesna. Mislim da je želela da je zapamtiš onakvu kakva je nekad bila.

– Ali znala je da je volim.

Oči su joj se napunila suzama. Ponovo je osetila miris narandžinog cveta. Lebdeo je oko nje kao omiljeno ćebence i preplavio joj je čula, zahtevajući da bude primećen. Pogledala je Žan-Pola. Isturio je bradu, i sam svestan tog mirisa.

– Da, znala je – gotovo je prošaputala. – I ti osećaš miris, je l' da? – Žan-Pol je zažmurio. Koliko je samo puta zanemario taj miris kao da je samo pusti san.

Kuhinju je ispunila sunčeva svetlost, blistava i treperava kao da se odbija o sitne čestice prašine i pretvara ih u svíce. Otac i ćerka otvorili su oči i videli da su se oblaci razišli, propuštajući sunce. Žan-Pol je žurno ustao. – Dođi – rekao je i uhvatio je za ruku. Pič je izašla za njim na kišu. Tamo u blistavom luku iznad njih, pružala se veličanstvena duga.

– Predivna je – začuđeno je rekla. – *Un arc-en-ciel*.

– *Un arc-en-ciel* – ponovio je, znajući da je Ava tamo negde usred svih tih boja. Onda se nasmejao, jer je između zelene i plave ugledao najlepšu boju od svih.

– Je l' vidiš ružičastu? – Pokazao je jarku, savršenu boje letnje ruže.

– Vidim je! – rekla je, lica natopljenog suzama. – Vidim je! Nedostižnu ružičastu.

– Tamo je – rekao je Žan-Pol i stegao joj ruku. – Tamo je. Znao sam da jeste.

Dan Henrijetinog i Džeremijevog venčanja nije mogao biti lepši. Nebo ih je zaslepljivalo sunčevom svetlošću, sveži vetrić duvao je s mora zavijajući između crvenog i zlatnog lišća, udahnujući jesen u ostatke leta, ali sunce je i dalje prijatno grejalo. Ptičji poj odzvanjao je u vrhovima krošnji, a veverice su prestale da skupljaju lešnike da bi ispod sebe posmatrale zbunjujuć svet ljudi. Ali ljubav je nagon koji shvataju sva živa bića i kao da se cela priroda udružila da učini taj dan veličanstvenim.

Troj je sedeo u prvom redu s Henrijetinom majkom i sestrom. On joj je podigao kosu u blistavu punđu ukrašenu ljubičastim ružama i obrisao joj suze koje su joj potekle kad je videla kako je lepa. Džeremi je nervozno čekao s druge strane prolaza, krupne šake su mu drhtale dok se igrao s obrednim platnom razmenjujući poglede s Dejvidom, koga je zamolio da mu bude kum. Duboko je udahnuo, jedva se usuđujući da prizna koliko je srećan, da ne bi izmalerisao i da se ne bi dogodilo da se Henrijeta i ne pojavi.

Miranda je sedela pored Dejvida, a s druge strane su se smestili Kejt i Najdžel, čije se hladno držanje uselilo između njih kao leš. Pomislila je na Žan-Pola i na Pič: izgubio je ljubavnicu, ali je dobio ćerku. Ava je rekla da je ljubav sve što može da mu pruži, ali to više nije tačno; podarila mu je Pič. Miranda ih je zamišljala u Francuskoj, u *Lusiolu*. Pokazaće joj vrtove koje je odgajio za njenu majku i zajedno će deliti uspomene, podižući most kako bi spojili godine koje su ih razdvajale.

Dejvid je uhvatio njen pogled i osmehnuo se. Pružila mu je ruku preko klupe, a on ju je stegao. Taj stisak je mnogo govorio. Oči su joj se napunile suzama. – Ne plači, draga. Još nije ušla! – prošaputao joj je, a ona je klimnula glavom, tapkajući lice maramicom koju je ponela sa sobom.

U tom trenutku, velika drvena vrata su se uz škripu otvorila, a Doroti Dipvud je zasvirala orgulje. Zvanice su ustale. Miranda se nagnula prema prolazu da vidi Henrijetu u elegantnoj haljini boje slonovače protkanoj biserima, koju joj je Miranda pomogla da izabere kod *Ketrin Voker*. Lice

joj je bilo prekriveno velom, ispod kojeg joj je blistao osmeh. Koračala je držeći oca pod ruku koji se zajapurio od ponosa. Mirandi su oči bile toliko zamagljene suzama da je jedva uspevala da razazna Gasa i Storm, koji su hodali iza njih kao paž i deveruša s Klerine dvoje dece. Storm je imala buketić ljubičastih ruža, koji joj je, privezan mašnom, visio s ručnog zgloba, a Gas ju je držao za ruku, ozbiljan i usredsređen i pazio da ne stane na Henrijetin šlep.

Henrijeta je gledala Džeremija, koji je stao na kraju prolaza da bi je preuzeo od oca i blistao je dok je posmatrao svoju nevestu kako polako korača prema njemu. Osetio je olakšanje što nije morao da govori jer mu se od uzbuđenja isprečio čvor u grlu. Henrijetin otac je spustio njenu ruku na Džeremijevu a onda su se na trenutak zagledali jedno u drugo, zadivljeni čarolijom koja ih je dovela dotle.

Miranda je osetila pokret pored sebe i okrenula se u trenutku kad je Najdžel uhvatio Kejt za ruku. Kejt se najpre iznenađeno ukočila, previše ponosna da bi i sama načinila pokret, ali onda je ljubav kojom je odisala crkva dotakla i nju svojom čarolijom i ona se opustila i konačno prepustila, bez protivljenja. Zvanice su sele, a Miranda je pogledala ljubičaste *lubuten* cipele koje je nedavno kupila u Londonu. Pomerila je stopala u njima diveći se potpetici, boji i elegantnom kroju vrha. Neka zadovoljstva nikad ne izblede.

Na kraju službe izašli su iz crkve na sunce. Deca su trčala oko nadgrobnih ploča i skakutala s jedne na drugu kao svilene žabice. Džeremi i Henrijeta su se popeli na Džeremijev crveni traktor i mahali su dok su odlazili prema *Hartington hausu* gde je Miranda priredila prijem pod šatorom na travnjaku. Gospođa Andervud je nadgledala hranu, a gospodin Andervud je organizovao parkiranje zajedno s Tobijem, novim baštovanom.

Dejvid je zagrlio Mirandu oko struka i povukao je prema sebi. – Henrijeta predivno izgleda – rekao je. – To je tvoje delo, pametnice.

– Ni najmanje – odgovorila je. – Njena lepota je samo njena zasluga.

– Sad kad si podelila sa mnom priču o Žan-Polu i Avi, hoćeš li mi dopustiti da pročitam tvoj roman?

Miranda ga je iznenađeno pogledala. – Kako si saznao da sam napisala knjigu?

– Gas mi je rekao.

– Kako je on saznao?

– Deca sve znaju.

– Možda ću ti dozvoliti.

– Možda?

– Dobro, dozvoliću ti. Ali neću je objaviti.

– Šta ako je briljantna?

– *Jeste* briljantna, ali to ne bi bilo u redu, osim toga, ne mislim da sam je sama napisala. – Dejvid ju je upitno pogledao. – Imala sam pomoć – zagonetno je rekla. Nije bilo svrhe da objašnjava.

Podigla je pogled prema nebu, prisećajući se upornog mirisa narandžinog cveta koji je ispunjavao sobu kad god bi sela da piše. Otkad je završila knjigu, više ga nije osetila. Avin duh je iščezao.

– Šta ćeš onda uraditi s njom? – upitao je.

– Daću je Pič – rekla je.

– Pič? Zašto?

– Zato što sad znam da sam je napisala za nju. – Uхватила je Dejvida za ruku. – Dođi, dragi. Bolje bi bilo da nađemo paža i deverušu, treba da stignemo na prijem.

– Gase! Storm! – uzviknuo je Dejvid. Deca su dotrčala, zajapurena od napora. – Vreme je da pođemo kući – rekao je i razbarušio Gasu kosu. Miranda je zadovoljno uzdahnula. Kuća. Kako to dobro zvuči.

za *balkandownload.org* **Thalia**

Epilog

*Čuješ li ptice poj
u krošnji kestena, visoko,
ta pesma lik je moj,
nežna melodija od koje zasuzi oko.*

*Čuješ li kako reka žubori,
dok zauvek slobodno teče
to smeh moj u viru mrmori
i večno odzvanja na talasima sreće.*

*Osećaš li sunčev zrak
dok kožu ti nežno greje
ja sam to sunce što razgoni mrak
Ljubav koja se tebi smeje.*

- [1](#) Čuveni londonski frizer i istoimeni frizerski salon. (Prim. prev.)
- [2](#) Čuvena robna kuća za imućniju klijentelu. (Prim. prev.)
- [3](#) Pomodni londonski restorani. (Prim. prev.)
- [4](#) Čuveni lanac kafeterija u Londonu. (Prim. prev.)
- [5](#) Lik iz Gospodara prstenova. (Prim. prev.)
- [6](#) Engl.: underwood – doslovno znači „ispod drveta“. (Prim. prev.)
- [7](#) Lanac supermarketa. (Prim. prev.)
- [8](#) Engl.: oluja. (Prim. prev.)
- [9](#) Engl.: žbun. (Prim. prev.)
- [10](#) Fr.: dvorac. (Prim. prev.)
- [11](#) Fr.: dobro. (Prim. prev.)
- [12](#) Tigar je zaštitni znak naftne kompanije Esso. (Prim. prev.)
- [13](#) Junaci crtane serije za decu; niski, duge njuške. (Prim. prev.)
- [14](#) Aluzija na lik iz nemačke legende iz XIII veka, koji je sviralom namamio i odveo svu decu iz grada Hamelna. (Prim. prev.)
- [15](#) Fr.: očaran; prilikom upoznavanja: drago mi je. (Prim. prev.)
- [16](#) Fr.: dobar dan. (Prim. prev.)
- [17](#) Francusko jelo s govedinom, povrćem, belim lukom i provansalskim travama, koje se kuva u crnom ili belom vinu. (Prim. prev.)
- [18](#) Fr.: muškarac koji te voli. (Prim. prev.)
- [19](#) Fr.: a ja sam žena koja tebe voli. (Prim. prev.)
- [20](#) Fr.: prava šteta! (Prim. prev.)
- [21](#) Fr.: breskvice moja. (Prim. prev.)
- [22](#) Fr.: u ovom slučaju: vinski podrumi. (Prim. prev.)
- [23](#) Fr.: crveni mesec, to jest pun mesec. (Prim. prev.)
- [24](#) Vorzel Gamidž (Worzel Gummidge) izmišljeni lik iz dečjih knjiga Barbare Jufen Tod; worm na engleskom znači crv. (Prim. prev.)
- [25](#) Fr.: gladna sam. (Prim. prev.)
- [26](#) Engleska glumica, komičarka i spisateljica. (Prim. prev.)
- [27](#) Britanske modne savetnice, televizijske voditeljke i kolumnistkinje. (Prim. prev.)

- [28](#) Lanac luksuznih robnih kuća. (Prim. prev.)
- [29](#) Fr.: Dvorac Lusiol. (Prim. prev.)
- [30](#) Fr.: duga. (Prim. prev.)
- [31](#) Fr.: i ja tebe volim. (Prim. prev.)
- [32](#) Fr.: pa dobro. (Prim. prev.)
- [33](#) Engl.: peach – breskva. (Prim. prev.)
- [34](#) Luksuzna londonska robna kuća. (Prim. prev.)